

MATERIALESAMLING

OVER

KOM (2004) 0002

”Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv
om tjenesteydelser i det indre marked”
(Servicedirektivet).

Bind 3 (af 3)
(Hørings svar)

Denne materialesamling er udarbejdet på baggrund af et ønske fra Folketingets Europaudvalg. Forslaget om et direktiv om tjenesteydelser i det indre marked blev fremsat den 13. januar 2004, og det blev endeligt undertegnet af Rådet og Europa-Parlamentet den 12. december 2006. Direktivet skal være implementeret i medlemsstaternes lovgivning senest den 28. december 2009.

Materialesamlingen består af i alt tre bind:

Bind 1

- Grundnotater og seneste samlenotat fra regeringen
- Beslutningsreferat vedrørende mandatgivning i Europaudvalget
- Private henvendelser
- EU-noter og Info-noter

Bind 2

- Svar på § 20 spørgsmål og udvalgsspørgsmål (emneopdelt)

Bind 3

- Høringssvar

Materialet er optrykt i kronologisk rækkefølge inden for de forskellige afsnit. Endvidere er udvalgsspørgsmål og § 20 spørgsmål emnemæssigt opdelt.

Det bemærkes endvidere, at der kan forekomme tilføjet forklarende tekst i materialesamlingen. Der vil typisk være tale om sidehenvisninger til relevante spørgsmål og dokumenter.

Europa-Kommissionens oprindelige forslag til et tjenesteydelsesdirektiv samt efterfølgende ændringsforslag er ikke optrykt i samlingen. Disse dokumenter kan hentes på EU-Oplysningens hjemmeside www.euo.dk. Det drejer sig om:

- KOM (2004) 0002 (det oprindelige direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked)
- KOM (2006) 0160, KOM (2006) 0424 og KOM (2006) 0718 (ændringsforslag).

Europaudvalgets sekretariat den 30. marts 2007.

Indholdsfortegnelse bind 3:

Høringssvar:

Høringssvar vedr. det oprindelige forslag 2

Høringssvar vedr. det reviderede forslag..... 135

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

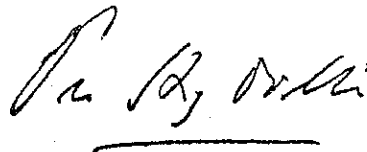
Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

1. juli 2005

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Økonomi- og Erhvervsministeriets besvarelse af spørgsmål 3 Ad (KOM(2004)0002) vedrørende forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked stillet af Europaudvalget den 21. juni 2005.

FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

1. juli 2005
Eksp.nr. 201665
/kwe-dep

Besvarelse af spørgsmål 3 Ad (KOM(2004)0002) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked stillet af Europaudvalget den 21. juni 2005.

Spørgsmål:

Ministeren bedes oversende de komplette høringssvar i relation til direktforslaget om tjenesteydelser i det indre marked.

Svar:

De komplette høringssvar vedlægges som bilag.

Høringssvar i relation til direktivforslaget om tjenesteydelser i det indre marked fra:

DI - Dansk Industri
Værdipapircentralen
HTS - Handel, Transport og Serviceerhvervene
Amtsrådsforeningen
DSK - De Samvirkende Købmænd
FRR - Registrerede Revisorer
LO
DS - Dansk Standard
Håndværksrådet
Realkreditrådet
HK/Handel
FTF
F & P - Forsikring & Pension
Forbrugerrådet
Finansrådet
DKK - Det Kommunale Kartel
Danske Maritime
Den Danske Dyrlægeforening
Dansk Tipstjeneste
Dansk Textil Union
Dansk Handel & Service
DE - Dansk Ejendomsmæglerforening
Dansk Byggeri
DA - Dansk Arbejdsgiverforening
DANVA - Dansk Vand- og Spildevandsforening
Den Almindelige Danske Lægeforening
Danmarks Rederiforening
Danmarks Miljøundersøgelser
Danmarks Apotekerforening
CO-industri
BAT-Kartellet
Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond/DANAK
AC - Akademikernes Centralorganisation
Advokatrådet

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att.: Rolf Hansen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Modt Dato	6 MRS. 2004
J. nr.	Kopi til
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

12. marts 2004

Forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked

Tak for den modtagne høring vedrørende forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked KOM(2004) 2 endelig.

Direktivforslaget har stor betydning for DI's medlemmer, der repræsenterer både udbydere og modtagere af tjenesteydelser. DI vil derfor aktivt følge direktivforslagets videre udformning, og gerne vende tilbage med yderligere kommentarer på et senere tidspunkt.

Generelle kommentarer

Fri bevægelighed af tjenesteydelser er et vigtigt element af et velfungerende indre marked og en nødvendighed for at nå Lissabon-målsætningen. DI har derfor tidligere krævet hurtig handling på baggrund af Kommissionens kortlægning af barriererne for serviceydelser. Vi hilser derfor forslaget velkomment og konstaterer med tilfredshed, at Kommissionen har udarbejdet en konkret tidsplan for forslagets videre gennemførelse.

Det er et ambitiøst projekt at ville løse så mangeartede problemstillinger i ét direktiv. Løsningsmodellen med en faseopdelt implementering og mulighed for senere harmonisering på nødvendige områder, synes at give et godt grundlag for, at ambitionerne kan føres ud i livet. Men i dette tilfælde, som i tilfældet med barriererne for den frie bevægelighed af fysiske produkter, står og falder resultatet med medlemsstaternes engagement og vilje til at ville overholde reglerne.

Der stilles i forslaget store krav til medlemsstaterne, dels for en kortlægning af eksisterende regler og dels om tilpasning til en fælles model og gensidig anerkendelse. DI vil derfor opfordre de danske myndigheder til, dels at tjene som det gode eksempel, og dels at hjælpe med til at overbevi-

se andre medlemsstater om betydningen af, at der etableres fælles regler, og at de efterleves.

Væsentlige elementer i forslaget

Retten til fri bevægelighed eksisterer principielt set i dag. De registrerede barrierer er imidlertid et godt argument for, at der etableres et overordnet juridisk grundlag for at lette forståelsen for, hvad princippet indebærer af pligter og rettigheder, både for stater, virksomheder og personer.

Administrative lettelser er højt prioriteret af DI's medlemmer. Især de mindre og mellemstore virksomheder vil have stor gavn af kravet om administrativ forenkling. Vi lægger derfor vægt på punkt nr. 22 i de indledende betragtninger (side 32), og at dette punkt ses i sammenhæng med punkt 23.

Idéen om ét kontaktsted/kvikskranke kombineret med kravet om elektronisk information vil være til stor hjælp for nye udbydere på markedet. Netop fordi mange elementer i forbindelse med tjenesteydelser er bestemt af nationale forhold, vil det være hensigtsmæssigt at kunne søge information via ét centralt sted, f.eks. om krav til etablering, men også om arbejdsforhold (lønninger, arbejdsmiljøkrav m.v.).

En sådan kvikskranke vil ikke alene være relevant for etablering i forbindelse med tjenesteydelser, men også for etablering bredt set, da der i praksis næppe kan skelnes mellem de formaliteter, der skal gennemføres i den ene eller anden situation.

Vi finder det endvidere meget formålstjenligt, at forslaget indebærer en national kortlægning af regler på tjenesteydelsesområdet. Dette vil dels bringe de forskellige krav op i lyset, og dels danne et godt grundlag for en drøftelse af hvilke krav, der er rimelige i forhold til behovet. Samtidig vil denne kortlægning kunne danne udgangspunkt for en harmonisering af reglerne: hvad der er nødvendigt af hensyn til samfundet eller borgeren i ét land, burde vel også være det i et andet.

Også artikel 14 med "forbudte krav" og anvendelse af oprindelseslandsprincippet (artikel 16) er af stor betydning, selv om det nok kræver en nærmere specificering, jf. nedenfor.

Særlige bemærkninger

- *Bedre definition af anvendelsesområdet*

Det fremgår ikke klart, at direktivet også omfatter tjenesteydelser, der leveres i forbindelse med et hardwareprodukt, f.eks. installation af en

maskine eller opsætning af en trappe, hvilket blev bekræftet på informationsmødet den 2. marts.

Da levering af en tjenesteydelse kombineret med levering af hardware (f.eks. totalløsninger omfattende vedligeholdelse m.v.) bliver mere og mere udbredt, er det væsentligt, at der i direktivet tages højde for særlige problemstillinger i den forbindelse (se f.eks. kommentarer nedenfor i forbindelse med udstationering af medarbejdere).

- *Afklaring vedrørende oprindelseslandsprincippet*

Det fremgår efter vor opfattelse ikke klart, i hvor stort omfang oprindelseslandsprincippet gælder. Vi går ud fra, at f.eks. national lovgivning på byggeområdet eller f.eks. for elevatorer, hvor Danmark har specielle regler, også vil være gældende for udenlandske tjenesteudbydere.

Af artikel 16 fremgår, at f.eks. reklame vil følge oprindelseslandets regler. Det virker ikke rimeligt, at udenlandske tjenesteudbydere ville have andre muligheder/eller begrænsninger for at reklamere end nationale udbydere. Hvis dette er tilfældet, må det være oplagt at etablere harmoniserede regler.

- *Kviksranker*

Som nævnt ovenfor mener DI, at kviksranker er en god idé. I bemærkningerne til forslaget anføres imidlertid under punkt 7.c (side 21), at antallet af kviksranker pr. medlemsstat vil variere alt efter landets nationale struktur, regionale eller lokale kompetencer m.v. I betragtning af det brede område, der er tale om, kan det være nødvendigt at have flere kompetente informationscentre.

Der bør imidlertid ikke være tvivl om, at hver medlemsstat bør have ét centralt sted, der kan give oplysning om, hvor man henvender sig i konkrete situationer. Da der i henhold til direktivets krav vil blive tale om elektronisk tilgængelighed for disse oplysninger, bør det være et krav, at der findes én konkret hjemmeside pr. land. Og der bør via Kommissionens hjemmeside kunne indhentes oplysning om, hvor dette centrale sted findes med angivelse af internetadresse. Hvis dette ikke præciseres i direktivets tekst, vil vi ikke være nået meget længere, end det er tilfældet i dag - for hvor skal søgningen starte?

- *Tilladelser*

Afsnittet om tilladelser står under kapitel II omkring etableringsfrihed. Der vil efter vor opfattelse i visse tilfælde også være tilladelser forbundet med grænseoverskridende arbejde. Her bør gælde samme regler, som i forbindelse med etablering.

Angående artikel 12 vedrørende udvælgelse af ansøgere, når knappe naturlige ressourcer eller begrænset teknisk kapacitet gør det nødvendigt at udvælge ansøgere, vil DI og ITEK IT-Industrien på baggrund af erfaringer på telekommunikationsområdet gerne understrege, at *auktioner ikke anses for at være et egnet fordelingsprincip*. Det er og bliver en beskatning, og metoden bør derfor så vidt muligt undgås. Hvis der stilles krav om betaling for tilladelser, bør betalingen være omkostningsrelateret. Dette bør præciseres i direktivets indledende bemærkninger eller i forslagets artikel 12 og/eller 13.

- *Udstationering af medarbejdere*

Artikel 24.2 fastlægger, at oprindelsesmedlemsstaten skal påse, at tjenesteyderen træffer alle nødvendige foranstaltninger for indtil to år efter udstationeringens ophør at *kunne meddele* sin egen medlemsstats og udstationeringsmedlemsstatens myndigheder en række oplysninger vedrørende den udstationerede medarbejder.

Vi fortolker denne bestemmelse således, at oplysningerne kun skal gives *på forespørgsel* fra pågældende medlemsstat; men det fremgår ikke klart nok af teksten. Det vil være en stor hjælp i forhold til nu, hvor en *forudgående* registrering ofte er påkrævet og dermed kan forsinke udøvelsen af opgaven.

Da direktivet imidlertid også omfatter tjenesteydelser af meget kortvarig karakter, bør der fastsættes kriterier for mindre omfattende oplysningskrav i bestemte situationer. Nedenstående eksempel fra "det virkelige liv" fra et af vore medlemmer (der er trappeproducent) belyser behovet for sådanne lempeligere krav:

"I uge 8 afgives ordre på en indvendig trappe, med planlagt montering i uge 12.

I uge 10 bliver montagen rykket til uge 15.

I uge 14 udskydes montagen endnu engang, til uge 18.

I uge 18 bliver staldelen monteret (varighed ca. 4 timer).

Kunden vil nu ikke have monteret trætrin før øvrige håndværkere er færdige og vil i øvrigt have stålet malet først.

I uge 26 monteres trætrin (varighed ca. 2 timer), og trappen er færdig til sommerferien."

Hvis man forestiller sig et helt realistisk scenarium med et nybyggeri, hvor 50 - 400 trapper skal monteres; tidsplaner rykkes løbende, og der anvendes både dansk og udenlandsk arbejdskraft; hvorledes kan man så forestille sig en indberetning omkring arbejdstagerens identitet, stilling og arbejdsopgaver, udstationeringssted, start- og slutdato for udstationeringen, ansættelses- og arbejdsforhold?

Det bør være muligt i stedet at indberette, at firma XX har arbejdet på et projekt i en konkret periode - eller at firma XX løbende udsender de og de medarbejdere til forskellige projekter.

Den bedste løsning ville være en klar bestemmelse om, at udstationering (hvorved forstås arbejde i et andet medlemsland) i mindre end (x antal dage eller uger) ikke skal indberettes.

Det ville f.eks. imødekomme en situation som den følgende:

"En CNC-fræser (italiensk) skulle have ny gearkasse. Gearkassen kom fra Italien, og en italiener rejste til Danmark som supervisor for den danske leverandør, som også havde en mand på værkstedet. Arbejdet varede halvanden dag."

Ville italieneren i denne situation blive betragtet som "udstationeret" - og skulle den italienske virksomhed så gemme oplysninger i to år om denne udstationering?

Vi mener, der bør kunne findes en hensigtsmæssig løsning, så unødigt administration kan undgås - hvilket jo netop er formålet med dette direktiv!

Et positivt eksempel fra telesektoren

I den kommende debat kan vi forestille os, at der bliver mange drøftelser, om en mere liberal holdning kan accepteres. I den forbindelse vil vi gerne fremhæve teleområdet, hvor der er positive danske erfaringer.

Teleområdet er liberaliseret gennem den seneste 10 års periode. Danmark har i den forbindelse gjort sig gældende som et af de områder, hvor markedet er mest konkurrencepræget, og hvor barriererne for at etablere sig som udbyder stort set er helt fjernet.

I Danmark står det enhver frit for at etablere sig som udbyder af teletjenester (elektroniske kommunikationstjenester). Som udgangspunkt kræves der ingen form for formel tilladelse fra myndighederne, og der skal ikke ske nogen anmeldelse af virksomheden. Udbudet af tjenester er til gengæld reguleret ved generelle regler i form af en "udbudsbekendtgørelse".

Denne meget liberale tilgang har ikke givet anledning til formelle problemer. At der så i en særskilt "udbudsbekendtgørelse" er fastsat en lang række vilkår, som i andre lande oftest vil være indeholdt i en formel tilladelse, er en anden sag. Potentielt er der en risiko for, at tilladelsesvilkår blot flyttes til en mere generel og almen regulering, men ud fra en transparensetragtning er dette at foretrække.

Kun hvis der skal anvendes frekvenser (mobil), kræves en særskilt tilladelse i Danmark. Dette krav skyldes manglen på frekvenser (knap naturlig ressource). I vilkårene stilles der derfor som oftest krav om dækning af bestemte dele af landets befolkning mm.

Den videre vej frem

I forbindelse med drøftelserne omkring evaluering af nationale krav mener vi, det vil være nødvendigt med en mere indgående drøftelse af rimelighed og niveau for f.eks. miljø- eller forbrugerbeskyttelse, især når det sammenholdes med oprindelseslandsprincippet. Vil udenlandske udbydere ellers kunne "slippe udenom" strengere regler i modtagerlandet?

Et politisk ønske om et højt beskyttelsesniveau kan nemlig virke konkurrenceforvridende og skabe barrierer for den frie bevægelighed. Et eksempel her er teleområdet i Danmark (nu med en mere negativ vinkel), hvor danske udbydere er reguleret strammere, end hvad EU-direktiverne (minimumsdirektiver) tilsiger. Det gælder f.eks. bindingsperioder i forbindelse med oprettelse af mobilabonnement, beløbsgrænser for tjenester, der betales via mobiltelefon, krav om specificeret regning, saldokontrol m.v.

Der vil sandsynligvis vise sig mange nye problemstillinger i de videre drøftelser af direktivforslaget, også omkring forhold for konkrete sektorer.

DI vil gerne inddrages i en fremtidig dialog omkring direktivet og de videre tiltag på baggrund af medlemsstaternes rapporter.

Med venlig hilsen

Lykke Friis
Europapolitisk chef

Annette Dragsdahl
Chefkonsulent

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Rene de la Cour [rc@vp.dk]
Sendt: 9. marts 2004 10:08
Til: roh@ebst.dk
Emne: Høring: Forslag til rammedirektiv for det indre marked for service

Erhvervs- og Boligstyrelsen har sendt EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for service i høring med anmodning om eventuelle bemærkninger hertil.

Værdipapircentralen A/S har ingen bemærkninger til forslaget.

Med venlig hilsen

René de la Cour

Værdipapircentralen A/S - VP Securities Services
Helgeshøj Allé 61 - Postboks 20 - 2630 Taastrup, Denmark
Direct Ph: +45 43 58 89 03 Ph.: +45 43 58 88 88
Direct fax: +45 43 55 89 03 Fax: +45 43 71 20 03
Direct Email: rc@vp.dk Email: vp@vp.dk
WEB: <http://www.vp.dk>

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att: Rolf Hansen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København K

Sendt pr. mail til roh@ebst.dk

Dato: 10. marts 2004
Deres ref.:
Vores ref.:

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Modt:	Kopi
Dato: 11 MRS. 2004	
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

Vedr. Høring af EU Kommissionens forslag til EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV om tjenesteydelser i det indre marked [SEK(2004) 21]

Hermed fremsendes HTS' kommentarer til EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for services, som den 19. februar 2004 er sendt i høring til Specialudvalget for Konkurrenceevne og vækst m.fl.

HTS ser positivt på Kommissionens målsætning om at gøre det lettere for servicevirksomheder at sælge deres ydelser og at etablere sig i andre EU-lande. Det indre marked for tjenesteydelser fungerer fortsat ikke tilfredsstillende og det er på den baggrund nødvendigt med en retlig ramme, der fjerner hindringerne for etableringsfriheden for tjenesteydere og fjerner hindringerne for den frie udveksling af tjenesteydelser.

Det er særlig tilfredsstillende, at Kommissionen lægger op til indførelse af administrativ forenkling med kvikskranker, hvor tjenesteydere kan få ordnet administrative formaliteter i tilknytning til deres virksomhed. Danmark er nået langt på dette felt. HTS mener, at Kommissionen løbende bør følge arbejdet i de enkelte lande, således at man undgår ulige konkurrencevilkår hvor f.eks. udenlandske virksomheder har let adgang til det danske marked, mens danske virksomheders adgang til udenlandske markeder besværliggøres som følge af forsinket implementering af nationale kvikskranker. Det er ligeledes prisværdigt, at der stilles krav om elektroniske procedurer inden udgangen af år 2008.

Direktivforslagets artikel 14 om Forbudte krav, peger præcist på krav, som er med til at hæmme det indre marked for tjenesteydelser.

Direktivforslagets artikel 15 om Krav, der skal evalueres, pålægger medlemsstaterne at undersøge hvorvidt deres administrative bestemmelser er forenelige med direktivforslagets betingelser. HTS støtter Kommissionens indsats mod diskriminerende krav, som direkte eller indirekte er begrundet i nationaliteten eller for selskabers vedkommende, krav om hovedsædets beliggenhed samt krav om personers ophold på området.

HTS konstaterer, at forslaget indeholder en række elementer, som først skal underkastes en nærmere belysning. En indførelse af afsenderlandsprincippet, hvor servicevirksomheder fra andre EU-lande kan nøjes med at overholde deres hjemlandsregler og dermed undtages danske autorisationsprocedurer, når de leverer tjeneste-

HTS - Handel, Transport
og Serviceerhvervene
Børsen
1217 København K
Telefon 70 13 12 00
Telefax 70 13 12 01
hts@hts.dk
www.hts.dk

ydelse i Danmark, bør først ske efter grundig overvejelse for hver enkelt autorisationsordnings vedkommende. HTS fremhæver nedenfor et par udvalgte autorisationsordninger, hvor en fortsat opretholdelse af de objektive kriterier for at etablere sig, er helt afgørende for et sundt erhvervsklima fremover.

Lov om vagtvirksomhed og tilhørende bekendtgørelser

HTS lægger vægt på at opretholde godkendelsesprocedurerne af vagtselskaber, men det kunne overvejes at forenkle udstedelsen af godkendelser ved at flytte udstedelsen fra den enkelte politikreds til et centralt kontor.

Lov om restaurations- og hotelvirksomhed

Autorisationen sikrer, at vedkommende har den rette uddannelse og har viden til, på en sikkerhedsmæssig forsvarlig måde, at håndtere vanskelige situationer.

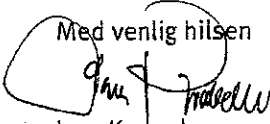
- dørmænd

En ny lovændring af restaurationsloven er på vej (L 163), hvor der i bestemmelserne om dørmænd, bestyrere og diskoteker indføres en autorisationsordning for dørmænd. Lovændringen skal sikre, at dørmænd har den nødvendige viden og ikke i øvrigt er personligt belastet af forhold som kunne påvirke varetagelsen af arbejdet. Med kravet om uddannelse sikres, at alle dørmænd er kvalificerede til at håndtere de opgaver, som deres arbejde som dørmænd medfører. Uddannelsen skal blandt andet give den enkelte dørmænd kvalifikationer inden for følgende områder: Kommunikation og konflikthåndtering, personlig sikkerhed, retsregler, førstehjælp og den praktiske håndtering af store menneskemængder.

Lov om næringsbrev til fødevarebutikker

I den nærmeste fremtid fremsætter regeringen "Lov om næringsbrev til fødevarebutikker", som føjer den ekstra betingelse på ansøgerens adgang til næringsbrev til fødevarebutikker, at ansøgeren om næringsbrev ved en prøve skal have godtgjort fornødent kendskab til reglerne om skat og afgifter, fødevarer, arbejdsmarkeds- og arbejdsmiljøforhold, brandsikkerhed og restaurationsdrift. Lovforslaget har to overordnede mål. Det ene er at sikre, at udøvere af erhvervet har den fornødne kendskab til de regelsæt, der regulerer branchen. Dette sikres via et tilbud om et kort uddannelsesprogram samt om et krav om beståelse af en prøve. Det andet giver mulighed for, at systematisk overtrædelse af forskellige af de nævnte særlovgivninger ikke alene kan sanktioneres hver for sig efter de respektive særlovgivninger, men tillige vil kunne medføre en samlet sanktion i henhold til lovforslaget. Dette sikres ved, at domstolene kan frakende en fysisk eller juridisk person retten til at udøve den omhandlede virksomhed. HTS finder det afgørende, at lovens målsætning også vil kunne opfyldes af udenlandske virksomheder der etablerer sig i Danmark.

Med venlig hilsen

Lars Krobæk
Adm. direktør
HTS

Christian Sestoft
Chefkonsulent
HTS

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att: Rolf Hansen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København K

Sendt pr. mail til roh@ebst.dk

Dato: 24. august 2004

HTS' supplerende kommentarer til EU Kommissionens forslag til EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV om tjenesteydelser i det indre marked [SEK(2004) 21]

Som opfølgning på mødet den 29. juni 2004 hos Erhvervs- og Boligstyrelsen, fremsender HTS hermed et supplerende notat til HTS' hørings svar af 10. marts 2004 vedr. EU Kommissionens forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked SEK(2004) 21].

Indledende kommentarer

1. HTS konstaterer, at Rådet i efteråret 2004 vil komme med yderligere præciseringer og forslag til tjenesteydelsesdirektivforslaget.
2. HTS er positiv overfor Rådets ønske om at fjerne hindringer for tjenesteydernes etableringsfrihed og styrke den fri udveksling af tjenesteydelser mellem medlemsstaterne.
3. Rådets forslag om nationale kvikskrænker hilses velkommen, således at tjenesteydere lettere kan få overblik over regelsæt samt lettere få ordnet administrative formaliteter.
4. HTS finder det prisværdigt at der stilles krav om elektroniske procedurer inden udgangen af år 2008.
5. HTS støtter Rådets indsats mod diskriminerende krav, som direkte eller indirekte er begrundet i nationaliteten eller for selskabers vedkommende, krav om hovedsædets beliggenhed samt krav om personers ophold på området.
6. Rådets ønske om en kortlægning og gennemgang af nationale autorisationsordninger er fornuftig, således at der kan ryddes op i ordninger der ikke er baseret på rimelige vilkår. HTS ønsker imidlertid at understrege at autorisationsordninger mv. ofte tjener væsentlige samfundsmæssige hensyn til kvalitet, miljø, sundhed etc. HTS ønsker ikke en udvikling hvor virksomheder i EU-lande med mindre restriktive vilkår kan bruge dette som en konkurrencefordel i konkurrencen med virksomheder i lande med mere restriktiv lovgivning.
7. HTS anbefaler Rådet at fortsætte arbejdet om gensidig anerkendelse af erhvervmæssige kvalifikationer. HTS beder ligeledes Rådet overveje hvorvidt det ikke ville være mere hensigtsmæssigt med en forudgående harmonisering af autorisati-

onsordninger inden man åbner for oprindelseslandsprincippet, idet det må forlanges at autorisationsordninger dækker over de samme kvalifikationer.

Oprindelseslandsprincippet

8. HTS finder forslaget om oprindelseslandsprincippet problematisk eftersom det blandt andet forudsætter at oprindelseslandets myndigheder udfører en effektiv kontrolindsats overfor virksomheder som udfører tjenester i andre EU-lande. HTS er skeptisk overfor hvorvidt dette krav i praksis kan opfyldes. Det forudsætter i givet fald en betydelig overvågningsindsats fra Kommissionens side at påse at de enkelte lande til fulde overholder forpligtelserne om kontrol.

9. HTS mener at en række nationale erhvervsspecifikke autorisationsordninger er indført af hensyn til sikkerhed, miljø, øvrige arbejdsforhold, skattelovgivningen mv. HTS ønsker ikke en udvikling baseret på mindste fællesnævner, hvor udenlandske tjenesteydere kan tilbyde tjenester underlagt mere lempelige krav og kontrolforanstaltninger fra myndighedsside.

Udstationeringsdirektivet

10. HTS konstaterer at reglerne i det foreliggende udkast til tjenesteydelsesdirektivet ikke ændrer på forhold omfattet af udstationeringsdirektivet. I den udstrækning der alligevel hersker tvivl herom, bør Rådet præcisere dette forhold i det endelige tjenesteydelsesdirektiv.

11. HTS er positiv overfor at Rådet i art. 17, stk. 5. foreslår en undtagelse fra oprindelseslandsprincippet når det gælder udstationering af medarbejdere. HTS er imod unfair lønkonkurrence fra udenlandske virksomheder, som udstationerer billig arbejdskraft i Danmark. HTS finder det helt afgørende de gældende arbejds- og ansættelsesvilkår for udstationerede medarbejdere forsat er reguleret af udstationeringsdirektivet (96/71/EF), implementeret via udstationeringsloven.

12. Udstationeringsdirektivet betyder at blandt andet løn- og ansættelsesforhold for udstationerede ansatte i udenlandske virksomheder forsat er reguleret af værtslandets regler og kutymen på arbejdsmarkedet. I praksis betyder dette at det er op til arbejdsmarkedets parter i Danmark at sikre at udstationerede udenlandske ansattes aflønning sker efter dansk overenskomst eller som minimum på overenskomstilligende vilkår.

13. HTS konstaterer at tjenesteydelsesdirektivet ikke berører enkeltmandsvirksomheder, som derfor indenfor den nuværende lovgivning forsat vil kunne tilbyde tjenester i øvrige EU-lande uden at skulle indgå kollektiv overenskomst eller behøve at følge værtslandets ansættelsesretlige love. Enkeltmandsfirmaer etableret i andre EU-lande vil således forsat kunne operere i Danmark i den udstrækning de overholder hjemlandets lovgivning.

Autorisationsordninger

14. HTS ønsker at understrege at autorisationsordninger grundlæggende ikke skal ses som en forhindring for etableringer, men derimod en beskyttelse af offentlighedens interesser.

15. HTS hilser det velkommen at Rådet lægger op til en gennemgang af de respektive autorisations- og godkendelsesordninger for at sikre at de ikke strider imod kravene om nødvendighed, ikke diskrimination og proportionalitet (art. 9 pkt. a-c).

16. HTS opfordrer Rådet til at sikre utvetydige formuleringer i direktivforslaget, ikke mindst tydeligt præcisere at tjenesteydelsesdirektivet ikke ændrer ved reglerne i udstationeringsdirektivet.

17. HTS lægger stor vægt på, at det i Danmark endelig er lykkedes at få indført en lov om næringsbrev til fødevarerbutikker samt en lov om frakendelse af næringsbrev (jf. lov nr. 486 og 487 af 9. juni 2004). Lovene skal sikre at udøvere af erhvervet har den fornødne kendskab til de regelsæt, der regulerer branchen samt give myndighederne mulighed for at sanktionere og i yderste fald frakende en fysisk eller juridisk person retten til at udøve den omhandlede virksomhed. HTS finder det afgørende, at lovens målsætning også vil kunne opfyldes af udenlandske virksomheder der etablerer sig i Danmark.

18. HTS ønsker at udtrykke tilfredshed med de nye danske godkendelsesprocedurer af vagtselskaber. Lov om vagtvirksomhed og tilhørende bekendtgørelser har været medvirkende til at skabe ordentlige erhvervsvilkår i sikkerhedsbranchen. HTS ønsker derfor fortsat kontrol og godkendelse af alle som tilbyder vagtservices i Danmark.

19. HTS ønsker ligeledes at sikre en fortsat høj standard blandt dørmænd i Danmark. Jf. lovændring af restaurationsloven (lov nr. 366 af 19. maj 2004) indføres en autorisationsordning for dørmænd. Lovændringen skal sikre professionel viden om blandt andet konflikthåndtering, personlig sikkerhed, retsregler, førstehjælp og den praktiske håndtering af store menneskemængder.

HTS ser frem til at indgå i dialog om udformningen af Tjenesteydelsesdirektivet, således at udvekslingen af tjenesteydelser mellem medlemsstaterne kan blive styrket uden at det måtte ske på bekostning af de høje danske krav til kvalitet og kontrol af tjenesteydelserne.

Med venlig hilsen

Lars Krobæk
Adm. direktør
HTS

Christian Sestoft
Chefkonsulent
HTS

Amtsrådsforeningens synspunkter til Kommissionens forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (SEK(2004)21)

- Amtsrådsforeningen støtter direktivets overordnede formål om at skabe et bedre og mere udviklet indre marked for tjenesteydelser i EU.
- Amtsrådsforeningen mener, at direktivet for tjenesteydelser ikke bør omfatte velfærdsydelser så som social- og sundhedsydelser
- Amtsrådsforeningen mener ikke, at oprindelseslandsprincippet (artikel 16) er tilstrækkeligt gennemtænkt i dets nuværende udformning, *(og det bør under ingen omstændigheder gælde for levering af velfærdsydelser)*.
- Amtsrådsforeningen mener, at artikel 23 (godtgørelse af udgifter til lægebehandling) skal udelades af direktivet.

Kommissionen udarbejdede i 2002 en rapport om status for det indre marked for tjenesteydelser (KOM(2002)441). I rapporten blev det bl.a. konkluderet, at "Ti år efter, hvad der skulle have været gennemførelsen af det indre marked, må det konstateres, at der fortsat er stor forskel mellem visionen om et økonomiske integreret Europa og den virkelighed, de europæiske borgere og tjenesteydere oplever".

Kommissionen har *efterfølgende* fremlagt et forslag til rammedirektiv, hvis formål er at forbedre forholdene for handel med tjenesteydelser i det indre marked. Direktivforslaget behandler bl.a. tjenesteydernes etableringsfrihed, den frie udveksling af tjenesteydelser, sikring af tjenesteydernes kvalitet og effektiv kontrol.

Amtsrådsforeningen støtter direktivets overordnede formål om at skabe et mere velfungerende indre marked for tjenesteydelser i EU. Dette er bl.a. vigtigt for den regionale udvikling og varetagelsen af regionale forpligtigelser.

Amtsrådsforeningen har følgende bemærkninger til Kommissionens forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked:

Oprindelseslandsprincippet

For at fjerne hindringer for den frie udveksling af tjenesteydelser omfatter forslaget et oprindelseslandsprincip, som indebærer, at tjenesteydere generelt kun er underlagt loven i det land, hvor det er etableret, med undtagelse af de definerede områder i artikel 17 og 18. Amtsrådsforeningen er kritisk overfor oprindelseslandsprincippet i dets nuværende udformning, da det betyder:

- At tjenesteydere har ret til at udføre ydelser i en eller flere andre medlemsstater uden at være underlagt de pågældende landes bestemmelser. Amtsrådsforeningen vurderer, at det kan føre til uhensigtsmæssige konkurrencesituationer.
- At offentlige myndigheder i yderste konsekvens skal holde styr på 25 forskellige lovgivninger, da de skal kende alle de regler, som deres tjenesteydere er underlagt. Det vil være voldsomt ressourcekrævende, indtil der sker en væsentlig større harmonisering i EU-lovgivningen, end det er tilfældet i dag.
- At det vil kunne medføre uhensigtsmæssig dumpning af restriktioner i medlemslande, for at blive det mest interessante land for virksomheder at etablere sig i.
- At oprindelsesmedlemsstaten har pligt til at føre en effektiv kontrol med de tjenesteydere, der er etableret på landets område, når de udfører tjenesteydelser i andre medlemsstater. Det er relevant at overveje, i hvor høj grad det enkelte lands myndigheder vil være i stand til på en forsvarlig måde at kontrollere egne virksomheder, der opererer i et andet land.

Det er samtidig vigtigt at undersøge, oprindelseslandsprincippet's betydning for arbejdstagers rettigheder og pligter. Der skal også fremover være mulighed for at opretholde den danske aftalemodel.

Kommissionen har ikke i tilstrækkelig grad belyst de ovennævnte problemstillinger. Direktivet sikrer ikke, at der er tilstrækkelig harmonisering mellem medlemsstaterne med hensyn til f.eks. overvågningsmekanismer og kvalitetsstandarder. Oprindelseslandsprincippet er ikke troværdigt før der er gennemført denne højere grad af harmonisering. Amtsrådsforeningen mener derfor ikke, at oprindelseslandsprincippet i dets nuværende form er tilstrækkeligt gennemtænkt.

Social- og sundhedsydelser – velfærdsydelser

Der er stor forskel mellem de enkelte medlemslandes organisering, levering og finansiering af social- og sundhedsydelser. Dertil kommer, at social og sundhedsydelser traktatmæssigt er defineret som værende et nationalt anliggende. Derfor bør direktivet om tjenesteydelser ikke omfatte disse ydelser. Endvidere er det problematisk, at social- og sundhedsydelser sidestilles med serviceydelser generelt, grundet disse ydelsers værdi og velfærdsskabende karakter. Social og sundhedsydelser skal opfylde særlige krav til sikring af patientrettigheder, kvalitet, etiske regler, lige adgang m.v.

Ophøjelse af den hidtidige EU-retspraksis til direktiv jf. artikel 23 og definitionen af social- og sundhedsydelser som tjenesteydelser af almen økonomisk interesse betyder, at social- og sundhedsydelserne underlægges reglerne i henhold til det indre marked. Dette kan reducere medlemsstaternes evne til at kunne intervenere over for markedsfejl og sikre omkostningskontrol, kvalitet, udligning og lige adgang til sundhedsydelser. Velfærdsydelser er ikke bestemt af lønsomhedskriterier alene. Problematikken forstærkes af, at konsekvenserne af tjenesteydelsesdirektivet for de nationale sundheds- og velfærdspolitiske målsætninger ikke er blevet analyseret forud for udarbejdelsen af direktivforslaget.

Amtsrådsforeningen mener ikke, at velfærdsydelser såsom social- og sundhedsydelser bør være omfattet af tjenesteydelsesdirektivet, ligesom artikel 23 bør udgå.

Forsyningspligtigheder

Forslaget til direktiv om tjenesteydelser omfatter de såkaldte forsyningspligtigheder af økonomisk interesse (services of general economic interest). Til gengæld berører direktivet ikke medlemsstaternes indflydelse på de almindelige forsyningspligtigheder (services of general interest). Problemet er, at det fortsat er uklart, hvad der er forskellen på de to kategorier. Hvornår er en forsyningspligtighed for eksempel af ikke økonomisk karakter? Klare definitioner af Tjenesteydelser af almen interesse og Tjenesteydelser af almen økonomisk interesse er essentielle for at vurdere direktivets betydning.

Amtsrådsforeningen finder det desuden vigtigt, at tjenesteydelsesdirektivet ikke medfører overlappning af allerede eksisterende EU-lovgivning, og at direktivet ikke undergraver det lokale selvstyres ret til at udføre dets opgaver på den måde, som det finder mest hensigtsmæssigt.

For uddybende kommentarer til papiret:

Konsulent Jens Peter Bjerg, Amtsrådsforeningen

Telefon : +45 35298268

E-mail: jpb@arf.dk

Amtsrådsforeningen
Dampfærgevej 22
2100 København
Tel: 35 29 81 00
Fax: 35 29 83 00

Amtsrådsforeningens Bruxelles-kontor
Rue de la Science 4
1000 Bruxelles
Tel: +32 2 550 12 80
Fax: +32 2 550 12 75

V

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Jan Jørgensen [JJ@d-s-k.dk]
Sendt: 10. marts 2004 11:09
Til: roh@ebst.dk
Cc: jw@d-s-k.dk; dhs@dhs.dk; kvp@dtu.com
Emne: EU direktiv om serviceydelser i det indre marked

EU -
edirektiv.doc (4
Kære Rolf Hansen

Hermed fremsendes DSK's bemærkninger til direktivet.

MVH

Jan E. Jørgensen

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Hellerup, den 10. marts 2004
JJ/jj

Vedr. forslag til EU-direktiv om tjenesteydelser i det indre marked

Først og fremmest vil DSK gerne takke for en god, pædagogisk og grundig gennemgang af direktivet på mødet i styrelsen med repræsentanter fra Kommissionen. Dette møde afklarede mange af de tvivlsspørgsmål, der har været, og som følge af disse afklaringer kan DSK give sin støtte til direktivet og dets målsætning om at skabe et reelt indre marked for tjenesteydelser.

Indledningsvist skal vi dog gøre opmærksom på, at for den del af markedet for tjenesteydelser, der udgøres af detailhandelen, er der næppe noget større samlet vækstpotentiale, og i hvert fald ikke noget yderligere jobpotentiale. Tværtimod vil nye butikker ofte have mindre personale ansat i forhold til omsætningen – dette gør sig i hvert fald gældende inden for dagligvarehandelen, hvor størsteparten af nyetablerede butikker udgøres af discountbutikker, hvor lønandelen af omsætningen er endog meget lav.

Det virker endvidere ikke helt klart, hvorvidt detailhandel er omfattet af direktivets definition på tjenesteydelser. Dette bør tydeliggøres.

DSK støtter, at direktivet opererer med oprindelseslandsprincippet frem for at lægge op til en harmonisering af et mere eller mindre uoverskueligt antal regler. Dette princip må dog ikke føre til, at tjenesteydere konsekvent kan vælge at udøve sin virksomhed fra den medlemsstat med den laveste fællesnævner f.s.v.a. folkesundhed, miljø, forbrugerbeskyttelse, arbejdsmiljø og sociale bestemmelser.

Det er vigtigt, at subsidiaritetsprincippet fastholdes, så kun regler, der udgør en væsentlig hindring for skabelsen af et indre marked, og som ikke har noget anerkendelsesværdigt formål, ophæves.

DSK ønsker at sikre, at næringslovens § 10 opretholdes, hvorefter afsætning af varer som altovervejende hovedregel forudsættes at foregå fra et fast forretningssted. Tilla-

SEKRETARIATET
VEST
POSTBOKS 122
SVANEMØLLEVEJ 41
DK-2900 HELLERUP
TELEFON 39 62 16 16
TELEFAX 39 62 03 00
E-MAIL: DSK@D-S-K.DK

KØBMANDSTJENESTEN ØST

POSTBOKS 122
SVANEMØLLEVEJ 41
DK-2900 HELLERUP
TELEFON 39 62 16 16
TELEFAX 39 62 03 00
E-MAIL: HELLERUP@D-S-K.DK

KØBMANDSTJENESTEN

ÅRHUSVEJ 14
DK-8670 LASBY
TELEFON 86 95 17 00
TELEFAX 86 95 18 17
E-MAIL: LAASBY@D-S-K.DK

delse til omførsel af varer i videre omfang end i dag vil gøre det umuligt for myndighederne at kontrollere, om de varer, der handles fra ladet af en lastbil, lever op til forskellige krav vedr. sundhed m.v., ligesom en sådan adgang vil føre til omfattende handel med varer, der ikke er svaret afgift af i Danmark. Samtidig vil danske forbrugere have vanskeligt ved at reklamere over mangelfulde varer, såfremt varen ikke er solgt fra et fast forretningssted. Omførsel af varer – især hvis det sker over landegrænser – vil påføre danske forretningsdrivende en helt urimelig konkurrence, og DSK er af den klare opfattelse, at kravet om fast forretningssted er velbegrundet, ligesom det er ikke-diskriminerende, da der er lige adgang til at etablere fast forretningssted i Danmark for alle EU-borgere.

Som eksempler kan nævnes den danske Smiley-ordning for fødevarer virksomheder og de danske regler om egenkontrol af fødevarerhygiejne (som er en implementering af fælleskabsret). Her må der gælde de samme regler for al dagligvarehandel, der foregår på dansk jord.

DSK ønsker endvidere at sikre, at den danske lukkelov ikke kan omgås ved at etablere sig i en medlemsstat med en mindre restriktiv lukkelov – eksempelvis Sverige - og drive forretning herfra med en mobil butik i Danmark.

DSK noterer sig, at direktivet ikke finder anvendelse på skatte- og afgiftsområdet. Forskellige afgiftssatser er imidlertid stærkt konkurrenceforvridende for detailhandelen i grænseområder, og DSK opfordrer til en øget harmonisering af satserne medlemsstaterne imellem. Dette skal ske for at sikre, at grænsehandel alene motiveres af konkurrence på service, udvalg og priser og ikke af konkurrence på afgiftssatser.

Præambelens pkt. 20 omhandler næringsbrev m.v. DSK gør opmærksom på de nye danske regler vedr. næringsbrev for udøvelse af fødevarerhandel. Disse regler er begrundet bl.a. i hensynet til folkesundheden, reglerne er proportionelle i forhold til opnåelse af formålet, og reglerne diskriminerer ikke andre EU-borgere. Næringsbrevet er let at opnå, da det vigtigste i reglerne i virkeligheden er muligheden for at fratage næringsbrevet fra en forretningsdrivende, der gentagne gange har overtrådt væsentlige danske regler. DSK betragter næringsbrevet som en tilladelsesordning, der lever op til kravene i artikel 9. DSK ønsker at sikre, at direktivet ikke er i konflikt med reglerne om næringsbrevet.

DSK hæfter sig i særlig grad ved præambelens pkt. 24. Her nævnes det som en undtagelse til hovedreglen om, at en tilladelse til at drive forretning i en anden medlemsstat som udgangspunkt skal gælde på hele den pågældende medlemsstats område, at det er et tvingende alment hensyn, at der for større supermarkeder af hensyn til beskyttelsen af bymiljøet skal anmodes om tilladelse for hvert enkelt etableringssted. DSK støtter

denne udlægning af direktivet, og det er af vital interesse for DSK samt hovedparten af dansk detailhandel, at den danske planlovs regler om detailhandel opretholdes i sin fulde udstrækning, så en fortsat decentral butiksstruktur kan opretholdes. Reglerne sikrer bymiljøet ved at stille krav om, at nye butikker som hovedregel skal placeres i bymidten og skal holde sig under nogle fastsatte maksimumstørrelser, ligesom miljø- og trafikbelastning er væsentlige begrundelser for reglerne. Planloven har således hverken til formål eller som følge at begrænse etablering af butikker i Danmark fra de øvrige medlemsstater. Eksempelvis er den tyske dagligvarekæde LIDL, og materialistkæderne Schlecker og Douglas på vej til at etablere sig i Danmark med adskillige butikker, og dette hindres ikke af den danske planlov, når blot butikkerne placeres på de områder, der af kommunalbestyrelsen og amtsrådet er udpeget til detailhandelsområder.

I planloven stilles der krav om, at der hos de planlæggende myndigheder skal finde en vurdering sted af behovet for arealer til nye butikker, men der stilles ikke krav om økonomiske tests som nævnes i artikel 14, stk. 5. DSK ser således planlovens bestemmelser som krav, der er objektivt begrundet i tvingende almene hensyn såsom beskyttelsen af bymiljøet, således som det nævnes i præambelens pkt. 32, hvorfor der heller ikke burde være problemer i forbindelse med artikel 10, stk. 4.

På mødet med kommissionen blev det tydeligt sagt, at der ikke var nogen form for konflikt mellem nogle af direktivets bestemmelser og bestemmelserne i planloven. DSK ønsker for god ordens skyld en bekræftelse på denne udlægning af direktivet.

DSK støtter oprettelsen af kvikskranker og vil deltage konstruktivt i forbindelse med oprettelse af sådanne.

Endelig gør DSK opmærksom på, at visse former for hel eller delvis offentlig virksomhed udøves fra dagligvarebutikker. Dette gælder således salg af håndkøbsmedicin og udlevering af receptpligtig medicin i områder uden et lokalt apotek, postbetjening i områder uden et lokalt posthus, samt salg af Tjipstjenestens produkter. DSK ønsker en afklaring af, om disse områder er omfattet af direktivet, og hvilke konsekvenser det i givet fald vil få.

Med venlig hilsen

Jan E. Jørgensen,
advokat

**Registrerede
Revisorer
FRR**

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att.: Rolf Hansen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Modt. Dato	11 MRS. 2004 <small>kopi</small>
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

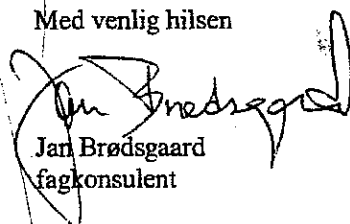
10. marts 2004

EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for services

Tak for muligheden for at kommentere direktivforslaget.

Vi har ud fra det tilsendte materiale p.t. ingen kommentarer til det fremsendte forslag.

Med venlig hilsen

Jan Brødsgaard
fagkonsulent

Landsorganisationen i Danmark

Danish Confederation of Trade Unions

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Mødt.	
Dato	0 MRS. 2004
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

Islands Brygge 32D
Postboks 340
2300 København S

Telefon 3524 6000
Fax 3524 6300
E-mail lo@lo.dk
Sagsnr. 40.08-03-1427
Vores ref. IWI/hrh
Deres ref.

Den 9. marts 2004

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att.: Rolf Hansen
Dähleups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Vedr.: EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for service

Idet der henvises til styrelsens brev af 18. februar 2004 vedr. EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for service, skal LO afgive følgende foreløbige bemærkninger. Vi skal yderligere tilføje at, grundet overenskomstssituationen har vi ikke haft mulighed for en behandling i det udvalg som behandler spørgsmål af denne art. Vi skal derfor forbeholde os ret til efterfølgende at fremsende supplerende bemærkninger. Endeligt høringssvar kan derfor først fremsendes fredag d. 19. marts.

LO tilslutter sig intentionen om at skabe et indre marked for serviceydelser, men vi er ikke overbevist om, at det valgte oprindelseslandsprincip er det rigtige når man i GATS Aftalen opererer med et bestemmelseslandsprincip, hvilket vil lette modtagerlandets muligheder for at føre tilsyn. Denne problematik afspejles i art. 4 pkt. 12, hvor man definerer lovligt arbejde og siger det er tjenesteydernes hjemlandsregler, der skal gælde. Ordet nationale bestemmelser er endvidere uklart, der bør henvises til medlemsstaternes lovgivning og gældende aftaler mellem arbejdsmarkedets parter. Dette er nødvendigt, da man regulerer arbejdsmarkedet på forskellig vis i de enkelte EU lande.

Et særligt problem i forbindelse med, at virksomheder ikke skal registreres i det land, hvor man udfører sine aktiviteter, er problematikken om betaling af moms og skat. Det fremgår, at direktivet ikke omfatter skat, men der er efter vores opfattelse en uklarhed mellem disse regler. Den nationale kontrol med virksomhederne kan blive yderst vanskelig, hvis der ikke opretholdes et krav om registrering hos de nationale skatte og toldmyndigheder. I dansk lovgivning er der mulighed for at kræve at en virksomhed, der skal registreres som arbejdsgiver i Danmark skal stille økonomisk sikkerhed for moms og skattebetalingen. Dette medfører, at de mest useriøse virksomheder kan holdes ude af markedet, da de ikke vil kunne stille de fornødne økonomiske garantier. Dette er områder som ikke er omfattet af fælles EU regler, hvorfor det er nødvendigt at opretholde mulighederne for at fastsætte nationale regler.

Af hensyn til kontrol med illegale arbejdere vil det også være nødvendigt, at der findes kopi af ansættelsespapirerne til rådighed i det land, hvor arbejdet udføres så de nationale myndigheder har en mulighed for at kontrollere efterlevelsen af gældende lovgiv-

ning og kollektive overenskomster. Dette direktiv skal ikke kunne underminere et vel-fungerende arbejdsmarked.

Det skal også i denne forbindelse nævnes, at hvis man ønsker fuld frihed for vikarbureauer til at operere, vil der være behov for en regulering af dette område og direktivet om vikarbejde må gennemføres som en forudsætning, hvis man vil give vikarbureauerne muligheder for grænseoverskridende aktiviteter.

Da direktivet på afgørende områder kan have indflydelse på løn og arbejdsvilkår bør der arbejdes for, at medlemsstaterne pålægges at inddrage arbejdsmarkedets parter i evalueringen af den måde, hvorpå direktivet fungerer.

Direktivforslaget er meget omfattende, og LO finder at der er behov for nærmere analyser af konsekvenserne af direktivet for de enkelte serviceerhverv. Hvilket også indstilles i notat til EU-specialudvalget af 25. februar 2004 om servicedirektivet.

LO deltager gerne i drøftelserne fremover af dette omfattende problemkompleks.

Med venlig hilsen

Ib Wistisen

LO's holdning til direktivforslaget om et indre marked for tjenesteydelser

Kommissionens forslag er meget ambitiøst. Det skal fjerne eksisterende hindringer for det frie marked på tjenesteydelsesområdet. Forslaget omfatter med enkelte undtagelser alle tjenesteydelser. Tjenesteydelserne udgør størstedelen af EU's økonomi.

I det følgende afsnit gennemgås kort forslagens indhold, og derefter peges på de arbejdsretlige og sociale problemer, som LO tager sig af. Der kan herudover være andre problemer i forslaget som eksempelvis autorisationer og krav til særlig uddannelse, som de relevante fagforbund tager sig af.

Direktivforslaget af 13. januar 2004 om tjenesteydelser i det indre marked

Fri bevægelighed for tjenesteydelser er et grundlæggende krav i EU. Direktivforslaget har til hensigt at fjerne eksisterende barrierer på området.

Forslaget vedrører både etablering af en servicevirksomhed i en anden medlemsstat og udstationering af medarbejdere til at udføre servicevirksomhed i en anden medlemsstat. I det følgende ses alene på udstationeringssituationen.

Artikel 16, stk. 1 fastslår, at tjenesteydere udelukkende er omfattet af deres oprindelsesmedlemsstats nationale bestemmelser. Ifølge § 17 er der dog visse undtagelser fra dette princip. Det gælder eksempelvis områder, der er omfattet af direktiv 96/71 om udstationering og bestemmelserne i forordning 1408/71 om vandrende arbejdstageres sociale sikring.

Kontrollen med om de udstationerede arbejdstagere overholder reglerne i direktivet om udstationering varetages af udstationeringslandet (værtslandet) jf. artikel 24, stk. 1. Dog må udstationeringslandet ikke kræve registrering af eller erklæringer fra de udstationerede virksomheder eller kræve, at de fører og opbevarer arbejdsretlige dokumenter i udstationeringslandet jf. artikel 24, stk. 1, a), b) og c).

Myndighederne i begge lande har pligt til at hjælpe hinanden med informationer og undersøgelser.

En tjenesteyder kan udstationere en arbejdstager, der er statsborger i et tredjeland jf. artikel 25. Oprindelsesmedlemsstaten skal påse, at tredjelandsborgeren har lovligt ophold og beskæftigelse. Udstationeringslandet kan ikke stille krav om opholds- eller arbejdstilladelse.

Faglige spørgsmål

Forslaget om et indre marked for tjenesteydelser må ikke underminere den danske model. Gældende kollektive overenskomster skal respekteres af de berørte, og det skal fortsat være muligt at strejke for at opnå en overenskomst med en tjenesteyder, der opererer i Danmark eventuelt ved hjælp af udstationerede arbejdstagere.

LO frygter, at forslaget i praksis kan medvirke til at skabe et uigennemskueligt gråt arbejdsmarked af tjenesteydelser i EU, som bevæger sig mere eller mindre på kant med reglerne. Det vil være til stor skade for de mange virksomheder, som i dag overholder alle regler og opererer på tværs af grænserne uden problemer.

LO er meget betænkelig med hensyn til oprindelseslandsprincippet. En fair konkurrence forudsætter som udgangspunkt, at reglerne i værtslandet efterleves på arbejdsmarkedsområdet, hvor standarderne er meget forskellige fra land til land. Oprindelseslandsprincippet bør derfor principielt erstattes af andre forslag, for eksempel en hævelse af EU's minimumsregler om arbejdsvilkår. LO er dog opmærksom på det gældende direktiv 96/71 om udstationering af arbejdstagere. Det er i den forbindelse afgørende, at værtslandet har alle muligheder for effektivt at kontrollere, om udstationerede arbejdstagere overholder de gældende regler.

Med henblik på at sikre en mere fair konkurrence og undgå fremvæksten af et voksende gråt arbejdsmarked har LO bemærkninger på følgende områder:

Strejkeretten

Oprindelseslandsprincippet

Kontrollen med de udstationerede

Om udstationeringen er midlertidig

Udstationeringer fra nye lande i Øst- og Central Europa

Udstationering af tredjelandsborgere og illegal indvandring

Arme og ben virksomheder

Vikarer

Social og Sundhedsområdet

Strejkeretten

Det er afgørende for LO, at servicedirektivet ikke hindrer den danske model. Det vil blandt andet sige muligheden for at kræve overenskomst med enhver arbejdsgiver og eventuelt konflikte med henblik herpå.

EU har anerkendt, at strejkeretten går forud for hensynet til fri bevægelighed for varer jf. forordningen om det indre markeds funktion med hensyn til fri bevægelighed for varer mellem medlemsstaterne. Det hedder heri, at de foranstaltninger medlemsstaterne skal tage for at sikre de frie varebevægelser ikke må gribe ind i udøvelsen af grundlæggende rettig-

heder, herunder retten eller friheden til at strejke. En resolution vedtaget af Rådet den 7. december 1998 om fri bevægelighed for varer siger det samme. Retten til kollektive forhandlinger og til strejke fremgår udtrykkeligt af EU's charter om grundlæggende rettigheder jf. charterets artikel 28.

Det er afgørende for LO, at EU's anerkendelse også gælder på serviceområdet.

Oprindelseslandsprincippet

Udstationeringsdirektivet dækker kun udstationeringer i virksomheder. Besætninger i handelsflåden er undtaget. Med hensyn til kollektive overenskomster dækker direktivet om udstationering alene byggesektoren, medmindre at medlemsstaterne (som DK) har implementeret bredere. Endvidere kan medlemsstaterne have undtaget udstationeringer af kortere varighed. Udstationeringsdirektivet gælder ligeledes kun visse arbejdsforhold.

Justitsministeriet har på et tidligere møde i Specialudvalget påpeget, at oprindelseslandsprincippet ikke kan uddrages af traktaten eller anden EU-ret. Efter LO's opfattelse bør oprindelseslandsprincippet, som nævnt ovenfor, ikke udvides på arbejdsmarkedsområdet.

Økonomi- og Erhvervsministeren udtalte i et samråd den 2. juni 2004: "Jeg kan forsikre om, at jeg er meget optaget af, at direktivet ikke må underminere den danske arbejdsmodel, som vi alle sætter pris på og respekterer. Og det er en vigtig sag for mig, at vi ikke ender ud med et direktiv, der harmonerer dårligt med vores arbejdsforhold." Beskæftigelsesministeren sagde ved samme lejlighed: "Jeg vil gerne understrege, at ingen parter – heller ikke regeringen – kan leve med, at direktivforslaget skulle svække danske overenskomster og den danske arbejdsmarkedsmodel".

Det er afgørende for LO, at servicedirektivet ikke automatisk medfører, at de sektorer, grupper og arbejdsforhold, som ikke er omfattet af udstationeringsdirektivet automatisk underlægges oprindelseslandsprincippet i tjenesteydelsesdirektivet.

Hvis en dansk faglig organisation indgår en kollektiv overenskomst med en udenlandsk tjenesteyder, skal det også fremover være muligt at aftale, at man vil følge de danske arbejdsretlige regler. I sin forklarende note af 25. juni 2004 – 10542/04, SOC 316 – skriver Kommissionen i punkt 33, at forholdet mellem oprindelseslandsprincippet og de udstationeredes ansættelseskontrakter forbliver uklart. I en forklarende note af 5. juli 2004 – 11153/04, SOC 342 – skriver Kommissionen blot, at direktivforslaget omhandler en række supplerende emner, som ikke er tilstrækkeligt behandlet i direktivet om udstationering.

LO kræver derfor, at servicedirektivet tydeliggøres, således at oprindelseslandsprincippet ikke anvendes på arbejdstagere og på arbejdsvilkår, som ikke er omfattet af direktivet om udstationering. Hvis det ikke sker, kan det få stor betydning for den nuværende implementering af udstationeringsdirektivet.

Kontrol med de udstationerede

I ovennævnte samråd sagde beskæftigelsesministeren: "Regeringen lægger afgørende vægt på, at servicedirektivet ikke lægger hindringer i vejen for de kontrolforanstaltninger, som er sat i gang for at forhindre omgåelse via fiktive virksomheder eller for fremover at iværksætte kontrolforanstaltninger overfor brugen af udstationerede medarbejdere".

Det er også afgørende for LO, at tjenesteyderne og de udstationerede skal oplyse og dokumentere alle nødvendige oplysninger for danske myndigheder (og fagforeninger).

Service­direktivets artikel 24 giver udstationeringslandet kompetencen til på sit område at foretage de nødvendige efterprøvnin­ger, inspektioner og undersøgelser for at sikre, at bestemmelserne om ansættelsesvilkår overholdes. Udstationeringslandet kan også træffe nødvendige foranstaltninger (sanktioner) overfor tjenesteydere, der ikke overholder reglerne.

Følgende er væsentligt for LO,

- at tjenesteyderen hurtigt og helst skriftligt meddeler den udstationerede, hvilke ændringer udstationeringen eventuelt vil medføre i det pågældendes ansættelsesforhold med henblik på at opfylde udstationeringsdirektivet. Papiret bør så vidt muligt være til stede, hvor den udstationerede arbejder.
- at den udstationerede (og tjenesteyderen) har pligt til at give alle relevante oplysninger for eksempel godtgøre sin identitet og sine ansættelsesvilkår gennem sit ansættelsesbevis, som hun/han kan pålægges at medbringe på arbejdsstedet. Ansættelsesbeviset er lovpligtigt ifølge et EU-direktiv, og det vil give en række oplysninger om, hvor den udstationerede er ansat, på hvilke vilkår, og om hun/han sædvanligvis arbejder i hjemlandet.
- at oplysningerne eventuelt kan kræves af en arbejdstager, som tjenesteyderen udpeger som repræsentant. LO støtter alle de forslag til nye betragtninger, som Kommissionen foreslår i sin forklarende note af 5. juli 2004, dokument 11153/04.
- at artikel 24, stk. 1 b) i serviceforslaget ændres, således at relevante erklæringer kan kræves med rimeligt varsel, når det ikke direkte hæmmer tjenesteyderen i arbejdet.
- at artikel 24, stk. 1 d) ændres, således at det kan kræves, at udstationerede og/eller tjenesteyderen opbevare og fører relevante arbejdsretlige dokumenter på arbejdsstedet i udstationeringslandet
- at der kan fastsættes de nødvendige sanktioner for manglende overholdelse af de ansættelsesretlige og forvaltningsmæssige regler, herunder manglende oplysninger og overskridelse af frister. Arbejdet bør kunne stoppes, hvis de udstationerede eller tjenesteyderen ikke er parate til at overholde reglerne eller samarbejder effektivt med myndighederne. Efter flere overtrædelser bør tjenesteydere og udstationerede, kunne forbydes adgang til det danske arbejdsmarked.
- at en medlemsstat har mulighed for at kræve registrering, når det er velbegrundet, men at registreringen ikke må hæmme den fri bevægelighed for tjenesteyderen. I Watson og Bellman-sagen (118/75) blev det fastslået, at nationale regler, som pålægger vandrende

arbejdstagere at melde sig til den pågældende stats myndigheder, og som forpligter de borgere, som giver sådanne husly, til at melde deres identitet til myndighederne, er i overensstemmelse med EU-reglerne. Det er dog en forudsætning, at fristerne er rimelige og ikke indebærer restriktioner for den fri bevægelighed. Der er med andre ord også brug for en tydeliggørende ændring af artikel 24, stk. 1 a).

- I slutningen af artikel 24, stk. 2 pålægges oprindelsesmedlemsstaten at bistå udstationeringsstaten med at sikre overholdelsen af de ansættelsesvilkår, der gælder i henhold til udstationeringsdirektivet. Denne bestemmelse bør strammes, således at oprindelsesmedlemsstaten får pligt til at handle hurtig og effektivt inden for en rimelig frist.

I sin forklarende note af 5. juli 2004 – 11153/04, SOC 342 – imødekommer Kommissionen en hel del af ovenstående, men det er fortsat nødvendigt med tydelige ændringer i direktivteksten herunder eventuelt en strykning af artikel 24, stk. 1.

Er udstationeringen midlertidig?

Udstationeringsdirektivet definerer en udstationeret som en arbejdstager, som i en bestemt periode udfører midlertidigt arbejde på en anden medlemsstats område end den, hvor arbejdstageren sædvanligvis udfører sit arbejde.

Det vil fortsat være op til EF-Domstolen konkret at afgøre, hvornår en udstationering ikke længere er midlertidig.

Udstationeringer fra Øst- og Centraleuropa

Hvis direktivet vedtages hurtigt, vil det muligvis kunne berøre de danske regler om overgangsordninger vedrørende fri bevægelighed fra nye lande i Østeuropa. Regeringen skal derfor arbejde for, at disse overgangsordninger kan fastholdes.

Udstationering af tredjelandsborgere og illegal indvandring

Artikel 25 i servicedirektivet fastslår, at en tjenesteyder kan udstationere også en ansat tredjelandsborger, såfremt den pågældende har lovligt ophold og ansættelse i oprindelseslandet.

Udstationeringslandet kan ikke kræve indrejsetilladelse, opholdstilladelse eller arbejdstilladelse for de pågældende. Det svarer nogenlunde til den nuværende praksis. Det fremgår af EF-Domstolens afgørelse C-43/93, at arbejdstilladelse ikke kan kræves ved udstationering af tredjelandsborgere, som har lovligt ophold og arbejdstilladelse i et andet EU-land. Dommen har dog ikke afvist, at der kan kræves visa. Det skal afklares om denne bestemmelse (artikel 25) strider mod det danske forbehold vedrørende indre og retlige anliggender.

Med henblik på illegal indvandring er det afgørende for LO, at udstationeringslandet har de nødvendige kontrolmuligheder, som skal være fuldt ud de samme, som nævnt ovenfor i afsnittet om *Kontrol med de udstationerede* (EU-borgere).

Arbejde og ben virksomheder

Det fremgår af udstationeringsdirektivets artikel 2, stk. 2, at en "arbejdstager" fortolkes som lovgivningen i den medlemsstat, hvor den pågældende er udstationeret.

Det er vigtigt. Hvis den pågældende reelt er en arbejdstager, skal hun/han overholde vilkårene i udstationeringsdirektivet, selvom hun/han påstår, at hun/han er selvstændig.

For LO er det væsentligt, at der er mulighed for, at danske myndigheder fortsat kan kræve nødvendige oplysninger og dokumentation. En tjenesteyder skal efter anmodning fremlægge dokumentation for selvstændighed. Kommissionens forklarende note af 5. juli 2004 – 11153/04, SOC342 – støtter LO's synspunkt. De gældende danske regler for skelnen mellem selvstændige erhvervsdrivende contra lønmodtagere er meget vanskelige. Reglerne er opsummeret i Ligningsvejledningen (afsnit E.A.4.1), og Told & Skat bruger ved grænse- dragningen en særlig checkliste, når det skal vurderes, om en person er selvstændig eller reelt er en de facto lønmodtager.

Det er også afgørende, at oprindelseslandsprincippet ikke medfører, at en "udstationeret" selvstændig (selfemployed) slipper for at overholde de danske arbejdsmiljøregler, som ikke alene omfatter lønmodtagere. Det er uklart, om servicedirektivets artikel 17, nr. 17) kan tolkes som omfattende krav til at overholde arbejdsmiljøreglerne i udstationeringslandet. Direktivet må i tvivlstilfælde ændres, så der ikke kan tages fejl.

Vikarer

Vikarer fra vikarbureauer er omfattet af udstationeringsdirektivet. Det fremgår af udstationeringsdirektivets artikel 3, stk. 9, at medlemsstaterne kan bestemme, at vikarbureauer skal overholde de nationale regler for vikarer. Der er derfor ikke specielle problemer vedrørende vikarer, men vikarområdet er i vækst, og servicedirektivet vil bidrage yderligere hertil. Derfor opfordrer LO til at fremme vedtagelsen af vikardirektivet.

Social- og sundhedsområdet

Det fremgår af de indledende bemærkninger til servicedirektivforslaget (se side 20), at forslaget alene finder anvendelse på økonomisk virksomhed (services of general economic interest). Det vil sige ved virksomhed, som staten udfører mod betaling fra enten brugerne eller andre.

Det er meget vanskeligt at gennemskue rækkevidden af disse undtagelser. Hvad med områder, hvor der er brugerbetaling for eksempel vuggestuer, børnehaver, plejehjem og private skoler?

I sin forklarende note af 25. juni 2004 - 10865/04, SOC 323 – om direktivforslagets indhold gennemgår Kommissionen EF-Domstolens praksis og foreslår følgende præciseringer i direktivforslaget:

- En betragtning skal præcisere, at aktiviteter, som er en del af det nationale undervisningssystem, ikke er omfattet af direktivforslaget.
- Samtidigt kan betragtningen forklare, at social sikring, som ikke er en økonomisk aktivitet, heller ikke er omfattet.
- En betragtning skal ligeledes forklare, at direktivforslaget ikke gælder for virksomheder, som varigt eller lejlighedsvist er forbundet med udøvelsen af offentlig myndighed jf. traktatens artikel 45 EF.
- Artikel 2, stk. 2 a) skal udtrykkeligt fastslå, at faglige pensioner er undtaget fra direktivforslagets anvendelsesområde.

Kommissionens forslag går i den rigtige retning.

Service direktivets artikel 23 indeholder en konkret regel om godtgørelse af udgifter til lægebehandling. Den lægger op til, at personer i større omfang kan vælge i hvilken medlemsstat, hun/han vil købe medicinen eller lade sig behandle på et udenlandsk hospital, hvis ventetiden bliver for lang.

Forslagene vil gavne patienternes mobilitet og formentligt også deres helbred og pengepung, men hvem skal afgøre, om ventetiden er for lang?

Det foreslås, at regeringen redegør nærmere for forslagens konsekvenser på disse områder, inden LO tager endelig stilling.

Opsummering:

LO giver over for regeringen udtryk for, at der lægges afgørende vægt på,

- **at** direktivet ikke hindrer den danske model herunder strejkeretten på arbejdsmarkedet,
- **at** bestemmelser om ansattes rettigheder og interesser alene reguleres af direktiv 96/71 om udstationering af arbejdstagere, således at arbejdsvilkår og arbejdstagere, som ikke er omfattet af direktiv 96/71 ikke automatisk omfattes af oprindelseslandsprincippet i direktivet om tjenesteydelser,
- **at** direktivet ikke lægger hindringer i vejen for nødvendige og effektive kontrolforanstaltninger med henblik på at hindre omgåelse ved fiktive virksomheder eller med henblik på at iværksætte nødvendige kontrolforanstaltninger overfor brugen af udstationerede arbejdstagere og illegale indvandrere,
- **at** selvstændige, som arbejder i et andet EU-land, skal overholde arbejdsmiljøreglerne i udstationeringslandet,
- **at** regeringen redegør nærmere for konsekvenserne af forslagens regler på social- og sundhedsområdet.

Regeringen bør også arbejde for,

at udstationerede arbejdstagere får pligt til at medbringe deres ansættelsesbevis,

at de danske overgangsordninger vedrørende fri bevægelighed for arbejdstagere fra nye østeuropæiske lande kan fastholdes.

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Mødt Dato	09 JULI 2004
Kopi til	
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

Søren Hellener
Erhvervs- og Boligstyrelsen
Langelinje Allé 17
2100 København Ø

Dato: 2004-07-07

Ref.: DS

Bemærkninger til Kommissionens forslag til direktiv om tjenesteydelser

Dansk Standard sender hermed sine foreløbige kommentarer til Kommissionens forslag til direktiv om tjenesteydelser og til det af Erhvervs- og Boligstyrelsen udfærdigede notat til EU-Specialudvalget af 23. juni 2004.

Vi kan af de indkomne kommentarer behandlet i notatet og på kommentarerne på mødet i EU-Specialudvalget den 29. juni se, at der er mange forslag til undtagelser og indskrænkning af hvad, direktivet skal omfatte.

Vi finder det vigtigt, at Danmark går aktivt ind i at sikre den størst mulige udbredelse af direktivets område. Som de fleste er enige om, vil direktivet medvirke til at skabe en mere sund konkurrence om udbud af tjenesteydelser, hvilket er en fordel for såvel kvalitet som pris. Jo flere undtagelser, der bliver bygget ind i direktivet, jo mindre effekt vil direktivet få. Derfor vil vi anbefale, at det er Danmarks position at arbejde for så få undtagelser i direktivet som muligt.

Der blev på mødet den 29. juni fremhævet et eksempel på en tjenesteydelse i form af en dansk certificeringsordning for brandsikkerhed, hvor det blev konkluderet, at en sådan tjenesteydelse nok faldt under den sikkerhedsrelaterede undtagelses-regel. Der er imidlertid intet til hinder for, at sådanne certificeringsordninger bliver udformet som europæiske med brug af national akkreditering af de certificerende organer. Sådanne europæiske ordninger fungerer fortrinligt på produktområdet og vil også fint kunne fungere på tjenesteydelses-området.

Der er i det hele taget gode muligheder for at bruge de samme systemer og koncepter som på produktområdet, herunder anvendelse af Ny

Kollegievej 6
DK-2920 Charlottenlund
Tel: +45 39 96 61 01
Fax: +45 39 96 61 02
dansk.standard@ds.dk
www.ds.dk

Metode. Eftersom oprindelseslandsprincippet af gode grunde betragtes med nogen skepsis blandt de danske interessenter, så bør der kigges nærmere på alternativene. For nogle områder vil standardisering og fælles certificeringsordninger (med nationale certificerende organer) være en god løsning.

Der er i de senere år udviklet erfaringer med såvel europæisk som national standardisering på serviceområdet. Standarder kan bruges til at beskrive fx kvalitetsniveauer for en tjenesteydelse og dermed sætte køberen af tjenesteydelsen i stand til at vurdere kvaliteten af en given ydelse (eller et tilbud). Og standarder kan bruges til at fastlægge sikkerhedsniveauer, som eventuelt kan bruges i forbindelse med certificeringsordninger.

Vi vil foreslå, at der arbejdes mere på at udvikle de dele af direktivet, som omhandler standarder, samt at understøtte de igangværende europæiske initiativer til øget standardisering på serviceområdet.

Vi står gerne til rådighed for en uddybende diskussion af ovenstående.

Med venlig hilsen

Jesper Jerlang
Afdelingschef

Lone Lunding
Projektleder

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

HÅNDVÆRKS RÅDET

Den 10. marts 2004

Ref.: PV/ssj

Organisation for
små og mellemstore
virksomheder

Islands Brygge 26
Postboks 1854
DK-2300 København S

Telefon 33 93 20 00
Telefax 33 32 01 74
Giro nr. 6 00 21 02
Web www.hvr.dk
E-mail hvr@hvr.dk

Høringssvar

Håndværksrådet tilslutter sig generelt tanken om at få vedtaget et særligt direktiv vedrørende udveksling af tjenesteydelser i det indre marked.

Det er forståeligt, at Kommissionens tålmodighed er sluppet op, når det gælder hindringer for den fri udveksling af tjenesteydelser. En omfattende rapport fra 2002 viser som bekendt, at vanskelighederne med hensyn til at yde serviceydelser på tværs af grænserne i det indre marked var langt større end tidligere antaget.

Håndværksrådet skal herefter kort kommentere forslagets enkelte indsatsområder:

Etableringsfrihed for tjenesteydere:

1. (Art. 5-8) Forenkling af administrative procedurer i medlemslandene, når tjenesteydere vil operere over grænserne, bl.a. gennem effektiv gensidig anerkendelse af dokumenter uden unødige formkrav o.l., ved at gøre det muligt at gennemføre fornødne procedurer elektronisk, ved at oprette single points of contact (kvikskranker) samt ved at gøre det let og enkelt for tjenesteydere at få en række oplysninger.

Håndværksrådet kan fuldt ud tilslutte sig dette.

2. (Art. 9-13) Fastlæggelse af visse fælles regler for tildeling af autorisationer især med hensyn til gensidig anerkendelse, betingelser og procedurer, varighed og frister.

Håndværksrådet kan som udgangspunkt tilslutte sig de bestemmelser i de pågældende artikler, der især vedrører procedurespørgsmål, svarfrister, objektivitet, præcision, proportionalitet, offentliggørelse på forhånd af autorisationskrav m.v., idet Rådet i øvrigt går ud fra, at direktivforslaget ikke indeholder hjemmel til at pålægge medlemslandene pligt til at lempe de materielle krav - f.eks. i form af særlig uddannelse ud over en lærlingeuddannelse med afsluttet svendep prøve - til at opnå autorisation eller tilladelse til at udføre arbejde, der er omfattet af en national autorisati-

onsordning som f.eks. ortopædiskomagerarbejde, kloakmesterarbejde og VVS-installation.

Såfremt det i øvrigt kan lægges til grund, at de generelle undtagelser i art. 17, pkt. 2. og 3. ikke undtager udførelsen af el- og VVS-installationsarbejde fra direktivforslagets øvrige bestemmelser, ønsker Håndværksrådet at gøre opmærksom på, at vedtagelse af forslagets art. 9-13, art. 14 (om sikkerhedsstillelse), art 16 (om hjemlandskontrol, jf. også art. 31 om kvalitetskontrol m.v.) og art. 41 sammenholdt med art. 9, stk. 2, art. 15, stk. 4, vil kunne give anledning til problemer i relation til visse nugældende danske autorisationsordninger (el, gas, kloakering m.v.).

Håndværksrådet henstiller, at man fra dansk side arbejder for, at direktivet udføres, så gældende autorisationsordninger begrundet i sikkerheds- og sundhedsmæssige hensyn i videst muligt omfang kan opretholdes. Det bør således være muligt at opretholde krav om sikkerhedskvalitetssikringssystemer og særlig (efter)uddannelse som betingelse for adgang til at udføre visse installationer m.v.

Håndværksrådet finder desuden anledning til at påpege, at det bør sikres, at medlemslandene, hvad angår brug af udenlandske tjenesteydere på områder med autorisation, får mulighed for at stille visse krav med hensyn til kendskab til nationale/lokale sikkerhedsregulativer og kommunikation til forbrugerne vedrørende garantier, eftersyn, brugsanvisninger, vedligeholdelse o.l. (jf. f.eks. sprogkrav).

3. (Art. 14) Forbud mod visse restriktive juridiske krav i medlemslandene såsom nationalitetskrav, bopælskrav, krav med hensyn til en etableringsretlig form, gensidighedskrav, sikkerhedsstillelse, krav med hensyn til godkendelse (til sikring af uvildig tildeling af autorisation) og garantikrav.

Håndværksrådet kan tilslutte sig dette.

4. (Art. 15) Pligt for medlemslandene til at gennemgå og vurdere visse andre krav (f.eks. vedrørende minimumskapital, antal ansatte, priser, antal etableringer på det samme nationale territorium, forbud mod salg med tab, retlig form) under hensyntagen til deres nødvendighed og forholdsmæssighed, forbud mod at indføre visse nye krav og pligt til at anmelde sådanne krav over for Kommissionen og de andre medlemslande samt til at begrunde nye krav af den omtalte karakter.

Håndværksrådet støtter dette.

Fri udveksling af tjenesteydelser:

5. (Art. 16-19) Adgang for tjenesteydere til – med visse undtagelser – at kunne arbejde i et andet land på grundlag af de regler for vedkommendes erhverv, der gælder i hans/hendes hjemland, forbud mod at kræve, at tjenesteydere skal optages i et register eller registreres hos en erhvervsorganisation o.l., pligt til at have en adresse eller repræsentant i værtslandet samt bl.a. pligt for medlemsstater til ikke at pålægge tjenesteydere krav, der påvirker brugen af udstyr som indgår som en integreret del af tjenesteydelser.

Dette er en væsentlig nyordning, som Håndværksrådet - med forbehold af det ovenfor om autorisation nævnte - kan tilslutte sig.

Håndværksrådet ønsker i denne forbindelse af at tilføje, at der måske kan være brug for at indsætte en bestemmelse, der forpligter medlemsstaterne til at sikre, at tjenesteydere fra andre medlemsstater altid og uden besvær skal kunne medbringe deres eget materiel eller egne redskaber, maskiner, apparater o.l., for så vidt det overholder EU's og hjemlandets krav.

6. (Art. 20-21) Adgang for modtagere af tjenesteydelser til at kunne modtage tjenesteydelser fra andre landes tjenesteydere uden at blive hindret af restriktive foranstaltninger i deres hjemland eller af forskelsbehandling.

Håndværksrådet støtter dette.

7. (Art. 22) En mekanisme til at hjælpe tjenesteydelsesmodtagere, som vil anvende ydelser præsteret af en tjenesteyder fra et andet medlemsland, samt oplysninger om foreninger eller organisationer o.l., som kan yde såvel tjenesteydere som modtagere af tjenesteydelser praktisk bistand.

Håndværksrådet støtter dette.

8. (Art. 23) Omstændigheder, under hvilke et medlemsland kan gøre refusion af sygdomsudgifter afhængig af autorisation.

Håndværksrådet finder det nyttigt, at der sker en klargøring af rettighederne med hensyn til helbredsområdet, og at medlemsstaterne pålægges visse pligter. Adgang til behandling o.l. i udlandet kan ikke mindst være vigtig for udsendte montører inden for den gruppe af virksomheder, Håndværksrådet repræsenterer.

9. (Art. 24-25) Særlige regler om udstationering - derunder om fordeling af opgaverne mht. udstationerede tjenesteydere mellem hjemstaten og modtagerstaten - samt regler om udstationering af tredjelandstatsborgere

De pågældende bestemmelser kan vise sig at være overordentlige nyttige med hensyn til at forenkle arbejdet i forbindelse med udstationering, og Håndværksrådet støtter dem.

Tjenesteydelsers kvalitet:

10. (Art. 26-33)

For hele kapitel IV gælder, at Håndværksrådet opfordrer til, at direktivet udformes, så kravene til tjenesteyderne ikke medfører unødvendige administrative byrder. En sådan bemærkning er især relevant, fordi der i art. 26, stk. 6 og i art. 27, stk. 5 gives Kommissionen bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om oplysningspligten (art. 26) og pligten til at være dækket af en særlig forsikring, garanti eller erstatningsordning (art. 27). Det fulde omfang af forpligtelser i henhold til direktivet kendes altså ikke endnu.

11. (Art. 26) Oplysning om tjenesteydere

Håndværksrådet kan støtte, at det efter art. 26, stk. 2, er tjenesteyderen selv, der afgør, hvordan oplysningerne efter stk. 1 skal stilles til rådighed for tjenestemodtageren.

Efter art. 26, stk. 4, skal medlemsstaterne påse, at tjenesteyderne opfylder deres oplysningspligt i god tid inden indgåelsen af kontrakten eller inden udførelsen af tjenesteydelsen. Ordene "i god tid" forekommer unødvendige. Det må være tilstrækkeligt, at oplysningerne er gjort tilgængelige inden aftaleindgåelsen eller udførelsen, uanset om det er sket umiddelbart inden eller i god tid forinden.

I art. 26, stk. 6, gives Kommissionen bemyndigelse til at præcisere indholdet af de oplysninger, tjenesteyderen skal give efter artikel 26 samt præcisere, hvordan stk. 2 (om tjenesteyderens valg af oplysningsform) skal anvendes i praksis. Denne bemyndigelse forekommer efter en umiddelbar vurdering af artikel 26 unødvendig og dermed risikabel ud fra et "administrative byrder" synspunkt, fordi der derved åbnes op for en udvidelse/skærpelse af tjenesteyderens oplysningspligt. Det er jo præciseret i stk. 1 og 3, hvilke oplysninger der skal gives, og der er jo fastsat nogle rammer i stk. 2 for, hvordan tjenesteyderen skal give oplysningerne.

12. (Art. 27) Forsikring og garanti

Art 27, stk. 1 lægger op til, at bl.a. tjenesteydere, hvis ydelser frembyder en særlig sundheds- eller sikkerhedsmæssig fare, skal være dækket af en passende ansvarsforsikring, garanti eller erstatningsordning. Det fremgår imidlertid ikke af stk. 1, hvad der ligger i "særlig sundheds- eller sikkerhedsmæssig fare". Der gives derimod i stk. 5 bemyndigelse til Kommissionen til at udarbejde en fortegnelse over sådanne tjenesteydelser samt fastsætte kriterier for, hvorvidt en forsikring eller garanti er passende.

Det er derfor ikke umiddelbart muligt at vurdere direktivforslagets rækkevidde og betydning for Håndværksrådets medlemmer på dette punkt.

13. (Art. 28) Eftersalgsgaranti

Håndværksrådet kan støtte, at en tjenesteyder efter anmodning fra tjenestemodtageren skal give oplysning om en eventuel eftersalgsgaranti.

14. (Art. 29 og art. 30) Om reklamer m.v.

Bestemmelserne her synes især at vedrøre advokater, revisorer, pengeinstitutter m.fl. og har så vidt ses ingen umiddelbar interesse for Håndværksrådets medlemmer. Håndværksrådet ønsker dog at påpege, at Rådet i forbindelse med den seneste revision af revisorlovgivningen tilkendegav, at revisorer ikke bør have lov til at befatte sig med andet end revision og dertil knyttede accessoriske ydelser (af hensyn til deres uafhængighed, uvildighed, pålidelighed m.m.).

15. (Art. 31) Kvalitetspolitik

Håndværksrådet støtter hensigten med denne artikel.

16. (Art. 32) Konfliktløsning

Efter art. 32, stk. 2, skal der træffes foranstaltninger med henblik på at forpligte tjenesteyderne til at besvare klager hurtigst muligt og bestræbe sig på at finde passende løsninger. Udover at begrebet "passende løsninger" er upræcist, kan bestemmelsen komme til at gribe ind i hele spørgsmålet om mangler, misligholdelsesbeføjelser m.v.

Håndværksrådet foreslår, at bestemmelsen bør udgå.

Art. 32, stk. 3, lægger op til, at tjenesteyderne skal bevise, at de har opfyldt oplysningsforpligtelser efter direktivet, og at oplysningerne er korrekte. Denne bestemmelse kan efter omstændighederne komme til at gribe ind i domstolens frie bevisbedømmelse. I hvert fald pålægger den tjenesteyderne en bevisbyrde, som de ganske vist nok har i forvejen efter dansk ret, men som ikke bør fremhæves i et direktiv.

Håndværksrådet foreslår, at bestemmelsen bør udgå.

17. (Art. 33) Oplysninger om tjenesteyderes forhold (straf m.v.)

Håndværksrådet har ingen bemærkninger til art. 33.

18. Håndværksrådet har for nærværende ingen yderligere kommentarer til forslaget, men gør opmærksom på, at den knappe tidsfrist har gjort det vanskeligt at gennemføre en mere dybtgående undersøgelse, hvilket bl.a. kræver samråd med brancheorganisationer m.v.

Håndværksrådet skal på den baggrund forbeholde sig ret til senere at kommentere direktivforslaget og ønsker i øvrigt at pege på, at forslagets omfangsrige artikler fra og med art. 34 og ud forekommer unødigt omfattende og administrativt byrdefulde i et måske uhensigtsmæssigt omfang.

Med venlig hilsen

Peter L. Vesterdorf

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Møde Dato	15 SEP. 2004
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsnr.	

Den 13. september 2004

Ref.:

Organisation for
små og mellemstore
virksomheder

Islands Brygge 26
Postboks 1990
DK-2300 København S

Telefon 33 93 20 00
Telefax 33 32 01 74
Giro nr. 6 00 21 02
Web www.hvr.dk
E-mail hvr@hvr.dk

Vedr. forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (KOM 2004/0001)

Håndværksrådets holdning til forslaget til direktiv om tjenesteydelser er også efter de foreløbige forklaringer og møder om forslaget principielt positiv.

Man vil dog gerne have en mere præcis analyse af forslagets bestemmelser om autorisation i forhold til direktiverne om gensidig anerkendelse af eksamener m.v., En vurdering med hensyn til muligheden for at opretholde danske autorisationer på VVS- og el-området m.fl. ønskes også.

Som fremført fra Håndværksrådets side senest under mødet den 6. ds. i Erhvervs- og Byggestyrelsen kunne det være værd at overveje, om man i relation til autorisationskrav på visse områder med fordel kunne søge at gennemføre en yderligere harmonisering af medlemslandenes respektive ordninger, der p.t. besværliggør udveksling af tjenesteydelser på tværs af grænserne. Det kunne f.eks. lade sig gøre på områder inden for håndværksområder som VVS- og el-installation.

Det er nærliggende at mene, at f.eks. nationale gasreglementer, hvor de måtte findes, burde kunne erstattes af et fælles reglement for landene i det indre marked med diverse tillæg, som skulle følges under særlige klimatiske forhold o.l. Sådanne fælles regler kunne overflødig gøre særlige nationale autorisationsordninger baseret på gennemførelse af særlige uddannelser fra land til land, idet det kun ville være nødvendigt for tjenesteyderne at kende et sæt regler og mestre opfyldelsen af de pågældende krav. Lande, der ikke har særlige krav på et område, vil fortsat kunne undlade det, men i øvrigt måne et fælles reglement naturligvis udgøre en form for totalharmonisering, så landene ikke kunne bygge nye krav ovenpå.

Et af problemerne ved forsøg på at arbejde på VVS-området i andre EU-lande har f.eks. været, at det syntes nærmest umuligt trods bistand fra ambassade m.v. at finde frem til, hvilke krav der skulle opfyldes, og hvordan de i givet fald ville kunne opfyldes. Resultatet i et fremført tilfælde var, at man fra dansk side helt opgav at inklade sig på at arbejde i Spanien.

Der synes at altså at være to problemer i det mindste: hvilke er kravene, og hvordan opfyldes de?

Håndværksrådet har - også så sent som d.d. via UEAPME - erfaret, at der også i andre i andre lande synes at være et ønske om at se på, om der er behov for en harmonisering af visse former for ekstra krav, der typisk gør sig gældende i landene i det indre marked. Nogle former for ekstra krav egner sig givetvis til harmonisering, og en sådan forekommer i visse tilfælde at være en ufravigelig betingelse, hvis man for alvor vil realisere et indre marked på serviceområdet.

De gældende regler om mulighed for nærmere vurderinger af kvalifikationer i relation til særlige autorisationskrav synes at være for tunge og tidkrævende og at rumme mulighed for ret arbitrære afgørelser.

Håndværksrådet ønsker i øvrigt at fremhæve, at, selvom det har udtalt støtte til dele af reglerne i direktivforslagets kapitel 4 om kvalitet, garanti, forsikring m.v., kunne der være anledning til at drøfte, om de pågældende bestemmelser ikke er for omfattende og detaljerede i forhold til problemernes karakter og egnede til at besværliggøre vedtagelse af forslaget. De pågældende forhold kunne antagelig reguleres - i hvert fald til dels - ad anden vej og/eller overlades til de enkelte medlemslande.

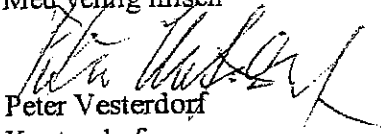
Håndværksrådet finder endvidere, at der fortsat er behov for eksemplificering til belysning af den potentielle virkning af de regler, der fastlægger brug af oprindelseslandsprincippet.

Rådet ønske endelig at understrege, at man finder forslaget yderst vigtigt og centralt som forudsætning for en gennemførelse af et effektivt indre marked for tjenesteydelser.

Det forhold, at der ikke fra organisationernes side foreligger kvantitative data om omfanget af vanskeligheder på området, når det f.eks. drejer sig om danske virksomheders arbejde i udlandet, kan ikke tages som udtryk for, at der ikke er væsentlige problemer. Det er der nogle gange ifølge de oplysninger, vi har modtaget, selvom en del løses ved praktiske foranstaltninger så som at arbejde sammen med en i et andet land autoriseret tjenesteyder.

Det kan tilføjes, at UEAPME i løbet af oktober vil fremkomme med en foreløbig stillingtagen, som vil blive diskuteret på et møde i UEAPMEs retsudvalg i slutningen af oktober..

Med venlig hilsen

Peter Vesterdorf
Kontorchef

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Trineke Borch Jacobsen [TBJ@realkredtraadet.dk]
Sendt: 11. marts 2004 13:10
Til: ROH@EBST.dk
Cc: Jan Knøsgaard; Mette Saaby Pedersen; Heeler Juhl
Emne: EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for services - G 400

Prioritet: Høj

Høringssvar.doc
(129 KB)

Att Erhvervs - og Boligstyrelsen
Rolf Hansen

Hermed fremsendes som vedhæftet fil Realkreditrådets høringssvar angående ovennævnte direktivforslag. Forsinkelsen beklages.

Med venlig hilsen

Trineke Borch Jacobsen
Realkreditrådet

<<Høringssvar.doc>>

REALKREDITRÅDET

Erhvervs og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

11. marts 2004
G 400 - tbj

EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for services

Der henvises til Styrelsens høringsskrivelse af 18. februar 2004 samt efterfølgende forsendelser.

Realkreditrådet hæfter sig indledningsvis ved, at direktivet ikke finder anvendelse på finansielle tjenesteydelser, da denne form for virksomhed allerede er omfattet af en overordnet handlingsplan for finansielle tjenesteydelser, der er ved at blive iværksat, og som tager sigte på at nå det samme mål som direktivforslaget, dvs. at gennemføre et egentligt indre marked for tjenesteydelser.

Da der imidlertid er tilgrænsende aktiviteter på ejendomsomsætningsområdet – som direktivforslaget så vidt ses omfatter - skal Realkreditrådet bemærke følgende:

Direktivforslagets sigte mod at skabe **harmonisering** af medlemsstaternes lovgivning for at sikre en ligeværdig varetagelse af almene hensyn i en række vigtige spørgsmål, f.eks. forbrugerbeskyttelse, særlig med hensyn til oplysningskravene for tjenesteydere, erhvervsforsikring, virksomhed på flere områder, bilæggelse af tvister og udveksling af oplysninger om tjenesteyderens vandel ses overordnet som hensigtsmæssigt.

Realkreditrådet skal i den forbindelse især pege på behovet for - generelt - at få harmoniseret oplysningskravene i relation til forbrugerbeskyttelse. Selv på direktivniveau ses mange varianter over temaet oplysningskrav, og det kan for tjenesteyderne være vanskeligt at se hvornår kravene er identiske og hvornår de er næsten identiske. På nationalt niveau ses også betydelig variation, som gør det vanskeligt og uigennemsigtigt at sammenligne og efterleve nationale forbrugerbeskyttelsesregler i bestræbelserne på at agere i det indre marked.

Spørgsmålet er selvsagt på hvilket niveau harmonisering skal gennemføres. Under alle omstændigheder må det sikres at der ikke – som led i harmonisering på området – skabes yderligere konkurrenceuligheder fx i forbindelse med anvendelsen af oprindelseslandsprincippet, som indebærer, at en tjenesteyder kun er omfattet af retsfor skrifterne i det land, hvor han er etableret, og at medlemsstaterne ikke må indføre restriktioner for tjenesteydelser, som udføres af en tjenesteyder, der er etableret i en anden medlemsstat.

Princippet indebærer at tjenesteydere har ret til at udføre tjenesteydelser i en eller flere andre medlemsstater uden at være underlagt de pågældende landes bestemmelser. Princippet betyder også, at oprindelsesmedlemsstaten har pligt til at føre en effektiv kontrol med de tjenesteydere, der er etableret på landets område, også selv om de udfører tjenesteydelser i andre medlemsstater.

I denne sammenhæng er det selvsagt af yderste vigtighed, at der er tale om lovgivning på harmoniseret niveau, med ensartet kontrol –og tilsynsniveau etc. da man ellers risikerer at skabe en konkurrencesituation, der frister til udflagning af virksomheder.

Udover disse mere overordnede betragtninger har Realkreditrådet ikke for nuværende bemærkninger til direktivforslaget.

Med venlig hilsen

Trineke Borch Jacobsen

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Poul Erik Tobiasen [44PET@hk.dk]
Sendt: 10. marts 2004 09:48
Til: røh@ebst.dk
Emne: Høringssvar - Direktiv omdet indre marked

servicedirektiv.
høringssvar.do..

Hej Rolf

Hermed høringssvar fra HK og HK/HANDEL vedr. forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked. (See attached file: servicedirektiv.høringssvar.doc)

Med venlig hilsen
HK/HANDEL

Daglig sekretar
Poul Erik Tobiasen
Mail : 44pet@hk.dk
Tlf. : 33 30 49 04
Mobil : 40 17 48 04

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att.: Rolf Hansen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

København, den 10. marts 2004

Høringssvar til "Forslag til Europa-parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked."

HK/HANDEL har modtaget ovenstående i høring og har følgende kommentarer:

Jeg skal på vegne af HK forbeholde mig ret til at komme med yderligere kommentarer til direktivforslaget, fordi forslaget dels er meget omfattende og komplekst dels har fristen været meget kort. Det er svært at få kommentarer fra hele organisationen på den korte tid.

Den primære indvending mod direktivet skal ses i forhold til direktivets eventuelle sammenkædning med den danske planlov. Ifølge traktatens art. 50 er virksomheder af handelsmæssig karakter omfattet af begrebet tjenesteydelser. Nærværende forslag til direktiv vil derfor i princippet omfatte handelsvirksomheders etableringsret og deres frie bevægelighed over grænserne i EU. Det bør derfor sikres, at den danske planlovgivning ikke berøres af direktivet. Her tænkes især på etablering, placering og størrelse af butikker, varehuse og centre.

Desuden skal det grundlæggende oprindelsesland-princip problematiseres. Det vil blive mere besværligt, at føre tilsyn med de grænseoverskridende virksomheder. Det virker mere hensigtsmæssigt, at lade lovgivningen i bestemmelseslandet være regulerende. I praksis vil det derved blive lettere at føre tilsyn, kontrollere og administrere.

Direktivforslaget omfatter også vikarbureauer. Det gør behovet for en generel sikring af vikarenes løn- og arbejdsvilkår endnu mere påkrævet. Det bør derfor være en klar forudsætning, at forslaget til vikardirektiv vedtages, inden vikarbureauerne får mulighed for at operere på tværs af grænserne.

Direktivforslagets artikel 24 (specifikke bestemmelser om udstationering af arbejdstagere) og artikel 25 (udstationering af 3. landsborgere) giver også anledning til bekymring. Det bør undersøges, om ikke medlemsstaten, hvor medarbejderne er udstationeret visse tilfælde bør have mulighed for at kontrollere og stille krav til dokumentation af ansættelses- og arbejdsforhold, opholdsgrundlag mv.

HK opfordrer Styrelsen til yderligere drøftelser om direktivet, og vi står naturligvis til rådighed for sådanne diskussioner.

Med venlig hilsen
HK/HANDEL

Jørgen Hoppe
Formand

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Lisbeth Baastrup/FTF [lisbeth.baastrup@ftf.dk]
Sendt: 10. marts 2004 13:43
Til: roh@ebst.dk
Emne: Det rigtige høringssvar om serviceydelser

Specialudvalget
for konkurrenc.

Ved en beklagelig fejltagelse er det forkerte dokument blevet fremsendt som høringssvar. Det rigtige høringssvar fremsendes vedlagt. Vi beklager.

Med venlig hilsen

Lisbeth Baastrup

(See attached file: Specialudvalget for konkurrence og vækst.doc)

Specialudvalget for konkurrence og vækst
Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

10.3.2004

10299
LIBA/kiak

EU-Kommissionens forslag til direktiv om det indre marked for service

FTF har modtaget EU-Kommissionens forslag til rammedirektiv om "Det indre marked for serviceydelser" og notat til EU-Specialudvalget til høring.

Generelt er FTF enig i de indstillinger der lægges op til i notatet til EU-Specialudvalget om at tage positivt i mod Kommissionens forslag. FTF er ligeledes enig i, at man skal betone behovet for grundig drøftelse og afklaring med hensyn til konsekvenserne, herunder særlige sektorforhold og vil i den forbindelse pege på, at dette er et forhold der bør veje meget tungere i indstillingen end spørgsmålet omkring den positive modtagelse generelt af Kommissionens forslag.

FTF er af den opfattelse, at dette direktiv er endog særdeles vigtigt, men at det på nuværende tidspunkt er svært at overskue, hvilke konsekvenser det vil få for det danske marked for tjenesteydelser og de krav om kvalitetsniveau det er helt naturligt at stille i forbindelse med levering af tjenesteydelser. FTF er derfor ikke enig i den del af indstillingen fra notatet til EU-Specialudvalget, der støtter forslaget om at få en hurtig vedtagelse af dette rammedirektiv, idet vi anser det for langt mere nødvendigt, at der sker en grundig drøftelse og afklaring. Forslaget er efter FTF's opfattelse for væsentligt til at haste igennem. Dette specielt set i lyset af, at direktivet er formuleret på en sådan måde, at det rejser en lang række spørgsmål om, hvor langt anvendelsesområdet egentligt er. Konkret kan her nævnes, at der i direktivet er formuleret følgende:

"Direktivet finder derimod ikke anvendelse på ikke-økonomisk virksomhed eller virksomhed, hvor der ikke foreligger betaling, således som det er tilfældet ved virksomhed, staten udfører uden økonomisk modydelse som led i sine opgaver på det sociale, kulturelle, uddannelsesmæssige og retlige område."

Imidlertid har der i andre sammenhænge været rejst tvivl om fortolkningen dels af termen "ikke-økonomisk" dels af spørgsmålet om, hvad "betaling" omfatter. I sidstnævnte tilfælde er spørgsmålet, om det er den "sidste offentlige krone" eller "den første deltager-betalings krone", der afgør om en serviceydelse skal åbnes for liberalisering på det indre marked.

FTF finder derfor, at der er behov for dels en afklaring af forhold og dels en tilkendegivelse fra EU eller den danske regerings side med oversigt over, hvilke former sociale, kulturelle, uddannelsesmæssige og inden for det retlige områ-

de, skal underkastes reglerne for det indre marked. For FTF er det af afgørende betydning, at det offentlige område fastholder retten til på nationalt niveau at opstille kvalitetskrav og normer for den offentlige service, uden at det kan betragtes som "tekniske handelshindringer".

Direktivforslagets oprindelseslandsprincip giver i det hele taget en række generelle problemer, herunder at temporært vikararbejde kan øges betydeligt ved direktivets indførelse, hvilket efter FTF's opfattelse ikke er hensigtsmæssigt..

I forbindelse med forsyningssikkerhed samt overholdelse af det enkelte lands krav til sikkerhed og normer, bør "oprindelseslands kriterier" overvejes meget nøje. En nærmere udredning – f.eks. i form af en række konkrete scenarier – bør foreligge, før princippet gennemføres. Ellers er der stor risiko for, at ansvaret for at tilse, at regler og normer overholdes, i realiteten overlades til den enkelte borger/bruger.

I forbindelse med Europaparlamentets behandling af Grønbogen om forsyningspligtigheder, har den europæiske fagbevægelse forsøgt at rejse en debat om det fornuftige i at liberalisere vandforsyning og spildevandsbehandling. Meget stærke kræfter ønsker denne liberalisering, men også dette spørgsmål bør overvejes meget nøje, før markedet åbnes. Her må forsyningssikkerhed og overholdelse af kvalitetsnormer komme før alle andre hensyn.

FTF finder det desuden problematisk, at virksomheder ikke skal registreres i det land, hvor de udfører deres service. Det kan give kontrol- og skattemæssige besværligheder.

Et andet område FTF finder er særligt problematisk er spørgsmålet omkring udstationerede medarbejdere. Således som FTF har forstået direktivets tekst kan det betyde, at en leverandør af en tjenesteydelse, der er godkendt i et andet EU-land, kan sælge tjenesteydelser til danske efterspørgere med tilsvarende lokalt godkendt arbejdskraft.

I henhold til problematikken vedrørende autoriseret personale er det FTF's klare opfattelse, at Danmark som modtagerland skal kunne afvise medarbejdere der ikke opfylder de danske betingelser for autorisation. Dette gælder både ved ansættelse nationalt eller ved udbud af ydelsen fra et EU-oprindelsesland, i henhold til artikel 19 b og artikel 37.

Med venlig hilsen

Bente Sorgenfrey
formand

Erhvervs- og Boligstyrelsen
 Økonomi- og Erhvervsministeriet
 att.: Rolf Hansen
 Dahlerups Pakhus
 Langelinie Allé 17
 DK-2100 København Ø

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Mott. Dato	0 MRS. 2004
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

Vores ref. KAN/ebj

Journalnr. 1.8.3.9-055

Deres ref.

Dato 09.03.2004

Forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked

Med henvisning til Erhvervs- og Boligstyrelsens brev af 18. februar 2004 kan F&P oplyse, at vi overordnet set ikke har bemærkninger til direktivforslaget om tjenesteydelser i det indre marked.

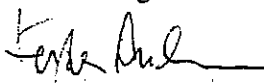
For så vidt angår forslaget artikel 27 om erhvervsansvarsforsikring mv., skal F&P bemærke, at kravet om forsikringsdækning (eller lignende finansiel garanti) forudsætter, at forsikrings-selskaberne er i stand til at tilbyde de relevante forsikringsprodukter. Hvorvidt dette er muligt, afhænger helt af den mere præcise karakter af den risiko, der skal forsikres. Det foreliggende tekstforslag er imidlertid så bredt formuleret, at det ikke er muligt at afgrænse risikoen.

Det bør således specificeres nærmere, hvilke typer tjenesteydelser der er omfattet af artikel 27, stk. 1, ligesom det bør præciseres, hvad der menes med "passende" erhvervsansvarsforsikring (dvs. dækningens nærmere indhold). På baggrund af det foreliggende tekstforslag er det ikke muligt at afgøre, hvorvidt der er tale om mere vidtgående krav end de nugældende danske lovkrav om forsikring af advokatansvar, revisoransvar, ansvar for beskikkede bygningsagkyndige mv.

Det er således med tilfredshed, at F&P har noteret sig, at Kommissionen lægger op til at inddrage den europæiske forsikringsorganisation (CEA) med henblik på at præcisere kravene i artikel 27. F&P ser frem til at tage del i denne proces.

F&P har i øvrigt undret sig over, at bestemmelserne i artikel 27 vedrørende erhvervsansvarsforsikring ikke er omtalt i Erhvervs- og Boligstyrelsens notat til EU-Specialudvalget af 25. februar 2004. Spørgsmålet om, hvilke krav der stilles med hensyn til forsikring og andre former for garantier, må anses for meget væsentligt, ikke blot for forsikrerhvervet, som forudsættes at udbyde forsikringsprodukterne, men i høj grad også for de serviceerhverv, som pålægges en pligt til at stille finansiel garanti.

Med venlig hilsen

 Kasper Andersen

Kontorchef Søren Hellemer
Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Benedicte Federspiel
Dok. 24912/ph

E-mail: she@ebst.dk og roh@ebst.dk

18. maj 2004

Indre marked for tjenesteydelser

EU-Kommissionen har fremsat et forslag til rammedirektiv for tjenesteydelser. Direktivet er meget vidtrækkende, idet det dækker alle tjenesteydelser bortset fra finansielle tjenester, e-handel, e-kommunikation og transport, som er dækket af specifik lovgivning. Udgangspunktet er at etablere et indre marked også for tjenesteydelser, således at de kan bevæge sig frit over grænserne, såfremt de opfylder de regler, som der er i det land, hvor tjenesteydelsen stammer fra.

Der er tale om et omfattende direktiv, og Forbrugerrådet skal nedenfor angive sine foreløbige, generelle betragtninger, idet vi forventer, at direktivforslaget i løbet af det næste år vil være undergivet en detaljeret høring, både generelt og specielt på de forskellige områder.

Generelt er Forbrugerrådet positiv over for en harmonisering af reglerne, således at der kan skabes større konkurrence på pris og kvalitet også på dette område. Forbrugerrådet går naturligvis ind for, at man fjerner eller reducerer antallet af unødvendige eller urimelige hindringer for tjenesteydelsers fri bevægelighed. Forbrugerrådet finder det imidlertid stærkt bekymrende, at direktivet ensidigt koncentrerer sig om at fjerne nationale regler uden samtidigt at etablere en europæisk ramme med minimumsregler på et højt niveau. Det bør sikres på alle områder, da der ellers bliver grobund for uacceptabel "social dumping" og "race to the bottom" for så vidt angår regelværket.

Det er i afgørelsen af, hvilke hindringer der bør fjernes, at direktivet skal stå sin prøve. Mange hindringer kan udmærket godt være "hindringer", som forbrugerorganisationerne anser for at være velbegrundet forbrugerbeskyttelse, og som derfor ikke bør fjernes, og da slet ikke i situationer, hvor tjenesteydelserne handles over grænserne. I lighed med Forbrugerrådets holdning til handelshindringer, når det har drejet sig om produkters fri bevægelighed, vil Forbrugerrådet fra sag til sag - i samarbejde med vores europæiske kollegaorganisationer - se på, hvilke hindringer der er udtryk for national forbrugerbeskyttelse, og hvilke der eventuelt måtte være etableret for at forhindre en fri konkurrence på pris og kvalitet over grænserne.

Direktivet bygger på oprindelseslandsprincippet, således at tjenesteyderen kun skal opfylde sit eget lands regler, både med hensyn til indhold og med hensyn til myndighedsudøvelse. Forbrugerrådet er positiv over for, at forbrugerkontrakter undtages i forhold til dette princip (medmindre de allerede er

dækket af harmoniseret lovgivning), men finder, at terminologien "forbrugerkontrakter" er for indskrænket, idet tjenesteyderens handlinger, før kontrakten er afsluttet, umiddelbart falder uden for undtagelsen. Såfremt det kun gælder for afsluttede forbrugerkontrakter, vil reglerne gøre relevant forbrugerbeskyttelseslovgivning i forbrugerens hjemland uvirksom. Forbrugerrådet har noteret sig, at man vil tillade undtagelser til oprindelseslandsprincippet, fx når det drejer sig om sundhed og beskyttelse af mindreårige. Forbrugerrådet mener, at der til sådanne undtagelser direkte bør føjes et hensyn til forbrugerbeskyttelse.

Selv om Forbrugerrådet er positiv over for, at direktivet specielt nævner, at forbrugerorganisationer kan få uddelegeret hvervet ved at stille information til rådighed om klageadgang osv., finder Forbrugerrådet ikke, at reglerne om information og klagebehandling er vidtrækkende nok. Der bør fastlægges regler om, at tjenesteydere, der arbejder over grænserne, skal oprette uafhængige og effektive klagesystemer for at få adgang til et åbent marked. I denne forbindelse skal Forbrugerrådet minde om, at henvisningen til adfærdskodeks formentlig ikke vil føre til en harmonisering på området, da de vil have forskellig virkning i forskellige medlemsstater.

Forbrugerrådet har endvidere noteret sig, at der opereres med en sortlistning af betingelser for autorisation samt en gråliste, som skal drøftes yderligere. Forbrugerrådet forestiller sig, at flere af grålistebetingelserne overføres til sortlisten, hvilket vil betyde, at en holdning til disse lister ikke vil kunne fastlægges med det første.

Med hensyn til tjenesteydelsesdirektivets samspil med andre direktiver finder Forbrugerrådet, at direktivet om urimelig handelspraksis bør implementeres på en effektiv måde, før en liberalisering af tjenesteydelser kan finde sted. Ligeledes bør arbejdet med forordningen om salgsfremmende foranstaltninger opgives, da tjenesteydelsesdirektivet berører flere af de samme områder som forordningen.

Forbrugerrådet skal til slut pege på, at det bør være en forudsætning for åbningen af det indre marked for tjenesteydelser, at der er etableret tilfredsstillende regler om tjenesteydelsers sikkerhed og om ansvar for tjenesteydelser.

Arbejdet med dette direktiv forventes at tage lang tid, og drøftelserne herom vil først tage form, efter at det nye parlament er etableret. Forbrugerrådet vil i den kommende tid arbejde mere detaljeret med de enkelte artikler i direktivet, og hvilken virkning direktivet vil have på de forskellige sektorer.

Med venlig hilsen

Villy Dyhr
Chef for Politisk Afdeling

Benedicte Federspiel
Chefkonsulent

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att.: Søren Hellemer
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

EU-Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for services

Erhvervs- og Boligstyrelsen har tidligere udsendt ovennævnte direktivforslag med anmodning om Finansrådets bemærkninger.

Finansrådet har noteret sig, at der i direktivforslagets anvendelsesområde foreslås en undtagelse for finansielle tjenesteydelser (jf. artikel 2, stk. 2, litra a) med den begrundelse, at der på det finansielle område allerede findes særskilte og indgående regler om adgang til at udøve aktiviteter cross boarder i det indre marked. Finansrådet er enig i denne undtagelse, som Finansrådet af førnævnte grunde lægger vægt på bibeholdes under direktivforslagets videre gang.

I øvrigt vil Finansrådet gerne følge det videre arbejde med direktivforslaget og beder således om også i fremtiden at blive inviteret til eventuelle EU-Specialudvalgsmøder om emnet.

Med venlig hilsen

Christian Brandt

Direkte 3370 1061
chb@finansraadet.dk

1. april 2004

Finansrådets Hus
Amaliegade 7
1256 København K

Telefon 3370 1000
Fax 3393 0260

mail@finansraadet.dk
www.finansraadet.dk

Journalnr. 215/03
Dok. nr. 101072-v1

24. juni 2004

Kommentarer fra Det Kommunale Kartel til EU-kommissionens forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked

Det Kommunale Kartel (DKK) er stærkt bekymret over Kommissionens forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked. Vi skal særligt fremhæve følgende punkter:

1. DKK støtter det indre marked som en vej til at opnå vækst, beskæftigelse og social velstand. Desværre tager Kommissionens forslag generelt ensidig udgangspunkt i hensynet til barrierer for konkurrence. Med andre ord: der mangler en social dimension i direktivforslaget.
2. Direktivforslaget definerer ikke klart, hvilke tjenesteydelser der vil være omfattet, og hvad der betragtes som barrierer for den frie bevægelighed af serviceydelser. Vil f.eks. nationale krav om sociale standarder, kollektive overenskomster og miljøhensyn blive betragtet som barrierer og i hvilket omfang?
3. Forslaget indeholder ingen referencer til bæredygtig udvikling, beskæftigelse, sociale standarder, lønmodtagerrettigheder og kvaliteten af den offentlige sektors ydelser, hvilket er beklageligt.
4. DKK er især bekymret over de mulige konsekvenser, som direktivet kan få på social- og sundhedsområderne og indenfor uddannelsessektoren. F.eks. er sundhedsområdet et klart anliggende for medlemsstaterne, og vi frygter, at direktivforslaget kan betyde et skred i retning af en udhuling af subsidiaritetsprincippet.
5. Videre er vi dybt bekymrede over indførelsen af oprindelseslandsprincippet. Vi frygter at dette princip vil vanskeliggøre de nationale og lokale myndigheders muligheder for at kontrollere serviceydelseernes kvalitet. Oprindelseslandsprincippet vil også kunne udhule lønmodtagerrettigheder og vanskeliggøre overvågningen af, at grundlæggende rettigheder og overenskomster bliver overholdt. Hertil kommer at oprindelseslandsprincippet synes at være i modstrid med det eksisterende udstationeringsdirektiv.
6. DKK finder med baggrund i ovenstående at direktivet i sin nuværende form bør trækkes tilbage og reformuleres.
7. Til slut vil vi foreslå, at der gennemføres et meget grundigt analysearbejde af direktivforslagets mulige konsekvenser, og at gennemførelsen af direktivet afventer denne analyse.

Med venlig hilsen

Bengt Rastén
EU-konsulent

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Michael Prehn [prehn@danskemaritime.dk]

Sendt: 10. marts 2004 16:07

Til: Rolf Hansen (EBST)

Cc: Annette Dragsdahl DI

Emne: Services direktiv

Hermed følger Danske Maritimes foreløbige bemærkninger til direktivforslaget

Vi er positive overfor grundtanken, men vil gerne påpege, at ikke kun service erhverv omfattes.

Vi vil evt vende til bage med mere detaljerede meninger, eller bidrage til DI's input.

Med venlig hilsen

Michael Prehn

Danske Maritime
St. Kongensgade 128
1264 København
tel.: 33 13 24 16
fax : 33 11 10 96

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

att: Rolf Hansen

10. marts 2004

Forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked

Danske Maritime har modtaget Europakommissionens forslag til servicedirektiv fra Erhvervs- og Boligstyrelsen til høring.

Foreningen støtter hensigten med forslaget om en endelig gennemførelse af det indre marked i Europa og den øgede mobilitet for arbejdstagere, ydelser og produkter. Vi skal opfordre til at den danske regering i forbindelse med lovgivningen sikrer at danske arbejdsgivere og arbejdstagere opnår samme grader af fleksibilitet, som tilfældet bliver i de øvrige medlemslande når den nationale implementering af direktivet påbegyndes.

I forbindelse med forhandlingerne om direktivet vil foreningen fremhæve, at det ikke alene vil gælde de erhverv, der umiddelbart betegnes som service-erhverv, men tillige industrielle fremstillingsvirksomheder, der udbyder eller modtager arbejdsydelser i andre medlemsstater. Dette kan f.eks. ske når der i stedet for en midlertidig outsourcing af produktion til en anden medlemsstat indføres arbejdskraft fra denne. Foreningen vil i givet fald uddybe denne problemstilling.

Med venlig hilsen
Danske Maritime

Michael Prehn

Danske Maritime
mail@danskemaritime.dk
www.danskemaritime.dk

Store Kongensgade 128
1264 København K
Tlf. 33 13 24 16
Fax 33 11 10 96

75, Rue de Cornet
B - 1040 Bruxelles
Tlf. +32 22 30 69 34
Fax +32 22 30 71 39

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Att: Specialkonsulent Rolf Hansen

~~CONFIDENTIAL~~
KOP1 → ROH
Rolf Hansen
Juli 2004

Vedr.: Servicedirektivet (KOM(2004) 2 endelig)

Den Danske Dyrlægeforening skal indledningsvis beklage, at foreningen ikke tidligere har fremsendt bemærkninger til servicedirektivet, men vi kan ikke se at have modtaget Erhvervs- og Boligstyrelsens høringsskrivelse af 28. februar 2004. Den Danske Dyrlægeforening skal takke for invitationen til mødet i det udvidede specialudvalg den 28. juni 2004. Det var meget nyttigt. Foreningen deltager gerne i såvel bilaterale drøftelser som i opfølgende møder i specialudvalget.

Den Danske Dyrlægeforening har følgende foreløbige kommentarer til forslag til Europaparlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked.

Den Danske Dyrlægeforening er som udgangspunkt enig i, at hensigten med etableringen af det indre marked er, at varer og tjenesteydelser frit skal kunne passere landegrænser. Den Danske Dyrlægeforening finder imidlertid, at en forudsætning for dette er, at konkurrencevilkårene blandt udbydere af serviceydelser er lige. Det bør således ikke være et konkurrenceparameter, i hvilken medlemsstat servicevirksomheden er etableret. Den Danske Dyrlægeforening er derfor enig i, at det er nødvendigt at analysere de forskellige serviceområders problemer samt få kommissionens fortolkning på en række af bestemmelserne inden metodevalget endeligt fastlægges.

Den Danske Dyrlægeforening ser ikke problemer i udenlandske dyrlægers etablering af dyrlægepraksis eller anden servicevirksomhed i Danmark. Dyrlægeerhvervet er som bekendt omfattet af et særdirektiv om gensidig anerkendelse af professionen (er under omlægning til et generelt direktiv med særbestemmelser for en række professioner). EU-borgere med veterinæreksamen fra en af de godkendte skoler indenfor EU kan uden videre opnå autorisation i Danmark samt etablere virksomhed her i landet.

Problemerne er, så vidt foreningen ser det, koncentreret om serviceydelser der leveres i Danmark fra en virksomhed etableret i et andet medlemsland samt serviceydelser leveret fra en dansk etableret virksomhed til en klient i et andet medlemsland.

For veterinær klinisk praksis er det specielt reglerne omkring veterinærmedicin, der er forskellige de europæiske lande imellem. Det er således forbudt for en dansk dyrlæge, at indkøbe medicin fra producenten og videresælge dette med fortjeneste til slutbrugeren. Dette er lovligt i Tyskland og flere andre europæiske lande. Skal man, som servicedirektivet

foreskriver, være underlagt de nationale bestemmelser i det land, i hvilket virksomheden er etableret, vil virksomheder etableret i Tyskland have konkurrencemæssige fordele i forhold til virksomheder etableret i Danmark. Ud over medicinområdet kan det nævnes, at etableringsomkostningerne i f.eks. Tyskland og Sverige er mindre som følge af væsentlig lavere bilafgifter. Udgifter til bil er den største enkeltomkostning ved etablering af produktionsdyr - og hestepraksis.

For lovregulerede områder, som statslig kødkontrol, kunne man forestille sig udliciteringsmodeller på det praktiske arbejde, som det sker i England. Såfremt sådan virksomhed etableres fra lavtlønsområder, vil danske virksomheder alene kunne konkurrere, hvis det er det danske aftalesystem og den danske arbejdstagerbeskyttelseslovgivning, der lægges til grund.

Problemernes størrelse vil afhænge af, hvordan direktivteksten skal fortolkes herunder hvordan apotekervæsenet og medicinordination, udlevering m.v. afklares i relation til direktivet.

Den Danske Dyrlægeforening er her specielt usikker på fortolkningen eller rækkevidden af Artikel 17 stk. 17. Såfremt den udenlandsk etablerede virksomhed skal følge de danske regler i relation til medicin indkøb, ordination, tilbageholdelsesfrister, sundhedsrådgivning herunder dataindberetninger o.s.v. samt løn- og ansættelsesvilkår mindsker det problematikken væsentlig. Dette vil betyde, at oprindelseslandsprincippet i Artikel 16 de facto er sat eller kan sættes ud af kraft?

Er dyrlægepraksis at opfatte som et erhverv i sundhedssektoren, der gør det muligt at stille specifikke krav, der følger de nationale krav jf Artikel 19?

Skal Artikel 31 om kvalitetspolitik sammenholdt med Artikel 26 om tjenesteyderens pligt til at oplyse om ydelsens kvalitet til tjenestemodtageren forstås sådan, at virksomhederne skal følge en branchekodeks eller et officielt certificeringssystem? Hvis virksomhederne skal dette vil det vel også gælde nationalt etablerede virksomheder, der alene opererer på hjemmemarkedet?

Er der sat størrelse på den økonomiske risiko for tjenestemodtageren jf. artikel 27?

Den Danske Dyrlægeforening skal deltage i en arbejdsgruppe nedsat af vor Europæiske organisation for at se på konsekvenserne af direktivforslaget. Dette kan føre til flere problemstillinger, som vil blive rejst i takt med analysens fremdrift.

Afslutningsvis skal Den Danske Dyrlægeforening spørge om vort ressortministerium - Fødevareministeriet eller Fødevaredirektoratet deltager i arbejdet og i givet fald, hvem der er kontaktperson.

Med venlig hilsen

Lars Holsaae

10. marts 2004
PSO/aa

TELEFAX

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

**Dansk
Tipstjeneste**

Dansk Tipstjeneste A/S

Postbox 847
Korsdalsvej 135
OK 2605 Brøndby

Telefon +45 3672 0011
Fax +45 3670 4554
www.tips.dk

CVR-nr. 64 01 17 15

Vedr.: Høringsvar vedrørende EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for services

Idet vi henviser til Erhvervs- og Boligstyrelsens skrivelse af den 18. februar 2004, fremsendes hermed Dansk Tipstjenestes høringsvar vedrørende EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for services.

Etableringsfrihed

Direktivets regler om etableringsfrihed indeholder ingen undtagelse (herunder midlertidig undtagelse) vedrørende spilletjenester. Direktivet indeholder alene en tilkendegivelse i punkt 35 i direktivets præambel.

Af punkt 35 fremgår følgende: "It is appropriate that the provisions of this Directive concerning freedom of establishment should apply only to the extent that the activities in question are open to competition, so that they do not oblige Member States to abolish existing monopolies, notably those of lotteries, or to privatise certain sectors."

Det er uklart, i hvilket omfang punkt 35 betyder, at det eksisterende danske spilsystem kan opretholdes, og om punkt 35 undtager en medlemsstat mod at blive pålagt at åbne/liberalisere spillemarkedet. Endvidere er det uklart, om punkt 35 fortsat giver en medlemsstat mulighed for alene at uddele én eller et begrænset antal licenser.

Det er endvidere uklart, om nationale spillerestriktioner vil blive omfattet af evalueringsproceduren i Art. 41 – særligt når der sammenholdes med punkt 34 i direktivets præambel og pressemeddelelse af den 13/1 2004 fra DG Internal Market (MEMO/04/3), hvoraf følgende fremgår:

" What exactly is the Commission proposing to do on gambling services?

The proposed Directive includes for gambling services an exception to the country of origin principle that would no longer apply once a Community harmonisation instrument is in place. It proposes that one year after the adoption of the Directive, the Commission should assess whether it should present a proposal for harmonised EU-wide rules on gambling services (as well as on cash in transit and the judicial recovery of debts). It also requires the Member States to screen, through the process of mutual evaluation of barriers to cross-border establishment of service providers, those rules by which certain gambling services are restricted to certain types of provider, usually a state monopoly.

36704554

As far as online gambling is concerned, the Commission has already announced in its recent report on the application of the e-commerce Directive (see IP/03/1580) that it will launch a study to determine the need for and scope of a possible new EU initiative. This is in view of recent European Court judgements and the fact that the Commission is receiving an increasing number of complaints from operators wishing to undertake cross-border activities."

Såfremt de nationale restriktioner på spilleområdet skal evalueres, vil det dermed ikke længere være de enkelte medlemsstater men i stedet Kommissionen, der vurderer de eksisterende spillemonopolers berettigelse. Endvidere vil det medføre, at indholdet af punkt 35 umiddelbart vil miste sin betydning.

Fri udveksling af tjenesteydelser

Direktivets Art. 16 fastslår, at oprindelseslandsprincippet som udgangspunkt er gældende for udveksling af tjenesteydelser. Det betyder, at en tjenesteudbyder kun er omfattet af de regler og forskrifter i det land, hvor tjenesteudbyderen er etableret. Medlemsstaterne må ikke indføre restriktioner for tjenesteydelser, som udføres af en tjeneudbyder, der er etableret i en anden medlemsstat.

Af direktivets Art. 18, stk. 1, litra (b) fremgår imidlertid følgende: "Article 16 shall not apply for a transitional period to the following; ... (b) gambling activities which involve wagering a stake with pecuniary value in games of chance, including lotteries and betting transactions". Af Art. 18, stk. 3 fremgår det imidlertid, at undtagelsen i Art. 18, stk. 1, (b) ophører med at gælde, når det i Art. 40, stk. 1, litra (b) omhandlede harmoniseringsinstrument træder i kraft. Af Art. 40, stk. 1, litra (b) fremgår følgende: "The Commission shall assess, by (one year after the entry into force of this Directive) at the latest, the possibility of presenting proposals for harmonisation instruments on the following subjects: ... (b) gambling activities which involve wagering a stake with pecuniary value in games of chance, including lotteries and betting transactions, in light of a report by the Commission and a wide consultation of interested parties".

Spilletjenester er således midlertidigt undtaget direktivets regler om fri udveksling af tjenesteydelser. Direktivet giver imidlertid Kommissionen muligheden for at præsentere et forslag til en harmonisering af spilletjenester. Det er i den forbindelse uvist, hvorledes en sådan proces vil forløbe, og hvad en harmonisering vil indebære. En harmonisering vil betyde et skridt i retning af en liberalisering af det europæiske spillemarked. Da det er oprindelseslandsprincippet, der skal gælde, vil det ikke være muligt at standse eller begrænse cross-border-spil eller spil udbudt via internettet, hvis de bliver udbudt fra en spiludbyder, der har licens i et andet EU-land – uanset dette lands kontrolniveau. Der kan således ikke nationalt indføres restriktioner for udenlandske udbyderes adgang til det nationale marked. Dermed er det ikke muligt at opretholde en restriktiv og kontrolleret spillepolitik på nationalt niveau. Det spilsystem, der i dag eksisterer i Danmark og i mange andre europæiske lande vil ikke kunne opretholdes. Dette vil selvsagt have en række sociale og samfundsmæssige konsekvenser.

Det er på den baggrund væsentligt, at det sikres, at en eventuel harmonisering ikke bliver en automatisk konsekvens af den foreslåede undersøgelsesproces, som er angivet i Art. 40, stk. 1, litra (b) sammenholdt med Art. 18, stk. 3.

Sammenfatning

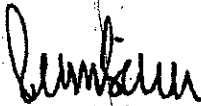
På baggrund af ovenstående, og når direktivets bestemmelser, der berører spilleområdet, sammenholdes, er det vanskeligt at se det hensigtsmæssige i, at spilleområdet overhovedet er reguleret i direktivet.

De ovennævnte bestemmelser åbner mulighed for en række fortolkningsproblemer, som det næppe er muligt at afdække, inden et endeligt direktiv ønskes vedtaget.

Endvidere er opbygningen ikke konsistent. Spilletjenester er omfattet af direktivets regler om etableringsfrihed, mens de – midlertidigt - er undtaget direktivets regler vedrørende den frie udveksling af tjenesteydelser.

Det forekommer ikke hensigtsmæssigt, at spilleområdet er omfattet af direktivets anvendelsesområde (permanent eller midlertidigt), når der ikke er taget stilling til, om Kommissionen skal harmonisere spilleområdet. Det kræver, at det er blevet vurderet, at der er et behov for harmonisering, og at det er klart, hvad indholdet af en harmonisering skal være. Det er derfor vor anbefaling, at spilleområdet helt undtages fra direktivets anvendelsesområde.

Med venlig hilsen

Pernille Sonne
Koncernadvokat

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Katrine Vitfell Pedersen [kvp@dtu.com]

Sendt: 10. marts 2004 11:02

Til: roh@ebst.dk

Cc: Jens Birkeholm

Emne: Høringssvar vedr. Service-direktivet

Att. Rolf Hansen

Hermed fremsendes Dansk Textil Union's høringssvar for så vidt angår Service-direktivet.

Med venlig hilsen

Katrine Vitfell Pedersen
Juridisk konsulent

Dansk Textil Union
Danmarks Skohandlerforening
Danmarks Tapet- og Farvehandlerforening

Svanemøllevej 41
2900 Hellerup

Tlf. +45 33 12 17 08

Fax. +45 33 93 17 08

kvp@dtu.com

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Hellerup, den 10. marts 2004

Vedr.: Høringssvar angående EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for services

---

Dansk Textil Union fremsender hermed vores høringssvar angående EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked.

Indledningsvis bemærkes, at artikel 15 i Service-direktivet stiller spørgsmålstegn ved opretholdelsen af de danske restriktioner i planlovens detailbestemmelser og næringslovens §10 for så vidt angår etablering og udførelsen af erhverv.

Dansk Textil Union er af den opfattelse, at planloven og næringsloven er et nationalt anliggende, som direktivet ikke bør have indflydelse på.

Under alle omstændigheder anses hensynene bag næringsloven samt planloven at opfylde de anførte betingelser i artikel 15, stk. 3, idet hensynene bag de foran nævnte love ikke direkte eller indirekte diskriminerer på baggrund af nationalitet.

Derudover anses de opstillede krav i forhold til næringsloven samt planloven at være objektivt begrundet i tvingende almene hensyn, såsom forbrugerbeskyttelsen i henhold til næringslovens §10 om fast forretningssted samt hensynet til opfyldelsen af gældende skatte- og afgiftsregler, som vanskeliggøres ved et manglende krav om fast forretningssted.

I forhold til planloven er der et overordnet hensyn til et fintmasket butiksnætet i Danmark samt lokaliseringen af butikker i bymidten, således at opretholdelsen af en fornuftig butikstruktur i form af et varieret og levende butiksliv også i de mindre byer sikres. Det er Dansk Textil Unions opfattelse, at varetagelsen af disse hensyn er proportional i forhold til mål og midler.

Indholdet af oplysningspligten i henhold til artikel 26 foreslår Dansk Textil Union udarbejdet i forhold til gældende nationale krav til kassebon/faktura, som blandt andet beskrives i § 40 i momsloven. Her er det fastsat, at følgende fakturaoplysninger som udgangspunkt skal gives i forbindelse med handel mellem virksomheder :

1. Udstedelsesdato (fakturadato).
2. Fortløbende nummer, der bygger på én eller flere serier, og som identificerer fakturaen.
3. Den registrerede virksomheds (sælgerens) registreringsnummer.

4. Den registrerede virksomheds og køberens navn og adresse.
5. Mængden og arten af de leverede varer eller omfanget og arten af de leverede ydelser.
6. Den dato, hvor levering af varerne eller ydelserne foretages eller afsluttes, eller hvor et afdragsbeløb betales, forudsat en sådan dato er fastsat og forskellig fra fakturaens udstedelsesdato.
7. Afgiftsgrundlaget, pris pr. enhed uden afgift, eventuelle prisnedslag, bonus og rabatter, hvis disse ikke er indregnet i prisen pr. enhed.
8. Gældende afgiftssats.
9. Det afgiftsbeløb, der skal betales.

For så vidt angår salg til private valgte man i forbindelse med den nylig skete revision af momsfakturareglerne ikke at ændre reglerne herfor, idet det ville have påført væsentlige dele af detailhandlen nye administrative og økonomiske byrder. Krav om at kasseboner f.eks. skal angive afgiftsbeløbet, og hvilke type goder eller ydelser, der er leveret, vil betyde, at mange tusinde detailhandels virksomheder både skal have udskiftet deres kasseapparater og investeret i nye lagerstyrings-programmer, for at kunne efterkomme sådanne fakturakrav. Således følger det af momslovens § 43, stk. 4, at såfremt det ikke er teknisk muligt at udstede en kassebon med en række yderligere krav, kan virksomheden som i dag vælge at udstede en kassebon med følgende oplysninger til forbrugeren:

1. den registrerede virksomheds navn eller registreringsnummer
2. og salgsbeløbets størrelse.

I forhold til et eventuel krav om eftersalgsgaranti er det Dansk Textil Unions opfattelse, at reklamationsproblematikken allerede er reguleret i gældende lovgivning eksempelvis købeloven samt lov om visse forbrugerftaler, hvorfor der ikke er behov for yderligere regulering.

Dansk Textil Union vil deltage aktivt i det fortsatte arbejde med direktivet.

Hvis der er spørgsmål til ovenstående, er De velkommen til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Katrine Vitfell Pedersen
Juridisk konsulent

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att: Kontorchef Søren Hellener
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

12. marts 2004
NHO/HFY/KMT

j00347

dhs@dhs.dk

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Modt.	Kopi
Dato	12 MRS. 2004
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

Forslag til Europa-parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked

Ved brev af 18. februar 2004 har Erhvervs- og Boligstyrelsen anmodet Dansk Handel & Service om bemærkninger til ovennævnte EU-direktiv.

Dansk Handel & Service betragter henvendelsen som en præhøring, idet der ikke er modtaget det sædvanlige grundlag for at vurdere direktivforslaget. Herunder savnes navnlig en analyse af direktivforslagets konsekvenser for gældende ret. Dansk Handel & Service ønsker at blive inddraget i den videre proces med direktivforslaget, herunder i vurderingen af de konsekvenser forslaget får for eksisterende lovgivning. Nedenstående bemærkninger er derfor afgivet på et foreløbigt grundlag, og Dansk Handel & Service forbeholder sig muligheden for at vende tilbage med yderligere bemærkninger til forslaget.

Generelle bemærkninger

Dansk Handel & Service er enig med EU-kommissionen i, at det er nødvendigt at skabe et effektivt indre marked for tjenesteydelser ved at fjerne eksisterende hindringer for etablering og fri udveksling af tjenesteydelser. Det er positivt, at Kommissionen med direktivforslaget ønsker at tage et afgørende skridt mod skabelsen af et frit indre marked for tjenesteydelser baseret på modernisering og forenkling af reglerne.

Det er vigtigt med konkret handling på serviceområdet, hvis EU skal udnytte de vækstpotentialer, der findes i servicesektoren. I sin synteserapport vedrørende gennemførelsen af Lissabon-processen og i meddelelsen om "The Competitiveness of business-related services and their contribution to the performance of European enterprise", har Kommissionen analyseret de vækst- og udviklingspotentialer, der ligger i servicesektoren. Kommissionen noterer bl.a., at servicesektoren bidrager med over 50 pct. af arbejdsstyrken, 66 pct. af alle nystartede virksomheder, samt den største værdi- og jobtilvækst i Europa. Kommissionen bemærker imidlertid, at Europa halter bagefter USA på centrale områder inden for servicesektoren, herunder innovation, forskning og udvikling, menneskelige ressourcer, udenlandske investeringer m.m.

Dansk Handel & Service er enig i, at der er behov for at nedbryde eksisterende hindringer for etablering og fri udveksling af tjenesteydelser. Det er afgørende for konkurrenceevnen, at der

med direktivet sker en erkendelse af, at det er servicesektoren, der er motoren for væksten i fremtidens Europa. Det gælder ikke mindst de videnbaserede serviceerhverv, herunder revisionsbranchen, konsulentvirksomheder, sundhedsområdet og vikarbranchen. For disse erhverv gælder særlige hensyn til mobilitet på det europæiske arbejdsmarked, herunder personskatter arbejdsgiverafgifter.

Direktivforslaget skal imidlertid kun ses som et første skridt i retning af en forbedret konkurrenceevne på serviceområdet. Der er behov for initiativer og reformer på en lang række supplerende områder, der forpligter de europæiske lande til at arbejde sammen for at øge væksten i servicesektoren. Det kræver både politisk vilje og mere strukturelle ændringer af videns- og velfærdssamfundet.

Samtidig med vedtagelsen af servicedirektivet skal der etableres en handlingsplan for at øge konkurrencen i servicesektoren. Konkret er der behov for øget udlicitering af såvel offentlige som private opgaver, bl.a. gennem offentlig-private partnerskaber. Der er behov for mere viden om servicesektoren, herunder en forbedring af servicestatistikken med analyser og benchmarks om de værdiprocesser og den værdiskabelse, der finder sted i sektoren, samt mere viden om de enkelte landes fremskridt i retningen af konkurrencedygtige videnøkonomier. Mere viden om service er forudsætningen for at kunne forbedre konkurrenceevnen i forhold til USA.

Tilsvarende er der behov for strukturelle reformer, der kan sikre EU adgangen til de kompetencer, der er nødvendig for at forbedre konkurrenceevnen indenfor serviceområdet. Det gælder for eksempel reformer på tværs af arbejdsmarkeds-, skatte- og uddannelsesområdet.

Direktivforslaget er baseret på oprindelseslandsprincippet ved udveksling af tjenesteydelser over grænser. Princippet indføres som konsekvens af, at det indre marked stadig består af forskelligartet national lovgivning på en række væsentlige områder som fx skatteområdet. Ved at indføre en regel om, at det tjenesteyderens egne nationale regler, der skal anvendes, gøres det nemmere for tjenesteydere at påbegynde grænseoverskridende aktiviteter, men samtidig øges risikoen for konkurrenceforvridning baseret på forskelligartet national lovgivning betydeligt.

Virksomhederne skal konkurrere på lige vilkår med respekt for overholdelse af regler og lovgivning, så konkurrenceforvridning eksempelvis baseret på forskellige skatte- og afgiftsvilkår undgås. Der skal arbejdes for at skabe harmonisering på disse områder.

Specifikke bemærkninger

Art. 6 – Kvikskranke

Direktivforslaget lægger op til, at der skal etableres kontaktpunkter – kvikskranke – i samtlige medlemslande, hvor virksomhederne kan afvikle administrative procedurer og formaliteter.

Forslaget er positivt, da det vil hjælpe virksomhederne med at overkomme administrative byrder og vil lette etableringen over landegrænser.

Art. 14 – Forbudte krav

Forslaget forbyder visse krav, der er anført i artikel 14, og som særlig i henhold til domstolens praksis er klart uforenelige med etableringsfriheden, især fordi de virker diskriminerende.

Medlemsstaterne må ikke gøre adgangen til at optage eller udøve serviceerhverv på deres område betinget af diskriminerende krav, som direkte eller indirekte er begrundet i nationaliteten. Der må f.eks. ikke stilles krav om nationalitetskrav til tjenesteyderen, eller krav om ophold til tjenesteyderen eller de personer, der besidder aktiekapitalen. Der må heller ikke være en forpligtelse til at være optaget i registre i flere medlemsstater. Der må ikke være krav om, at tjenesteyderen skal have udøvet den pågældende virksomhed på medlemsstaternes område i en given periode.

Forslaget udbygger det eksisterende traktatfæstede forbud mod restriktioner, der hindrer fri udveksling af tjenesteydelser, jf. artikel 49 EF.

Bestemmelsen er nødvendig for at fjerne nationale hindringer for etablering. Der vil dog kunne være situationer, hvor f.eks. opholdskrav er berettigede.

Der er brug for en klarere grænsedragning i direktivforslaget mellem tjenesteydelser og varebevægelser. Det fremgår alene af direktivforslagets præambel nr. 17, at dette direktiv ikke vedrører anvendelsen af traktatens artikel 28-30 om frie varebevægelser. Grænsedragningen skal gøres tydeligere.

Dansk Handel & Service har forudsat, at reglerne i næringsloven ikke vil blive berørt af denne bestemmelse i direktivforslaget.

Art. 15 – Krav, der skal evalueres

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget evaluere en række krav i national lovgivning. Kravene er anført i artikel 15. Det drejer sig f.eks. om medlemsstaters krav vedrørende kvantitative eller territoriale begrænsninger, navnlig i form af begrænsninger fastsat på grundlag af befolkningstallet eller hensyn til en geografisk minimumsafstand mellem tjenesteyderne, krav om, at tjenesteyderen skal have en bestemt virksomhedsform, forbud mod at have flere forretningssteder på samme nationale område, krav om et minimumsantal af ansatte, krav om minimums- og/eller maksimumspriser, som tjenesteyderen skal overholde og forbud og forpligtelser vedrørende salg med tab og udsalg.

Det er positivt, at der iværksættes en procedure for at fjerne nationale krav, som reelt er diskriminerende og ikke varetager beskyttelsesværdige formål.

Medlemsstaterne skal ifølge forslaget sikre sig, at nationale krav opfylder krav fastsat i artikel 15, stk. 3, dvs. kravene må ikke være diskriminerende på grundlag af nationaliteten og kravene skal være nødvendige og proportionale.

Forslagets artikel 15, stk. 2, litra a) foreskriver evaluering af kvantitative og territoriale begrænsninger.

Flere danske love indeholder sådanne begrænsninger. I § 12 i reglerne om udstedelse af alkoholbevillinger (lovbekendtgørelse nr. 163 af 11. marts 2003, om restaurations- og hotelvirksomhed mv.), fremgår, at bevillingsmyndigheden ved afgørelsen af, om alkoholbevilling vil kunne gives, skal iagttage samfundsmæssige, ærdeligheds-mæssige, ordensmæssige og dermed sammenhængende hensyn, herunder restaurationens beliggenhed, og om der som følge af en for stærk koncentration af restaurationsvirksomheder med alkoholbevilling kan befrægtes uforsvarlig restaurationsdrift.

Ovennævnte regel varetager beskyttelsesværdige formål og skal også fremover være et nationalt anliggende. Bestemmelsen skal opretholdes, da betingelserne i forslaget artikel 15, stk. 3, er opfyldt.

Den danske planlov indeholder bestemmelser om den samlede detailhandelsstruktur, herunder bestemmelser om butiksstørrelser inden og uden for centrale dele af byområder.

Kommissionens repræsentant har på mødet om direktivforslaget den 2. marts 2004 i Erhvervs- og Boligstyrelsen anført, at den danske planlov ikke giver anledning til problemer i forhold til direktivforslaget, hverken efter forslagets artikel 14 eller 15, jf. tillige præambelens pkt. 24 og 32.

Planloven er et nationalt anliggende, Ændringer af planloven skal ikke ske gennem et direktivs generelle bestemmelser om at fjerne etableringshindringer.

Rækkevidden af direktivforslagets art. 14 og 15 er uklar, og Dansk Handel & Service ønsker at blive inddraget i de sektorspecifikke konsekvensvurderinger.

Art. 16 - Oprindelseslandsprincippet

Artiklen indfører oprindelseslandsprincippet, der indebærer, at en tjenesteyder ved grænseoverskridende udveksling af tjenesteydelser kun er omfattet af retsfor skrifterne i det land, hvor han er etableret. Medlemsstaterne må ikke indføre restriktioner for tjenesteydelser, som udføres af en tjenesteyder, der er etableret i en anden medlemsstat. Tjenesteydere har derfor ret til at udføre tjenesteydelser i en eller flere andre medlemsstater uden at være underlagt de pågældende landes bestemmelser. Princippet betyder også, at oprindelsesmedlemsstaten har pligt til at føre en effektiv kontrol med de tjenesteydere, der er etableret på landets område, også selv om de udfører tjenesteydelser i andre medlemsstater.

Dansk Handel & Service er enig i anvendelsen af princippet om oprindelsesland. Princippet kan i praksis være med til at sikre en fri udveksling af tjenesteydelser i det indre marked samtidig med, at nationale bestemmelser kan bevares.

Det må imidlertid sikres, at princippet ikke fører til konkurrenceforvridning mellem to tjenesteydere i samme land, og at princippet kan kontrolleres og håndhæves på en så administrativ hensigtsmæssig facon som muligt. Desuden bør der gennemføres analyser af de følgevirkninger, som direktivet vil have på forskellige sektorer, herunder en sikring af det faglige niveau.

Princippet kan føre til konkurrenceforvridning mellem to tjenesteydere i samme land, idet det samme regelsæt ikke nødvendigvis vil gælde for de to tjenesteydere. På denne måde vil virksomheder, der er underlagt strengere krav få en konkurrencefordel. En tjenesteyder, som er etableret i fx Grækenland, men som driver virksomhed i f.eks. Danmark vil således som udgangspunkt være omfattet af græsk ret for ydelser leveret i Danmark og ikke dansk ret. Dermed vil dansk ret som hovedregel blive sat ud af spil overfor den græske tjenesteyder. Derimod vil dansk ret kunne opretholdes overfor en dansk tjenesteyder i Grækenland, hvis vedkommende er etableret i Danmark.

For at hindre konkurrenceforvridning skal der arbejdes for at sikre et fælles minimumsniveau ud fra hvilke, konkurrencen kan foregå.

Art. 17 – Generelle undtagelser fra oprindelseslandsprincippet

I artikel 17 undtages en række områder fra oprindelseslandsprincippet. Det fremgår af direktivets artikel 17, nr. 15, at revisionsområdet er undtaget fra princippet om oprindelsesland for så vidt angår området for lovpligtig revision af regnskaber.

Virksomheder for hvem kombinationen af revisions- og konsulentydelse er en integreret del af virksomhedens koncept, skal være undtaget fra princippet om oprindelsesland. I direktivforslaget er det uklart, hvorvidt andre serviceydelser, der tilbydes af revisionsvirksomheder, er undtaget, herunder ydelser indenfor konsulent- og rådgivningsområdet. Såfremt dette ikke er tilfældet, vil det pådrage denne type virksomheder en uforholdsmæssig omkostning. Desuden vil det i praksis hæmme denne type virksomheder i at tilbyde og udvikle tværfaglige ydelser og produkter til markedet.

Art. 18 – Midlertidige undtagelser til oprindelseslandsprincippet

Det fremgår af direktivforslagets artikel 18, at bl.a. spilområdet midlertidigt er undtaget for princippet om oprindelsesland. Samtidig fremgår det, at der sideløbende med forslaget skal fremsættes forslag til yderligere harmonisering af visse spørgsmål, f.eks. pengetransport, spil og retslig inkasso (artikel 40).

Spilområdet skal generelt være undtaget fra princippet om oprindelsesland. Det er uklart, hvorvidt der på spilområdet lægges op til en midlertidig undtagelse eller en egentlig harmonisering af reglerne. Det skal tillige afklares, hvordan spilområdet afgrænses. Eksempelvis udgør spilleautomater en væsentlig del af spilområdet, og det er reguleret med regler, der er meget forskellige og som markedet har tilpasset sig rent teknisk. Derfor er området ikke egnet til harmonisering. En yderligere liberalisering af spilområdet vil have en række sociale og samfundsmæssige konsekvenser, hertil kommer, at spilområdet i Danmark, såvel som i en lang række andre europæiske lande, indgår som en integreret del af finansieringen af sociale og almenyttige formål. Disse forhold gør, at spilområdet bør holdes uden for direktivet.

Art. 26 – Oplysninger om tjenesteydere og deres tjenesteydelser

Bestemmelsen fastlægger, hvilke oplysninger om tjenesteyderen og dennes tjenesteydelse, der skal stilles til rådighed for tjenestemodtageren.

Vilkårene for at stille disse oplysninger til rådighed skal gøres så smidige og fleksible som muligt. Reglerne bør udarbejdes i tæt samarbejde med de enkelte brancher således, at oplysningerne kan gøres tilgængeligt på en måde, der er tilpasset den enkelte tjenesteydelse. Eksempelvis bør oplysningerne kunne stilles til rådighed via hjemmesider på internettet, en e-mail eller på anden elektronisk vis.

Art. 35 – Gensidig bistand

Direktivforslaget lægger op til, at medlemsstaterne skal samarbejde og yde hinanden gensidig bistand med hensyn til kontrol.

Det er positivt, at medlemsstaterne skal samarbejde og yde gensidig bistand for at sikre en ensartet administration i de enkelte medlemslande.

Direktivforslaget tager ikke højde for nationale, sproglige og kulturelle forskelle nationalstaterne imellem. Det kan i sig selv blive en barriere for kontrollen med efterlevelsen af

direktivet. Hertil kommer, at oprindelseslandet vil kunne få problemer med at kontrollere, at en tjenesteyder overholder oprindelseslandets regler, når tjenesteyderen udøver servicevirksomhed i en anden medlemsstat, eftersom der kan være forskellige regler i henholdsvis oprindelsesland og modtagerland.

Det skal derfor sikres, at kontrollen med efterlevelsen af direktivet bliver praktisk gennemførlig og så administrativ enkel som mulig.

Dansk Handel & Service forventer som nævnt indledningsvist at blive inddraget i arbejdet med yderligere analyser af de forskellige sektorspecifikke problemstillinger og løsninger, som direktivforslaget vil medføre.

Med venlig hilsen
Dansk Handel & Service

Kim Munch Lendal

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Att.: Lene Hald Nielsen

København,
den 10. marts 2004

Dir.tlf.: 3264 4594
e-mail: mz@de.dk

Vedr.: Høringssvar om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (KOM2004/0001)

Dansk Ejendomsmæglerforening er ved erhvervs- og boligstyrelsens e-mail af 27. februar 2004 blevet anmodet om at fremkomme med eventuelle bemærkninger til Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked.

På baggrund af en gennemgang af direktivforslaget har foreningen en række kommentarer.

I Erhvervs- og boligstyrelsens notat til EU-specialudvalget indstilles, at der tages positivt imod forslaget, men samtidig erkendes behovet for grundige drøftelser, afklaringer og analyser af konsekvenserne for de enkelte serviceerhverv.

I overensstemmelse hermed finder Dansk Ejendomsmæglerforening, at der ved vurderingen af direktivforslaget, skal lægges betydelig vægt på de særlige kendetegn der gør sig gældende ved omsætning af fast ejendom.

Det findes i den forbindelse relevant at fremhæve nedennævnte passus fra betænkning nr. 1241/1992 om lov om omsætning af fast ejendom.

"Udvalget har ved sin overvejelse af, om der fortsat er behov for en specialregulering af omsætning af fast ejendom, lagt til grund, at omsætning af fast ejendom angår meget betydelige værdier. Det gælder ikke blot for parterne i den enkelte handel, men også totalt for

Dansk Ejendomsmæglerforening

Islands Brygge 43

DK-2300 København S

Tlf.: +45 7025 0999

Fax: +45 3264 4599

E-mail: de@de.dk

Internet: www.de.dk

samfundet. Det er derfor af særlig betydning, at det samfundsmæssigt sikres, at ejendomsformidling kan foregå på en betryggende måde. Samtidig er ejendomsomsætning både økonomisk, juridisk og teknisk kompliceret. For almindelige mennesker er ejendoms-handel den største og mest vidtrækkende økonomiske disposition, private foretager. De foretager den kun en enkelt eller nogle få gange i deres liv. I øvrigt er ejendomshandel for private et forhold af fundamental velfærdsmæssig betydning."

Foreningens holdning er, at det er med disse betragtninger in mente det pågældende direktivforslag skal vurderes og sammenholdes med de nugældende bestemmelser i lov nr. 453 af 30. juni 1993 om omsætning af fast ejendom.

Denne lovs formål som forbrugerbeskyttelseslov bør betones. Således sikrer lovens bestemmelser gennemsigtighed og effektivitet, kvalificeret og professionel rådgivning, tryk-hed og sikkerhed for forbrugeren, når denne indgår aftaler med den erhvervsdrivende om-kring omsætning af fast ejendom.

Dansk Ejendomsforening er af den opfattelse, at de nugældende regler – ud fra et euro-pæisk synspunkt er ikke-diskriminerende, nødvendige og proportionale og at de således udgør et fornuftigt retsgrundlag til sikring af forbrugeren. En undersøgelse offentliggjort i Ugebrevet Mandag Morgen, nr. 5, den 2. februar 2004, illustrerer da også en tilfredshed blandt kunderne.

På denne baggrund - sammenholdt med det faktum, at der på det europæiske marked for ejendomsrådgivning er meget store lovgivningsmæssige forskelle, har branchen be-tænkeligheder ved visse af direktivets bestemmelser. Særligt vedrører foreningens overve-jelser oprindelseslandsprincippet i direktivets artikel 16.

Således som foreningen forstår bestemmelsen, betyder den, at en ejendomsrådgiver alene skal rette sig efter de nationale regler om adgangen til at optage og udøve virksomheden (inklusive reglerne om adfærd, ydelsens kvalitet og indhold, reklame, kontrakter samt an-svar) der gælder i det land, hvor den pågældende ejendomsrådgiver er etableret og ikke i det land hvor ejendomsrådgiveren præsterer sin ydelse.

Reglerne i lov om omsætning af fast ejendom vil således ikke kunne finde anvendelse på grænseoverskridende ejendomsrådgivning leveret af en ejendomsrådgiver etableret i et andet medlemsland. Dette kan reelt indebære en risiko for en ringere retstilstand. Det er tvivlsomt, om de i direktivets kapitel IV, V samt VI fastsatte regler omkring ydelsens kvali-tet, kontrol og konvergensprogram kan sikre et tilstrækkeligt gennemsigtigt, professionelt og sikkert marked på området for omsætning af fast ejendom.

Foreningen er opmærksom på undtagelsesbestemmelsen i artikel 17, nr. 21, hvorefter op-rindelseslandsprincippet ikke gælder for tjenesteydelseskontrakter, der indgås af forbruge-re, i det omfang de bestemmelser der gælder for disse kontrakter, ikke er fuldt harmonise-ret på fællesskabsplan. I den forbindelse må man dog samtidig iagttage, at det fremgår af

direktivets side 11 øverst, at man vil udvide rækkevidden af princippet til også at omfatte disse forbrugerkontrakter efterhånden, som forskrifterne harmoniseres på bestemte områder.

På sigt kan dette princip således - som følge af disse harmoniseringsinstrumenter - få konsekvenser for de kontrakter, der i dag reguleres af lov om omsætning af fast ejendom. Det forhold kan give anledning til forbrugerretlige overvejelser.

Afsluttende skal det fastslås, at Dansk Ejendomsmæglerforening naturligvis generelt er positiv overfor at sikre etableringsfriheden og den fri udveksling af tjenesteydelser i det indre marked. Samtidig finder foreningen dog, at de nugældende danske regler er af høj kvalitet og at bestemmelserne i lov om omsætning af fast ejendom er nødvendige for at sikre forbrugeren i forbindelse med ejendomsformidling. Det er i branchens interesse, at forbrugerne sikres gennemsigtighed og sikkerhed, samt at ydelserne præges af høj professionel standard.

Dansk ejendomsmæglerforening er derfor umiddelbart tilbageholdende overfor de dele af direktivet, der kan resultere i ringere beskyttelse af forbrugerne samt i lavere faglige standarder for branchen. Således kan foreningen alene bifalde initiativer, der sikrer en retstilstand på niveau med den danske.

Med venlig hilsen

Palle Ulstrup
Direktør, advokat

Martine Zola-Honoré
Mæglerfaglig konsulent, cand. jur.

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Modt.	10 MRS. 2004
Dato	Kopi
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

dansk byggeri

Erhvervs- og boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

09-03-2004

Vedr: Kommissionens forslag om tjenesteydelser i det indre marked

Dansk Byggeri har modtaget direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked og notat af 25. februar 2004 fra EU- specialudvalget.

Dansk Byggeri kan i den forbindelse oplyse, at organisationen kan tilslutte sig indstillingen anført i notatet fra Eu-specialudvalget.

Med venlig hilsen
Dansk Byggeri

Britta Helseby

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

Telefon 33 38 90 00
Telefax 33 12 29 76
Kontortid 8.30-16.30
E-mail: da@da.dk
Giro 5 40 08 99

27. april 2004

FLD/MAS/0077

BR-Forslag til direktiv om
tjenesteydelser i det indre marked_FLD.0077.doc

Forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked

Kommissionen har den 13. januar 2004 fremsat forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked.

DA har ikke tidligere fremsendt bemærkninger til direktivforslaget, der har været sendt i bred høring den 27. februar 2004.

Da direktivforslaget på en række områder, f.eks. for så vidt angår forslagene om udstationering herunder om 3. landes borgere, kan have en væsentlig betydning for arbejdsmarkedet samt arbejdsretlige/ansættelsesmæssige forhold, at DA skal meddele, at man vil følge forslaget herom.

DA skal derfor anmode om at blive underrettet om arbejdet med forslaget og vil senere vende tilbage med yderligere bemærkninger.

Det skal dog foreløbigt bemærkes, at det er vigtigt at finde en model, der kan sikre virksomhedernes samlede interesser, herunder ved ind- og udstationering af medarbejdere i forbindelse med udveksling af tjenesteydelser set i relation til administrative, arbejdskraftmæssige, arbejds- og ansættelsesretlige problemstillinger.

Med venlig hilsen
DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Flemming Dreesen

c.c. Beskæftigelsesministeriet

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Dato	15 SEP. 2004
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbet.	

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

Telefon 33 38 90 00
Telefax 33 12 29 76
Kontortid 8.30-16.30
E-mail: da@da.dk
Giro 5 40 08 99

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Rolf Hansen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

14. september 2004
MSM/FLD/MAS/0102
BR-EB-Forslag til direktiv om
tjenesteydelser_MSM.0102.doc

Europa-Parlamentet og Rådets forslag til direktiv om tjenesteydelser

I fortsættelse af de løbende drøftelser mellem DA og Styrelsen vedrørende ovennævnte direktivforslag, skal DA hermed som aftalt vende tilbage til sagen.

På DA's område er direktivforslaget navnlig relevant i forbindelse med spørgsmål af ansættelses- og arbejdsretlig karakter.

DA er generelt positiv over for direktivforslaget og forslagens opstillede mål. Det er således væsentligt for DA, at der sikres yderligere fri bevægelighed for tjenesteydelser i EU, herunder tjenesteydelser, hvortil der er knyttet en udstationering af arbejdstagere.

Det er derfor meget væsentligt for DA, at direktivforslaget ikke medfører, at der skabes nye omfattende kontrolsystemer og administrative byrder i forbindelse med udvekslingen af tjenesteydelser, hvorved hele forslagens merværdi bringes i fare. Dette gælder både ved import og eksport af tjenesteydelser til og fra Danmark.

Det er imidlertid samtidig afgørende for DA, at direktivforslaget respekterer det danske arbejdsretlige system og de heri liggende rettigheder og pligter.

DA skal derfor fortsat foreslå, at direktivforslagets artikel 24 og forslagens afgrænsning i forhold til anden regulering, herunder navnlig til udstationeringsdirektivet og Rom-konventionen yderligere klarlægges.

Med venlig hilsen
DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Flemming Dreesen

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Postkasse HE (EBST)
Sendt: 11. marts 2004 09:05
Til: Rolf Hansen (EBST); Ebbe Mosbæk Rasmussen (EBST)
Emne: VS: Høringssvar

Med venlig hilsen

Tine

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Tanja Andersen (EBST) På vegne af - Erhvervs- og Boligstyrelsens officielle postkasse (EBST)
Sendt: 10. marts 2004 13:48
Til: Postkasse HE (EBST)
Emne: VS: Høringssvar

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Jens Plesner [mailto:jpl@danva.dk]
Sendt: 10. marts 2004 13:45
Til: - Erhvervs- og Boligstyrelsens officielle postkasse (EBST)
Emne: Høringssvar

Hermed høringssvar fra DANVA om Servicedirektivet.

Med venlig hilsen

Jens Plesner

DANVA
Danmarksvej 26
8660 Skanderborg
jpl@danva.dk

Erhvervs- og
Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Skanderborg, den 10. marts 2004

Forslag til direktiv for services i det Det Indre Marked

DANVA takker for indbydelsen til at bidrage i høringen om udkastet til Servicedirektivet.

Generelle bemærkninger

DANVA har noteret sig bemærkninger om forsyningspligtydelserne under punkt 5, side 14-15 i resuméet for direktivet.

Det ligger os på sinde, at der heller ikke i det videre forløb med dette konkrete direktivudkast fastlægges bestemmelser omhandlende vand- og kloakforsyningernes/forsyningspligtydelsernes udførelse af ydelser af høj kvalitet eller åbning af sektoren for konkurrence. Det ville være yderst utilfredsstillende for forsyningerne, hvis direktivets fokus pludselig skulle forandre sig.

Det er efter vor opfattelse værd at overveje, at der i det nævnte afsnit skrives endnu tydeligere, at forsyningspligtydelser, der leverer ydelser af økonomisk karakter, principielt er omfattet af direktivet. Forslaget foreslår dog, at oprindelseslandsprincippet ikke gælder for distribution af elektricitet, gas og vand.

Foreningen kan også støtte EU-Kommissionen i den betragtning, at "selv på de områder, hvor direktivet finder anvendelse, berører det ikke medlemsstaternes frihed til at bestemme, hvad de ønsker at betragte som forsyningspligtydelser, og hvordan disse skal fungere" (øverst s. 15). Dog kunne det her være gavnligt med en afklarende beskrivelse af hvad "...medlemsstaternes frihed til at bestemme...hvordan disse skal fungere" betyder konkret for forsyningerne. Betyder det eksempelvis at myndighederne kan vælge, at samtlige bestemmelser i direktivet ikke finder anvendelse inden for Vand- og Afledningssektoren? Eller rummer bemærkningen en anden betydning?

Specifikke bemærkninger

Spm. j) 2 i punkt 7, side 25

DANVA kan støtte argumenterne for ikke at anvende oprindelseslandsprincippet i forhold til distribution af elektricitet, gas og vand. Det spørgsmål, som rejser sig, er, hvorledes defineres begrebet "distribution af vand" ("water distribution service")? Tænkes der snævert på vandforsyning eller tænkes der på vand i alle former ført i ledninger (det rene og det brugte vand/kloakvand/spildevand)?

Det er vor opfattelse, at de samme argumenter gør sig gældende for kloakforsyninger – og vi vil derfor foreslå, at dette indskrives/præciseres i direktivet.

Art. 17

De just nævnte bemærkninger gør sig konkret gældende til formuleringen af denne artikel.

Som fremgået af dette høringssvar har DANVA i øjeblikket få – men for forsyningerne vigtige – bemærkninger til Servicedirektivet. Foreningen vil også i det fremtidige forløb være interesseret i at deltage i høringer mv. omhandlende dette direktivforslag.

Med venlig hilsen

Anders Bækgaard
direktør

Erhvervs- og Boligstyrelsen
 Dahlerups Pakhus
 Langelinie Allé 17
 2100 København Ø

Hovedbestyrelsessekretariatet
 8. marts 2004
 J. 2711-6
 S. 20030001.7
 clr.mb

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Modt.	Kopi
Dato: 10 MRS. 2004	th
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsnr.	

EU-kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for service

Erhvervs- og Boligstyrelsen har ved brev af 18. februar 2004 fremsendt EU-kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for service til Lægeforeningens eventuelle bemærkninger.

Lægeforeningen noterer sig, at direktivforslaget supplerer forslaget til direktiv om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer og dermed ikke regulerer kvalifikationskrav til serviceydere, men på et mere overordnet, teknisk niveau søger at bane vejen for en fri udveksling af tjenesteydelser.

Det konstateres, at direktivforslaget vil kunne få stor betydning på sundhedsområdet.

Direktivforslaget indeholder en række forslag bl.a. vedrørende lovregulerede erhvervs kommercielle kommunikation. Det vækker bekymring, at medlemsstaterne ved direktivforslaget forpligtes til at opheve generelle forbud imod kommerciel kommunikation, hvilket er særligt betænkeligt på sundhedsområdet.

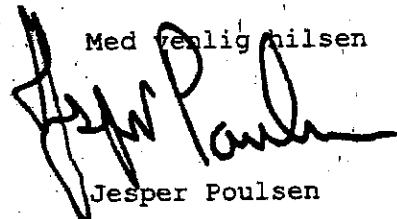
Lægeforeningen ser derimod positivt på et samarbejde på fællesskabsniveau om etiske regler (art. 39).

Direktivforslaget lægger op til et samarbejde mellem medlemsstater og kommission om at tilskynde tjenesteydere til at træffe frivillige foranstaltninger til sikring af tjenesteydernes kvalitet (art. 31). Lægeforeningen hilser dette forslag velkommen, idet forslaget

kan bane vejen for fælleseuropæiske kvalitetsstandarder på sundhedsområdet.

Lægeforeningen ser i øvrigt frem til yderligere dialog vedrørende betingelser for et indre marked for tjenesteydelser.

Med venlig hilsen

Jesper Poulsen

DANMARKS REDERIFORENING
(DANISH SHIPOWNERS' ASSOCIATION)
ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN

Kontorchef Søren Hellener
Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

10. marts 2004

RPP/kc

Høring vedr. forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked

Der henvises til høring vedrørende Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (KOM (2004) 2 endelig).

Danmarks Rederiforening er generelt positiv over for fjernelse af hindringer for etablering og fri udveksling af tjenesteydelser i EU, når dette kan ske, uden at der samtidig sker liberaliseringsmæssige tilbageskridt i forhold til tredjelande.

Det fremgår, at visse tjenesteydelser indenfor transportområdet er undtaget fra direktivforslaget uden at dette er behandlet i nærmere detaljer. Der synes således behov for yderligere drøftelser og afklaring med hensyn til direktivforslagets konsekvenser for dansk skibsfart og relaterede tjenesteydelser, før vi kan vurdere om direktivet er tilstrækkeligt liberalt. Det skal i den forbindelse understreges, at dansk skibsfart har en væsentlig interesse i et frit og liberalt marked for søfart samt havnetjenester i EU.

Vi kan på den baggrund støtte indstillingen om, at en endelig dansk stillingstagen til direktivforslaget afventer en nærmere analyse af direktivforslaget.

Med venlig hilsen
DANMARKS REDERIFORENING
P. D. V.

René Piil Pedersen

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Lene Hald Nielsen (EBST)
Sendt: 9. marts 2004 11:03
Til: Rolf Hansen (EBST); Ebbe Mosbæk Rasmussen (EBST)
Emne: VS: Høring: Servicedirektivet. Forslag til rammedirektiv for tjenesteydelser i det indre marked

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Laugesen, Birgit [mailto:bl@dmu.dk]

Sendt: 9. marts 2004 11:04

Til: 'len@ebst.dk'

Emne: Høring: Servicedirektivet. Forslag til rammedirektiv for tjenesteydelser i det indre marked

DMU j.nr. 050/101-0004

Danmarks Miljøundersøgelser har modtaget høringsmateriale udsendt 27.2.2004 og skal herved meddele, at vi ikke har bemærkninger til materialet.

Med venlig hilsen

Birgit Laugesen
Juridisk konsulent
Danmarks Miljøundersøgelser
Sekretariatet
Dir. tlf.: 46 30 13 96
e-mail: bl@dmu.dk

Miljøministeriet
Danmarks Miljøundersøgelser
Frederiksbørgvej 399, Postboks 358
4000 Roskilde
Tlf.: 46 30 12 00, Fax: 46 30 11 14
E-mail: dmu@dmu.dk, <http://www.dmu.dk>

Med e-mail roh@ebst.dk og post

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att.: Rolf Hansen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Alle 17
2100 København Ø

Bredgade 54 · Postboks 2181 · DK 1017 København K
Telefon: 33 76 76 00 · Telefax: 33 76 76 99
E-post: apotekerforeningen@apotekerforeningen.dk
www.apotekerforeningen.dk

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Modt	8 MRS. 2004
Dato	Kopi til
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

Kommissionens direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked

Med skrivelse af 18. februar 2003 har Erhvervs- og Boligstyrelsen bedt om eventuelle bemærkninger til EU Kommissionens forslag til rammedirektiv om det indre marked for tjenesteydelser.

I den anledning skal Danmarks Apotekerforening fremkomme med følgende bemærkninger:

Indledende bemærkninger

Forslaget til direktiv opstiller en retlig ramme, der skal (1) fjerne hindringerne for etableringsfriheden for tjenesteydere, (2) fjerne hindringerne for den frie udveksling af tjenesteydelser mellem medlemsstaterne og (3) sikre såvel ydere som modtagere af tjenester den fornødne retssikkerhed for effektivt at kunne udøve disse friheder.

Forslaget bygger på en dynamisk tilgang, der bl.a. forudsætter en dialog mellem Europa-kommissionen, medlemsstaterne og involverede stakeholders. Denne dynamiske ramme forudsætter i høj grad en løbende konsultation – ikke mindst i forhold til de berørte sektorer og brancher. Det gælder såvel nationalt, som internationalt. I sidstnævnte sammenhæng vil Danmarks Apotekerforenings synspunkter blive varetaget af PGEU, der er apotekernes europæiske samarbejdsorganisation.

Danmarks Apotekerforening støtter selvfølgelig bestræbelserne på at skabe et reelt indre marked i EU – også for tjenesteydelser. Det er imidlertid afgørende vigtigt, at dette ikke sker på en sådan måde, at det tilsidesætter de hensyn til bl.a. forbrugerbeskyttelse, patient-sikkerhed, sundhedsfremme og sociale forhold, der i dag ligger til grund for reguleringen af det danske apotekervæsen.

Danmarks Apotekerforening vil derfor nøje følge udviklingen i såvel den danske som den europæiske politiske beslutningsproces, idet forslaget potentielt vil kunne få ganske vidtrækkende konsekvenser for den danske lovgivning og praksis på apotekerområdet. Og dermed for danske borgere, der som daglige brugere af apotekets ydelser også fremover skal kunne have fuld tillid til den faglige kvalitet heraf.

Nedenstående bemærkninger tager udgangspunkt i den foreliggende tekst til forslag til direktiv, og er dermed en tilkendegivelse af den buket af synspunkter, der efter Danmarks Apotekerforenings opfattelse vil kunne føres frem under de videre forhandlinger blandt medlemsstaterne. De skal dog samtidig ses som en overordnet ramme for de bemærknin-

ger, der til sin tid efter direktivets vedtagelse på apoteksområdet bør føres frem fra dansk side i den forudsete evalueringsfase.

Medlemsstaternes kompetence

De fleste lande i EU anser i større eller mindre grad apotekerne som en integreret del af sundhedsvæsenet, og med en central rolle i forhold til sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme. Reguleringen omfatter derfor bl.a. typisk geografiske eller befolkningsbestemte etableringsbegrænsninger og regulering af priser (ofte i form af maksimalpriser eller regulering af avance). Selv om hvert land har sin egen regulering stiler alle efter at nå en række sociale og sundhedsmæssige mål og efter at få den bedst mulige anvendelse af de økonomiske midler, der er til rådighed.

At gældende EU-regler giver medlemslandene denne adgang er senest bekræftet i EF-domstolens dom af 11. december i sagen *Deutscher Apothekerverband eV mod 0800 DocMorris NV (C-322/01)*. I denne dom anerkendes, at salg af lægemidler til de endelige forbrugere ikke er blevet gjort til genstand for en fuldstændig fællesskabsharmonisering (præmis 102), at der er risici ved at gøre recepter udstedt i et medlemsland til genstand for ekspedition på et apotek i et andet medlemsland (præmis 118 og 119), og at medlemsstaten lovligt kan tage hensyn både til sikkerheden og til, at der sikres en omfattende lægemiddelforsyning og til et fastprissystem som en del af et sundhedssystem (præmis 106).

Det må derfor forudses, at en række medlemsstater under de videre forhandlinger vil lægge til grund, at direktivforslaget dels kan berøre områder, der er omfattet af subsidiaritetsprincippet (herunder organisering af sundhedsvæsenet og indhold og kvaliteten af de sundhedsmæssige ydelser), dels etablerede principper i EU-regler på området (f.eks. om hensynet til folkesundhed og forbrugerbeskyttelse).

Det er Danmarks Apotekerforenings opfattelse, at der på den baggrund kunne opstilles en argumentation for, at området helt skulle undtages fra direktivets bestemmelser. De danske myndigheder bør derfor overveje at afprøve denne mulighed under de indledende sonderinger i Rådet.

Regulering af apotekssektoren i Danmark

Apotekervæsenet er kendetegnet ved høje krav til udøvernes faglige kompetence og til udøvelsen af deres virksomhed. Reguleringen heraf i Danmark blev fastslået i et politisk forlig indgået november 2000, som førte til revision af apotekerloven i 2001 og 2002. I den forbindelse bekræftede et bredt flertal i Folketinget følgende hovedprincipper for regulering af apotekervæsenet i Danmark:

- Apotekervæsenet skal som en integreret del af sundhedsvæsenet gennem forebyggelse og sundhedsfremmende initiativer medvirke til forbedring af folkesundheden.
- Distributionen af lægemidler skal ske forsvarligt og sikkert, og udleveringen af lægemidler skal ledsages af den nødvendige information og rådgivning.
- Forbrugerne skal sikres en rimelig adgang til køb af lægemidler, herunder i tyndt befolkede egne af landet, hvor der ikke umiddelbart er driftsøkonomisk grundlag for apoteksvirksomhed.
- Forbrugerprisen på apoteksforbeholdte lægemidler skal være ens i hele landet i overensstemmelse med princippet om lige adgang til sundhedsydelser i sundhedsvæsenet generelt.
- Lægemedeldistributionen skal ske til rimelige samfundsøkonomiske omkostninger.

- Det enkelte apotek bør have mulighed for at opnå et rimeligt driftsøkonomisk resultat.

Disse hensyn er i dag sikret gennem et statsligt styret bevillingssystem, faste priser på apoteksforbeholdte lægemidler og en aftalebaseret styring af apotekernes økonomiske ramme, jf. apotekerlovens § 45. Og det er netop denne balance i reguleringen og udviklingen af apotekssektoren i Danmark, der efter Danmarks Apotekerforenings opfattelse bør søges fastholdt under de videre forhandlinger.

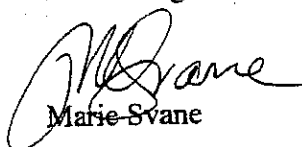
Nærmere om direktivforslagets art. 14, 15 og 16

Direktivforslagets art. 14 opremser forbudte krav, som skal sikre, at medlemsstaterne ikke stiller urimelige betingelser for udøvelse af servicevirksomhed, herunder navnlig nationalitetsdiskriminerende krav. Efter Danmarks Apotekerforenings foreløbige vurdering er der næppe i den danske regulering af apoteksvæsenet bestemmelser, der falder ind under art. 14.

Art. 15 opstiller en liste over krav i medlemsstaternes retssystem, der skal evalueres i medfør af direktivforslaget. Der er næppe tvivl om, at denne bestemmelse i sin nuværende form vil nødvendiggøre en evaluering af de gældende danske regler om navnlig etableringsbegrænsninger, ejerskabsbegrænsninger og prisbindinger. Direktivforslagets bestemmelser om gensidig evaluering forudser imidlertid mulighed for at argumentere for opretholdelsen af krav – idet hensynet til ikke-diskrimination, objektivitet og proportionalitet selvsagt skal være opfyldt. For også fremover fuldt ud at opretholde hensynet til det sociale og sundhedsmæssige sigte med den danske apotekerlovgivning kunne det imidlertid efter Danmarks Apotekerforenings opfattelse være nyttigt at indsætte en bestemmelse i art. 15, der netop henviser til sådanne forhold. Danmarks Apotekerforening medvirker gerne ved nærmere drøftelser om udformningen af en sådan bestemmelse – med udgangspunkt i hensynet til folkesundhed og forbrugerbeskyttelse.

Art. 16, hvorefter tjenesteydere udelukkende er omfattet af deres oprindelsesmedlemsstats nationale bestemmelser hvad angår det koordinerede område, vedrører udførelse af tjenesteydelser over grænser, men de overordnede social- og sundhedspolitiske hensyn bag reguleringen af apotekervæsenet er også relevante her. Det kunne være nyttigt under forhandlingerne at få afprøvet rækkevidden af bestemmelsen i art. 17, stk. 16 om, at bestemmelserne i art. 16 ikke finder anvendelse på tjenesteydelser, der er "omfattet af et generelt forbud begrundet i hensynet til den offentlige orden, den offentlige sikkerhed eller folkesundheden". I givet fald bør bestemmelsen forstærkes – eller suppleres med en bestemmelse i art. 16 efter samme model som for art. 15.

Med venlig hilsen

Marie Svane

Centralorganisationen af
industriansatte i Danmark

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Alle 17
2100 København Ø.

Dato : 2. marts 2004
Sagsbeh. : HeK-sa
CO-sagsnr. : 2004-00376
Deres journal nr. :

Forslag til direktiv for services i det indre marked.

Det kan oplyses, at CO-industri ikke har bemærkninger til det af Erhvervs- og Boligstyrelsen fremsendte forslag vedrørende nævnte.

Med venlig hilsen

Henrik Kjærgaard

CO-industri

Vester Søgade 12² · 1790 København V · Telefon: 33 63 80 00
Fax: 33 63 80 99 · e-mail: co@co-industri.dk · www.co-industri.dk

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Kenneth Lindharth Madsen (EBST)
Sendt: 29. juni 2004 10:46
Til: Ebbe Mosbæk Rasmussen (EBST); Rolf Hansen (EBST)
Emne: VS: Tjenesteydelsesdirektivet

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Verner Elgaard [mailto:VE@co-industri.dk]
Sendt: 25. juni 2004 08:04
Til: Kenneth Lindharth Madsen (EBST)
Emne: VS: Tjenesteydelsesdirektivet

Til Kenneth Lindhardt Madsen.
Erhvervs- og Boligstyrelsen

- > Som opfølgning på mail af 18 ds., skal jeg her ved blot gentage
- > tidligere bemærkning om at indførelse af hjemlandskriteriet vil
- > medføre en katastrofal påvirkning af såvel arbejdsmarkedskonditionerne
- > som borgernes opfattelse af at udefra kommende kan tage vores arbejde
- > til langt dårligere løn- og arbejdsvilkår. Der må arbejdes intens for
- > at få denne del fjernet. Med venlig hilsen Daglig Leder CO-industri
- > Verner Elgaard

Til
Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att.: Rolf Hansen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
DK-2100 København Ø
(via roh@ebst.dk)

København, den 15. marts 2004
GO/iaa

Høringsvar fra BAT-Kartellet til:

Forslag til rammedirektiv om det indre marked for serviceydelser

Efter mundtlig aftale med Erhvervs- og boligstyrelsen fremsendes Bygge-, Anlægs- og Trækartellet's høringssvar et par dage efter den oprindelige fastsatte høringsfrist.

Indledende bemærkninger

Arbejdskraftens mobilitet over landegrænser indenfor EU har stor betydning for især bygge- og anlægsbranchen. Der sendes således danske bygningsarbejdere på opgaver i andre EU-lande, hvilket skaber en bedre sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel af arbejdskraft til gavn for beskæftigelsen. I det omfang det foreslåede servicedirektiv kan være med til at gøre livet lettere rent administrativt for danske virksomheder og håndværkere, der ønsker at levere serviceydelser på tværs af landegrænser, så vil direktivet efter BAT's opfattelse være et skridt i den rigtige retning.

Imidlertid har vi i Danmark et velfungerende arbejdsmarked, som det er i alles interesse at værne om. Derfor er det afgørende for BAT, at det foreslåede direktiv ikke ændrer ved de muligheder, der findes i dag til at regulere og kontrollere det danske arbejdsmarked. En tilsidesættelse af dette vil på ingen måde kunne opvejes af de fordele, direktivet ville kunne have for leveringen af serviceydelser ud af landet.

BAT finder det positivt, at direktivets oprindelseslandsprincip viger for udstationeringsdirektivet, således at udstationerede arbejdstagere skal følge løn- og ansættelsesvilkårene i det land, hvor arbejdet udføres. Det er afgørende, at dette princip fastholdes i direktivet gennem tilblivelsesprocessen.

Der er imidlertid flere uklarheder i direktivet, som det for BAT i høringsprocessen er vigtigt at få afklaret:

Princip om oprindelsesland

BAT går ud fra, at kravet om, at man kun skal følge oprindelseslandets lovgivning, alene gælder etableringsvilkår for virksomheden. Imidlertid vil det være hensigtsmæssigt, om der udarbejdes en selvstændig dansk vurdering af udstrækningen af dette oprindelseslandsprincip.

I GATS-aftalen gælder i modsætning til dette direktivforslag et princip om, at det er udstationslandets regler, som er gældende. Dette giver gode kontrolmuligheder i det land, hvor arbejdet udføres. Det er imidlertid vanskeligt at se, hvordan disse to direktiver harmonerer, når de baseres på henholdsvis et oprindelseslandsprincip og et bestemmelseslandsprincip.

Oprindelseslandsprincippet synes ligeledes ikke at harmonere med EU-Traktatens artikel 50, som på engelsk fastslår:

"Without prejudice to the provisions of the chapter relating to the right of establishment, the person providing a service may, in order to do so, temporarily pursue his activity in the state where the service is provided, under the same conditions as are imposed by that state on own nationals".

Her synes der altså også at være brug for en afklaring af, hvilke bestemmelser der kommer til at være gældende og i hvilken udstrækning.

Udstationering af 3. landes statsborgere

Ifølge artikel 25 – "Udstationering af tredjelandsstatsborgere" er det oprindelseslandets regler for tredjelandsstatsborgere i forhold til eksempelvis indrejse-, udrejse-, opholds- eller arbejdstilladelse, der gælder, selvom der er tale om arbejde udført i et andet EU-medlemsland. Ligeledes er det ifølge forslaget op til oprindelseslandet at kontrollere, at reglerne er overholdt, selvom der er tale om arbejde udført i et andet EU-medlemsland.

Hvis ovennævnte har den konsekvens, at vi i Danmark skal afgive bestemmelses- og kontrolretten over tredjelandsstatsborgere, der har opnået arbejds- og opholdstilladelse i et andet EU-land, og som udfører arbejde i Danmark, anser BAT bestemmelsen som yderst problematisk.

At eksempelvis en russisk statsborger må arbejde lovligt i Tyskland skal, efter BAT's holdning, ikke som en konsekvens medføre, at denne russiske statsborger også kan udføre opgaver i Danmark for sin tyske arbejdsgiver. Det er i øvrigt også imod den praksis, som Udlændingestyrelsen for nuværende fører. Her er det nemlig nationaliteten der er afgørende for, om man kan opnå arbejdstilladelse eller ej, og ikke det arbejde der udføres.

Da reglerne for opnåelse af arbejdstilladelse i EU's medlemslande varierer, og incitamentene til at kontrollere arbejde udført i et andet land kan være tvivlsomme, kan det åbne for useriøse aktører fra tredjelande. Vi ser allerede i dag tredjelandsstatsborgere tage turen til

Danmark for illegalt at udføre underbetalt arbejde. Desuden optræder smarte agenter, arbejdsformidlere og proforma-firmaer, som prøver at skabe huller og omgå de eksisterende regler for at skaffe arbejdstagere mere eller mindre ulovligt ind i Danmark og andre EU-lande.

Denne trafik har et meget stort flertal i Folketinget forsøgt at bremse via lovstramninger på området og ved oprettelsen af regionale netværk, de såkaldte kontaktgrupper, bestående af politi, skattemyndigheder samt lønmodtager- og arbejdsgiverorganisationer.

Bestemmelserne i direktivforslaget vil i praksis betyde, at når disse regionale netværk kommer ud på en byggeplads og møder tredjelandsstatsborgere, der påstår at have arbejdstilladelse i et andet EU-land, så skal man afvente en tilkendegivelse fra det land, hvor vedkommende påstår at have arbejdstilladelse, før man kan afgøre, om vedkommende lovligt eller ulovligt arbejder i Danmark. Man bliver således afhængig af instanser i andre lande, der ikke nødvendigvis har de nødvendige oplysninger på rede hånd, og som heller ikke har noget særligt stort incitament til at prioritere sager, der ikke vedkommer deres eget arbejdsmarked.

Med den hastighed som en gennemsnitlig bygge- og anlægsopgave løses, og med de mange opdelinger i underentrepriser, som selv mindre bygge- og anlægsopgaver har, så vil arbejdet ofte være overstået, når og hvis oplysningerne fra oprindelseslandet endelig når frem. Det lægger op til en bureaukratisk og langsommelig kontrolproces, hvor kontrolresultatet bliver ret akademisk, fordi arbejdet allerede er færdigt, når vi har oplysningerne.

For seriøse virksomheder burde det ikke være et problem at have styr på de ansattes arbejdstilladelser, løn- og skatteforhold med videre. Derfor er det heller ikke et urimeligt krav at stille, at de skal kunne dokumentere disse forhold direkte og med det samme overfor danske myndigheder og forbund, som måtte ønske at tegne en tiltrædelsesoverenskomst.

I Danmark gives arbejdstilladelse kun til tredjelandsstatsborgere, hvis de ansættes under danske løn- og ansættelsesvilkår, men hvad vil det med Servicedirektivet eksempelvis sige for en tredjelandsstatsborger, der har fået arbejdstilladelse i Portugal, og som udfører arbejde i Danmark? Skal de portugisiske myndigheder kontrollere, om den udstationerede tredjelandsstatsborger i Danmark overholder portugisiske løn- og ansættelsesvilkår; eller skal de portugisiske myndigheder kontrollere, om den udsendte tredjelandsstatsborger overholder danske løn- og ansættelsesvilkår!

Uanset svaret vil det give uholdbare tilstande på det danske arbejdsmarked, især når også artikel 24 stk. 1 d tages i betragtning. Således kan det ikke kræves, at den udstationerede arbejdstager skal *"føre eller opbevare arbejdsretlige dokumenter på dens (udstationeringsmedlemsstatens) område og på de betingelser, der gælder på dens område."* Hvis det betyder, at der ikke kan stilles dansk krav om, at tredjelandsstatsborgere skal have arbejdstilladelsen med sig, når de udfører arbejde i Danmark, så er vi ude på en meget farlig vej imod et endnu mere gråt og sort arbejdsmarked.

Vi har indenfor bygge- og anlægsbranchen i Danmark mange eksempler på, at det har været stort set umuligt at få information fra myndigheder i andre EU-lande om vilkårene for lovligt udstationerede arbejdstagere i forhold til bl.a. skat, pension, social sikring, ferie, løn osv.

Facadebyggeriet på den Sorte Diamant udført af italienere, portugisiske håndværkere på Codanhus, portugisiske elektrikere udstationeret af et italiensk vikarbureau på metroen, samt opsætning af autoværn i Sønderjylland udført af tyske, østrigske og italienske håndværkere ansat i virksomheder uden anden adresse end en postboks og et mobiltelefon nr. er blot nogle af eksemplerne, hvor det har været umuligt at få de nødvendige oplysninger fra oprindelseslandet, hvilket ét det så måtte være, til at vurdere vilkårene for deres løn- og ansættelsesforhold.

Hvis EU-Kommissionen mener, at de med dette direktiv kan løse denne opgave, så vil BAT på det teoretiske plan hilse det meget velkomment. Byggefagenes praktiske erfaring fra mange års arbejde med disse sager viser imidlertid, at så nemt går det ikke. Hvis ikke modtagerlandet har adgang til kontrol, så er de reelle muligheder for kontrol desværre meget begrænsede.

Service direktivet og de danske sikringsmekanismer overfor de nye EU-landes statsborgere.

Imidlertid vækker EU-kommissionens holdning en vis bekymring med deres syn på spørgsmålet om Service direktivets position i forhold til de sikkerhedsbestemmelser, som fra 1. maj skal gælde arbejdstagere fra 8 af de 10 nye EU-lande, og som regeringen, Socialdemokratiet, De Radikale, SF og Kristendemokraterne indgik aftale om den 2. december 2003. Den aftale som i skrivende stund allerede har været til førstebehandling i Folketinget.

Fra BAT forstår vi Service direktivet derhen, at nationale sikkerhedsbestemmelser overfor de nye EU-landes arbejdstagere også i en 5 års overgangsperiode vil være uforeneligt med bestemmelserne i Service direktivet. Det vil med andre ord sige, at hvis virksomheder og statsborgere fra de nye EU-lande falder ind under Service direktivets bestemmelser, så gælder de danske sikringsmekanismer ikke.

Det er vi lodret imod. Service direktivet skal ikke være en omgåelse af de danske sikringsmekanismer, der jo netop har til formål at sikre alle statsborgere fra de nye EU-lande adgang til at arbejde i Danmark, når de har en arbejdstilladelse, der beskriver, at de arbejder på normale danske løn- og arbejdsvilkår, og når virksomheden er registreret hos Told og Skat.

Det bør derfor være et absolut dansk krav, at Service direktivet viger for de danske sikringsmekanismer.

Venlig hilsen

Gunde Odgaard
Sekretariatschef i BAT

Tlf. 33 97 22 42 – e-mail: gunde.odgaard@sid.dk

V

Rolf Hansen (EBST)

Fra: Postkasse HE (EBST)

Sendt: 9. marts 2004 11:02

Til: Rolf Hansen (EBST); Ebbe Møsbæk Rasmussen (EBST)

Emne: VS: Høringssvar

Med venlig hilsen

Tine

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Elsebeth Kirk Schrøder (EBST) **På vegne af - Erhvervs- og Boligstyrelsens officielle postkasse (EBST)**

Sendt: 9. marts 2004 10:48

Til: Postkasse HE (EBST)

Emne: VS: Høringssvar

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Annsophie Gundlach [mailto:ag@danak.dk]

Sendt: 9. marts 2004 09:56

Til: - Erhvervs- og Boligstyrelsens officielle postkasse (EBST); Rolf Hansen (EBST)

Emne: Høringssvar

Erhvervs- og Boligstyrelsen

Att: Søren Hellener

og Rolf Hansen

Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked.

Ved brev af 18. februar 2004 har Erhvervs- og Boligstyrelsen fremsendt en høring om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked med høringsfrist den 10. marts 2004.

Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond/ DANAK skal oplyse, at fonden ikke har nogen bemærkninger til det fremsendte.

Med venlig hilsen

Annsophie Gundlach

Juridisk Chef

Den Danske Akkrediterings- og Metrologifond

Outgoing mail is certified Virus Free.

Checked by AVG Anti-Virus (<http://www.grisoft.com>).

Version: 7.0.225 / Virus Database: 262.3.0 - Release Date: 08-03-2004

AC-Kommentarer til rammenotat

-----Oprindelig meddelelse-----
Fra: Kåthe Munk Ryom [mailto:kmr@ac.dk]
Sendt: 25. juni 2004 11:35
Til: Janice Gardenkrans (EBST)
Emne: Tjenesteydelsesdirektivet

Kåre Søren Hellener

AC har modtaget indkaldelse til møde i EF-Specialudvalget den 29. juni 2004. Grundet ferie vil AC desværre ikke kunne deltage i mødet. Jeg skriver derfor for at udtrykke vor interesse og bekymring for indholdet i direktivforslaget, særligt princippet om oprindelsesland og hilser derfor en afklaring af betydningen og konsekvenserne af princippet velkomment.

Især er det vigtigt, at der sikres sammenhæng og overensstemmelse mellem sektordirektiver vedr. gensidig anerkendelse af erhvervs kvalifikationer og direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked.

Hvordan stiller de øvrige medlemslande sig til direktivforslaget? Med andre ord hvad er tidshorisonten for en mulig vedtagelse af direktivforslaget?

Med venlig hilsen

Kåthe Munk Ryom
International chefkonsulent
Telefon direkte: 33694020
Fax: 33938540

Akademikernes Centralorganisation, Nørre Voldgade 29, P.O. Box 2192,
1017 København K

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Alle 17
2100 København Ø

ERHVERVS- OG BOLIGSTYRELSEN	
Modt.	1 MRS. 2004 kopi
Dato	til
J. nr.	
Akt. nr.	
Sagsbeh.	

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50
DATO: 10-03-2004
J.NR.: 04-012902-04-0521
REF.: spi

Høring over forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (KOM(2004) 2 endelig udgave)

Ved e-mail af 18. februar 2004 har Erhvervs- og Boligstyrelsen anmodet om Advokatrådets eventuelle bemærkninger til ovennævnte direktivforslag.

1. Indledning

Advokatrådet deltog i et møde den 2. marts 2004 hos Erhvervs- og Boligstyrelsen, hvor Kommissionen ved kontorchef Margot Fröhlinger gennemgik hovedpunkterne i direktivforslaget, og hvor de tilstedeværende organisationer havde lejlighed til at stille uddybende spørgsmål.

Det fremgik på mødet, at direktivforslaget er præsenteret for Rådet, og at forslaget nu skal drøftes på en række møder i en arbejdsgruppe nedsat under Rådet.

På mødet rejste Advokatrådet spørgsmål om den nærmere fortolkning af nogle af direktivforslagets bestemmelser. Kommissionen havde inden for de udstukne tidsrammer selvsagt ikke mulighed for at besvare alle spørgsmålene lige udtømmende. Derfor indgår nogle af spørgsmålene i Advokatrådets bemærkninger i det følgende.

Direktivforslaget indeholder helt overordnet regler, som skal lette tjenesteyderes adgang til dels at etablere sig i en anden medlemsstat og dels lejlighedsvist at udføre tjenesteydelser i en anden medlemsstat end den stat, hvor tjenesteyderen er etableret. Sondringen mellem etablering og lejlighedsvis udførelse af tjenesteydelser i en anden medlemsstat er velkendt i EU-retten, og det forekommer derfor naturligt, at denne sondring også er kommet til udtryk i det foreliggende direktivforslag gennem kapitel 2 ("Etableringsfrihed for tjenesteydere") og i kapitel 3 ("Fri udveksling af tjenesteydelser"), selv om det kan undre, at direktivforslagets titel angiver, at direktivet alene finder anvendelse på "tjenesteydelser".

Direktivforslaget indeholder derudover regler, hvorefter der gælder nærmere angivne rettigheder for tjenestemodtageren, og hvorefter der stilles krav til tjenesteydelseernes kvalitet. Forslaget indeholder endelig regler om bl.a. øget samarbejde mellem medlemsstaterne med henblik på at øge kontrollen med udførelsen af tjenesteydelser samt bestemmelser om indførelse af "god skik"-regler på fællesskabsplan.

1.2. Sektorregulering eller generel regulering

Advokatrådet hilser for så vidt en nærmere regulering af de anførte områder vedrørende udførelse af tjenesteydelser velkommen, idet Kommissionen synes at have konstateret et behov herfor gennem omfattende forundersøgelser.

Advokatrådet er dog i tvivl om, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at indføre en generel regulering, der som udgangspunkt omfatter alle former for tjenesteydelser, spændende fra udførelse af helt simple tjenesteydelser til udførelse af fagligt højt specialiserede tjenesteydelser.

Den uundgåelige konsekvens heraf synes at være, at direktivet kommer til at indeholde regler, som er nødvendige og naturlige for udførelsen af nogle tjenesteydelser, men som ikke giver mening ved udførelse af andre tjenesteydelser. Eksempler herpå er, at der efter direktivet vil påhvile en frisør eller en cykelsmed en omfattende oplysningspligt, som - henset til tjenesteydelseernes karakter - forekommer at være overflødig, ligesom disse tjenesteydere også skal tilskyndes til at lade deres virksomhed certificere, udarbejde fælles "god skik"-regler på fællesskabsplan osv., hvilket heller ikke umiddelbart forekommer hensigtsmæssigt i de anførte tilfælde.

Advokatrådet føler sig således ikke overbevist om, at det ikke vil være mere hensigtsmæssigt at indføre/opretholde en sektorregulering, hvor mulighederne for at tilpasse reglerne i overensstemmelse med den enkelte sektors særlige behov synes langt bedre, end efter det "one fits all"-koncept, som er udgangspunktet for det foreliggende forslag.

Advokatrådets tvivl skyldes også, at der i efterhånden mange år har eksisteret fællesskabsregulering jf. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/5/EF af 16. februar 1998 om lettelse af adgangen til varig udøvelse af advokaterhvervet som selvstændig eller som lønmodtager i en anden medlemsstat end den, hvor beskikelsen er opnået (i det følgende: etableringsdirektivet) og Rådets direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 om lettelser med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser (i det følgende: tjenesteydelsesdirektivet), som Advokatrådet bekendt i det store hele har fungeret upåklageligt.

1.3. Totalharmonisering eller minimumsharmonisering

For så vidt angår de anførte regler om tjenestemodtagerens rettigheder og tjenesteydelsens kvalitet, som har karakter af at være en slags forbrugerbeskyttelsesregler (der dog ikke er begrænset til kun at gælde for tjenestemodtagere, der er forbrugere) fremgår det ikke udtrykkeligt af direktivforslaget, om der er tale om minimums- eller om maksimumsharmonisering.

Det fremgår således ikke klart om medlemsstaterne vil være berettiget til at opretholde eller vedtage nye regler, der giver tjenestemodtageren bedre rettigheder end, hvad der fremgår af direktivet, eller om medlemsstaterne vil være berettiget til at opretholde eller indføre nye regler, der indeholder strengere krav til den kvalitet, som en tjenesteydelse skal have.

Advokatrådet skal opfordre styrelsen til at få dette grundlæggende spørgsmål om direktivets harmoniseringsgrad afklaret under de forestående forhandlinger i Rådets arbejdsgruppe, idet det må foretrækkes, at der i direktivet indsættes en minimumsklausul, der kan sikre, at der kan fastsættes nødvendige krav til tjenesteyderen og dennes tjenesteydelse i takt med, at udviklingen i samfundet måtte tilsige et behov herfor, som ikke kan imødegås ved mindre indgribende foranstaltninger.

2. Direktivets anvendelsesområde

2.1. Anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer

På det ovenfor nævnte møde oplyste Kommissionen, at direktivforslaget ikke finder anvendelse på "professional authorisations", og Kommissionen henviste i den forbindelse til de gældende direktiver om gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer samt direktivforslaget om gensidig anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer (KOM(2002)119 endelig udgave). Kommissionen oplyste endvidere, at særlige tilladelser/autorisationer, som er baseret på videreuddannelse ej heller er omfattet af direktivet.

Advokatrådet finder, at det anførte vedrørende direktivforslagets anvendelsesområde bør fremgå udtrykkeligt af direktivet. Så vidt Advokatrådet vurderer kan sondringen mellem adgang til "professional authorisations" og adgang til at opnå tilladelse til at blive etableret og udføre tjenesteydelser i en anden medlemsstat imidlertid give anledning til tvivl, hvorfor styrelsen bør arbejde for, at der fastsættes mere klare retningslinier for, i hvilket omfang medlemsstaterne er forpligtet i henhold til direktivet.

I lyset af Kommissionens udtalelser mener Advokatrådet dog at kunne lægge til grund, at begrebet "tilladelsesordning", jf. artikel 4, nr. 6), ikke omfatter udstedelse af dansk advokatbestilling, autorisation som dansk advokatfuldmægtig, samt tilladelse til at møde for landsret og Højesteret og andre tilladelser/autorisationer, som alene kan erhverves, såfremt ansøgeren opfylder nogle kvalifikationer, som typisk består i nærmere angivne uddannelses- og/eller erfaringskrav.

Advokatrådet mener endvidere at kunne lægge til grund, at begrebet "kompetent myndighed", jf. artikel 4, nr. 8), ikke omfatter de relevante myndigheder i det omfang, en ansøger retter henvendelse til f.eks. Justitsministeriet, domstolene, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen m.v. med henblik på at opnå en tilladelse, der som anført ovenfor ikke omfattes af direktivet.

Såfremt disse antagelser er i overensstemmelse med direktivet, må det være en konsekvens heraf, at medlemsstaterne ikke efter direktivet er forpligtet til at oprette kvikskranker med henblik på at udstede de anførte tilladelser, men derimod kun med henblik på at varetage de i kapitel 2 nævnte pligter, det vil navnlig sige dels den registrering, som skal foretages som betingelse for, at en advokat kan etablere sig i en anden medlemsstat og dels en omfattende informationsvirksomhed.

2.2. Krav om grænseoverskridende element?

På det ovenfor nævnte møde med Kommissionen rejste Advokatrådet spørgsmål om, hvorvidt direktivforslagets umiddelbare anvendelsesområde er begrænset til at omfatte udførelse af tjenesteydelser med et grænseoverskridende element.

Kommissionen anførte hertil, at direktivforslaget finder anvendelse på alle tjenesteydelser, der ikke særskilt er undtaget.

Advokatrådet lægger herefter til grund, at forslaget finder anvendelse på enhver form for udøvelse af juridisk bistand. En konsekvens heraf er, at der - indenfor den i direktivforslaget fastlagte procedure - skal ske en evaluering af retsplejelovens regler om advokater (lovens sjette afsnit), Advokatsamfundets vedtægter, jf. bekendtgørelse nr. 721 af 26. august 2002 om godkendelse af ændringer i vedtægt for Det danske Advokatsamfund og de af Advokatrådet udarbejdede advokatetiske regler.

Direktivforslaget finder således som udgangspunkt også anvendelse på udførelse af advokatbistand, uden at dette sker i forbindelse med et grænseoverskridende element, f.eks. at advokatbistanden udføres i en anden medlemsstat end advokatens hjemland, eller at klienten i øvrigt befinder sig i en anden medlemsstat end advokaten.

Det skal dog bemærke, at direktivforslaget indeholder bestemmelser, som efter deres indhold forudsætter et grænseoverskridende element. F.eks. må det kunne lægges til grund, at anvendelse af reglerne i kapitel 2 om etableringsfrihed for tjenesteydere forudsætter et grænseoverskridende element, idet kapitlet angiver at finde anvendelse i de tilfælde, hvor en advokat fra en anden medlemsstat, varigt ønsker at udøve advokatvirksomhed her i landet. Kommissionen gav på det ovennævnte møde udtryk for en tilsvarende opfattelse.

Konsekvensen heraf må være, at medlemsstaterne ikke efter direktivet er forpligtet til at oprette kvikskranker m.v. for danske jurister, der ønsker at erhverve dansk advo-

katbeskikkelse eller for advokater fra en anden medlemsstat, der lejlighedsvis udøver virksomhed her i landet i henhold til det gældende tjenesteydelsesdirektiv.

På samme måde findes der i kapitel 3 om fri udveksling af tjenesteydelser flere bestemmelser, som efter deres indhold forudsætter et grænseoverskridende element. F.eks. giver det ikke mening, at tale om et "oprindelseslandsprincip" (artikel 16-19), såfremt det ikke er forudsat, at tjenesteydelsen skal udføres i en anden medlemsstat end tjenesteyderens hjemstat. Artikel 20 forudsætter også, at tjenesteydelsen udføres i en anden medlemsstat end tjenesteyderens hjemstat, jf. at det fremgår af bestemmelsen, at tjenesteydelsen skal "... udføres af en tjenesteyder, der har forretningssted i en anden medlemsstat...". Et andet eksempel på, at anvendelsen af reglerne forudsætter et grænseoverskridende element er artikel 21, som indeholder et forbud mod forskelsbehandling begrundet i tjenestemodtagerens "nationalitet og opholdssted".

Bortset fra forslaget kapitel 2 og 3 indeholder direktivforslaget også andre bestemmelser, hvis anvendelse synes at forudsætte et grænseoverskridende element.

Det er derfor Advokatrådets opfattelse, at det er forbundet med betydelig tvivl, hvilke af direktivforslagets bestemmelser som medlemsstaterne er forpligtet til at indføre således, at de også gælder for udførelse af tjenesteydelser, som ikke indeholder noget grænseoverskridende islæt, men som alene har relation til rent nationale forhold.

Advokatrådet skal på den baggrund opfordre styrelsen til på et tidligt tidspunkt under drøftelserne på møderne i Rådets arbejdsgruppe at få afklaret, hvilke konkrete bestemmelser der gælder, når tjenesteydelsen ikke indeholder noget grænseoverskridende islæt, men alene har relation til rent nationale forhold.

Det bør også hurtigt afklares, om direktivforslaget indeholder bestemmelser, der alene finder anvendelse i hhv. etableringssituationen og tjenesteydelsessituationen.

F.eks. kan der næppe være tvivl om, at udgangspunktet er, at kapitel 2 om etableringsfrihed for tjenesteydere, herunder reglerne om rettighederne i forbindelse med erhvervelsen af tilladelse alene finder anvendelse på den situation, hvor tjenesteyderen ønsker at opnå tilladelse til at etablere sig i en anden medlemsstat.

Det må også være udgangspunktet, at det anførte under forslaget kapitel 3 om fri udveksling af tjenesteydelser, herunder reglerne om oprindelseslandsprincippet (artikel 16-19) alene finder anvendelse i tjenesteydelsessituationen. Dette må da også antages at være begrundelsen for, at etableringsdirektivet ikke - i modsætning til det gældende tjenesteydelsesdirektiv for advokater - er undtaget fra artikel 16.

Det forekommer imidlertid ikke umiddelbart logisk, at f.eks. kapitel 3, afdeling 2 om tjenestemodtagerens rettigheder alene skal gælde for tjenestemodtagere, der modta-

ger tjenester fra en tjenesteyder, som kun lejlighedsvist udfører tjenester i et andet land. Indholdsmæssigt synes bestemmelserne således at burde finde anvendelse på begge former for advokatvirksomhed.

Kommissionen gav på det ovennævnte møde udtryk for, at anvendelsesområdet for forslaget kapitel 3 er begrænset til udførelse af rent lejlighedsvisse tjenesteydelser, og altså ikke udførelse af tjenesteydelser i de tilfælde, hvor tjenesteyderen er etableret i en anden medlemsstat.

Såfremt hensigten alligevel skulle vise sig at være, at bestemmelserne om tjenestemodtagerens rettigheder også skal gælde i etableringssituationen, skal Advokatrådet foreslå, at reglerne overføres til enten et selvstændigt kapitel eller til kapitel 4, som Advokatrådet går ud fra gælder generelt, hvad enten der er tale om, at tjenesteydelsen er udført under et lejlighedsvist ophold i en anden medlemsstat eller er udført af en tjenesteyder, som er etableret i en anden medlemsstat.

2.3. Direktivforslagets artikel 3

Det fremgår af direktivforslagets artikel 3, at anvendelsen af direktivforslaget ikke udelukker anvendelsen af bestemmelserne i andre fællesskabsinstrumenter vedrørende de tjenesteydelser, disse instrumenter gælder for.

Det synes imidlertid ikke i alle tilfælde muligt at anvende direktivforslaget og andre fællesskabsretsakter kumulativt, hvilket fremgår af følgende eksempler:

- En advokat fra en anden medlemsstat ønsker varigt at udøve advokatvirksomhed her i landet under sit hjemlands advokattitel. Det fremgår af bekendtgørelse nr. 276 af 14. april 2000 om EU-advokaters etablering her i landet m.v. (i det følgende etableringsbekendtgørelsen), der gennemfører etableringsdirektivet i dansk ret, at det er en betingelse herfor, at advokaten registreres som medlem af Advokatsamfundet. Dette kan kun ske, hvis advokaten fremlægger bevis – udstedt inden for de seneste 3 måneder – for advokatens registrering hos hjemlandets kompetente myndighed, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2 (etableringsdirektivets artikel 3, stk. 2).

Til sammenligning fremgår det af direktivforslagets artikel 5, at medlemsstaterne skal acceptere *ethvert* dokument, som kan dokumentere advokatens registrering hos hjemlandets myndigheder.

Det er herefter uklart om artikel 3 indebærer, at medlemsstaterne kan stille krav om, at den anførte dokumentation ikke må være ældre end 3 måneder, eller om artikel 3 indebærer, at det ikke tilladt for medlemsstaterne for at stille sådanne krav.

- Artikel 14 indeholder et forbud mod at betinge adgangen til at optage eller udøve servicevirksomhed af visse nærmere angivne krav.

I dansk ret findes på advokatområdet enkelte krav, som ikke synes at være forenelige med kravene i artikel 14.

Således har danske advokater og advokater fra andre medlemsstater, der udøver advokatvirksomhed her i landet i henhold til etableringsdirektivet, uens rettigheder i de helt særlige tilfælde, hvor der efter dansk ret som følge af sagernes karakter eller betydning er pligt til at give møde for retten ved advokat.

I disse tilfælde kan advokaten fra den anden medlemsstat kun give møde sammen med en advokat, der har dansk advokatbeskikkelse og har møderet for den ret, der skal behandle sagen, jf. bekendtgørelsens § 4, stk. 3 (etableringsdirektivets artikel 5, stk. 3).

Herudover gælder der ifølge § 3 i bekendtgørelse nr. 824 af 1. december 1990 om advokatselskaber et forbud imod, at et selskab, hvis eneste formål og aktivitet er at eje aktier eller anpartar i et andet selskab (dvs. et holdingselskab), kan eje aktier eller anpartar i et advokatselskab. Et tilsvarende forbud gælder for udenlandske holdingselskaber, jf. etableringsbekendtgørelsens § 13, stk. 2.

Et holdingselskabs adgang til at drive advokatvirksomhed i *datterselskabsform* er således begrænset, hvilket ikke umiddelbart er foreneligt med det foreliggende direktivforslags artikel 14, stk. 3.

Det er således uklart om direktivforslagets artikel 3 er til hinder for at opretholde hhv. den ovenfor beskrevne pligt til at give møde sammen med en forbindelsesadvokat og forbuddet mod, at et holdingselskaber kan eje aktier eller anpartar i et advokatselskab.

- Ifølge direktivforslagets artikel 15, stk. 1, skal medlemsstaterne undersøge om deres lovgivning indeholder betingelser, som er nævnt i stk. 2, og i givet fald sikre sig, at betingelserne opfylder de krav, der er opregnet i stk. 3.

Såfremt der foreligger betingelser, som nævnt i stk. 2, har medlemsstaten pligt til, at foretage en evaluering med henblik på at opretholde, fjerne eller lempe betingelserne, jf. forslagens artikel 15, stk. 3, og artikel 41.

I medfør af retsplejelovens § 124, stk. 3, kan andre end advokater eller advokatselskaber ikke eje aktier eller anpartar i et advokatselskab. Der stilles herudover krav om, at bestyrelsesmedlemmer, bortset fra medarbejdervalgte

bestyrelsesmedlemmer, i et advokatselskab aktivt skal drive advokatvirksomhed i selskabet eller i selskabets moderselskab eller dets datterselskab. Også medlemmer af direktionen i et advokatselskab skal aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet.

En tilsvarende bestemmelse, der er begrundet i hensynet til advokatselskabets uafhængighed, finder anvendelse for advokatselskaber, der udøver advokatvirksomhed her i landet i henhold til etableringsdirektivet, jf. etableringsbekendtgørelsens § 13, stk. 2 (etableringsdirektivets artikel 11, stk. 2, 2. pkt., og stk. 3).

Disse krav til, hvem der kan eje og lede et advokatselskab er således tilladt i henhold til et fællesskabsinstrument, mens der efter direktivforslagets artikel 15, stk. 2, litra c) er pligt til at evaluere kravene - og i yderste konsekvens fjerne dem.

En kumulativ anvendelse af disse fællesskabsretsakter synes således ikke mulig.

- Direktivforslagets artikel 29, stk. 1, pålægger medlemsstaterne at ophæve generelle forbud mod bl.a. advokaters markedsføring samt at påse, at bl.a. advokaters markedsføring overholder faglige regler i overensstemmelse med fællesskabsretten.

Markedsføringsloven § 6 a, som gennemfører artikel 10 i fjernsalgsdirektivet (97/7/EF), opstiller nogle begrænsninger for anvendelse af fjernkommunikation, f.eks. e-mail eller telefax, som led i markedsføring af varer eller tjenesteydelser.

Således som artikel 29 er formuleret giver bestemmelsen ikke mulighed for at undtage forbud, som følger af anden fællesskabsretlig lovgivning, medmindre der er tale om faglige regler. Det ses således ikke at være muligt - som forudsat i artikel 3 - at anvende direktivforslagets artikel 29 og markedsføringslovens § 6a (jernsalgsdirektivets artikel 10) kumulativt.

Som de anførte eksempler viser, er der behov for en afklaring af det nærmere indhold af bestemmelsen i artikel 3.

Advokatrådet forudsætter på den baggrund et behov for en bestemmelse, hvori der tages stilling til, hvilke regler der har forrang i tilfælde, hvor der foreligger konflikt mellem direktivforslaget og anden fællesskabslovgivning.

Advokatrådet skal i givet fald opfordre styrelsen til at arbejde for, at de særlige sektordirektiver, som er omtalt ovenfor i pkt. 1.2, har forrang frem for direktivets generelle regler, der som tidligere anført i visse tilfælde bærer præg af ikke i

fornødent omfang at tage højde for de særlige forhold, som gør sig gældende inden for de enkelte brancher.

2.4. Pro bono

I direktivforslagets artikel 4 findes en definition af begrebet "tjenesteydelse". Det fremgår bl.a. heraf, at det er en betingelse, at der "betales en økonomisk modydelse".

Advokatrådet forudsætter herved, at advokaters pro bono arbejde - f.eks. den gratis advokatvagt - ikke er omfattet af direktivforslaget.

Det giver imidlertid anledning til tvivl, når det fremgår af præambelens pkt. 15), at begrebet tjenesteydelse i overensstemmelse med Domstolens retspraxis vedrørende traktatens artikel 49 ff. dækker enhver erhvervsvirksomhed, der normalt udføres mod betaling, uden at dette kræver, at tjenesteydelsen betales af den, der modtager ydelsen, og uanset hvordan den økonomiske modydelse, der udgør betalingen, finansieres.

Advokatrådet skal derfor anmode styrelsen om under drøftelserne af forslaget i Rådets arbejdsgruppe, at få afklaret i hvilket omfang advokaters pro bono arbejde er omfattet af direktivet.

I pkt. 7 a) i direktivforslagets bemærkninger er nærmere afgrænset, hvilke former for virksomhed der er omfattet af direktivet. Det fremgår heraf, at direktivet ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor staten uden økonomiske modydelse udfører virksomhed som led i sine opgaver på bl.a. det sociale og retlige område.

Bestemmelsen må antages at indebære, at f.eks. domstolens virksomhed er undtaget fra direktivets område.

Advokatrådet går ikke ud fra, at den virksomhed, som foregår som led i retshjælpsordninger, f.eks. fri proces, offentlig retshjælp ved advokat og diverse beskikkelsesordninger, er undtaget fra direktivets område, selvom denne virksomhed i princippet er udtryk for en statslig finansieret ordning, som er oprettet af bl.a. sociale grunde.

3. Gennemgang af direktivforslagets enkelte artikler og disses lovgivningsmæssige konsekvenser for dansk ret.

I det følgende gennemgås direktivforslagets enkelte bestemmelser. I den forbindelse inddrages til sammenligning den danske regulering af advokaters forhold, ligesom der i et vist omfang redegøres for de lovgivningsmæssige konsekvenser, som en gennemførelse af det foreliggende forslag vil give anledning til.

3.1. Direktivforslagets kapitel 2 (artikel 5-15) vedrører etableringsfriheden.

Det er nærliggende at antage - som ligeledes anført i pkt. 2.2 - at kapitlet ikke omfatter advokater fra andre medlemsstater, der i henhold til det gældende tjenesteydelsesdirektiv lejlighedsvist udfører tjenesteydelser som advokat her i landet, men alene advokater, der i henhold til etableringsdirektivet ønsker at etablere sig her i landet under deres hjemlands advokattitel.

I kapitel 2 stilles for det første krav om administrative forenklinger gennem oprettelse af kvikskrænker (afdeling 1). For det andet stilles i kapitlet nogle grundlæggende krav til de tilladelsesordninger, som gælder som betingelse for at få tilladelse til at etablere sig (afdeling 2). Endelig angiver kapitlet en liste over krav, der ikke må stilles til adgangen til at "optage eller udøve" tjenesteydelser (afdeling 3).

Såvel afdeling 1, 2 og 3 omhandler adgangen til at optage og udøve "servicevirksomhed".

Det fremgår ikke af direktivet, hvad der forstås ved begrebet "servicevirksomhed". Begrebet er således ikke defineret i artikel 4, hvor de øvrige af direktivets definitioner er samlet. Advokatrådet går imidlertid ud fra, at udtrykket "servicevirksomhed" er en upræcis oversættelse af det engelsk udtryk "service activity", som mere præcist kan oversættes til dansk som "udførelse af en tjenesteydelse".

Efter dansk ret er de af kapitel 2 omfattede emner navnlig reguleret i bekendtgørelsesform i henhold til det såkaldte etableringsdirektiv, jf. nedenfor.

Ad artikel 5

Ifølge § 2 i etableringsbekendtgørelsen skal en advokat, der ønsker at udøve (varig) virksomhed her i landet, lade sig *registrere* som medlem af Det danske Advokatsamfund.

Den gældende praksis for Advokatsamfundets registrering af sådanne advokater kan beskrives i følgende hovedpunkter:

- a) Advokaten fra den anden medlemsstat skal fremlægge et bevis - udstedt indenfor de seneste 3 måneder - for advokatens registrering hos hjemlandets kompetente myndighed, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2, og jf. foran i pkt. 2.3. Beviset skal indeholde en oversigt over advokatens eventuelle disciplinære forseelser.
- b) Advokaten fra den anden medlemsstat skal oplyse, om han skal udøve advokatvirksomhed som *lønmodtager* eller som *selvstændig* - enten som medlem af et *advokatfællesskab* eller som *enkelmandsvirksomhed*.

- Hvis advokatvirksomheden skal udøves som *lønmodtager*, skal advokaten oplyse, hvem der skal være hans arbejdsgiver. Advokaten kan ikke registre-

res, hvis han skal være lønmodtager hos de myndigheder, der er nævnt i retsplejelovens § 122.

Hvis advokatvirksomheden skal udøves gennem et *advokatfællesskab* i "hjemlandet" skal advokaten give alle relevante oplysninger om dette, jf. etableringsbekendtgørelsen § 3 sammenholdt med § 15, hvorefter advokaten skal bekræfte, at der ikke er personer i dette fællesskab, som ikke har advokatbeskikkelse, og som besidder hele eller dele af advokatfællesskabets kapital, anvender den betegnelse, som advokatfællesskabet udøver sin virksomhed under, eller har besluttende myndighed inden for dette advokatfællesskab.

Hvis advokaten ikke kan bekræfte dette, kan han ikke registreres som advokat, der skal drive virksomhed som medlem af dette fællesskab, jf. § 15.

Hvis advokatvirksomheden skal udøves gennem *enkeltmandsvirksomhed* skal advokaten oplyse, om han opfylder de erfaringskrav, som er nævnt i retsplejelovens § 123.

Advokaten kan ikke registreres, hvis ikke dette kan dokumenteres.

Advokaten fra en anden medlemsstat skal tegne ansvarsforsikring i overensstemmelse med Advokatsamfundets almindelige regler herom, medmindre han kan dokumentere, at omfanget af forsikringsdækningen i hjemlandet svarer til de danske krav herom, jf. etableringsbekendtgørelsens § 6 og § 44 i Advokatsamfundets vedtægter.

I praksis foregår alle ekspeditioner pr. almindelig post og sædvanligvis på engelsk. Advokatrådet stiller dog ikke krav herom, og ser ingen væsentlige problemer forbundet med, at ekspeditioner i fremtiden skal kunne foregå ved brug af elektroniske kommunikationsmetoder uden at tjenesteyderens fysiske tilstedeværelse er nødvendig (jf. forslagens artikel 8) eller på andre sprog end engelsk.

Direktivforslagets kapitel 2 ses ikke at ændre på det grundlæggende krav om at forlange dokumentation for advokatens registrering hos hjemlandets kompetente myndighed. Spørgsmålet er imidlertid om de gældende krav til proceduren, som er beskrevet ovenfor, og som er en konsekvens af etableringsdirektivet vil kunne opretholdes? Og i benægtende fald hvilke ændringer af proceduren er så påkrævet?

Advokatrådet skal opfordre styrelsen til at få afklaret denne problemstilling under drøftelserne af direktivforslaget i Rådets arbejdsgruppe, idet styrelsen samtidig anmodes om at være opmærksom på at få afgrænset de krav, som kan stilles efter afdeling 1, overfor de krav, som findes i afdeling 2, og som i medføre artikel 9, stk. 3, ikke finder anvendelse på tilladelsesordninger, der er obligatoriske eller tilladt i henhold til andre fællesskabsinstrumenter.

Ad artikel 6, 7 og 8

Det fremgår af direktivforslagets artikel 6, at medlemsstaterne skal stille såkaldte kvikskranner til rådighed for tjenesteyderne.

Tanken bag indførelse af disse kvikskranner er, at advokater fra en anden medlemsstat skal kunne henvende sig ét og samme sted for at få de tilladelser, som er nødvendige for etableringen i en anden medlemsstat.

Den registrering, som finder sted hos Advokatsamfundet, og som efter dansk ret er påkrævet, må anses for en administrativ foranstaltning omfattet af artikel 6, litra a). Registreringsproceduren ved Advokatsamfundet er beskrevet ovenfor i bemærkningerne til artikel 5.

Alle ekspeditioner, som i Danmark er nødvendige for at en advokat kan registreres og dermed opnå tilladelse til at etablere sig med henblik på varigt at drive advokatvirksomhed, finder sted i Advokatsamfundet.

Advokatrådet går derfor ud fra, at Advokatsamfundets virke i denne henseende i praksis fungerer som en kvikskranner i direktivets forstand, således at Advokatsamfundet også i fremtiden vil kunne varetage denne funktion. Herfor taler også, at mange af de oplysninger som omhandles i artikel 7 allerede er tilgængelige på www.advokatsamfundet.dk.

Når først en advokat er registreret og dermed har opnået tilladelse til at etablere sig gælder retsplejelovens almindelige regler om advokater for advokater fra en anden medlemsstat, der er etableret her i landet.

Dette indebærer bl.a. som anført ovenfor under pkt. 2.1, at advokaten fra en anden medlemsstat skal søge om f.eks. møderet for Højesteret efter de almindelige regler herom hos den kompetente myndighed (og altså ikke hos kvikskranneren, medmindre kvikskranneren er den kompetente myndighed) og på lige fod med advokater med dansk advokatbeskikkelse.

Det giver imidlertid anledning til tvivl om, hvorvidt denne fortolkning, hvorefter medlemsstaterne ikke har pligt til at udstrække kvikskrannerens funktion til også at omfatte "professional authorisations" og eventuelt heller ikke andre tilladelser, som vedrører tiden efter selve etableringen, kan opretholdes, når det af artikel 7 fremgår, at tjenesteyderen (og tjenestemodtageren) har ret til at afkræve kvikskranneren nærmere angiven information på den i bestemmelsen anførte måde.

Den information, som kan kræves efter bestemmelsen, er af en karakter, som ikke synes at være begrænset til forhold med betydning for tjenesteyderens bestræbelser på at blive etableret/registeret i en anden medlemsstat, men som derimod synes at

række langt videre end blot etableringssituationen. Retten til information er med bestemmelsen også udvidet til også at omfatte tjenestemodtagere.

Advokatrådet skal opfordre styrelsen til under drøftelserne i Rådets arbejdsgruppe at få afklaret det præcise indhold af kvikskrankens pligter, herunder om disse alene relaterer sig til den situation, hvor en tjenesteyder ønsker at etablere sig i en anden medlemsstat, eller om kvikskrankens funktioner også omfatter forhold, som ikke vedrører etableringsspørgsmålet, men som er af mere generel betydning for såvel tjenesteyderen som tjenestemodtageren.

Det nærmere indhold af artikel 7, stk. 1, litra c), hvorefter alle "offentlige registre og databaser" over advokater skal være tilgængelige, må også afklares. Det bemærkes, at oplysninger om advokater findes i en række forskellige registre. Således registrerer Justitsministeriet en række oplysninger om den enkelte advokat, men disse er ikke umiddelbart tilgængelige i et offentligt register, men evt. efter reglerne i persondataloven og offentlighedsloven. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen registrerer advokatselskaber og advokaters virke som ejendomsformidlere. Disse oplysninger er offentligt tilgængelige i styrelsens registre. Advokatsamfundet fører et medlemsregister, som til dels indeholder de samme oplysninger, som er registreret i Justitsministeriet og Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, dels en række andre oplysninger, som ikke umiddelbart er offentligt tilgængelige. Et udtræk af de for tjenestemodtagerne relevante oplysninger i Advokatsamfundets medlemsregister er tilgængelige på Internettet på www.Advokatnoeglen.dk, som findes i både en dansk og en engelsksproget version.

Det må endvidere også afklares, om det er hensigten, at kvikskranken også skal servicere tjenesteydere, der er etableret i en anden medlemsstat, og som kun lejlighedsvist udfører tjenesteydelser i værtslandet, eller om informationspligten i denne situation alene er begrænset til den i artikel 22 nævnte pligt til at bistå tjenestemodtagere. Det må endelig afklares, om kvikskranken også er forpligtet over for rent danske tjenesteydere, som udfører tjenesteydelser uden noget grænseoverskridende element.

Hvis kvikskrankens opgaver ikke er begrænset til tilfælde, hvor en tjenesteyder ønsker at etablere sig i en anden medlemsstat, forekommer det efter Advokatrådets opfattelse misvisende at "gemme" en sådan vejlednings-/informationspligt under et kapitel i direktivet, som bærer overskriften "Etableringsfrihed for tjenesteydere". Bestemmelsen bør i givet fald i stedet fremgå af et selvstændigt kapitel i direktivet.

Uanset omfanget af kvikskrankens informationspligt gælder der Advokatrådet bekendt ikke efter dansk ret en tilsvarende pligt. Dvs. at en gennemførelse af bestemmelsen i Danmark kræver ændring af dansk ret, således at kvikskranken forpligtes til at stille de angivne oplysninger til rådighed på den angivne måde og inden for de angivne tidsrammer.

Disse lovgivningsmæssige konsekvenser må antages at gælde, også i tilfælde hvor kvikskranken er en offentlig myndighed, idet det er Advokatrådets umiddelbare vurdering, at den vejledningspligt, der gælder efter offentlighedslovens § 7, hvorefter en forvaltningsmyndighed i fornødent omfang skal yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde, og den praksis der knytter sig hertil, ikke i fornødent omfang forpligter den offentlige myndighed til at optræde i overensstemmelse med direktivet. F.eks. består der Advokatrådet bekendt ingen pligt til, at de offentlige myndigheder i disse situationer skal gøre brug af elektroniske medier, eller at myndigheden skal reagere uden ugrundet ophold.

For advokaters vedkommende forekommer det nærliggende at fastsætte regler som anført i artikel 7 og 8 ved en ændring af etableringsbekendtgørelsen.

3.2. Kapitel 2, afdeling 2 (artikel 9-13) omhandler nogle grundlæggende krav til de tilladelsesordninger, som gælder som betingelse for at få tilladelse til at etablere sig.

Som anført ovenfor under pkt. 3.1 er i det efter dansk ret en betingelse for etablering, at advokater fra andre medlemsstater lader sig registrere som medlem hos Det danske Advokatsamfund.

Som ligeledes anført ovenfor under pkt. 3.1 fremgår det af direktivforslagets artikel 9, stk. 3, at afdeling 2 ikke finder anvendelse på tilladelsesordninger, der er obligatoriske eller tilladt i henhold til andre fællesskabsinstrumenter.

Da den gældende tilladelsesordning for advokater som anført beror på etableringsdirektivet, går Advokatrådet ud fra, at denne tilladelsesordning ikke berøres af det foreliggende direktivs kapitel 2, afdeling 2. Advokatrådet ville imidlertid foretrække, at dette – eventuelt som en eksemplificering af undtagne tilladelsesordninger – kom til at fremgå udtrykkeligt af præamblen til direktivet.

3.3. Kapitel 2, afdeling 3 (artikel 14 og 15) angiver en liste over krav, der ikke må stilles til adgangen til at "optage eller udøve servicevirksomhed"

Advokatrådet er på samme måde som vedrørende afdeling 1 i tvivl om afdeling 3's anvendelsesområde, idet de krav som er forbudte m.v. ikke synes alene at være knyttet til etableringsfriheden for tjenesteydere, men derimod adgangen til at *optage eller udøve* tjenesteydelser ("make access to or the exercise of a service").

Hvis det således antages, at afdelingen også finder anvendelse de tjenesteydelser, som udøves af den advokat, som er etableret her i landet og ikke blot den registreringsprocedure, der skal gennemføres i forbindelse med etableringen, har afdelingen et langt videre anvendelsesområde end overskriften til kapitel 2 antyder.

Dette bør efter Advokatrådets opfattelse indebære, at bestemmelserne bør fremgå af et selvstændigt kapitel, således at der ikke opstår tvivl om, hvorvidt bestemmelserne også finder anvendelse på udøvelse af tjenesteydelser uden noget grænseoverskridende, islæt og/eller tjenesteydelser, som udføres lejlighedsvist i en anden medlemsstat.

Som anført ovenfor finder afdeling 2 ikke anvendelse på tilladelsesordninger, der er obligatoriske eller tilladt i henhold til andre fællesskabsinstrumenter, jf. direktivforslagets artikel 9, stk. 3. Artikel 14 og 15 synes imidlertid at forudsætte, at disse tilladelsesordninger alligevel skal gennemgås med henblik på at udskille krav, som enten er forbudte (og derfor skal ophæves) eller som skal evalueres (og i givet fald ophæves helt eller delvist).

Advokatrådet skal opfordre styrelsen til at få afklaret, om det forholder sig som anført eller om undtagelsen i artikel 9, stk. 3, reelt indebærer, at der ikke kan stilles krav om ophævelse af krav for at optage advokatvirksomhed i en anden medlemsstat i medfør af artikel 14 eller 15.

I den følgende gennemgang af bestemmelserne er forudsat, at bestemmelserne finder anvendelse på dels registreringsordningen efter etableringsdirektivet og dels udøvelse af advokatbistand i henhold til etableringsdirektivet, dvs. tjenesteydelser udført her i landet af en advokat, som benyttet hjemlandets titel.

Ad artikel 14

Dansk lovgivning indeholder på advokatområdet enkelte krav, som umiddelbart synes at være uforenelige med artikel 14.

Artikel 14, stk. 1, indeholder et forbud mod at stille diskriminerende krav. Dette forbud synes ikke at være foreneligt med visse af de krav, der kan stilles efter etableringsdirektivet.

Om denne konflikt mellem de to regelsæt henvises til pkt. 2.3 om artikel 3 ovenfor, hvor det anføres, at de særlige sektorregler i etableringsdirektivet som udgangspunkt bør have forrang frem for direktivforslaget, herunder artikel 14 og 15.

Af artikel 14, stk. 2, fremgår, at medlemsstaterne ikke må gøre adgangen til at optage eller udøve servicevirksomhed på deres område betinget af

Ad artikel 15

Ifølge artikel 15, stk. 1, skal medlemsstaterne undersøge om deres lovgivning indeholder krav af den type, som er oplistet i stk. 2 og i givet fald sikre sig, at betingelserne opfylder de krav, der er opregnet i stk. 3.

Et af de krav, der nævnes i stk. 2, er krav i national ret, hvorefter en tjenesteyder skal antage en bestemt virksomhedsform, navnlig en juridisk person, et personligt selskab, et nonprofitorgan eller et selskab, som udelukkende tilhører fysiske personer, jf. artikel 15, stk. 2, litra b).

I modsætning til i f.eks. engelsk ret findes der ikke i dansk ret sådanne krav om, at advokater skal være organiseret i en bestemt virksomhedsform. Det bemærkes dog, at der ikke er frit valg mellem de gængse selskabsformer, idet der i dansk ret gælder et forbud mod at drive et advokatselskab som et kommanditselskab, ligesom der er et forbud mod holdingselskaber, jf. etableringsdirektivets artikel 13, stk. 2, og retsplejelovens § 124, stk. 3, modsætningsvis.

Advokatrådet skal opfordre styrelsen til under drøftelserne af direktivforslaget i den af Rådet nedsatte arbejdsgruppe at få afklaret om dette forbud mod visse virksomhedsformer skal evalueres i henhold til artikel 15.

Det bemærkes hertil, at Advokatrådet over for Justitsministeriet har tilkendegivet af forbudene mod at drive et advokatselskab som et kommanditaktieselskab eller et holdingselskab af konkurrencemæssige grunde bør ophæves. En ophævelse af disse forbud vil også være bedst stemmende med artikel 15, stk. 2, litra b).

Et andet af de i stk. 2 nævnte krav vedrører bestemmelser i national ret, som stiller krav om, at indehavere eller ledelsen af bestemte virksomheder har særlige erhvervs-kvalifikationer, jf. artikel 15, stk. 2, litra c).

Af § 1, stk. 1, i etableringsbekendtgørelsen fremgår, at advokater, der har opnået beskikkelse i en anden EU-medlemsstat varigt kan udøve advokatvirksomhed som selvstændig (og som lønmodtager) her i landet under sit hjemlands advokattitel.

Det følger således af etableringsbekendtgørelsens § 1, at indehaveren af en enkeltmandsvirksomhed, der udøver advokatvirksomhed her i landet, skal være advokat.

Det kræves herudover, at den advokat fra en anden medlemsstat, der ønsker at udøve advokatvirksomhed under hjemlandets advokattitel gennem en enkeltmandsvirksomhed, ligeledes skal opfylde de erfaringskrav, som i retsplejelovens § 123 stilles til advokater med dansk advokatbeskikkelse.

Af etableringsdirektivet, artikel 11, fremgår videre, at når udøvelse af advokatvirksomhed gennem advokatfællesskaber er tilladt i værtslandet, skal det også være tilladt for EU-advokater.

Der er derfor i bekendtgørelsen om EU-advokaters etablering her i landet m.v. fastsat regler om, at EU-advokater, der udøver advokatvirksomhed i Danmark under deres hjemlands advokattitel, har adgang til at udøve virksomhed i fællesskaber i samme omfang og under samme former som danske advokater. EU-advokater vil således

kunne udøve virksomhed i de fællesskabsformer, der er nævnt i retsplejelovens § 124.

Ved *advokatfællesskab* forstås ifølge etableringsbekendtgørelsens § 1, stk. 4:

”Ved advokatfællesskab i denne bekendtgørelse forstås en enhed, med eller uden status som juridisk person, der er etableret i henhold til lovgivningen i en medlemsstat, og hvis advokater udøver advokatvirksomhed i fællesskab under en fælles betegnelse”

Det er efter § 15 i etableringsbekendtgørelsen et krav for at kunne udøve advokatvirksomhed her i landet i henhold til bekendtgørelsens §§ 13 og 14 om *advokatfællesskaber*, at fællesskabet alene omfatter personer, der er EU-advokater. Det vil sige, at alle andre end EU-advokater er udehukket fra at deltage i advokatselskaber, herunder besidde hele dette advokatfællesskabs kapital eller en del af denne.

For *advokatselskaber* gælder retsplejelovens § 124 og bekendtgørelsen om advokatselskaber, jf. § 13, stk. 2, i bekendtgørelsen om EU-advokaters etablering her i landet m.v.

Det betyder bl.a. at andre end advokater eller advokatselskaber ikke kan eje aktier eller anpartar i selskabet, jf. lovens § 124, stk. 3. Herudover skal bestyrelsesmedlemmer, bortset fra medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer, i et advokatselskab aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet eller i selskabets moderselskab eller dets datterselskab. Medlemmer af direktionen i et advokatselskab skal endeligt aktivt drive advokatvirksomhed i selskabet.

Disse regler er nødvendige for at sikre advokatens uafhængighed og for at forebygge interessekonflikter, og skal ses i sammenhæng med forbudet mod, at advokater udøver advokatvirksomhed i fællesskab med andre end advokater og med forbudet mod, at advokatselskaber udøver anden virksomhed end advokatvirksomhed. Der henvises også til det anførte til artikel 30 nedenfor.

I dansk ret stilles således krav, som er omfattet af direktivforslagets artikel 15, stk. 2, litra c), og kravene skal ifølge direktivforslagets artikel 15, stk. 3 og 4, jf. artikel 41, evalueres.

Disse krav, der som anført følger af etableringsdirektivet, og som efter Advokatrådets opfattelse klart opfylder kravene i artikel 15, stk. 3, er eksempler på, at det foreliggende direktivforslag også her er i konflikt med andre fællesskabsretlige regler, og dermed et eksempel på utilstrækkeligheden af artikel 3, hvorefter andre fællesskabsretlige regler skal supplere det foreliggende direktiv, jf. ovenfor under pkt. 2.3.

Artikel 15, stk. 2, litra d), vedrører bestemmelser i national ret, der i kraft af tjenesteydelsens særlige karakter forbeholder visse tjenesteydere retten til udøvelse heraf, med undtagelse af bestemmelser begrundet i et krav om erhvervsmæssige kvalifikationer eller som er forudsat i andre fællesskabsretsakter.

Ifølge artikel 2 i etableringsdirektivet har enhver advokat i en hvilken som helst anden medlemsstat ret til varigt at udøve de i artikel 5 nævnte former for advokatvirksomhed under hjemlandets advokattitel.

I etableringsbekendtgørelsens § 1 er det derfor bestemt, at advokater, der har opnået beskikkelse i en anden EU-medlemsstat varigt kan udøve advokatvirksomhed som selvstændig og som lønmodtager her i landet under sit hjemlands advokattitel.

Retten til at udøve advokatvirksomhed her i landet er således forbeholdt advokater.

Dette følger for EU-advokaters vedkommende af en anden fællesskabsretsakt og er begrundet i, at alene de personer, som har opnået (dansk eller udenlandsk) beskikkelse som advokat, må anses for at have opnået de for udøvelse af denne særlige tjenesteydelse nødvendige erhvervsmæssige kvalifikationer. Dette krav er navnlig begrundet i hensynet til parternes retssikkerhed. Advokatrådet går derfor ikke ud fra, at det vil volde problemer at opretholde bestemmelse om, at advokatvirksomhed alene må udøves af advokater, der enten har en dansk advokatbeskikkelse, eller advokatbeskikkelse fra en anden medlemsstat.

Af samme grunde og af hensyn til et velfungerende retsvæsen går Advokatrådet ud fra, at det heller ikke er i strid med direktivet at opretholde advokaters eneret til at udføre retssager for andre, jf. retsplejelovens § 131 og etableringsbekendtgørelsen § 4, stk. 1, jf. etableringsdirektivets art. 5.

Artikel 15, stk. 2, litra g), vedrører krav i dansk ret om minimums- og/eller maksimumspriser, som tjenesteyderen skal overholde.

Ifølge § 11, stk. 5, i "Forsikringsbetingelser for retshjælpsforsikring" beregnes salæret for den advokat, der bistår en forsikringstager under en retssag i overensstemmelse med de retningslinier for sagsomkostninger i borgerlige sager, som følges af domstolene. I medfør af forsikringsbetingelsernes § 11, stk. 2, skal advokaten afstå fra at gøre salærkrav m.v. gældende hos sikrede, når forsikrings-selskabet har givet tilsagn om retshjælp.

Disse krav er - selv om de følger af forsikringsaftalen, og derfor beror på et privatretligt grundlag - et integreret og særdeles praktisk led i det danske retshjælpssystem, og kravene binder advokaten til, at afregne sine sager med udgangspunkt i de anførte takster.

Ordningen - som tidligere er godkendt af konkurrencemyndighederne - er i praksis til hinder for fri konkurrence mellem forsikringsselskaberne om udbud af retshjælpsforsikring. Samtidig medfører ordningen med maksimumspriser, at der ikke er konkurrence mellem advokaterne indbyrdes om prisen på at udføre retssager med forsikringsdækning.

Advokatrådet skal opfordre styrelsen til under drøftelserne af forslaget i den af Rådet nedsatte arbejdsgruppe at få afklaret, om de anførte forsikringsvilkår kan opretholdes efter direktivet.

Advokatrådet skal endvidere opfordre styrelsen til, at få uddybet - gerne ved brug af eksempler - det nærmere indhold af bestemmelsen i artikel 15, stk. 2, litra i), hvorefter medlemsstaterne skal undersøge om, deres retssystem gør adgangen til at optage eller udøve servicevirksomhed betinget af overholdelsen af krav om, at en formidlende tjenesteyder skal give adgang til bestemte tjenesteydelser, der udføres af andre tjenesteydere.

Herudover bør det afklares om artikel 15, stk. 3, litra a)-c) udtømmende gør op med, hvad der inden for direktivets område forstås ved hhv. "forbud mod forskelsbehandling", "nødvendighed" og "proportionalitet". Hvis dette er tilfældet, er det Advokatrådets opfattelse, at de anførte begreber bør ledsages af en mere uddybende forklaring, f.eks. af hvad der forstås ved "tvingende alment hensyn", jf. stk. 3, litra b).

3.4. Som anført ovenfor i pkt. 2.2 antages det, at kapitel 3 (artikel 16-25) som udgangspunkt alene finder anvendelse på tjenesteydelser, som lejlighedsvist udføres af advokater fra en anden medlemsstat.

Ad artikel 16 og 17

I artikel 16 er foreslået en pligt for den enkelte medlemsstat til at sikre, at en tjenesteyder alene er underkastet reglerne om adgang til og præstation af tjenesteydelser i den stat, hvori han er etableret (oprindelseslandsprincippet). Oprindelseslandet har som modstykke hertil ansvaret for kontrollen af tjenesteyderen og dennes tjenesteydelser.

Formålet med oprindelseslandsprincippet er ifølge præamblen at sikre den frie udveksling af tjenesteydelser og samtidig give plads til de enkelte medlemsstats særlige retsorden, uden at de hensyn som ligger til grund for den enkelte stats retsorden kan benyttes som hindring for den frie udveksling af tjenesteydelser.

Af artikel 17, nr. 7), fremgår, at artikel 16 ikke finder anvendelse på forhold, som er omfattet af Rådets direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 (tjenesteydelsesdirektivet). EU-advokater, som (lejlighedsvis) udfører advokatvirksomhed her i landet i henhold til tjenesteydelsesdirektivet, udøver således fortsat deres virksomhed på de

betingelser og under iagttagelse af de etiske regler, som er foreskrevet i tjenesteydelsesdirektivets artikel 4, stk. 1, 2 og 4 og bekendtgørelsens § 2, og under Advokatrådets tilsyn jf. tjenesteydelsesdirektivets artikel 7, stk. 2, og bekendtgørelsens § 5.

Det fremgår endvidere af direktivforslagets artikel 17, nr. 8), at visse af bestemmelserne i det endnu ikke vedtagne direktiv om gensidig anerkendelse af erhvervs-mæssige kvalifikationer (KOM (2002)119) også er undtaget fra artikel 16.

Advokatrådet har på et møde den 13. februar 2004 om direktivforslaget om gensidig anerkendelse af erhvervs-mæssige kvalifikationer i Specialudvalget vedrørende etablering og tjenesteydelser konstateret, at det ikke er afklaret om det gældende direktiv om EU-advokaters tjenesteydelser er undtaget fra direktivforslaget om anerkendelse af erhvervs-mæssige kvalifikationer.

I det omfang EU-advokater, der er omfattet af tjenesteydelsesdirektivet, også er omfattet af direktivet om anerkendelse af erhvervs-mæssige kvalifikationer, og disse bestemmelser ikke undtages fra artikel 16, vil der kunne opstå den mærkværdige situation, at EU-advokater, der lejlighedsvist udfører tjenesteydelser her i landet, er reguleret af to forskellige direktiver, der hhv. er undtaget og ikke-undtaget fra oprindelseslandsprincippet i artikel 16.

Af artikel 17, nr. 20) fremgår, at udgangspunktet om oprindelseslandsprincippet ikke er til hinder for, at parterne frit kan aftale at vælge den lovgivning, der skal anvendes på deres kontrakt. Bestemmelsen synes, at indebære, at en tjenesteyder, f.eks. i de standardvilkår, der gælder for en kontakt om udførelse af en tjenesteydelse, er berettiget til at fravige oprindelseslandsprincippet med den konsekvens, at retten i det land, som parterne vælger finder anvendelse på kontrakten.

Advokatrådet er i tvivl om, hvorvidt det anførte har til konsekvens, at en tjenesteyder vil kunne aftale sig ud af offentligretlige regler om tilsyn ved at aftale med tjenestemodtageren, at en kontrakt skal være omfattet af et andet lands lovgivning.

Ad artikel 18 og 19

Bestemmelserne vedrører forhold, der som udgangspunkt er omfattet af artikel 16. Disse bestemmelser (bortset fra artikel 18 c) behandles derfor ikke yderligere.

Som ovenfor nævnt er adgangen for advokater fra andre medlemsstater til enten lejlighedsvis eller varigt at udøve advokatvirksomhed her i landet ikke omfattet af artikel 16.

I lande - som f.eks. Danmark - hvor advokater har eneret til at møde i retten i inkassosager, er denne form for advokatvirksomhed således generelt undtaget fra artikel 16.

Artikel 18 c indeholder imidlertid en regel, hvorefter adgangen til at udøve virksomhed med retlig inkasso alene i en *overgangsperiode* er undtaget fra oprindelseslandsprincippet.

Det er herefter ikke klart om virksomhed med retslig inkasso generelt eller blot midlertidigt er undtaget fra oprindelseslandsprincippet i artikel 16.

Opmærksomheden henledes i den forbindelse på EU-Domstolens dom i sagen C-3/95 Reisebüro Broede mod Gerd Sandher, som anerkender tilstedeværelse af hensyn i medlemsstaterne, som berettiger til at lade advokater være eneberegtigede til at repræsentere parter i inkassosager, som behandles ved retten (fogedretten).

Advokatrådet skal opfordre styrelsen til under forhandlingerne af direktivforslaget at tilkendegive, at en fremtidig regulering af "retlig inkasso" fortsat bør tage sit udgangspunkt i den ved EU-Domstolens afgørelse fastslåede retstilstand, hvorefter det enkelte medlemsland frit kan bestemme, at alene advokater kan repræsentere parterne i de anførte sager.

Ad afdeling 2 (artikel 20-23)

Direktivforslagets afdeling 2 (artikel 20-23) vedrører rettigheder for modtageren af en tjenesteydelse.

Det kan som anført ovenfor i pkt. 2.2 give anledning til undren, at disse rettigheder for tjenestemodtageren tilsyneladende kun gælder i de særlige tilfælde, hvor tjenesteyderen lejlighedsvist udfører tjenesteydelser i en anden medlemsstat.

Ad artikel 20

Ifølge bestemmelsen er det forbudt for medlemsstaterne at stille krav til modtagere af en tjenesteydelse, som begrænser benyttelsen af tjenesteydelser, der udbydes af tjenesteydere, der er etableret i en anden medlemsstat. Bestemmelsen er formuleret således, at ethvert krav i strid hermed skal ophæves uden forudgående evaluering heraf.

Det fremgår af etableringsbekendtgørelsens § 4, stk. 3, og bekendtgørelse nr. 94. af 15. marts 1979 § 3, stk. 2, som gennemfører tjenesteydelsesdirektivet, at en EU-advokat, i de tilfælde, hvor der efter dansk ret er pligt til at møde med advokat, kun kan møde for en dansk domstol, hvis han handler sammen med en advokat, der har dansk advokatbeskikkelse og har møderet for den ret, der skal behandle sagen.

Det er således ikke muligt for en tjenesteydelsesmodtager alene at lade sig repræsentere af en advokat fra en anden medlemsstat i disse sager.

Det kan således ikke udelukkes, at EU-advokater helt vil blive fravalgt til fordel for danske advokater på baggrund af ovenstående regler. Reglerne er imidlertid indført på baggrund af ovennævnte direktiver, og deres indhold er således tidligere godkendt af EU.

Ad artikel 21

Ifølge bestemmelsen skal medlemsstaterne sikre, at tjenesteydelsesmodtagere ikke udsættes for diskrimination på baggrund af deres statslige tilhørsforhold eller bopæl. Medlemsstaterne skal i den forbindelse sørge for, at de af en tjenesteyder bekendtgjorte betingelser for adgang til en tjenesteydelse ikke er diskriminerende med hensyn til statsborgerskab og bopæl. Undtaget er dog forskelle som objektivt set kan retfærdiggøres.

Dette må allerede anses for at være gældende i dansk ret, idet det i medfør af § 1 i lovbekendtgørelse nr. 626 af 29. september 1987 om forbud mod forskelsbehandling på grund af race m.v. inden for erhvervs-mæssig virksomhed er forbudt at nægte at betjene en person på samme vilkår som andre bl.a. på grund af den pågældendes nationale eller etniske oprindelse.

Ad artikel 22

Ifølge bestemmelsen pålægges det medlemsstaterne at give tjenesteydelsesmodtagere i den enkelte stat nærmere bestemt forbrugerinformation.

Denne informationspligt synes at være modstykket til informationspligten, der påhviler kvikskranner i henhold til forslagets artikel 7, jf. nærmere herom ovenfor under pkt. 3.1, hvor der dog stilles spørgsmålstegn ved om informationspligten efter artikel 7 er begrænset til kun at omfatte tilfælde, hvor en advokat har etableret sig i en anden medlemsstat.

Det fremgår af artikel 22, stk. 2, at medlemsstaterne kan overdrage informationspligten til kvikskranner eller andre, f.eks. Euro Info Centre. Advokatrådet vil tage initiativ til at forhøre sig om, hvorvidt sammenslutningen af europæiske advokatsamfund, CCBE, vil være villig til at påtage sig opgaven, som informationscenter på advokatområdet.

Ad artikel 23

Bestemmelsen, der vedrører erstatning af udgifter i forbindelse med lægebehandling, behandles ikke yderligere, idet bestemmelsen ikke ses at være relevant for advokaters udførelse af tjenesteydelser.

Ad afdeling 3 (artikel 24-25)

Spørgsmålet om udstationering af arbejdstagere har ikke hidtil været forbundet med problemer på advokatområdet, idet disse tilfælde har været reguleret af de gældende direktiver på advokatområdet.

Med hensyn til artikel 25 om udstationering af tredjelandsstatsborgere har Advokatrådet umiddelbart vanskeligt ved at se, hvorfor en sådan bestemmelse er medtaget i det foreliggende direktivforslag. Advokatrådet bekendt indgår spørgsmålet om tredjelandsstatsborgeres adgang til at udføre bl.a. juridisk rådgivning i EU i de verserende GATTS-forhandlinger, hvor bl.a. Danmark har taget en række forbehold for at begrænse tredjelands statsborgeres adgang til at udføre juridisk rådgivning i Danmark.

Advokatrådet finder, at en koordinering af de forskellige initiativer på området vil være hensigtsmæssig.

3.5. Advokatrådet går som anført ovenfor under pkt. 2.2 ud fra, at kapitel 4 (artikel 26-33), som opstiller nærmere angivne krav til tjenesteydernes kvalitet, gælder for udførelse af alle tjenesteydelser, uanset om udførelsen ikke er forbundet med et grænseoverskridende element, og hvad enten udførelsen sker som led i tjenesteyderens etablering i en anden medlemsstat eller som led i tjenesteyderens lejlighedsvis udførelse af tjenesteydelser i en anden medlemsstat.

I dansk ret følger det af retsplejelovens § 126, stk. 1, at der stilles en række krav til den udførte tjenesteydelses kvalitet. En advokat skal således under udførelsen af tjenesteydelsen udvise en adfærd, der stemmer med god advokatskik. Advokaten skal herunder udføre sit hverv grundigt, samvittighedsfuldt og i overensstemmelse med, hvad berettigede hensyn til klientens tarv tilsiger, ligesom sagerne skal fremmes med fornøden hurtighed.

En advokats tjenesteydelser skal således udføres i overensstemmelse med "god advokatskik". Ved god advokatskik forstås den adfærd, som gode og omhyggelige, fagligt kompetente advokater udviser, og som opfylder de faglige og etiske krav, der må opstilles på grundlag af lovgivningens regler om advokaters funktioner. Begrebet god advokatskik er en retlig standard, og det nærmere indhold af begrebet vil være afhængig af den til enhver tid rådende opfattelse, således at kravet til advokaters adfærd må tilpasses ændringer i samfundsforholdene og deraf følgende ændrede opgaver for advokaterne. Begrebet omfatter dog en fast kerne af normer, der vil være gældende til enhver tid. Denne kerne omfatter foruden de krav, der udtrykkeligt er angivet i selve bestemmelsen, tillige krav om hæderlighed, nøjagtighed og pålidelighed.

Den nærmere bindende fastlæggelse af indholdet af god advokatskik i forskellige, konkrete relationer foretages af Advokatnævnet i forbindelse med afgørelse af disciplinærsager, der indbringes for nævnet, jf. retsplejelovens kapitel 15b.

Iflg. § 18, stk. 4, i vedtægt for Det danske Advokatsamfund udarbejder Advokatrådet advokatetiske regler, som er vejledende regler om god advokatskik. Enkelte af disse regler vil blive nærmere omtalt nedenfor.

Ad artikel 26

I forslaget artikel 26, stk. 1 er opregnet nogle informationer, som advokaten skal stille til rådighed for sine klienter.

I henhold til etableringsdirektivet artikel 6, er EU-advokater, der (varigt) udøver advokatvirksomhed her i landet under deres hjemlands advokattitel i henhold til etableringsdirektivet underkastet danske regler om god advokatskik.

EU-advokater, der (lejlighedsvis) udøver advokatvirksomhed her i landet i henhold til tjenesteydelsesdirektivet artikel 4, bekendtgørelsens § 2, er både underkastet de danske regler om god advokatskik og oprindelseslandets regler om god advokatskik.

Efter direktivforslagets artikel 26, stk. 1, litra a) skal tjenesteyderen oplyse om sit navn, sit forretningssteds fysiske adresse og oplysninger, som muliggør hurtig og direkte kontakt med tjenesteyderen, eventuelt ad elektronisk vej. På samme måde skal tjenesteyderen efter stk. 1 stille en række oplysninger til rådighed for tjenestemodtageren.

De advokatetiske regler indeholder i pkt. 2.5 og 2.6 regler om hhv. advokatens markedsføring og hvilke oplysninger, der skal fremgå af advokaters brevpapir. Disse regler pålægger i vidt omfang advokaten informationspligter, der svarer til de i artikel 26, stk. 1, nævnte. Det må dog antages, at der med direktivforslaget sker en udvidelse af informationspligten, hvorfor det må påregnes, at en implementering af denne bestemmelse kræver indførelse af en udtrykkelig informationspligt for advokater i dansk ret.

Med hensyn til det nærmere omfang af informationspligten giver det anledning til tvivl, hvad der forstås ved "generelle betingelser og generalklausuler", jf. artikel 26, stk. 1, litra f). Advokatrådet skal derfor anmode om, at styrelsen under drøftelserne af direktivforslaget i den af Rådet nedsatte arbejdsgruppe får afklaret det nærmere indhold af denne del af oplysningspligten.

Efter artikel 26, stk. 2, skal medlemsstaterne påse, at de i stk. 1 nævnte oplysninger alt efter tjenesteyderens ønske meddeles af tjenesteyderen på dennes eget initiativ, jf. stk. 2, litra a). Bestemmelsen synes ikke umiddelbart at give mening.

Med hensyn til artikel 26, stk. 2, litra b) og c) er Advokatrådet i tvivl, om disse er kumulative (skal oplysningerne være tilgængelige for tjenestemodtageren på *både*

den i litra b) og c) nævnte måde) eller alternative (skal oplysningerne blot være tilgængelige på enten den i litra b) eller c) nævnte måde).

Ifølge forslaget artikel 26, stk. 3, litra b) skal medlemsstaterne sikre, at klienten efter anmodning modtager supplerende oplysninger om bl.a. prisen for advokatydelser, eller hvis en nøjagtig pris ikke kan oplyses, fremgangsmåden ved beregning af prisen, som gør det muligt for tjenesteyderen at efterprøve prisen, eller et tilstrækkeligt detaljeret overslag.

Såvel sammenslutningen af europæiske advokatråd, CCBE, og Advokatrådet arbejder for tiden med at udvikle god skik regler, som vil kunne opfylde art 26, stk. 3, litra a) og b).

Det må fremhæves, at prisen på en advokatydelse ikke - som det gælder for de fleste andre serviceydelser - lader sig fastlægge udelukkende ved hjælp af objektive kriterier som medgået tid og timepris.

Ved fastlæggelsen af prisen på en advokatydelse er det ifølge retsplejelovens § 126, stk. 2, også tilladt at tage hensyn til det med sagen forbundne ansvar, det opnåede resultat og sagens betydning for klienten, og der bør arbejdes for, at den endelige udformning af art 26, stk. 3, litra b) ikke er til hinder for at opretholde de gældende parametre for fastsættelse af prisen på en advokatydelse.

Efter Advokatrådets opfattelse vil det være bedst stemmende med direktivet, såfremt de regler der skal regulere prisdannelsen på advokatydelser, og advokaternes oplysningspligt om sådanne regler fastlægges i en "european code of conduct", jf. artikel 39. Sådanne regler kan eventuelt suppleres med mere udførlige nationale god skik regler, jf. art 26, stk. 5.

I Danmark fastlægges indholdet af den retlige standard "god advokatskik", som advokater ifølge retsplejelovens § 126 er forpligtede til at overholde, af Advokatnævnet. Dette sker ikke i form af skrevne regler, men gennem "case law" - dvs. gennem Advokatnævnets afgørelser.

Advokatrådet udfærdiger på grundlag af bl.a. nævnets afgørelser generelle advokatetiske regler, men disse er ikke bindende for Advokatnævnet.

At de danske advokatetiske regler - i modsætning til advokatetiske regler i de fleste andre europæiske lande - ikke er bindende for det håndhævende organ er imidlertid efter Advokatrådets opfattelse ikke hensigtsmæssigt og heller ikke foreneligt med direktivet, som synes at forudsætte, at organisationer m.v. gennem soft law skal have mulighed for proaktivt at fastsætte regler i takt med, at der løbende opstår behov herfor.

Advokatrådet finder derfor, at det i forbindelse med gennemførelsen af det foreliggende direktivforslag bør overvejes at ændre retsplejeloven på dette punkt, således at det i fremtiden bliver Advokatrådet - med efterfølgende godkendelse af Justitsministeriet - som udfærdiger etiske regler med bindende virkning for Advokatnævnet.

Efter artikel 26, stk. 3, litra d), skal tjenesteyderen, såfremt han udfører et lovreguleret erhverv, henvisse til de faglige regler, der gælder i oprindelseslandet, og angive hvordan man får adgang til disse.

Advokatrådet går ud fra, at denne bestemmelse ikke finder anvendelse i tilfælde, hvor tjenesteyderen i henhold til en af bestemmelserne i artikel 17-19 er undtaget fra oprindelseslandsprincippet. Dette bør fremgå udtrykkeligt enten af selve bestemmelsen eller i hvert fald af direktivets præambel.

Det fremgår af artikel 26, stk. 4, at bl.a. de anførte prisoplysninger skal være stillet til rådighed for klienten, inden skriftlig aftale indgås, og hvis der ikke indgås en skriftlig aftale, så inden advokatvirksomheden udøves. Advokatrådet skal hertil bemærke, at kravet om, at informationerne efter artikel 26, stk. 2, skal være stillet til rådighed, inden aftalen indgås ikke harmonerer med, at det i stk. 2 angives, at oplysninger skal gives "efter anmodning". Tjenesteyderen vil således ikke være i stand til at overholde stk. 4, såfremt tjenestemodtagerens anmodning f.eks. først fremkommer efter indgåelse af aftalen om udførelsen af tjenesteydelsen.

Det er i øvrigt ikke angivet i bestemmelsen, hvilke konsekvenser en tilsidesættelse af informationspligterne vil have. Således er det ikke angivet om tilsidesættelse af f.eks. artikel 26, stk. 3, litra b), vil have en civilretlig konsekvens, f.eks. at advokaten fortaber retten til salær, eller om en tilsidesættelse alene skal kunne medføre et disciplinært ansvar. Advokatrådet går derfor ud fra, at spørgsmålet om, hvilke konsekvenser der er forbundet med tilsidesættelse af oplysningspligterne, er overladt til medlemsstaternes nærmere bestemmelse.

I modsætning til artikel 7, nr. 6) indeholder artikel 26 ikke krav om, på hvilket sprog de i artikel 26 omhandlede oplysninger skal gives. Dette bør efter Advokatrådets opfattelse afklares ved en udtrykkelig bestemmelse herom i artiklen.

Ad artikel 27

Bestemmelsen, der vedrører erhvervsansvarsforsikringer og faglige garantier, finder så vidt ses anvendelse på danske advokater, idet advokater fra en anden medlemsstat, der varigt udfører tjenesteydelser her i landet efter etableringsdirektivets artikel 6 (bekendtgørelsens § 6, jf. vedtægterne § 44, stk. 4) er undtaget efter stk. 4, hvorefter forsikringskravet ikke berører de forsikringsordninger, som er fastsat i andre fællesskabsinstrumenter.

Efter dansk ret har advokater pligt til at tegne ansvarsforsikring, der dækker det erstatningsansvar, som advokaten måtte ifalde for formueskade påført tredjemand ved simpel uagtsom handling eller undladelse, der skyldes advokaten eller dennes personale. Om forsikringsordningen henvises i øvrigt til § 44 i Advokatsamfundets vedtægter som godkendt ved bekendtgørelse nr. 721 af 26. august 2002.

Herefter kan der opstå den mærkværdige situation, at danske advokater er omfattet af direktivets bestemmelse, mens advokater fra en anden medlemsstat, der udfører tjenesteydelser i Danmark er undtaget.

Sammenslutningen af europæiske advokatsamfund, CCBE, arbejder for tiden på at etablere en fælles europæisk ordning, der har til formål at harmonisere de vilkår, som skal gælde for advokatansvarsforsikringer inden for EU, og som vil kunne forhindre, at den anførte situation opstår.

Ad artikel 28

Bestemmelsen om eftersalgsgaranti ses ikke at have betydning indenfor advokatområdet.

Ad artikel 29

Bestemmelsen pålægger i stk. 1, medlemsstaterne at ophæve generelle forbud mod bl.a. advokaters kommercielle kommunikation samt at påse, at bl.a. advokaters kommercielle kommunikation overholder faglige regler i overensstemmelse med fællesskabsretten.

Advokatrådet går ud fra, at der ved "kommerciel kommunikation" forstås markedsføring og ikke f.eks. den interne kommunikation mellem advokat og klient.

Markedsføringsloven indeholder i § 6a et generelt forbud som omhandlet i artikel 29, stk. 1. Markedsføringslovens § 6a om bl.a. forbud mod uanmodet markedsføring ved brug af elektronisk post, automatisk opkaldssystem eller telefax er indsat med henblik på at gennemføre fjernsalgsdirektivets artikel 10, jf. direktiv 97/7/EF.

Som anført ovenfor i pkt. 2.3 synes direktivforslaget på dette punkt at være i konflikt med fjernsalgsdirektivet.

Advokatrådet finder i øvrigt, at bestemmelsen er opfyldt i dansk ret, idet de forhold, der er nævnt i bestemmelsen er i kerneområdet for Advokatrådets tilsyn med advokater og advokatvirksomheder, jf. retsplejelovens § 143, stk. 2, tjenesteydelsesbekendtgørelsens § 5 og etableringsbekendtgørelsen § 5.

Ad artikel 30

Af retsplejelovens § 124, stk. 1, 2. pkt. fremgår, at et advokatselskab alene må have til formål at drive advokatvirksomhed.

Da juridiske personer efter forslagets artikel 4, nr. 2), også kan være tjenesteydere, vil retsplejelovens bestemmelse være omfattet af artikel 30, stk. 1.

Bestemmelsen i retsplejeloven vil således ifølge forslaget som udgangspunkt skulle ophæves, medmindre kravet er berettiget for at sikre overholdelse af fagetiske regler, jf. forslagets artikel 30, stk. 1, litra a) og stk. 4.

Da kravet er indsat for at sikre selskabets uafhængighed af uvedkommende interesser ved udøvelse af advokatvirksomheden af hensyn til klienten, går Advokatrådet ud fra, at § 124, stk. 1, 2. pkt. vil kunne opretholdes. At hensynet til uafhængigheden i sig selv er anerkendelsesværdigt fremgår endvidere af artiklens stk. 2, litra b).

Retsplejelovens § 124, stk. 1, 2. pkt. finder ligeledes anvendelse på EU-advokaters varige virksomhed her i landet i advokatselskaber i henhold til etableringsdirektivet, jf. etableringsdirektivets artikel 11, stk. 1, in fine, og stk. 3, litra b), samt etableringsbekendtgørelsens § 13, stk. 2. Bestemmelsen om, at et advokatselskab alene må have til formål at drive advokatvirksomhed, er således allerede anerkendt i forbindelse med en anden fællesskabsretsakt.

Der stilles i lovgivningen ikke tilsvarende krav til en fysisk person om, at han alene må drive advokatvirksomhed. Derimod vil det konkret kunne være i strid med reglerne om god advokatskik, hvis advokatens uafhængighed drages i tvivl, jf. pkt. 2 om uafhængighed m.v. i de advokatetiske regler, som således allerede tilgodeser de hensyn, som skal iagttages efter artikel 30, stk. 2.

Det fremgår herudover af retsplejelovens § 122 at udøvelse af advokatvirksomhed ikke kan forenes med en juridisk stilling ved domstolene, anklagemyndigheden eller politiet.

Hvis en EU-advokat skal udøve advokatvirksomhed som lønmodtager her i landet i henhold til etableringsdirektivet, skal EU-advokaten oplyse, hvem der skal være hans arbejdsgiver. EU-advokaten kan ikke registreres i Advokatsamfundet, hvis han skal være lønmodtager hos de myndigheder, der er nævnt i retsplejelovens § 122.

Retsplejelovens § 122 vil således også være omfattet af direktivforslagets artikel 30, stk. 1. Bestemmelsens opretholdelse må dog (ligesom retsplejeloven. § 124, stk. 1, 2. pkt.) kunne begrundes i hensynet til uafhængigheden, jf. artikel 30, stk. 1, litra a).

Artikel 15, stk. 2, litra c), om krav om besiddelse af særlige erhvervs-mæssige kvalifikationer for at kunne besidde selskabskapital og lede visse selskaber, omhandler ligesom artikel 30, stk. 1 MDP og indebærer, at de danske regler som strider herimod skal evalueres - også selv om de danske regler har til formål at sikre advokaters

uafhængighed af andre hensyn end hensynet til klienten og tidligere er godkendt af EU i forbindelse med implementeringen af etableringsdirektivet.

Det er Advokatrådets opfattelse, at det i Danmark gældende forbud mod MDP-samarbejder mellem advokater og andre tjenesteudbydere opfylder forudsætningerne i artikel 30, stk. 1 for at kunne opretholdes.

Dette er i overensstemmelse med EU-Domstolens dom af 19. februar 2002 (sag C-309/99 - den såkaldte Wouters-sag). I sagen havde de hollandske advokatmyndigheder forbudt to hollandske advokater at udøve advokatvirksomhed i integrerede samarbejder med revisorer. Domstolen fandt, at forbudet mod integrerede samarbejder mellem advokater og revisorer udgjorde en berettiget restriktion for etableringsretten og/eller retten til fri udveksling af tjenesteydelser (præmis 122), og at advokatmyndighederne med føje har antaget, at et sådant forbud kan anses for at være nødvendig til sikring af, at advokaterhvervet udøves korrekt i henhold til den ordning, som gælder i Holland (præmis 123). Domstolen henviste i den forbindelse bl.a. til, at der i et vist omfang kan være uforenelighed mellem den *rådgivning*, der ydes af advokater, og den *kontrol*, der udøves af revisorer (præmis 104). Desuden anførte Domstolen, at de hollandske advokatmyndigheder med føje har kunnet antage, at en advokat ikke er i stand til at bevare sin uafhængighed og at overholde sin tavshedspligt ved rådgivning af klienten og ved varetagelse af dennes interesser, hvis han tilhører et partnerskab, som tillige har til opgave at gøre rede for de økonomiske følger af transaktioner, som advokaten har rådgivet om, samt at verificere disse (præmis 105).

Om artikel 30, stk. 2, bemærkes, at Advokatrådet i mange sammenhænge har påpeget, at MDP-samarbejder mellem især revisorer og advokater ikke bør tillades, idet disse to erhvervsfagets regler, interessekonfliktregler og regler om tavshedspligt er uforenelige. Et eksempel herpå er de i revisorbranchens udbredte regler om "chinese walls", som har til formål at forebygge interessekonflikter. Disse regler er efter Advokatrådets opfattelse aldeles uegnede og utilstrækkelige til at adskille aktiviteter, som kan udgøre en potentiel interessekonflikt.

Ved den seneste ændring af revisorlovgivningen er det blevet tilladt revisorer og revisionsvirksomheder at indgå i MDP-samarbejder med andre rådgivere. Revisorer og revisionsvirksomheder er dog stadig, som følge af reglerne i retsplejelovens §§ 122 og 124 afskåret fra at udøve advokatvirksomhed. Denne retstilstand bør efter Advokatrådets opfattelse opretholdes.

Om artikel 30, stk. 3, bemærkes, at bestemmelsen efter Advokatrådets opfattelse nødvendiggør en kritisk gennemgang af de nuværende regler om ejendomsformidlers oplysningspligt om samarbejder, provisionsaftaler m.v. med udbydere af finansielle produkter og forsikringsprodukter.

Ad artikel 31

Artikel 31 omhandler kvalitetssikring i form af certificering og lign. af tjenesteydelser. Med certificering menes ifølge de tilkendegivelser Kommissionen fremkom med i det under pkt. 1 nævnte møde ikke professionelle autorisationer, såsom advokatbestalling.

Bestemmelsen synes derimod for advokaters vedkommende, at indeholde en tilskyndelse til medlemsstaternes organisationer til at oprette specialistordninger og efteruddannelsesprogrammer.

Advokatrådets arbejde hermed er allerede langt fremme, jf. koncepterne om Danske Boligadvokater og Mediatoradvokater, hvorefter advokater i deres virksomhed skal iagttage særlige regler.

For så vidt angår artikel 31, stk. 5, bemærkes, at den europæiske sammenslutning af advokatsamfund, CCBE, arbejder på at harmonisere kravene om efteruddannelse af advokater, og på at gøre sådan efteruddannelse obligatorisk som led i kvalitetssikring af advokatydelser. Også her taler harmoniseringshensyn derfor for at lade kompetencen til - med Justitsministeriets efterfølgende godkendelse - at fastsætter regler om advokaternes pligter være hos Advokatrådet.

Ad artikel 32

Det er uklart om kontaktdressen i artikel 32, stk. 1, skal være advokatens egen kontaktdresse eller adressen på et klageorgan.

Bestemmelsen i stk. 2 er ikke nærmere omtalt i direktivudkastets præambel. Advokatrådet må efter Kommissionens udtalelser på det ovennævnte møde den 2. marts 2004 lægge til grund, at pligten til at svare på en klage ikke forudsættes håndhævet gennem disciplinære sanktioner eller straf. I modsat fald kan der opstå spørgsmål om bestemmelsens forenelighed med artikel 6 i EMRK, som indeholder et forbud mod selvinkriminering.

Efter Advokatrådets opfattelse bør bestemmelsen i artikel 32, stk. 3, udgå, idet bestemmelsen ikke tager højde for at bevisbyrden efter almindelige retsplejeprincipper bør kunne vende - i hvert fald i sager, hvor tjenesteyderens modpart ikke er forbruger.

Artikel 32, stk. 5, indebærer bl.a. at advokater i ethvert dokument, hvori advokatydelser er beskrevet i detaljer, skal give klienten klagevejledning. Dette må efter Advokatrådets opfattelse indebære, at klagevejledning i praksis skal gives ved opgørets bekræftelse.

Ad artikel 33

I tilknytning til artikel 33 bør der efter Advokatrådets opfattelse af hensyn til tjenesteyderens (advokatens) retssikkerhed indføres en bestemmelse svarende til forvaltningslovens § 32, hvorefter en kompetent myndighed i forbindelse med sin virksomhed ikke må skaffe sig fortrolige oplysninger, som ikke er af betydning for udførelsen af myndighedens opgaver.

3.6. Under dette punkt gennemgås direktivforslagets resterende bestemmelser (artikel 34- 46) i det omfang bestemmelserne efter Advokatrådets vurdering har betydning for advokater.

Ad artikel 34

Artikel 34, stk. 1, synes alene at give mening for de tjenesteydere, der er omfattet af oprindelseslandsprincippet i artikel 16.

Bestemmelsen er for advokaters vedkommende direkte i modstrid med reglerne i etableringsdirektivet (artikel 6, stk. 1, og 7, stk. 1, samt etableringsbekendtgørelsen § 5) og reglerne i tjenesteydelsesdirektivet for så vidt angår advokatens repræsentation og forsvar af en klient for retten eller overfor offentlige myndigheder (artikel 4 og tjenesteydelsesbekendtgørelsens § 5), medmindre tanken har været, at advokaten skal være undergivet tilsyns- og kontrolbeføjelser fra såvel oprindelseslandet som værtslandet.

Dette kan imidlertid næppe antages at have været tanken, idet en sådan dobbeltregulering ikke synes at være i overensstemmelse med direktivets øvrige bestemmelser, hvorfor Advokatrådet skal opfordre til, at artikel 34 enten udgår eller ændres, således at der udtrykkeligt fremgår, at bestemmelsen om at tjenesteyderen er undergivet oprindelseslandets kontrol ikke gælder i de tilfælde, hvor der er gjort undtagelse fra oprindelseslandsprincippet (jf. artikel 17-19).

Ad artikel 35

Det bør nærmere præciseres, hvilke registre artikel 35, stk. 6 omhandler.

Der må være tale om registre indeholdende oplysninger, som er forskellige fra de oplysninger, som er omhandlet i artikel 33. Artikel 33 giver ellers ikke mening. Der henvises i øvrigt til det anførte ovenfor vedrørende Ad artikel 6, 7 og 8.

Ad artikel 36-38

Ingen bemærkninger

Ad artikel 39

Den nuværende kompetencefordeling i retsplejeloven mellem Advokatrådet og Advokatnævnet gør det ikke muligt for Advokatrådet at udarbejde et adfærdskodeks som omhandlet i artikel 39, dvs. regler som er bindende for advokaterne, Advokatnævnet og domstolene. Der henvises til bemærkningerne til artikel 26, stk. 3.

Advokatrådet kan tilslutte sig, at regler om europæiske advokaters adfærd fastlægges i en fælles bindende "code of conduct" udarbejdet af sammenslutningen af europæiske advokatsamfund, CCBE, og tiltrådt af de nationale advokatorganisationer. Denne "code" bør om nødvendigt suppleres med nationale god skik regler.

Det bemærkes, at CCBE allerede har indledt en dialog med Kommissionen om dette spørgsmål.

4. Afslutning

Som det vil være fremgået savner direktivforslaget på mange punkter en nærmere afklaring. Direktivforslaget bør således undergives en omfattende juridisk teknisk gennemarbejdning, således at det især sikres, at enhver tvivl om direktivforslagets anvendelsesområde elimineres.

Der er næppe tvivl om, at de kommende forhandlinger i den af Rådet nedsatte arbejdsgruppe vil komme til at udstrække sig over længere tid. Det skal i den forbindelse påpeges, at Advokatrådet lægger vægt på gennem specialudvalgsmøder og evt. også bilaterale møder med styrelsen løbende at blive orienteret om forløbet af forhandlingerne i Rådets arbejdsgruppe.

Endelig finder Advokatrådet, at det vil være nyttigt, hvis der så snart som muligt blev afholdt et møde mellem styrelsen, Justitsministeriet og Advokatrådet med henblik på en nærmere drøftelse af de for advokater mest centrale bestemmelser i direktivforslaget.

Med venlig hilsen

Henrik Rothe

Elle

Advokatrådet

ADVOKAT

SAMFUNDET

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

14 JAN. 2005	
ADVOKAT	KOPI
J. nr.	
Art. nr.	
Emneord	

KOPI

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

DATO: 13-1-2005
J.NR.: 04-012902-04-0521
REF.: rgr/spi

Formandskabets forslag af 15. november 2004 om ændring af direktivforslaget om tjenesteydelser i det indre marked

Advokatrådet er gennem sin europæiske søsterorganisation CCBE blevet bekendt med, at det hollandske formandskab i EU den 15. november 2004 har fremlagt et nyt direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked, som på nogle centrale punkter adskiller sig fra det af Kommissionen fremlagte forslag (KOM(2004)2 endelig udgave).

Advokatrådet har gennemgået formandskabets forslag, og skal i den anledning fremkomme med bemærkninger til nogle af de ændringer, som findes i formandskabets forslag.

Ad artikel 3

Formandskabet foreslår, at artikel 3 ændres, således at bestemmelsens sidste punktum affattes således:

"Other Community instruments, in particular those governing specific services activities fully apply and are complemented by this Directive."

Advokatrådet går ud fra, at formålet med denne ændring har været at skabe klarhed over, hvilke regler der gælder i tilfælde, hvor direktivforslaget er uforeneligt med anden fællesskabsret.

Den pågældende ændring skaber imidlertid ikke den anførte klarhed, idet det fortsat fremgår af præambelens pkt. 13, at både direktivforslaget og anden fællesskabsret gælder, når en tjenesteydelse allerede er omfattet af anden fællesskabsret.

E-mail: samfund@advocom.dk
Homepage: www.advocom.dk

Advokater har som bekendt i mange år været omfattet af henholdsvis et etableringsdirektiv¹ og et tjenesteydelsesdirektiv². Advokatrådet har i sit høringssvar af 10. marts 2004 gjort opmærksom på flere tilfælde, hvor direktivforslagets bestemmelser ikke er i overensstemmelse med den gældende fællesskabsretlige regulering af advokaters forhold.

Det er Advokatrådets vurdering, at denne dobbeltregulering af retssikkerhedsmæssige og lovtekniske grunde er u hensigtsmæssig, idet der skabes tvivl om, hvilke regler advokater skal følge, når der udføres advokatvirksomhed over grænserne.

For at undgå sådanne problemer foreslår Advokatrådet, at der fra dansk side arbejdes for, at advokaters forhold undtages fra direktivforslaget. En tilsvarende holdning findes efter Advokatrådets oplysninger i flere andre medlemsstater.

Det eneste reelle alternativ hertil er, at det i præamblen udtrykkeligt præciseres, at direktivets kapitel II og III og eventuelt også andre af direktivets bestemmelser ikke finder anvendelse på områder, der allerede er reguleret af de gældende sektordirektiver. Denne løsning er imidlertid ikke attraktiv allerede fordi, store dele af direktivforslaget fortsat er så uklare, at der er væsentlig tvivl om rækkevidden af de rettigheder og pligter, der indføres med direktivet.

Advokatrådet foretrækker således en fuldstændig undtagelse fra direktivet. Sektordirektiverne har samme formål, som det fremlagte forslag, og erfaringerne med sektordirektiverne har været ganske gode, idet det for advokater er helt sædvanligt at udføre advokatvirksomhed på tværs af grænserne, hvilket i det store hele foregår problemfrit.

En særskilt regulering af advokaters forhold understreger, at det i alle demokratiske lande er anerkendt, at det af hensyn til klientens retssikkerhed må sikres, at advokaten i sin varetagelse af den enkelte klients interesser er uafhængig af alle uvedkommende interesser. Advokaters forhold reguleres således efter helt andre hensyn og regler end andre liberale erhverv.

Ad artikel 9, stk. 3

Af artikel 9, stk. 3, i Kommissionens direktivforslag fremgår, at kapitel II, afdeling 2, ikke finder anvendelse på tilladelsesordninger, der er obligatoriske eller tilladt i henhold til andre fællesskabsinstrumenter. Bestemmelsen må forstås således, at den til-

¹ Jf. Europa-parlamentets og Rådets direktiv 98/5/EF af 16. februar 1998 om lettelse af adgangen til varig udøvelse af advokaterhvervet som selvstændig eller som lænmodtager i en anden medlemsstat end den, hvor beskikkelsen er opnået.

² Jf. Rådets direktiv 77/249/EØF af 22. marts 1977 om lettelse med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser.

ladelsesordning, som omhandlet i det gældende etableringsdirektiv, er undtaget fra direktivudkastets kapitel II, afdeling 2.

Formandskabet har foreslået en ændring af artikel 9, stk. 3, som synes at have til følge, at direktivudkastets kapitel II, afdeling 2 (med undtagelse af artikel 9, stk. 1) nu også skal finde anvendelse på den tilladelsesordning, som er omhandlet i etableringsdirektivet.

Formandskabet har ikke begrundet ændringen, som har meget vidtgående konsekvenser.

Advokatrådet kan under ingen omstændigheder gå ind for ændringen, idet den gældende tilladelsesordning, som er godkendt på fællesskabsniveau, derved erstattes af direktivforslagets tilladelsesordning, hvilket - stik imod intentionen - indebærer, at tilladelsesordningen samlet set gøres mere administrativ byrdefuld for såvel advokater som involverede myndigheder.

Artikel 15 m.fl. - særlige hensyn

I flere af direktivforslagets bestemmelser, som indeholder påbud eller forbud for medlemsstaterne, er der hjemmel til, at den i medlemsstaterne gældende ordning vil kunne opretholdes, hvis særlige hensyn taler herfor.

Formandskabet har i flere af punkterne i præamblen (f.eks. pkt. 27 b og 33) henvist til, at i henhold til EU-domstolens praksis vil hensyn til "public health and social policy" kunne retfærdiggøre en opretholdelse af den pågældende nationale ordning. I pkt. 24 a er herudover anført:

"The overriding reasons relating to the public interest to which reference is made in certain provisions of this Directive are those recognised by the Court of Justice in relation to Articles 43 and 49 of the Treaty, notably public policy, public security, public health, the protection of consumers, recipients of services, workers, the environment including the urban environment, the health of animals, intellectual property, the conservation of the national historic and artistic heritage or social policy objectives and cultural policy objectives".

Advokatrådet skal henlede opmærksomheden på, at EU-domstolen i sin dom af 19. februar 2002 (sag C-309/9 Wouters) har anerkendt, at også hensynet til en advokats uafhængighed og tavshedspligt ved rådgivning af sin klient samt varetagelse af dennes interesser kan have forrang frem for etableringsretten og/eller retten til fri udveksling af tjenesteydelser.

Hvis direktivet skal finde anvendelse på advokaters forhold, finder Advokatrådet det naturligt, at også hensynet til advokaters uafhængighed og tavshedspligt udtrykkeligt

kommer til at indgå blandt de hensyn, der i præamblen nævnes som hensyn, der kan retfærdiggøre begrænsninger i etableringsretten m.v.

Direktivets anvendelse på rent interne forhold

Advokatrådet har i sit omtalte høringssvar rejst spørgsmål om, hvorvidt direktivet finder anvendelse på rene interne forhold, uden noget grænseoverskridende element.

Dette meget centrale spørgsmål er forsat uafklaret. Advokatrådet er blevet opmærksom på, at det tilsvarende spørgsmål er reguleret i pkt. 7 i præamblen til etableringsdirektivet. Det fremgår heraf:

"Whereas, in keeping with its objective, this Directive does not lay down any rules concerning purely domestic situations, and where it does affect national rules regulating the legal profession it does so no more than is necessary to achieve its purpose effectively; whereas it is without prejudice in particular to national legislation governing access to and practice of the profession of lawyer under the professional title used in the host Member State;"

For at skabe den ønskede klarhed om det rejste spørgsmål finder Advokatrådet, at en tilsvarende bestemmelse bør indsættes i det foreliggende direktivforslag.

Kopi af Advokatrådets brev er sendt til Erhvervs- og Byggestyrelsen.

Med venlig hilsen

Henrik Rothe

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Tel. +45 33 92 00 00
Fax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
Telex 31292 ETR DK
Telegr. adr. Etrangeres
Girokonto 300-1806

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

10. maj 2006

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Økonomi- og Erhvervsministeriets besvarelse af spørgsmål 4 ad KOM(2004) 0002 af 4. maj 2006.

Audun Toft R

NOTAT

8. maj 2006

IS

Eksp.nr. 267671

/kwe-dep

KOM (2004) 0002 - Spørgsmål 4

Vedlagt besvarelse af Ad KOM (2004) 0002 – Spørgsmål 4 høringssvar i relation til Kommissionens reviderede forslag til et tjenesteydelsesdirektiv (KOM (2006) 0160).

Josephine Ramsing Parnas

Fra: Henriette Andersen [HA@d-s-k.dk]
Sendt: 21. april 2006 14:07
Til: Josephine Ramsing Parnas
Emne: Servicedirektivet, KOM (2006) 160

DSK har fået ovennævnte i høring og henviser i det hele til høringssvar afgivet af HTSI

Med venlig hilsen

Henriette K.B. Andersen
Underdirektør, advokat
De Samvirkende Købmænd
Svanemøllevej 41
2900 Hellerup

tlf. 39 62 16 16
fax 39 62 03 00
e-mail HA@d-s-k.dk

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Att. Josephine Parnas
jp@ebst.dk

24. april 2006

Benedicte Federspiel
Dok. 41872/ph

Service direktivet

Erhvervs- og Byggestyrelsen har anmodet om bemærkninger til Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked (servicedirektivet).

Høringen er bilagt et notat på en side, der omtaler nogle ændringer i forhold til det oprindelige direktiv. Disse ændringer er ikke en stor overraskelse, og det havde være nyttigt, såfremt notatet også havde forholdt sig til eventuelle ændringer i forhold til den meget omtalte afstemning i Europa-Parlamentet i februar, som det er anført, at Kommissionen "i al væsentlighed" har rettet sig efter i det reviderede forslag.

Som Forbrugerrådet tidligere har givet udtryk for, er vi **moderat glade** for det kompromis, som Europa-Parlamentet nåede frem til, idet vi bl.a. beklagede, at så vigtige områder som den private sundhedssektor og det juridiske område var undtaget. Kommissionen har valgt, at **det juridiske område fortsat skal være omfattet, hvilket Forbrugerrådet støtter.**

Artikel 3, stk. 2, omtaler, hvilke retsregler der skal gælde i forbrugersager (private international law - Rom I og II). Imidlertid er ingen af disse forordninger færdigbehandlet, og Forbrugerrådet er bekymret over, at der i Kommissionens formulering af artikel 3, stk. 2, står, at forbrugers hjemlands regler vil gælde "in principle". Dette var ikke formuleringen i Europa-Parlamentets forslag til artikel 3, stk. 2, hvor der stod, at forbrugeren "in any case" vil kunne anvende reglerne i sit hjemland. Dette er især vigtigt, fordi udkastet til Rom II i øjeblikket beklageligvis ikke automatisk giver forbrugeren denne mulighed i sager om produktansvar.

Forbrugerrådet finder **ikke**, at det er rimeligt, at der er forskel på hensynet til forbrugerbeskyttelse – "**overriding reasons relating to public interest**", der i artikel 4, pkt. 7 (a), bl.a. definerer dette som omfattende forbrugerbeskyttelse. Dette hensyn nævnes i artikel 9 og 10, der omhandler retten til at etablere sig, men ikke når

Fiolstræde 17
Postboks 2188
DK-1017 København K

Tlf. (+45) 7741 7741
Fax (+45) 7741 7742
Mail fbr@fbr.dk
Web www.fbr.dk

det drejer sig om fri bevægelighed, hvor artikel 16, stk. 3, ikke indeholder en tilsvarende formulering.

Vedr. **artikel 27 om ansvarsforsikring og garantier** finder Forbrugerrådet, at der skal stilles krav herom (ikke blot overlades til medlemsstaten ("Member States may ensure...")), ligesom tjenesteyderen skal give oplysninger om indholdet – ikke kun på anmodning fra modtager af tjenesteydelsen ("at his request"), i hvert fald ikke hvis denne er en forbruger.

Ligeledes finder Forbrugerrådet, at tjenesteyder i **artikel 28 om "After-sales guarantees"** på eget initiativ skal informere modtageren herom, og ikke kun "at his request".

I **artikel 32 om "Settlement of Disputes"** er der foretaget visse forbedringer, men Forbrugerrådet mener fortsat, at der bør stilles krav om, at der oprettes uafhængige og effektive klagesystemer.

Med venlig hilsen

Villy Dyhr	Benedicte Federspiel
Chef for Politisk Afdeling	Chefkonsulent

Erhvervs- og Boligstyrelsen
Att.: ebst@ebst.dk
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

21. april 2006

Høring vedr. EU Kommissionens reviderede forslag til servicedirektiv

Tak for muligheden for at kommentere direktivforslaget.

Vi har ingen kommentarer, men noterer os, at det er blevet præciseret, at evt. specialdirektiver går forud for servicedirektivet.

Med venlig hilsen

Henrik Carmel
fagkonsulent.

Foreningen af Registrerede Revisorer

Josephine Ramsing Parnas

Emne: Høring vedr. Servicedirektivet

Til Josephine Ramsing Parnas

Indledningsvis vil jeg beklage den sene fremsendelse af høringssvar, som jeg håber, at man alligevel vil tage i betragtning.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører har følgende bemærkninger til Servicedirektivet:

Art. 27 er efter FRI's vurdering en kilde til bekymring, idet forsikringskravene og ansvarskravene i diverse EU-lande ikke harmonerer. FRI's europæiske organisation EFCA har udarbejdet en rapport om forsikringssituationen i diverse EU-lande. Det fremgår heraf klart, at kravene er meget forskellige. Det vil derfor være et stort problem at få art. 27 til at fungere i praksis, hvilket er u hensigtsmæssigt.

For så vidt angår direktivet generelt vedlægges endvidere EFCA's bemærkninger. Begge dokumenter er på engelsk, hvilket jeg forudsætter ikke er noget problem.

Med venlig hilsen
Ulla Sassarsson, advokat
FRI
Kristianiagade 8
2100 København Ø
Tlf.: 35253737
E-mail: US@frinet.dk
Fax: 35253738

THE STATUTORY REQUIREMENT FOR THE PROVISION OF PROFESSIONAL INDEMNITY INSURANCE WITHIN EFCA MEMBER ASSOCIATIONS

- A report by the Professional Liability Committee -

Ewan A MacGregor
Chair Professional Liability Committee
11th January 2006

Purpose

Article 27 of the proposal for a directive of the European Parliament and of the council on services in the internal market [SEC (2004) 21] states:

“Member States shall ensure that providers whose services present a particular risk to the health or safety of the recipient, or a particular financial risk to the recipient, are covered by professional indemnity insurance appropriate to the nature and extent of the risk, or by any other guarantee or compensatory provision which is equivalent or essentially comparable as regards its purpose.”

The purpose of this report is to examine what provisions, if any, exist within EFCA Member States for the statutory provision of Professional Indemnity Insurance.

Method

A questionnaire was issued to all Member Associations to establish whether a statutory regime existed and if not, what level of PII was commonly provided by consulting engineers.

Summary

Responses were received from sixteen associations:

[Belgium, Denmark, France, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Netherlands, Portugal, Poland, Romania, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, United Kingdom]

Other than in France, Italy and Poland there are no statutory requirements for consulting engineers to carry PII.

However in a previous study Portugal had stated a requirement to carry PII, while Austria had stated that there was a requirement for chartered engineers to carry PII but not consulting engineers. [Austria have not participated in the current exercise].

Responses

The sixteen responses are summarised as follows:

BELGIUM / ORI

- No statutory requirements to provide PII
- Standard forms of appointment do not require consulting engineers to provide PII
- Consulting engineers generally include a negotiated level of PII based on a capped financial amount

DENMARK / FRI

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do require consulting engineers to provide PII
- A unique figure is included for each project based on either a multiple of their professional fees or a capped financial amount

FRANCE / SYNTEC – INGENIERIE

- Statutory Requirement to provide PII for particular area of work
- Standard forms of appointment do not require consulting engineers to provide PII for other areas of work
- Consulting Engineers negotiate levels of PII as a basis of a factor of their fees or as a capped financial amount

GREECE / HELLASCO

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do not require consulting engineers to provide PII
- Although consulting engineers do not generally negotiate individual provisions of PII, a value of €1 million is considered reasonable for medium and large projects

HUNGARY / AHCEA

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do require consulting engineers to provide PII

- A unique figure is included for each project based on either a multiple of their professional fees or a capped financial amount

IRELAND / ACEI

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do require consulting engineers to provide PII
- A unique figure is included for each project based on either a multiple of their professional fees or a capped financial amount
- Public Tender Contracts require €6.5m of PII

ITALY / OICE

- A number of laws require consulting engineers to provide PII.
- The level of PII required is limited to 10-20% of the works value to a maximum of €2.5 million
- The requirement to provide PII is for contractual liabilities only

NETHERLANDS / ORI

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do require consulting engineers to provide PII
- A unique figure is included for each project based on either a multiple of their professional fees or a capped financial amount
- The appointment contracts carry an effective limit on financial liability to €1 million or the level of the fee whichever is the lesser. (For certain public contracts, the limit of liability is €1 million on the level of fee whichever is the greater)

PORTUGAL / APPC

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do require consulting engineers to provide PII
- A unique figure is included for each project based on either a multiple of their professional fees or a capped financial amount
- Consulting engineers generally carry a general level of PII as a percentage of their annual turnover

POLAND / SIDIR

- A minister of Finance Decree of 2002 requires PII for civil liability of engineers and architects
- The level required is €50k, and is for all activities of the engineer
- Contractual liability is covered by a separate insurance policy up to the value of the contract

ROMANIA / ARIC

- No statutory requirements to provide PII
- Standard forms of appointment do not require consulting engineers to provide PII
- Consulting engineers do not generally negotiate individual provision of PII

SPAIN / TECNIBERIA CIVIL/ASINCE

- No statutory requirements to provide PII
- Standard forms of appointment do not require consulting engineers to provide PII
- Consulting engineers generally include a negotiated level of PII based on a capped financial amount
- There is a statutory limit of financial liability in public procurement contract of 50% of the damages to a limit of 5 times the fee value

SWEDEN / STD

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do require consulting engineers to provide PII
- A unique figure is included for each project based on either a multiple of their professional fees or a capped financial amount

SWITZERLAND / USIC

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do not require consulting engineers to provide PII
- Consulting engineers generally include a negotiated level of PII based on a capped financial amount

TURKEY / ATCEA

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do not require consulting engineers to provide PII
- Consulting engineers generally include a negotiated level of PII based on a capped financial amount

UNITED KINGDOM / ACE

- No statutory requirement to provide PII
- Standard forms of appointment do require consulting engineers to provide PII
- A unique figure is included for each project based on either a multiple of their professional fees or a capped financial amount
- Financial caps on liability are often agreed but this does not affect the level of PII to be provided by the consulting engineers

EUROPEAN ENGINEERING CONSULTANCY AND THE PROPOSED DIRECTIVE ON SERVICES IN THE INTERNAL MARKET

I. INTRODUCTION

The problems of EFCA with the proposed directive appear to concentrate on the country of origin principle (article 16), the derogations thereon (article 17) and on professional insurance (article 27) as they may affect the provision of service by European consulting engineers.

II. THE INTERNATIONAL ACTIVITIES OF EUROPEAN ENGINEERING CONSULTANCY

The only recent figures on the international activities of European Engineering Consultancy at disposal are those contained in the Syntec report of 7 February 2005, from which it appears that European activities outside of France represent only 650 million € in a total turnover of 17 billion €. Thus, whereas 10.5% of total French turnover is realised abroad, only 3.78% is realised in other countries of the EU.

These figures, which should be put in a context of the relevant figures for other EU countries¹, seem to confirm a finding which EFCA made already many years ago i.e. European engineering consultants are more active in foreign third country markets than in other EU countries. A possible first explanation for the relatively high figures for export of services to countries outside the EU is the fact that the local profession in these countries was less developed and that European consultants benefited from European development programmes for third countries.

However, it is understood that the above percentages do not treat as exports to other EU countries the activities which are developed in joint venture with local consultants in those countries or through take over of a local consultant. Through the use of such channels there is substantial activity of European engineering consultants in other EU countries.

---

¹ FRI-Survey of architectural and consulting engineering services 1999: Statistical analysis related to the EU Services Directive
This study reveals that overall cross border European trade of EFCA members represents even less than 1%
FRI (Denmark) has carried out this annual survey between 1994 and 1999

The Commission considers this form of free movement and establishment of service providers as an “arrangement strategy”:

“Contacts with interested circles confirm these arrangement practices, and in particular those involving the establishment of partnerships with local operators in order to “renationalise” the situation and thereby, circumvent the reluctance of certain authorities to grant access to their national market” (Report on the State of the Internal Market for Services – COM (2002) 441 final of 30.07.2002, p. 68).

From the above could be concluded that the national rules for access and exercise of service activities are effective as barriers for more intra-community service activity.

III. ABOLISHMENT OF BARRIERS FOR ENGINEERING CONSULTANCY SERVICES

Research² was done on barriers for the construction industry following the publication of a draft general directive on the liability of service providers. National construction related legislation did not seem to create barriers to the provision of cross-border services or to affect the quality of consumer protection.

The Commission’s Report on the State of the Internal Market for Services (COM(2002)441) lists consulting engineers as service providers who are subject to barriers, e.g.

- nationality requirements (p. 17 – footnote 17),
- differences between the member states regarding activities considered to be “regulated professions” (p. 20 – footnote 47),
- differences regarding the fields of activity covered by a particular professional qualification (p. 21).

The question to be answered is whether the proposed directive for services will indeed contribute towards a more integrated market for engineering consultancy services and whether the proposed means are adequate.

---

² GAIPEC REPORT, October 1992 (construction related professions and industry sectors – Groupement des Associations InterProfessionnelles Européennes de la Construction)

IV. GENERAL COMMENTS ON THE COUNTRY OF ORIGIN PRINCIPLE

1. The country of origin principle is embedded in Chapter III of the directive concerning the free movement of services.

The introductory clause 19 of the proposed directive distinguishes clearly between the situations covered by the freedom of establishment and those covered, due to the temporary nature of the activities concerned, by the free movement of services.

Thus, the scope of application of the country of origin principle is limited to those service providers who deliver a service in another EU country without establishing themselves there.

A first possible problem is therefore the risk of abuse of the freedom to provide services by service providers who should, because of the intensity or frequency of their activities in other EU countries, establish themselves there and comply with the rules of the host country (as they may be relaxed in the meantime as a result of the implementation of Chapter II of the proposed directive).

2. The country of origin principle, now envisaged for the free movement of services exists already for the free movement of goods, which need only comply with the requirements of their EU country of origin.

Services cannot be compared to products, however, because a product, once produced, can move independently from its manufacturer. Services, on the other hand, cannot always be dissociated from their provider who, if the service has to be rendered in another country, has often to move to that other country as well. Thus the pure design activity of an engineer can be delivered in his country of origin (in the form of blue prints which are mailed to the host country where construction takes place) but he cannot fulfil his control and advisory role in the construction process without moving to the host country where the building activity takes place. The proposed directive thus deals with both the subject of the service and the provider himself. This is more complex than dealing with goods and makes the application of the country of origin principle inappropriate for services.

-
3. The country of origin principle is furthermore inconsistent with the principle applying to the posting of workers, for which the rule is applicability of at least certain rules of the host country.

If the latter has been defended by the concern for maintenance of the “acquis social” in the host country, its immediate effect, if not its objective, was also not to distort competition as a result of the influx of cheaper workers. It would appear that the principle of applicability of at least certain local rules has to be accepted in relation to service providers for the same reason.

If the host country has higher standards and professional requirements, and assuming they comply with the requirements of the proposed directive, these should apply without discrimination to all service providers whatever their origin and without regard as to whether they are established in the host country or not.

If the standards and requirements are unduly high or complex, and constitute unjustified barriers for service providers, they have to be abolished or relaxed, for both national and other EU providers no matter where they are established (cfr. article 15 of the proposed directive).

4. The proposal provides in Chapter II for the simplification of procedures and formalities applicable to access to a service activity (article 5) and prohibits authorisation schemes unless they comply with certain conditions (articles 9, 10 and 14).

The so-called “Convergence Programme” contains certain due dates for reporting obligations in this respect, but the timing for national abolition of undue requirements for service providers or for the effect of alternative European actions as envisaged in article 41.(4), is not strict.

Hence, the application of the country of origin will be effective much earlier than the possible relaxation of national administrative procedures.

In view of the confusion which the application of the country of origin may create (see e.g. item paragraph V.3. hereafter), it would seem preferable to realise the free movement of services of Chapter III of the proposal – whether on basis of a country of origin principle or of a host country principle – after, instead of before or simultaneously with, the realisation of freedom of establishment for service providers as envisaged in Chapter II of the proposal.

The obligation which the directive intends to impose on the member states for the purpose of increasing freedom of establishment and securing quality of services should be effective first and as soon as possible be the subject of the convergence programme described in Chapter IV. Only then would the adequate circumstances for the free movement of services on basis of a country of origin principles as envisaged in Chapter III be realised.

5. If the Community opts for the free movement principle prior to minimal convergence of the national systems applicable to service providers, as it has done for the free movement of products, a considerable burden will be put on the recipient of the services. He would have to familiarise himself with the rules of the country of origin in order to assess whether he prefers the service subject to these rules to the service of a provider who is subject to the well known rules of the recipient’s own country.

As the purchaser of goods imported from other EU countries, the recipient of the service would have to familiarise himself with the market of the country of origin in order to be able to compare the price/quality ratio between services not just from different providers but from different origins.

The choice for the recipient of the service (as for the purchaser of a product) will become larger but not necessarily easier. Due to the lack of convergence between the EU countries, the services will be hard to compare.

As services tend to be less standardised, their recipient will face more problems than the purchaser of goods when offered a choice between services which comply with non-harmonised requirements.

Article 26 of the proposed directive tends to assist the recipient in his quest for information on providers and recipients but does not address e.g. the language barriers which may exist!

6. The new burden for the service purchaser of comparing services from different origins and subject to different rules, may in theory be compensated by a higher quality or lower price of the “imported” service. The question is, however, whether this advantage will in practice be realised. Indeed the advantage of the service provider to render services in the host country under the same rules as in his country of origin will be a real advantage only if he can compete in the host country by offering:
  - (i) either at least the same quality of services as those offered by the national providers, for a cheaper price, or
  - (ii) a better quality for the same price.

Thus service providers from countries with low prices or high quality are the only ones which may benefit from the country of origin principle.

7. The country of origin principle is combined with a duty of the country of origin to monitor and supervise the service providers also when active abroad (articles 16.(3) and 34).

The proposal acknowledges that the supervision will be difficult for the country of origin and consequently requires the host country to give assistance and cooperate for this supervision (article 35). The experience with the posting of workers directive has confirmed the problems of combined control.

The cooperation necessarily implies an increase of administrative work of the two countries and consecutive costs which could be avoided if the rules of the host country were applied to the service providers locally active and supervised by the same country.

The choice of the country of origin rules (rather than the host country rules) for application to service providers rendering services in other EU countries without establishing themselves there, clearly is to the advantage of the service providers who want to operate European-wide.

However, their activity in the host country will create a burden for

- a. the authorities of their country of origin who will have to supervise their activity outside their territory,
- b. the authorities in the host country who will have to assist the authorities of the country of origin,
- c. the recipients of the service who will need to inquire about the rules applicable in the country of origin,

- d. the established service providers in the host country who may have a competitive disadvantage if the service provider from the country of origin has less administrative obligations, hence less costs etc.
- Who will bear the ultimate costs of a. and b.?
- Is the price or quality advantage which the recipient may hope to obtain from contracting with a service provider from another EU country worth the extra cost of gathering information (c.)?
- Does the competitive advantage of the foreign service provider (d.) not constitute a discrimination of the local providers who are, until the EU harmonises the national rules, subject to stricter rules?

V. CONSTRUCTION RELATED SERVICES AND THE COUNTRY OF ORIGIN PRINCIPLE

1. Construction is in all EU countries a highly regulated industry.

Beyond the standards and norms for products and processes which are the subject of harmonisation, most construction related professions are regulated. Construction is subject to local mandatory laws (e.g. zoning rules, health and safety rules, special professional liability regimes, some of them with penal sanctions). According to article 16.(2) of the proposed directive, the country of origin principle covers national provisions relating to access to and exercise of a service activity, but in particular also requirements governing the quality or content of the service and the provider's liability.

It is particularly difficult to distinguish, among the many rules applicable to construction, between those which are and those which are not "relating to access and exercise of a service activity" and for many mandatory rules of the place of construction it will be difficult to determine whether they are superseded by the rules of the country of origin (e.g. decennial liability in France and Belgium and mandatory insurance of professional liability for architects in Belgium).

2. Construction related services are likely to come under at least one of the derogations from the country of origin principle. E.g. article 16.(17) – specific requirements linked to the particular characteristics of the place where the service is provided and with which compliance is indispensable for reasons of public policy or public security or for the protection of public health or the environment.

The exception leaves open questions of interpretation, though, and it is to be feared that it will lead to different application in different member states.

Moreover, the question arises what relationship exists between the requirements linked to the particular characteristics of the place where the service is provided and with which compliance is indispensable for reasons of public policy/security or public health (article 17.(17)) on the

one hand, and services which present a particular risk to the health or safety of the recipient referred to in article 27, on the other hand.

If a list of the latter is to be established by the Commission (article 27.(5)), why should the Commission not also, for clarity's sake, establish the list of requirements meant in article 17.(17)? This would meet the concern of different interpretations of this article by different member states.

3. If the different service providers on a simple construction site are subject to different national rules, the recipient may well be facing either an overlap of responsibilities, quality guarantees, insurances, personal qualifications, or gaps in the cooperation between the various participants.

The recipient would be well advised to contractually agree with each of the service providers on the applicability of local law, not only to his contract but also to the professional requirements for each participant.

Article 17.(20) foresees an exception to the country of origin principle for the freedom of the parties to choose the law applicable to their contract. Query whether the parties are also free to contract out of the country of origin principle to the extent it governs non-contractual issues.

4. The country of origin principle seems to assume that the differences in regulation of service providers from one EU country to another are minor or only a matter of detail and that therefore only the law of the country of origin of the service provider applies to him even when he works temporarily abroad.

The differences between the EU countries are sometimes much more fundamental.

Thus, a possible problem for the application of the country of origin principle to a service provider who renders a service in another EU country consists in the possibly different definitions of certain types of services or professionals who usually deliver these services.

E.g. if designing a building is in the host country the monopoly of certain qualified service providers, and if a service provider is in his host country free to deliver designing services, he can design a building in the host country.

Alternatively, a consulting engineer who is not in his home country entitled to design buildings (because he is not a member of the Ordre des Architectes), will not be authorised either to deliver design services in another EU country, even if design activities are not regulated there, because the law of his country of origin does not allow him to design buildings.

The differences in national legislation concerning construction referred to in the Commission's Report on the State of Internal Market for Services (see II above; e.g. regulated activity of German Dipl. Ing.) are likely to create utmost confusion if the country of origin principle is applied to movement of construction services without prior harmonisation or effect of the Convergence Programme envisaged in Chapter VI of the Directive.

5. Although the proposed directive does not state so explicitly, the choice of the country of origin principle for application to service providers who render services outside that country, appears justified exclusively by the supposedly short term or temporary nature of the activity outside the country of origin. Otherwise there appears to be no justification for exempting a service provider from local rules which apply to everybody in the host country state who wishes to provide such service.

Who determines when the provision of services is so intense that an establishment is required? The introductory Comment nr. 19 of the proposed directive refers to the criteria which the European Court of Justice uses to determine whether a service rendered in another EU country is covered by the freedom of establishment or by freedom of movement (i.e. duration of provision of service, its regularity, periodical nature or continuity). The question is whether these criteria are appropriate for construction related services where there is a priori a minimum duration of the service and an explicit link to a specific geographical location.

VI. INSURANCE

1. Mandatory professional indemnity insurance (article 27) is considered as one of the means to guarantee the quality of the services.

It is striking that, while the Commission aims at the abolition of so-called “barriers” and red tape it envisages the introduction of new obligations, such as mandatory PI insurance. Has the Commission studied the possible impact of insurance cost on the cost of the services and the respective impact of the presently existing so-called “barriers” and of prospective mandatory insurance on the quality of services?

2. Construction presumably belongs to the services which may present a particular risk to the health and safety of the recipient or a particular financial risk to the recipient.

In view of the fact that construction projects are generally joint projects in which the services of many different providers intertwine, the question arises whether all participants in construction projects should be insured or only some of them and, in the latter case, who? E.g. at present mandatory P.I. insurance exists in Belgium only for architects because the risks created by their professional negligence are notoriously more important than the remuneration they receive for their services or, in many cases, their personal financial status. Should Belgium extend this obligation to all construction service providers or does the justification for making insurance obligatory for the sole architects comply with article 27 of the proposal? If mandatory insurance for architects does not exist in (all) other EU countries, is there really a need for the EU to impose it in all countries?

3. The insurability of certain construction services is already a problem today. Even in countries where P.I. insurance is not mandatory, construction service providers, in particular engineering consultants, find it increasingly difficult to obtain insurance. Financial conditions are disproportionate to the price of the services and many risks even uninsurable.

Is the Commission aware of this situation or has it drafted article 27, simply assuming that assuring quality of service through insurance is to be preferred over the state control presently existing through imposed registration or requirements?

4. Article 27 does not explicitly state whether, in case of provision of a service (without establishment) in another EU country, it is the country of origin or the host country which should determine whether and which P.I. insurance should be taken out. It can be deduced from article 27.(3) that in case of movement of service the country of origin principle also applies to insurance.

Since mandatory P.I. insurance in principle aims at the protection of the public or of the service recipient (and article 27.(1) confirms this principle), only the host country rule seems appropriate to cover this.

Thus, the insurance aspect is another reason to doubt whether the country of origin principle is sound.

5. Insurance cover in the field of construction is often difficult to obtain except from or through a local insurer or broker because insurers or brokers from other countries are claimed (or claim themselves) not to be familiar with the local risks and liability laws (e.g. insurance of decennial liability in Belgium).

Opening the internal market for construction services as this proposed directive intends to do, inter alia by requiring more P.I. insurance thus seems premature as long as there is no true internal market for insurance services.

6. Article 27, as all other articles of Chapter IV of the proposal require the member states to take different unilateral actions, all intended to improve or maintain the quality of services.

The introductory considerations of the proposed directive do not refer to any present or specific quality problem for construction services in the EU, however. Thus, there is no reason to assume that the present “barriers” to access and exercise of the profession do not properly ensure an adequate level of quality. Abolishing these and replacing them by new national rules on inter alia P.I. insurance, after-sales guarantees, certification and assessment by independent bodies, seems to lead to the replacement of one set of national rules by another (even if article 31 attempts to shift the burden to regulate from the member states to the professional organisations). It does not bring harmonisation any closer, and will not necessarily create more freedom for movement of services.

VII. CONCLUSION

Chapters II, IV (with the exception of article 27) and VI of the proposal are an appropriate alternative to open up the market for services, if sectoral harmonisation appears unfeasible or too slow.

Chapter III, applying the country of origin principle for free movement of services is more problematic. By simultaneously creating 23 (!) general exceptions – besides transitional derogations – to the principle, the Commission acknowledges being aware that the principle cannot be soundly applied as such throughout the entire services industry. The construction industry certainly is one for which the principle is not proper, in view of the multi-party activity on a construction project and the health and security aspects involved.

Convergence and/or harmonisation should be realised first, before free movement on basis of the country of origin principle can be achieved. Until then, the country of origin principle is inappropriate for construction services.

Foreningen af Statsautoriserede Revisorer

Kronprinsessegade 8, 1306 København K. Telefon 33 93 91 91
Telefax nr. 33 11 09 13 e-mail: fsr@fsr.dk Internet: www.fsr.dk

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Att.: Fuldmægtig Josephine Ramsing Parnas
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

E-mail: jp@ebst.dk
Nea/osj/mbl X:\Faglig\HORSVAR\2006\H047-06.doc

27. april 2006

Revideret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (KOM (2006)160) - *servicedirektivet*

Økonomi- og Erhvervsministeriet har ved e-mail af 5. april 2006 fremsendt ovenstående direktivforslag med anmodning om foreningens bemærkninger. Der er tale om et ændret forslag til servicedirektiv, som EU-kommissionen fremsatte den 4. april 2006

Foreningen kan bemærke følgende:

- at der i artikel 3 i det reviderede forslag til servicedirektivet, er en undtagelsesbestemmelse, der giver anden fællesskabslovgivning forrang foran direktivet. Dette må betyde, at revisordirektivet (det nye 8. direktiv) har forrang, således at ydelser omfattet af revisordirektivet falder udenfor servicedirektivets anvendelsesområde,
- at artikel 17, nr. 8 undtager aktiviteter der i et medlemsland er reserveret til en bestemt profession, mens nr. 15 i samme i artikel undtager lovpligtig revision af regnskaber fra direktivets hovedbestemmelse i artikel 16,
- yderligere er der i artikel 27 en mulighed for at kræve en ansvarsforsikring, der skal dække et eventuelt økonomisk tab. Det forekommer yderst relevant, at medlemsstaterne kan kræve forsikringsdækning for erstatningsansvar, som påføres ved fejlagtige/mangelfulde ydelser fra udenlandske revisorer, rådgivere mv. på lige fod med danske revisorer og rådgivere.

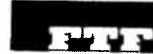
---oo0oo---

Såfremt der er spørgsmål til ovenstående, står foreningen gerne til rådighed med en uddybelse heraf.

Med venlig hilsen

Niels Ebbe Andersen
fagdirektør

Ole Steen Jørgensen
afdelingschef

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Langelinie Alle 17
2100 København Ø.
Att.: Josephine Parnas

20.4.2006

13912
OLPR/mete

Revideret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked - servicedirektivet

FTF har modtaget det reviderede direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked KOM (2006) 160, som Kommissionen har fremsat den 4. oktober, til høring.

FTF skal ikke undlade at gøre opmærksom på den korte høringsfrist, men derudover give følgende kommentarer.

FTF konstaterer med tilfredshed, at det reviderede forslag i høj grad bygger på de ændringer, der blev vedtaget i Europa-Parlamentet den 16. februar 2006, hvor det lykkedes at få bred enighed om udformningen af det omstridte direktivforslag.

Det betyder bl.a., at servicedirektivet forholder sig neutralt til arbejdsmarkedet, herunder overenskomst- og konfliktret forstået på den måde, at vilkår vedrørende løn- og øvrige ansættelsesforhold samt andre arbejdsretlige forhold er undtaget fra direktivet.

Det betyder, at det vil være danske kollektive overenskomster og aftaler, der gælder for de medarbejdere, der sendes til Danmark med henblik på at levere serviceydelser fra andre lande.

Deri ligger en principiel anerkendelse af arbejdsmarkedets parter ret til at forhandle kollektive overenskomster og aftaler om løn- og andre ansættelsesvilkår gældende for arbejde udført i Danmark, samt adgangen til at anvende lovlige konfliktmidler i tilfælde af uenighed.

FTF finder det tilfredsstillende, at Kommissionen i sit forslag har fulgt Parlamentet og fjernet det omstridte oprindelseslandsprincip.

FTF
Niels Hemmingsens Gade 12
Postboks 1169
1010 København K

Telefon 33 36 88 00
Telefax 33 36 88 80

E-mail ftf@ftf.dk
www.ftf.dk

FTF har imidlertid noteret sig, at Kommissionen har undladt at medtage den tekst, hvorefter det er op til det enkelte medlemsland at fastlægge, hvad der betragtes som tjenesteydelser af almen interesse for landets borgere. Det forhold finder FTF kritisabelt og skal opfordre den danske regering til at søge denne tekst genindsat.

FTF ser positivt på, at Kommissionen har udvidet omfanget af undtagelser, hvorefter både offentlige og private sundhedsydelser samt apoteker, sociale tjenesteydelser, skatteområdet, det audiovisuelle område, spilleområdet og vikarbureauer er undtaget.

Med venlig hilsen

Bente Sorgenfrey
Formand

Sendes pr. mail til:

Josephine Parnas
Erhvervs- og Byggestyrelsen
jp@ebst.dk

HTSI
Børsen
DK-1217 København K

Danish Chamber
of Commerce

T +45 7013 1200
F +45 7013 1201
E htsi@hts.dk
I www.htsi.dk

Dato: 11. april 2006
Deres ref.: Høring vedr. Kommissionens reviderede direktivforslag
om tjenesteydelser i det indre marked, KOM (2006) 160
(Servicedirektivet)
Vores ref.: LAK/CHS

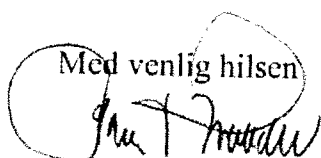
Til Erhvervs- og Byggestyrelsen

HTSI takker for muligheden for at kommentere på Kommissionens reviderede direktivforslag jf. mail af 6. april 2006.

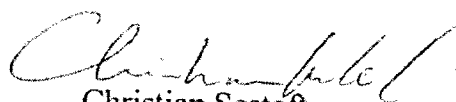
1. HTSI vil indledningsvis understrege, at vi er tilhængere af en øget liberalisering på tjenesteydelsesområdet. HTSI beklager, at det foreliggende forslag på en række punkter er stærkt udvandet i forhold til Kommissionens oprindelige forslag. Konsekvensen er, at de makroøkonomiske gevinster bliver væsentlig mindre end tidligere forventet.
2. HTSI konstaterer, at det reviderede forslag præciserer, at servicedirektivet skal være neutralt i forhold til arbejdsmarkedet, herunder overenskomst- og konfliktretten. HTSI bifalder præciseringen selvom indholdet reelt ikke er ændret i forhold til det første udspil.
3. En række serviceområder er ifølge det reviderede forslag undtaget fra direktivet. Det gælder offentlige- og private sundhedsydelser samt apoteker, sociale tjenesteydelser, skatteområdet, det audiovisuelle område, spilområdet og vikarbureauer, hvor det fortsat vil være de nationale regler som vil være gældende. HTSI finder det meget beklageligt, at man på forhånd udelukker muligheden for at udvikle nye markeder og tjenester på de pågældende områder.
4. Oprindelseslandsprincippet er i det reviderede forslag beklageligvis blevet erstattet af det mindre vidtgående princip om "frihed til at levere tjenesteydelser". HTSI ser ikke nogen væsentlig forskel på indholdet i dette princip og de nugældende traktatbestemmelser om fri bevægelighed for tjenesteydelser.

5. HTSI ser positivt på, at de oprindelige forslag om bedre vilkår for etablering af virksomhed i andre EU-lande er fastholdt, ikke mindst initiativerne om kvikskranker og muligheden for at ordne alle formaliteter i forbindelse med virksomhedsregistreringen online.
6. Det er ligeledes positivt, at medlemslandene skal kortlægge de konkrete barrierer, servicevirksomhederne udsættes for. Det er et arbejde, som HTSI vil deltage aktivt i for at sikre danske servicevirksomheder de bedst mulige erhvervsbetingelser.

Med venlig hilsen

Lars Krobæk
adm. direktør

Christian Sestoft
chefkonsulent

20. april 2006

Vedr. revideret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (KOM (2004)), servicedirektivet.

Håndværksrådet er af den opfattelse, at det af Kommissionen ændrede forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked udgør en betydelig svækkelse i forhold til det oprindelige forslag, idet oprindelseslandsprincippet er erstattet af en bestemmelse, jf. art. 16, om fri adgang til at udveksle tjenesteydelser på tværs af grænserne, der allerede består i henhold til EF-traktaten. Når forslaget derefter i § 16, stk. 2, forbyder medlemslandene at kræve autorisation eller tilladelser, men samtidig fremhæver, at et sådant forbud dog kan fraviges i tilfælde, hvor det vil være muligt som følge af andre bestemmelser i fremgår af direktivet selv, så vil nettovirkningen meget let kunne blive lig nul, idet der straks efter i art. 16, stk.3, henvises til, at medlemslandene kan anvende krav med hensyn til udøvelse af en tjenesteydelse, når det kan retfærdiggøres ud fra hensynet til den offentlige orden, sikkerhed, sundhed og miljøbeskyttelse.

Der er på den baggrund næppe nogen grund til at antage, at antallet af autorisationskrav i medlemslandene vil blive væsentligt færre, da autorisationskrav jo typisk er indført ud fra hensyn til den offentlige sikkerhed, sundhed m.v.

Der er på den baggrund anledning til at frygte, at servicedirektivet, hvis det vedtages i den form, som forslaget nu har, ikke vil medføre nogen øget udveksling af grænseoverskridende tjenesteydelser i det indre marked og dermed øget konkurrence, hvilket ellers er det angivne formål med forslaget.

Der er til gengæld grund til at støtte de bestemmelser om kvikskranger og om administrativ forenkling, der fortsat findes i forslagets kapitel II, ligesom det naturligtvis må hilses med tilfredshed, at det ændrede forslag fastholder bestemmelserne om forbud mod visse former for autorisationskrav, krav om etablering i værtslandet og en række andre krav, selvom de for det meste allerede er forbudte i henhold til EF-traktaten. Bestemmelserne om påbegyndelse af screening med henblik på at "sanere" nationale autorisationskrav i medlemslandene kan også vise sig nyttige, hvis man vel at mærke kan gå ud fra, at det lykkes at gennemføre de gode intentioner.

De bestemmelser, der i art. 26 pålægger tjenesteydere på eget initiativ at fremlægge diverse oplysninger, vil til gengæld kunne påføre servicevirksomheder administrative byrder, hvilket ikke er acceptabelt, og Håndværksrådet går ud fra, at regeringen vil arbejde for, at forslaget udformes, så nye administrative byrder kan undgås. Det bør fortsat være sådan, at en håndværker, der f.eks. tilkaldes for at udføre en reparation i en privat bolig, fortsat ikke skal have pligt til af egen drift at fremlægge den ene eller anden form for dokumentation.

Hvad angår bestemmelsen i art. 27 om forsikring er det en forbedring set med Håndværksrådets øjne, at der ikke lægges op til, at det skal gøres obligatorisk at tegne erhvervsansvarsforsikringer, der også dækker arbejde uden for hjemlandet. Ikke desto mindre indbyder art. 27 nærmest medlemsstaterne til at stille et sådant krav, selvom det i dag er vanskeligt – og under alle forhold meget dyrt – at tegne en forsikring, der dækker ansvar for små og mellemstore virksomheders arbejde i udlandet. Små og mellemstore virksomheder arbejder normalt højst kun i et enkelt eller to andre lande uden for hjemlandet, og der vil derfor i givet fald være behov for forsikringsprodukter tilpasset til sådanne forhold, idet en forsikring dækkende hele EU ville være særligt kostbar. I det omfang medlemsstaterne vil stille sådanne forsikringskrav, vil det kunne modvirke hensigten med direktivet, nemlig at øge konkurrencen på tværs af grænserne i det indre marked.

Med forbehold af bemærkningerne vedrørende administrative byrder og forsikring vil Håndværksrådet dog kunne støtte vedtagelsen af forslaget, selvom det altså langt fra opfylder de nødvendige betingelser for at opnå et virkelig effektivt indre marked for tjenesteydelser.

Med venlig hilsen

Peter Vesterdorf
Kontorchef

Josephine Ramsing Parnas

Fra: Jakob Hüttel [jakob.huttel@koda.dk]
Sendt: 21. april 2006 11:28
Til: Josephine Ramsing Parnas
Cc: Louise Brünning Conradsen (DEP); Niels Bak; Martin Gormsen; Lise Ryberg Hoffmann; Tine Skytte Holm (E-mail)
Emne: SV: Høring vedr. Kommissionens revideret direktivforslag om tjenesteydelser

Kære Josephine Ramsing Parnas

Vedlagt fremsendes KODA/NCB's hørings svar vedrørende ovennævnte (samt 1 bilag).

Venlig hilsen

Jakob Hüttel
Juridisk konsulent

KODA, Medieafdelingen
Landemærket 23-25, Postboks 2154
DK-1016 København K
Tlf.: + 45 3330 6369 / +45 3330 6300
Fax: +45 3330 6331
E-mail: jhl@koda.dk

www.koda.dk

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Niels Bak
Sendt: 6. april 2006 09:23
Til: Jakob Hüttel; Lise Ryberg Hoffmann
Emne: VS: Høring vedr. Kommissionens revideret direktivforslag om tjenesteydelser

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Lone Holtmann **På vegne af** Info Post til KODA
Sendt: 6. april 2006 08:16
Til: Niels Bak; Martin Gormsen
Emne: VS: Høring vedr. Kommissionens revideret direktivforslag om tjenesteydelser

-----Oprindelig meddelelse-----

Fra: Louise Brünning Conradsen (DEP) [mailto:LBC@OEM.DK]
Sendt: 5. april 2006 10:09
Til: Arbejdsgiverforeningen for Handel, Transport og Service (AHTS) ; Bibliotekarforbundet; Bryggerforeningen; Byggeriets Arbejdsgivere (BYG); Børsmæglerforeningen; CO-industri; DAKOFA; Danmarks Lærerforening; Dansk Forening for Industriens Patent- og Varemærkespecialister; Dansk Kirofaktor Forening; Dansk Magisterforening; Dansk Navigatørforening; Dansk Optikerforening; Dansk Patent- og Varemærkekonsulentforening af 1953; Dansk Psykologforening; Dansk Sygeplejeråd; Dansk Sø-Restaurationsforening; Dansk Textil Union; Dansk Transport og Logistik; Dansk Vand og Spildvands Forening; Danske Andelselskaber; Danske badagister; Danske Bioanalytikere; Danske Busvognmænd; Danske Ejendomsrådgivereforening; Danske Entreprenører; Danske Fysioterapeuter; Danske Kloakmestre; De danske Patentagenter Forening; De Samvirkende Købmand; Den Alm Danske Jordemoderforening; Den almindelige Danske Lægeforening; Den Danske Dyrslægeforening; Den

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Att.: Niels Erik D. Jensen,
International direktør

21. april 2006

Høring af revideret forslag til et servicedirektiv

Kære Niels Erik D. Jensen

KODA og NCB frygter, at servicedirektivet vil kunne få store skadevirkninger for mulighederne for at sikre, at klarering af ophavsrettigheder kan finde sted på nationalt niveau efter de regler, som er indeholdt i den danske ophavsretslov.¹

Den 10. februar 2006 skrev KODA i fællesskab med Danmarks Radio til de danske EU-parlamentarikere, for at gøre dem opmærksomme på at servicedirektivet rummer store faldgruber for den kollektive forvaltning af musikrettigheder. Vi sendte den 16. februar 2006 kopi af dette brev til økonomi- og erhvervsministeriet via e-mail. Brevet vedhæftes for nemheds skyld tillige til dette brev.

Den 16. februar 2006 var servicedirektivet til førstebehandling i EU-parlamentet.² Som led i den fælles beslutningsprocedure, skal direktivet nu behandles i Rådet.

I det følgende skitseres nogle af de bekymringer, som KODA og NCB har vedrørende servicedirektivet og kollektiv forvaltning af musikrettigheder.

Forsyningsikkerhed

Klareringen af ophavsrettigheder i Danmark er af stor betydning for de danske musikbrugere, fordi aftaleindgåelse med flere forskellige

---

¹ KODA og NCB er foreninger, som forvalter komponisters og tekstforfatters ophavsrettigheder til musikværker. KODA og NCB har aftaler med tilsvarende udenlandske selskaber om, at KODA og NCB kan licensere det udenlandske repertoire i Danmark. Vi licenserer ophavsrettighederne til både store og små musikbrugere lige fra Danmarks Radio og spillestederne til butikker og private brugere.

² Forslag til Europa-parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (COM (2004) 2 - 2004/0001/COD)

selskaber, heriblandt udenlandske, om dele af repertoire vil være omkostningstung og medføre en legal uvished, og fordi der vil opstå en risiko for, at der er rettigheder, som det slet ikke bliver muligt for musikbrugerne at erhverve. Servicedirektivet vil med andre ord fjerne forsyningssikkerheden for danske musikbrugere.

Tilsvarende er det af stor betydning for KODA' medlemmer, at klarering af både nationalt og internationalt repertoire kan finde sted i Danmark gennem de forvaltningsselskaber, som har opnået godkendelse af Kulturministeriet efter den danske ophavsretslov. Såfremt der gives adgang til, at udenlandske forvaltningsselskaber kan klarere rettigheder uden om reglerne i den danske ophavsretslov, så vil transaktionsomkostningerne stige dramatisk med det resultat, at danske kunstnere vil lide økonomisk skade.

Kulturel mangfoldighed

KODA ønsker at værne om forsyningssikkerheden, når det gælder ophavsretligt beskyttede værker, og at sikre den kulturelle mangfoldighed. Forvaltningsselskaber er i Danmark undergivet en intens offentlig regulering bl.a. med henblik på at sikre kulturel mangfoldighed og skabe forsyningssikkerhed. En forudsætning for kulturel mangfoldighed er, at der består forsyningssikkerhed i form af sikker adgang til repertoire fra stort set hele verden.

Såfremt forsyningssikkerheden bringes i fare, så vil den legale uvished og de øgede transaktionsomkostninger til klarering af udenlandsk repertoire blive en barriere for udnyttelsen af rettigheder fx på online området og en hindring for kulturel mangfoldighed. Den manglende forsyningssikkerhed vil således indebære et samfundsmæssigt værditab.

Uvis fremtid for reglerne i den danske ophavsretslov

Virningen af servicedirektivet vil have helt uoverskuelige konsekvenser for klareringen af ophavsrettigheder i Danmark. Blandt andet vil udenlandske forvaltningsselskaber kunne operere i Danmark uden godkendelse fra Kulturministeriet, fordi udenlandske forvaltningsselskaber kun skal følge reguleringen i deres eget hjemland. Der vil også opstå tvivl om anvendeligheden af de danske aftale- og tvangslicensordninger i ophavsretsloven. Når der er tale om et område, hvor der består særlige kulturelle hensyn, og hvor der er en omfattende regulering på dansk niveau, så består der væsentlige danske interesser, som det er nødvendigt at varetage.

Behandlingen i Rådet og Kommissionens nye forslag

Der har været fremsat to relevante ændringsforslag til Kommissionens oprindelige direktivudkast – begge havde til hensigt at undtage kollektive forvaltningsselskaber fra direktivets anvendelsesområde.³

Desværre blev kun ændringen af direktivets præambel vedtaget i Europaparlamentet (ændringsforslag 16 vedrørende betragtning 10e). I den vedtagne betragtning 10e udtales blandt andet, at man bør udelukke ”tjenesteydelser, der udføres af selskaber for kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder” fra direktivet:

(10e) Man bør også udelukke audiovisuelle tjenester uanset transmissionsform, navnlig tv-radiospredningsvirksomhed, som defineret i Rådets direktiv 89/552/EØF af 3. oktober 1989 om samordning af visse love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne vedrørende udøvelse af tv- radiospredningsvirksomhed¹, radiotjenester, filmtjenester og tjenesteydelser, der udføres af selskaber for kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder, fra dette direktivs anvendelsesområde. Disse tjenesteydelser spiller nemlig en meget vigtig rolle ved skabelsen af den europæiske kulturelle identitet og den offentlige opinionsdannelse. Bevarelse og fremme af kulturel mangfoldighed og pluralisme kræver imidlertid særlige foranstaltninger, som bør kunne tage hensyn til specifikke regionale og nationale situationer. Fællesskabet tager desuden højde for kulturelle aspekter gennem bestemmelserne i traktaten med henblik på bl.a. at respektere og fremme den europæiske kulturelle mangfoldighed. Ved styringen af audiovisuelle tjenester bør der således, samtidig med at nærhedsprincippet og fællesskabslovgivningen, især konkurrencereglerne, overholdes, tages hensyn af kulturel og social art, som gør det uhensigtsmæssigt at anvende dette direktivs bestemmelser.

Kommissionen har imidlertid valgt at forkorte denne betragtning væsentligt og har helt skrevet kollektiv forvaltning ud af betragtningen, idet den reviderede betragtning 10e i Kommissionens reviderede direktivudkast nu alene lyder:

(10e) Audiovisual services, whatever their mode of transmission, including within cinemas, should also be excluded from the scope of this Directive. Furthermore, the Directive does not apply to aids granted by Member States in the audiovisual sector which are covered by Community rules on competition.

Det er beklageligt, at Kommissionen således omskriver den tekst, som Europaparlamentet havde vedtaget om kollektiv forvaltning.

Det havde dog været mest hensigtsmæssigt, at det kom til at fremgå direkte af artikel 2, at tjenesteydelser, der leveres af selskaber, som tilbyder kollektiv forvaltning af intellektuelle ejendomsrettigheder undtages fra direktivet (for eksempel som ændringsforslag 254 vedrørende art. 2, stk. 2).

---

³ Ændringsforslag nr. 16 fra Udvalget om det Indre marked og Forbrugerbeskyttelse (vedrørende betragtning 10a) og ændringsforslag nr. 254 fra PSE-Gruppen (vedrørende art. 2, stk. 2).

Så vidt vi er informeret, ønsker både de Franske, Tyske og Østrigske regeringer at arbejde for en sådan løsning.

KODA og NCB opfordrer økonomi- og erhvervsministeren til at bruge Danmarks indflydelse i Rådet til at sikre, at den velfungerende danske kollektive forvaltning af musikrettigheder ikke bringes i fare af servicedirektivet.

Venlig hilsen

Niels Bak

Sendt pr. e-mail: [e-mailadresse]

[adresse]

Generaldirektøren
TV-byen
DK-2860 Søborg
T +45 3520 3040
www.dr.dk

Kenneth Plummer
D +45 3520 8012
E kp@dr.dk
10. februar 2006

Kære [EU-parlamentariker]

Vedr. undtagelse for kollektive forvaltningsselskaber i Servicedirektivet (Direktivforslaget om tjenesteydelser i det indre marked)

DR bruger hver dag mange tusinde forskellige ophavsretligt beskyttede værker i hele sin udsendelsesvirksomhed, og dermed er DR den langt største bruger af ophavsretligt beskyttede værker i Danmark. KODA er et kollektivt forvaltningsselskab, som repræsenterer et stort antal danske komponister, tekstforfattere og musikforlag, og som sørger for at danske kunstnere modtager vederlag for anvendelsen af deres musikværker og tekster.

DR og KODA frygter, at servicedirektivet vil kunne få store skadevirkninger for mulighederne for at sikre, at klarering af ophavsrettigheder kan finde sted på nationalt niveau efter de regler, som er indeholdt i den danske ophavsretslov.

Klareringen af ophavsrettigheder i Danmark er af stor betydning for DR, fordi aftaleindgåelse med flere forskellige selskaber, heriblandt udenlandske, om dele af repertoire vil være omkostningstung og medføre en legal uvished, og fordi der vil opstå en risiko for, at der er rettigheder, som det slet ikke bliver muligt for DR at erhverve. Servicedirektivet vil med andre ord fjerne forsyningsikkerheden for DR.

Tilsvarende er det af stor betydning for KODA' medlemmer, at klarering af både nationalt og internationalt repertoire kan finde sted i Danmark gennem de forvaltningsselskaber, som har opnået godkendelse af Kulturministeriet efter den danske ophavsretslov. Såfremt der gives adgang til, at udenlandske forvaltningsselskaber kan klarere rettigheder uden om reglerne i den danske ophavsretslov, så vil transaktionsomkostningerne stige dramatisk med det resultat, at danske kunstnere vil lide økonomisk skade.

DR og KODA har således en fælles interesse i at værne om forsyningssikkerheden, når det gælder ophavsretligt beskyttede værker, og i at sikre kulturel mangfoldighed. Forvaltningsselskaber er i Danmark undergivet en intens offentlig regulering bl.a. med henblik på at sikre kulturel mangfoldighed og skabe forsyningssikkerhed. En forudsætning for kulturel mangfoldighed er, at der består forsyningssikkerhed i form af sikker adgang til repertoire fra stort set hele verden.

Såfremt forsyningssikkerheden bringes i fare, så vil den legale uvished og de øgede transaktionsomkostninger til klarering af udenlandsk repertoire blive en barriere for udnyttelsen af rettigheder fx på on-line området og en hindring for kulturel mangfoldighed. Den manglende forsyningssikkerhed vil således indebære et samfundsmæssigt værditab.

Virkningen af servicedirektivet vil have helt uoverskuelige konsekvenser for klareringen af ophavsrettigheder i Danmark. Blandt andet vil udenlandske forvaltningsselskaber kunne operere i Danmark uden godkendelse fra Kulturministeriet, fordi udenlandske forvaltningsselskaber kun skal følge reguleringen i deres eget hjemland. Der vil også opstå tvivl om anvendeligheden af de danske aftale- og tvangslicensordninger i ophavsretsloven. Når der er tale om et område, hvor der består særlige kulturelle hensyn, og hvor der er en omfattende regulering på dansk niveau, så består der væsentlige danske interesser, som det er nødvendigt at varetage.

Servicedirektivet debatteres i Parlamentet på tirsdag den 14. februar 2005 og afstemningen finder sted på plenarsamlingen torsdag den 16. februar 2006. Der skal blandt andet tages stilling til et for-

slag om hvorvidt kollektive forvaltningsselskaber skal undtages servicedirektivet. Se særligt ændringsforslag nr. 16 fra Udvalget om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse i betænkningen af 15. december 2005 samt ændringsforslag nr. 4 fra De Europæiske Socialdemokraters Gruppe fremsat den 8. februar 2006. Sidstnævnte forslag skal fremhæves, fordi det specifikt undtager "kulturelle tjenester, herunder tjenester ydet af kollektive forvaltningsselskaber af ophavsrettigheder" – ikke på grund af forslagsstillernes partitilknytning.

På ovennævnte baggrund ønsker DR og KODA i fællesskab at opfordre dig til at stemme for, at kollektive forvaltningsselskaber undtages fra servicedirektivet.

Venlig hilsen

Kenneth Plummer
Generaldirektør, DR

Niels Bak
Direktør, KODA

Spørgsmål om denne sag er velkomne og kan rettes til DR att. advokat Kaspar Lindhardt (KASP@dr.dk / +45 35 20 36 72) og til KODA, att. underdirektør Martin Gormsen (mg@koda.dk / +45 33 30 63 03).

LANDBRUGSRAADET

ERHVERVS- OG BYGGESTYRELSEN
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

21. april 2006
AGH/MJO
Tlf 33394510
Fax 33394515
agh@landbrug.dk

Att.: Josephine Ramsing Parnas (jp@ebst.dk)

Høring af revideret forslag til et servicedirektiv

Erhvervs- og Byggestyrelsen har bedt Landbrugsraadet, som medlem af EU-specialudvalg for konkurrenceevne og vækst om bemærkninger til ovennævnte. Vi takker for høringsmuligheden.

Landbrugsraadet kan sammen med SALA (Sammenslutningen Af Landbrugets Arbejdsgiverforeninger) tilslutte sig det reviderede forslag til servicedirektivet og finder det særlig hensigtsmæssigt, at netop vikarbureauer fremover kun omfattes af udstationeringsdirektivet.

Med venlig hilsen
Landbrugsraadet

Anne Grete Hartwell

Erhvervspolitisk konsulent
Andels- & Erhvervsvilkår

Landsorganisationen i Danmark
Danish Confederation of Trade Unions

Islands Brygge 32D
Postboks 340
2300 København S

Telefon 3524 6000
Fax 3524 6300
E-mail lo@lo.dk

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Att.: Fuldmægtig Josephine Ramsing Parnas
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 Østerbro

Sagsnr. 40.08-03-1427
Vores ref. TAH/hrh
Deres ref.

Den 20. april 2006

Svar på høring vedrørende servicedirektivet

Europakommissionen har den 4. april 2006 fremsat et revideret direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked. Erhvervs- og Byggestyrelsen har samme dag sendt en høring om det nye forslag til EU-specialudvalget for konkurrenceevne og vækst med svarfrist den 21. april 2006.

LO sender derfor dette foreløbige svar, som har været til høring i LO's arbejdsretlige udvalg, men som endnu ikke er bekræftet i LO's øverste politiske ledelse. Det vil først ske i første halvdel af maj måned. LO vil derfor senere vende tilbage, hvis der mod forventning skulle blive tale om ændringer.

Det er positivt, at Kommissionen lægger sig helt tæt op ad Europaparlamentets ændringsforslag fra den 16. februar 2006.

LO kan på den baggrund generelt indtage en positiv holdning til det genbehandlede forslag.

Det er ikke mindst positivt, at oprindelseslandsprincippet er forsvundet, og at arbejdsret og strejkeret er undtaget. Desuden er de internationalt privatretlige regler undtaget, hvilket betyder, at Danmark i princippet vil kunne kræve, at arbejdsgivere, som udstationerer arbejdstagere i Danmark, også skal overholde lovregler for persongrupper eller for arbejdsvilkår, som ikke er omfattet af udstationeringsdirektivet, når offentlige hensyn tilsiger det.

Der er dog behov for at se nærmere på, hvordan forslaget skal fortolkes på visse punkter.

Kommissionen har i artikel 1.6 fjernet Europaparlamentets udtrykkelige henvisning til overenskomster og strejkeret og til at gennemføre faglige aktioner i overensstemmelse med nationale regler. Henvisningen er dog fastholdt i betragtning 6g, og Kommissionen har også i artikel 1.7 fastholdt, at direktivet ikke berører grundlæggende nationale (og EU-charterets) rettigheder vedrørende kollektive overenskomster og strejkeret. Det er vigtigt, at de to artikler ikke kan fortolkes således, at de ikke undtager også den kollektive arbejdsret. LO vil derfor foretrække Europaparlamentets forslag til artikel 1.6.

Ifølge artikel 2.2a gælder direktivet ikke for tjenesteydelser af almen interesse. Det skal formentlig forstås som de ikke-økonomiske tjenesteydelser af almen interesse. Ellers

giver det ikke mening, at de almene økonomiske tjenesteydelser kun undtages delvist fra direktivet jf. artiklerne 15.4 og 16.1. Grunden til at Kommissionen ikke undtager de økonomiske tjenesteydelser af almen interesse helt fra direktivet er, at der ikke findes nogen klar europæisk definition af disse ydelser. De defineres i meget høj grad af de enkelte medlemsstater. En total undtagelse kunne derfor føre til vilkårlighed. I øvrigt er de økonomiske tjenesteydelser af almen interesse allerede undtaget fra EU's regler på det indre marked, hvis det er nødvendigt for, at de kan gennemføre deres almene opgaver jf. traktatens artikel 86.2. Endvidere fastslår direktivets artikel 1.2 udtrykkeligt, at direktivet ikke berører spørgsmål om liberalisering eller privatisering af disse tjenesteydelser, og artikel 1.3 fastslår, at det heller ikke berører medlemsstaternes ret til selv at definere, organisere og finansiere disse tjenesteydelser. LO kan leve med Kommissionens forslag.

Kommissionen har strøget Europaparlamentets forslag til artikel 1.5, som siger, at direktivet ikke berører tjenesteydelser, der har et velfærdsmæssigt sigte. Samtidigt har Kommissionen i sit forslag til artikel 2.2 (cg) strøget ordene "så som" og i stedet skrevet "med tilknytning til" (relating to). Dermed er den ikke-udtømmende undtagelse for sociale tjenesteydelser blevet udtømmende. Kommissionen har dog samtidigt tilføjet, at undtagelsen omfatter alle tjenesteydelser, som er knyttet til familier eller personer i nød (in need). I betragtning 10h gøres det klart, at undtagelsen omfatter disse tjenesteydelser, hvad enten de leveres af offentlige eller private tjenesteydere. Kommissionen begrundet sin ændring med, at undtagelser bør være tilstrækkeligt klart formulerede. Det kan LO være enig i, men spørgsmålet er, om Kommissionens forslag er mere klart end Europaparlamentets, eller om det blot er et forsøg på at indsnævre undtagelserne i uklart omfang. Det bør eksempelvis være klart, at undtagelsen også omfatter hjemmehjælp og lignende velfærdsydelser. LO foretrækker derfor en bredere formuleret undtagelse jf. i den sammenhæng Europaparlamentets forslag.

Uddannelsesydelser er i følge betragtning nr. 16 undtaget, når det handler om det nationale uddannelsessystem. Det offentligt finansierede uddannelsessystem er i følge betragtningen en tjenesteydelse af almen ikke-økonomisk interesse, også selvom elever eller studerende skal betale et delvist bidrag for eksempel på private skoler. Det øvrige uddannelsesmarked med for eksempel private kursusudbydere er omfattede af direktivet. LO er enig i denne betragtning.

Det er godt, at vikarbureauer er undtaget jf. artikel 2.2 (cb). LO mener fortsat, at EU bør vedtage det særlige direktivforslag om vikarbureauarbejde, som længe har ligget på Rådets bord.

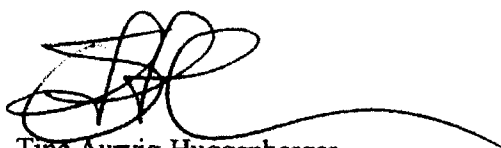
Det er også godt, at begrænsninger i værtslandets kontrolmuligheder (artikel 24 og 25) er strøget. LO vil i anden sammenhæng forholde sig nærmere til Kommissionens vejledende fortolkninger i meddelelsen af 4. april 2006 om udstationering af arbejdstagere.

LO indstiller på den baggrund til specialudvalget, at regeringen tager en positiv holdning til Kommissionens reviderede forslag. LO understreger dog, at regeringen bør arbejde for følgende præciseringer:

- Undtagelsen i artikel 1.6 skal undtage både den individuelle og den kollektive arbejdsret.

- Undtagelsen for sociale tjenesteydelser i artikel 2.2 (cg) bør gøres mere generel, så det er klart, at undtagelsen også omfatter hjemmehjælp og andre lignende velfærdsydelser jf. i denne sammenhæng Europaparlamentets forslag.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Tine Auvig-Huggenberger
Næstformand i LO

Josephine Ramsing Parnas

Fra: Per Klok [pkl@lo.dk]
Sendt: 2. maj 2006 11:46
Til: Josephine Ramsing Parnas
Emne: rettelse

Kære Josephine Parnas

LO har sendt dig et foreløbigt høringssvar vedrørende servicedirektivet. Til din orientering bliver sagen netop i disse dage behandlet i LO's øverste ledelse. Alt tyder på en mindre stramning af ordlyden i det foreløbige høringssvar.

I de allersidste afsnit om indstillingerne fra LO ændres "bør" til "skal".

Der kommer således til at stå følgende:

LO understreger, at regeringen **skal** arbejde for følgende præciseringer:

- (uændret)
- Undtagelsen for sociale tjenesteydelser i artikel 2,2cg) **skal** gøres mere generel.....

Mvh

per Klok

Pr. e-mail: jp@ebst.dk

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Att.: Josephine Ramsing Parnas
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

21. april 2006

Paul Bergsøes Vej 6

2600 Glostrup

Telefon 4343 6000

Telefax 4343 2103

teknig@teknig.dk

www.teknig.dk

Høring af revideret forslag til servicedirektiv

Tak for det i høring fremsendte reviderede forslag til et servicedirektiv.

Vi har forstået forslaget således, at dette fortsat ikke berører de krav, der stilles til, hvorledes f.eks. el- og vvs-arbejder udføres, således at dette fortsat skal ske efter danske forskrifter, samt at forslaget ikke hindrer opretholdelsen af de danske autorisationsregler for el- og vvs-installatører.

Vi har derfor ikke bemærkninger til forslaget.

Ref JES

jes@teknig.dk

Dir 7741 1560

Jnr 048/04

vj

Side 1/1

Med venlig hilsen

Jan Eske Schmidt

Høring af forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked, KOM(2006) 160

Forslaget blev sendt i bred høring blandt organisationerne den 4. og 5. april 2006.

Følgende parter har haft bemærkninger til direktivforslaget: 3F, Advokatsamfundet, Akademikernes Centralorganisation, BAT-Kartellet, Bryggeriforeningen, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Danske Lærerorganisationer International, Danske Regioner, Dansk Ejendomsmæglerforening, Dansk Farmaceutforening, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, Dansk Magisterforening, Dansk Textil Union, Dansk Tipstjeneste, Dansk Vand- og Spildevandsforening, De Samvirkende Købmænd, Forbrugerrådet, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen af Statsautoriserede Revisorer, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, HTSI, Håndværksrådet, KODA/NCB, Landbrugsraadet, Landsorganisationen i Danmark og Tekniq.

Følgende parter har meddelt, at de ikke har bemærkninger til direktivforslaget: Psykolognævnet og Realkreditrådet.

Niels Erik D. Jensen
International direktør
Erhvervs- og byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

21. april 2006.

Vedr. høring af revideret forslag til et servicedirektiv

3F har modtaget revideret forslag til servicedirektiv til høring. Idet vi takker for modtagelsen skal vi gøre en række bemærkninger til det modtagne.

Indledningsvis skal vi gøre opmærksom på, at vi finder det stærkt kritisabelt, at høringsrunden gennemføres inden direktivet foreligger i en dansk udgave. Set i lyset af den opmærksomhed direktivet har været genstand for, frem til det reviderede udkasts offentliggørelse, virker det urimeligt at gennemføre høringsrunden, før den danske udgave af direktivet foreligger. Samtidig afskæres mange interessenter herved fra at bidrage til høringsrunden.

På baggrund af ovenstående, må vi tage et generelt forbehold overfor uklarheder og mulighed for tolkning af de enkelte formuleringer, idet vi finder det afgørende at direktivet er meget klart og entydigt formuleret, således der gives mindst mulig plads efterfølgende domstolstolkninger.

Endvidere må vi tage et specifikt forbehold for, hvorvidt direktivet (efter sletning af artikel 23 –25) på nogen måde begrænser mulighederne for, at foretage registrering af udstationerede arbejdstagere samt nationalt at foretage en vurdering af, hvorvidt "self-employed" reelt er at betragte som selvstændige.

Med ovenstående forbehold skal vi give udtryk for vores tilfredshed med, at Kommissionen i vidt omfang har valgt at følge de ændringsforslag EU-Parlamentet vedtog den 16. februar 2006. Formuleringen af ændringsforslagene har været fulgt tæt af bl.a. 3F og har været genstand for grundige analyser og en meget bred involvering af europæiske interessenter.

For 3F har det væsentligste spørgsmål været direktivets betydning for arbejdsmarkedsreguleringen. Vi er derfor meget tilfredse med, at det af betragtning 6g samt artikel 1. stk. 6 og 7 nu er tydeliggjort, at direktivet ikke vedrører arbejdsretten, herunder retten til at søge kollektiv overenskomst mv.

Vi lægger vægt på, at det af betragtning 6e fastslås, at direktivet fuldt ud respekterer EF-initiativer med hjemmel i traktatens artikel 137 og med henblik på at virkeliggøre de i artikel 136 nævnte mål. Tilsvarende er vi tilfredse med, at de begrænsninger i muligheden for at registrere udstationerede arbejdstagere, som var indeholdt i det oprindelige forslags artikel 24, nu er udgået.

Vi finder at de præciseringer der er sket af direktivets anvendelsesområde er positive – i særdeleshed undtagelsen af visse transporttjenester, havnetjenester, vikarbureauer, tjenester af almen interesse samt uddannelse (uanset den valgte finansieringsform). Ligeledes kan vi støtte præciseringen af, at hele sundhedsområdet – herunder apotekerne – samt børneforsorg og familietjenester, undtages fra direktivet.

3F konstaterer, at oprindelseslandsprincippet fastholdes for så vidt angår godkendelse af autorisation. 3F har anbefalet at der i stedet sker en step-vis harmonisering af de enkelte serviceområder, idet det vil give mulighed for en væsentligt mere grundig evaluering af de enkelte serviceområder til gavn for en generel højnelse af de kvalitetskrav der stilles til de enkelte udbydere. Den gensidige anerkendelse vil kunne føre til, at det i stedet bliver laveste fællesnævner der sætter standarden.

Vi finder det positivt, at oprindelseslandsprincippet i øvrigt er erstattet af princippet om ”frihed til at levere tjenesteydelser”, der i al væsentligt bygger på hidtidig EU-praksis.

Samlet set finder 3F, at der er sket væsentlige forbedringer af direktivet. Med forbehold for de indledningsvis afgivne bemærkninger, kan vi støtte den videre udvikling af et indre marked for tjenesteydelser.

Med venlig hilsen
p.f.v.

Steen Andersen
Næstformand 3F

Josephine Ramsing Parnas

Fra: Kristina Czigany Hansen [kch@advocom.dk]

Sendt: 24. april 2006 12:20

Til: Josephine Ramsing Parnas

Emne: Vs: Scannet billede fraWorkCentre C226

Hermed fremsendes hørings svar med bilag vedr. høring over Kommissionens ændrede direktivforslag om udførelse af tjenesteydelser i det indre marked af 4. april 2006.

Hørings svaret er også sendt som almindelig post dd.

Med venlig hilsen

Kristina Czigany

Advokatsamfundet
Kronprinsessegade 28
1306 København K

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Alle 17
2100 København Ø

KRONPRINSESSEGADE 28
1306 KØBENHAVN K
TLF. 33 96 97 98
FAX 33 36 97 50

jp@ebst.dk

DATO: 24-04-2006
J.NR.: 04-011402-06-0863
REF.: rll-spi

Høring over Kommissionens ændrede direktivforslag om udførelse af tjenesteydelser i det indre marked af 4. april 2006 (Kom(2006) 160 PROVISIONAL VERSION).

Advokatrådet har modtaget Erhvervs- og Byggestyrelsen e-mail af 4. april 2006, hvori styrelsen anmoder om Advokatrådets eventuelle bemærkninger vedrørende ovennævnte direktivforslag.

Der er tale om et meget omfattende direktivforslag med et uoverskueligt stort anvendelsesområde, som - hvis det bliver vedtaget i den foreliggende form - vil få vidtrækkende konsekvenser for dansk ret.

Inden for den korte høringsfrist, ser Advokatrådet sig ikke i stand til at kommentere på de mange komplekse problemstillinger, som direktivforslaget indeholder. Advokatrådet vil derfor alene fremkomme med bemærkninger til nogle problemstillinger, der er af væsentlig betydning for advokatbranchen ikke kun i Danmark, men i hele EU.

Europa-Parlamentet har i forbindelse med sin første høring af direktivet i udtalelse af 16. februar 2006 (EP-PE_TC1-COD(2004)0001) foreslået, at der i artikel 2 sker undtagelse generelt af en række forskellige former for tjenesteydelser fra direktivets anvendelsesområde. Det gælder bl.a. i artikel 2, stk. 2, litra f), hvor følgende tjenesteydelser generelt er undtaget:

”legal services to the extent that they are governed by other Community instruments, including Council Directive 77/249/EEC of 22 March 1977 to facilitate the effective exercise by lawyers of freedom to provide services and Directive 98/5/EC of the European Parliament and of the Council of 16 February 1998 to facilitate practice of the profession of lawyer on a permanent basis in a Member State other than that in which the qualification was obtained;”

Om begrundelsen herfor anføres i præambelens pkt. 70:

”The freedom to provide services as provided for in this Directive does not apply to provisions in the Member States where the service is provided which reserve an activ-

ity to a particular profession, for example requirements which reserve legal advice to lawyers.”

Europa-Parlamentets ændringsforslag er blevet fulgt op af Europa-Parlamentets beslutning af 23. marts 2006 om juridiske erhverv og samfundets interesse i et velfungerende retssystem (P6_TA-PROV(2006)0108). Beslutningen, der er vedlagt, henviser bl.a. til udtalelsen af 16. februar 2006 og de for advokater gældende særlige regler. I beslutningens pkt. 14 og 18 anføres således:

”stresses that previous obstacles to freedom of establishment and the freedom of legal professionals to provide services have, in theory, been effectively removed by Directives 77/249/EEC, 98/5/EC and 2005/36/EC...”, og

Calls on the Commission to consider carefully the principles and concerns expressed in this resolution when analysing the rules governing the exercise of the legal professions in the Member States;”.

Advokatrådet kan fuldt ud tilslutte sig Parlamentets beslutning og det fremsatte ændringsforslag, som desværre ikke er videreført i Kommissionens seneste udkast af 4. april 2006.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at CCBE i brev af 9. marts 2006 til henholdsvis kommissionær McCreevy og kontorchef i Kommissionen Margot Fröhlinger udtrykte tilfredshed med Europa-Parlamentets forslag og i samme forbindelse erindrede om Kommissionens tilkendegivelser om at følge Parlamentets forslag. Advokatrådet og CCBE har derfor med stor forbavselse læst Kommissionens reviderede forslag af 4. april 2006.

Kommissionens lakoniske bemærkninger for ikke at følge Europa-Parlamentets forslag indenfor den juridiske profession findes under pkt. 3.1 **”Other sectorial exclusions an full exclusion of taxation”**, hvor det er anført:

”Amendment 77 excludes legal services to the extent that they are governed by other Community instruments. ... The Commission does not accept amendment 77 on the exclusion of legal services; this is not required given that Article 3 already provides that in case of conflict between the provisions of the Services Directive and a provision of another Community instrument governing specific aspects of the services activity the provisions of the latter will prevail. ... “

I anledning af forlydender omkring indholdet af Kommissionens forslag, modtaget forud for offentliggørelsen, har CCBE senest skrevet til formand for Kommissionen Barroso herom den 31. marts 2006. Denne henvendelse er Advokatrådet bekendt fortsat ubesvaret.

Efter Advokatrådets opfattelse er det uklart, hvad begrundelsen er for, at Kommissionen ikke kan acceptere Europa-Parlamentets forslag. Det er under alle omstændigheder ikke hensigtsmæssigt, at advokatbranchen er reguleret af såvel sektordirek-

tiverne, 77/249 (tjenesteydelsesdirektivet) og 98/5 (etableringsdirektivet), som af det foreliggende forslag om udførelse af tjenesteydelser i det indre marked.

Denne forekomst af fællesskabsretlig dobbeltregulering har afstedkommet, at Kommissionen har set sig nødsaget til at indsætte en særlig regel om forrang. Denne regel, som findes i forslagens artikel 3, indebærer for advokaters vedkommende, at direktivet som udgangspunkt har forrang i forhold til reglerne i direktiverne 98/5 og 77/249.

Dette udgangspunkt gælder dog ikke i følgende 4 tilfælde:

- a) Direktivforslagets artikel 5, stk. 2 (om karakteren af den nødvendige dokumentation for registrering i hjemlandet), gælder ikke inden for direktiv 98/5's område, jf. forslagens artikel 5, stk. 3,
- b) direktivforslagets artikel 9-13 (om autorisation som betingelse for adgang til at udføre tjenesteydelser) gælder ikke inden for direktiv 98/5 og 77/249's område, jf. forslagens artikel 9, stk. 3,
- c) forslagens artikel 16 (om de generelle betingelser for at kunne udføre tjenesteydelser i en anden medlemsstat) gælder ikke inden for direktiv 77/249's område, jf. forslagens artikel 17, nr. 7, og
- d) forslagens artikel 27, stk. 1-3 (om forsikring og garanti), gælder ikke inden for direktiv 98/5 og 77/249's område, jf. forslagens artikel 27, stk. 4.

Den generelle bestemmelse i artikel 3 om forrang har efter Advokatrådets opfattelse karakter af at være en lovgivningsmæssig lapsus, som muligvis skyldes, at Kommissionen ikke på forhånd har dannet sig et præcist overblik over direktivforslagets anvendelsesområde, således at der samtidig med indførelsen af direktivet kunne tages skridt til at ophæve den fællesskabslovgivning, som er uforenelig med det foreliggende forslag. Denne opgave vil med vedtagelsen af direktivet i den foreliggende form være overladt til medlemsstaterne, idet man ikke i medlemsstaterne - i hvert fald ikke i Danmark - har tradition for at acceptere lovgivning af denne karakter. Samtidig medfører bestemmelsen om forrang efter Advokatrådets opfattelse betydelig uklarhed i retsstillingen for advokater såvel på nationalt som EU-plan. Erhvervs- og Byggestyrelsen erindres i den forbindelse om, at advokatprofessionen i princippet er den eneste liberale branche, som har sin egen EU-sektor regulering, som har fungeret upåklageligt i flere år. Ved en forrangsbestemmelse, som den foreslåede, vil ikke kun de lovgivende i medlemsstaterne, men også advokatbranchen, være tvunget til ved hvert enkelt tiltag, der gennemføres i henhold til direktivet, at søge afklaret hvorvidt et sådant vil være i modstrid med de branchespecifikke direktiver. Det vil efter Advokatrådets opfattelse let kunne føre til en uklar situation for danske advokater, herunder i konkurrencemæssig henseende i forhold til andre EU-landes advokatregulering.

Efter Advokatrådets opfattelse er det ikke hensigtsmæssigt, at adgangen til at udføre tjenesteydelser over grænserne for advokater nu efter alt at dømme bliver forringet ved det, at de nævnte særlige advokatdirektiver, som er gennemprøvet i praksis, og som igennem en efterhånden længere årrække har vist sit værd overalt i EU - herunder også i Danmark - på nogle områder skal erstattes af et uklart og teknisk ringe direktiv, som i fremtiden vil skabe tvivl og retsusikkerhed blandt de involverede aktører.

Advokatrådet skal på den baggrund opfordre regeringen til at arbejde for, at advokatdirektivernes område undtages generelt fra direktivforslagets anvendelsesområde i overensstemmelse med Europa-Parlamentets forslag.

For så vidt angår de nævnte sektordirektivs nærmere indhold og for så vidt angår de af ændringsforslagets bestemmelser, som er uændrede i forhold til Kommissionens oprindelige forslag, skal Advokatrådet henvise til sit tidligere høringsvar af 10. marts 2004 i sagen.

Endelig skal Advokatrådet opfordre Erhvervs- og Byggestyrelsen til - sammen med de berørte ressortministerier - at der vedrørende dette direktivforslag udarbejdes et fyldestgørende og grundigt notat, der kan danne grundlag for orientering af Folketinget om sagen.

Kopi af brevet er sendt til Justitsministeriets Civilkontor.

Med venlig hilsen

Henrik Rothe

☒	☒	☒
☐	☐	☐

Indeks Forrige Næste Fuld tekst

Tekster vedtaget af Parlamentet

Torsdag den 23. marts 2006 - Bruxelles

Foreløbig udgave

Juridiske erhverv

P6_TA-PROV(2006)0108B6-0203/2006

Europa-Parlamentets beslutning om juridiske erhverv og samfundets interesse i et velfungerende retssystem

Europa-Parlamentet ,

- der henviser til FN's grundprincipper af 7. september 1990 vedrørende advokaters rolle,
- der henviser til Europarådets henstilling R(2000)21 af 25. oktober 2000 om fri udøvelse af advokaterhvervet,
- der henviser til sin beslutning af 18. januar 1994 om notarerhvervet i Fællesskabet(1) ,
- der henviser til sin beslutning af 5. april 2001 om takstbaserede honorarer og bindende takster for visse liberale erhverv, især advokater, og om de liberale erhvervs særlige rolle og stilling i det moderne samfund(2) ,
- der henviser til sin beslutning af 16. december 2003 om markedsforordninger og konkurrenceregler for liberale erhverv(3) ,
- der henviser til Rådets direktiv 77/249/EØF af 22 marts 1977 om lettelse med henblik på den faktiske gennemførelse af advokaters fri udveksling af tjenesteydelser(4) ,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/5/EF af 16. februar 1998 om lettelse af adgangen til varig udøvelse af advokaterhvervet i en anden medlemsstat end den, hvor beskikkelsen er opnået(5) ,
- der henviser til Rådets direktiv 2003/8/EF om forbedret adgang til domstolene i grænseoverskridende tvister gennem fastsættelse af fælles mindsteregler for retshjælp i forbindelse med tvister af denne art(6) ,
- der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF af 7. september 2005 om anerkendelse af erhvervsmæssige kvalifikationer(7) ,
- der henviser til Europa-Parlamentets holdning af 16. februar 2006 om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked(8) ,
- der henviser til Kommissionens meddelelse "Liberale erhverv - mulighed for flere reformer" af 5. september 2005 (KOM(2005)0405),
- der henviser til Domstolens retspraksis med hensyn til Fællesskabets konkurrencelovgivning

og fri udveksling af tjenesteydelser, navnlig for så vidt angår nationale bestemmelser om minimumsadvokatsalærer,

- der henviser til forretningsordenens artikel 108, stk. 5,

A. der henviser til, at De Europæiske Fællesskabers Domstol har anerkendt, at:

- uafhængighed og undgåelse af interessekonflikter samt tavshedspligt/fortrolighed er kerneværdier i det juridiske erhverv, der må betegnes som værende af samfundsmæssig interesse,
- det for at sikre en korrekt udøvelse af advokaterhvervet er nødvendigt at vedtage forskrifter til beskyttelse af disse kerneværdier trods de mulige iboende konkurrencebegrænsende virkninger af sådanne forskrifter,
- sigtet med at anvende princippet om fri udveksling af tjenesteydelser inden for de juridiske erhverv er at udvirke en åbning af de nationale markeder ved at lade tjenesteudbydere og deres kunder få fuld udbytte af det indre fællesskabsmarked,

B. der henviser til, at enhver reform af de juridiske erhverv har vidtrækkende konsekvenser, ikke blot for konkurrencereglerne, men også inden for området frihed, sikkerhed og retfærdighed og mere generelt for beskyttelsen af retsstatsprincippet i Den Europæiske Union,

C. der henviser til FN's grundprincipper af 7. september 1990 vedrørende advokaters rolle, som fastsætter, at:

- advokater har ret til at stifte og deltage i selvstyrende faglige organisationer, som repræsenterer deres interesser, fremmer efter- og videreuddannelse og beskytter deres faglige integritet; bestyrelsen for en sådan faglig organisation vælges blandt medlemmerne og udøver sine opgaver uden indblanding udefra,
- sådanne advokatororganisationer spiller en vigtig rolle med hensyn til opretholdelse af faglige og etiske standarder, beskyttelse af deres medlemmer mod retsforfølgning, uhensigtsmæssige restriktioner og indgreb, ydelse af juridiske tjenester til alle, der måtte have behov for det, og samarbejde med regeringsorganer og andre instanser for at fremme retssikkerheden og samfundets interesser,
- disciplinærsager mod advokater indbringes for et upartisk disciplinærudvalg, der er nedsat af advokaterhvervet, en uafhængig administrativ myndighed eller en domstol og skal kunne gøres til genstand for en uafhængig domstolsprøvelse,

D. der henviser til, at det for at sikre alle mennesker den beskyttelse af menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder - uanset om de er økonomiske, sociale og kulturelle eller civile og politiske - som de har ret til, kræves, at alle har effektiv adgang til juridiske tjenesteydelser leveret af et uafhængigt advokaterhverv,

E. der henviser til, at juristers forpligtelser til at værne om deres uafhængighed, undgå interessekonflikter og bevare et tillidsforhold til deres klienter navnlig bringes i fare, når de har mulighed for at udøve deres erhverv i en organisation, hvis anliggender helt eller delvis kan kontrolleres af ikke-jurister, f.eks. gennem kapitalinvesteringer, eller hvis de indgår tværfaglige partnerskaber med erhvervsfolk, som ikke er bundet af tilsvarende faglige forpligtelser,

F. der henviser til, at ureguleret priskonkurrence mellem jurister, som forringer kvaliteten af tjenesteydelserne, er til skade for forbrugerne,

G. der henviser til, at markedet for juridiske tjenesteydelser er præget af asymmetrisk information mellem advokater og forbrugere, herunder små og mellemstore virksomheder,

eftersom sidstnævnte ikke har de nødvendige forudsætninger for at kunne vurdere kvaliteten af tjenesteydelserne,

H. der henviser til, at det med henblik på at sikre etisk adfærd, bevarelse af tillidsforholdet til klienterne og et højt niveau af specialviden kræves, at der indføres selvstyrende ordninger som dem, der i dag varetages af f.eks. advokatforbundene,

I. der henviser til, at notarer udnævnes af medlemsstaterne som embedsmænd, der blandt andet skal udfærdige officielle dokumenter med særlig retskraft, og som umiddelbart kan fuldbyrdes,

J. der henviser til, at notarer udfører et omfattende undersøgelses- og kontrolarbejde for staten i sager vedrørende ikke-retslig juridisk beskyttelse, særlig i forbindelse med selskabsret - i nogle tilfælde under fællesskabsretten - og at de som led i dette arbejde er underlagt disciplinær kontrol fra den pågældende medlemsstats side svarende til den, der gælder for dommere og embedsmænd,

K. der henviser til, at den delvise uddelegering af statens beføjelser er et grundlæggende element i udøvelsen af notarerhvervet, og at den i dag udøves regelmæssigt som en vigtig del af notarens virksomhed,

1. anerkender fuldt ud den vigtige rolle, som de juridiske erhverv spiller i et demokratisk samfund med hensyn til at garantere respekt for grundlæggende rettigheder, overholdelse af retsstatsprincippet og en sikker retsanvendelse, både når advokaterne repræsenterer og forsvarer deres klienter i retten og i forbindelse med juridisk rådgivning;

2. bekræfter på ny de holdninger, det fremførte i sine beslutninger af 18. januar 1994 og 5. april 2001 og i sin holdning af 16. december 2003;

3. anfører, at der kræves høje kvalifikationer for at udøve de juridiske erhverv, at det er nødvendigt at beskytte de kvalifikationer, som kendetegner de juridiske erhverv til gavn for EU-borgerne, og at der skal etableres et særligt forhold baseret på tillid mellem medlemmerne af de juridiske erhverv og deres klienter;

4. understreger, at det er vigtigt med bestemmelser inden for de juridiske erhverv for at sikre deres medlemmers upartiskhed, kompetence, integritet og ansvar og således sikre kvaliteten af deres tjenesteydelser til gavn for deres klienter og samfundet generelt samt for at beskytte den samfundsmæssige interesse;

5. hilser med tilfredshed Kommissionens erkendelse af, at reformer bedst gennemføres på nationalt plan, og at medlemsstaternes myndigheder, og navnlig de lovgivende organer, er bedst rustet til at fastlægge de bestemmelser, der skal finde anvendelse på de juridiske erhverv;

6. påpeger, at Domstolen har overladt de nationale lovgivere og de faglige organisationer og organer en vis skønmæssig margen, når de afgør, hvad der er hensigtsmæssigt og nødvendigt for at beskytte en korrekt udøvelse af de juridiske erhverv i en medlemsstat;

7. konstaterer, at det er nødvendigt at se særskilt på hver enkelt form for aktivitet i en faglig organisation, så konkurrencereglerne kun finder anvendelse på organisationen, når den udelukkende varetager sine medlemmers interesser og ikke, når den handler i samfundets interesse;

8. minder Kommissionen om, at formålet med reglerne om juridiske tjenesteydelser er at

- beskytte offentligheden, sikre retten til en forsvarer og adgangen til domstolene samt en sikker retsanvendelse, og at de derfor ikke kan skræddersys efter klientens behov;
9. opfordrer de faglige organer, organisationer og sammenslutninger, der repræsenterer de juridiske erhverv, til at indføre adfærdskodekser på europæisk plan, herunder bestemmelser vedrørende organisation, kvalifikationer, fagetik, overvågning, ansvar og kommunikation, for at sikre slutforbrugerne af de juridiske tjenesteydelser de nødvendige garantier for integritet og erfaring og for at sikre en sund retsforvaltning;
10. opfordrer Kommissionen til at tage hensyn til den specifikke rolle, som de juridiske erhverv spiller i et samfund, der er baseret på retsstatsprincippet, og til at foretage en grundig analyse af den måde, som markederne for juridiske tjenesteydelser fungerer på under henvisning til, at Kommissionen hylder princippet om, at mindre lovgivning er bedre lovgivning;
11. opfordrer Kommissionen til i påkommende fald at anvende konkurrencereglerne i overensstemmelse med Domstolens retspraksis;
12. mener, at den almene samfundsmæssige interesse, der går forud for EU-konkurrencerettens principper, skal være defineret i retsordenen i den medlemsstat, hvor de relevante regler finder anvendelse eller har virkning, og at der ikke findes EU-kriterier for samfundsmæssige interesse, uanset hvordan det defineres;
13. opfordrer Kommissionen til ikke at anvende EU's konkurrenceregler på anliggender, som i henhold til EU's konstitutionelle ramme henhører under medlemsstaternes jurisdiktion, såsom domstolsadgang, hvilket bl.a. omfatter domstolenes anvendelse af takstbaserede honorarer til advokater;
14. understreger, at tidligere hindringer for advokaters etableringsfrihed og frihed til at udveksle tjenesteydelser i teorien effektivt er fjernet af direktiverne 77/249/EØF, 98/5/EF og 2005/36/EF; henviser imidlertid til, at en fornyet gennemgang af direktiverne vil finde sted om to år, og afventer med interesse resultatet af denne grundige vurdering;
15. mener ikke, at anvendelse af salærtakster og andre bindende takster for advokater og andre jurister, selv for udenretslige ydelser, udgør en overtrædelse af EF-traktatens artikel 10 og artikel 81, forudsat at vedtagelsen er begrundet med hensynet til en legitim samfundsmæssig interesse, og at medlemsstaterne aktivt kontrollerer private aktørers medvirken i beslutningsprocessen;
16. henviser til, at bestemmelseslandsprincippet i medfør af EF-traktatens artikel 49, direktiv 2005/36/EF og direktiv 77/249/EØF skal anvendes på takstbaserede honorarer og bindende takster for advokater og andre jurister;
17. mener, at EF-traktatens artikel 45 fuldt ud skal finde anvendelse på notarerhvervet;
18. opfordrer Kommissionen til grundigt at overveje de principper og anliggender, som er omhandlet i denne beslutning, når den analyserer bestemmelserne for udøvelse af de juridiske erhverv i medlemsstaterne;
19. opfordrer de juridiske erhverv til at fortsætte udviklingen af deres virksomhed inden for retshjælp for at sikre, at alle får ret til juridisk bistand og repræsentation;
20. pålægger sin formand at sende denne beslutning til Kommissionen.

-
- (1) EFT C 44 af 14.2.1994, s. 36.
  - (2) EFT C 21 E af 24.1.2002, s. 364.
  - (3) EUT C 91 E af 15.4.2004, s. 126.
  - (4) EFT L 78 af 26.3.1977, s. 17.
  - (5) EFT L 77 af 14.3.1998, s. 36.
  - (6) EFT L 26 af 31.1.2003, s. 41.
  - (7) EUT L 255 af 30.9.2005, s. 22.
  - (8) Vedtagne tekster, P6_TA(2006)0061

Seneste opdatering: 24. marts 2006

Juridisk meddelelse

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø.

Den 20 april 2006
KMR

Sagsnr. 200600450/3

Att.: Josephine Parnas

Høring vedr. et revideret forslag til servicedirektivet, KOM (2006) 160

AC har den 5. april 2006 modtaget en høring fra Erhvervs- og Byggestyrelsen vedr. et revideret forslag til servicedirektiv, KOM (2006) 160. AC har følgende bemærkninger til direktivforslaget:

AC hilser det nye direktivforslag varmt velkomment og ser med stor tilfredshed på, at det sender et signal om, at arbejdsretten, kollektive forhandlinger og strejkeretten ikke berøres.

AC skal imidlertid foreslå en afklaring af årsagen til og konsekvenserne af adskillelsen af arbejdsretten (juridiske kontraktmæssige og ansættelsesmæssige forhold) og retten til at forhandle m.v. i to forskellige artikler, nemlig i hhv. artikel 1.6 og 1.7.

AC støtter, at det omstridte oprindelseslandsprincip er erstattet med et princip om fri udveksling af tjenesteydelser – en formulering direkte hentet fra traktaten.

Undtagede områder (artikel 2)

Artikel 2 omfatter listen over områder, hvor direktivet ikke finder anvendelse, herunder "services of general interest". AC skal understrege behovet for at præcisere begrebet bl.a. med henblik på at sikre at hele uddannelsessystemet, inklusiv de videregående uddannelser, ikke omfattes af direktivet. I flere lande betragtes videregående uddannelse som en serviceydelse af almen økonomisk interesse og vil som sådan være omfattet af direktivet. Der er derfor al mulig grund til, at vi fra dansk side arbejder aktivt for at få uddannelse - herunder videregående uddannelse - undtaget direktivets anvendelsesområde, sådan som det er tilfældet på sundhedsområdet.

Det skal understreges, at AC ville have foretrukket, at Kommissionen i sit forslag til direktivtekst havde lagt sig tættere op ad det forslag, Europa Parlamentet vedtog den 16. februar 2006. I Europa Parlamentets forslag indgik en om end ikke udtømmende så dog langt mere præcis og omfattende liste af undtagelser. Europa Parlamentet foreslog bl.a., at sociale serviceydelser undtages. Kommissionen foreslår derimod en mere restriktiv definition af sociale serviceydelser, der alene omfatter: Sociale boliger, børnepasning, støtte til familier og personer med særlige behov. Endvidere er det noget uklart, hvilke serviceydelser formuleringen: "Støtte til familier og personer med særlige behov" dækker. AC skal foreslå, at der arbejdes på at præcisere dette.

Definitioner (artikel 4)

En af definitionerne vedrører tilfælde, hvor "hensynet til offentlige interesser har forret" frem for serviceudbyderes ret til frit at bedrive servicevirksomhed og levere serviceydelser på tværs af landegrænser. I direktivet er anført en ikke-udtømmende liste over tilfælde, hvor hensynet til offentlige interesser kan være afgørende. Listen er imidlertid ikke udtømmende, men udarbejdet på baggrund af EF-domstolssager. I direktivet lægges der således op til, at det er EF-domstolen, der definerer, hvor og hvornår offentlige interesser har forret.

AC anerkender og bakker op om direktivets formål - at serviceudbyderes ret til at levere serviceydelser på tværs af landegrænser - men skal foreslå, at retten til at definere, hvornår der er tale om særlige offentlige hensyn ikke overlades til EF-domstolen. Dette bør forblive et nationalt anliggende, naturligvis med behørig respekt for traktatens krav om ikke-diskrimination, nødvendighed og proportionalitet.

Nationale særregler - krav til udenlandske serviceudbydere (artikel 16)

Endelig henviser direktivet i artikel 16.3 til medlemsstaters ret til at stille særlige betingelser til udøvelse af servicevirksomhed, hvor disse kan retfærdiggøres ud fra hensyn til offentlig orden/politik, offentlig sikkerhed, sundhed og miljøet. I denne række af henvisninger savner AC en henvisning til forbrugerbeskyttelse.

Med venlig hilsen

Käthe Munk Ryom
Direkte nr.: 33 69 40 20
E-mail: kmr@ac.dk

København den 20. april 2006

Vedr.: BAT's høringssvar til revideret forslag til et servicedirektiv.

Først og fremmest vil vi fra BAT udtrykke en tak for samarbejdet med EBST, Beskæftigelsesministeriet, Erhvervsministeriet med flere i den nu over 2 år lange proces fra det første høringssvar. Desuden vil vi kvittere for regeringens og Folketingets tilgang til servicedirektivet og de ændringer, der nu er gennemført.

I den forbindelse kan vi konstatere, at de synspunkter som vi fra BAT dengang lagde for dagen blev taget op politisk og at forholdet til arbejdsmarkedet i almindelighed og til udstationering i særdeleshed nu er formuleret på en sådan måde at vi føler os dækket ind af direktivteksten. Det samme gælder for fjernelsen af oprindelseslandsprincippet og at vikarvirksomhed ikke er omfattet af direktivet.

Samtidigt med fremsættelsen af det reviderede forslag til et servicedirektiv fremlagde EU-Kommissionen en vurdering af hvordan udstationeringsbestemmelserne kontrolleres og overholdes i de enkelte medlemsstater. Det er et dokument der på lange strækninger tager tråden op fra BAT's ønsker og krav til en mere grundig kontrol af de udstationerende virksomheder, og som peger på behovet for et stærkere myndighedssamarbejde. Det gælder ikke mindst myndighedssamarbejdet over grænserne.

Imidlertid vil det være ønskeligt om der kunne skabes fuldstændig klarhed over om EU-Kommissionen accepterer de enkelte EU-landes måde at gennemføre udstationeringsdirektivet på, eller der i meddelelsen ligger et forsøg på, at få § 24 og § 25 i servicedirektivet ind ad bagdøren, om man så må sige. § 24 og § 25 er jo netop fjernet fra det andet udkast til servicedirektivet, og derfor må man se forslaget til direktivet og den samtidige meddelelse om udstationering i sammenhæng. I bemærkningerne til de manglende § 24 og § 25 skriver Kommissionen selv:

"In order to address undue administrative burden and to establish a better-functioning system of administrative cooperation the Commission will provide guidance for member States on the issue".

Fra BAT er vi interesserede i at vide, hvad det betyder for den danske gennemførelse af udstationeringsdirektivet. Desuden om den tyske udstationeringslov efter Kommissionens opfattelse er i strid med udstationeringsdirektivet?

I artikel 4 handler det blandt andet om forsikringsforhold (liability). Fra BAT vil vi gerne sikre os at udenlandske serviceleverandører, der udfører opgaver i Danmark har de nødvendige forsikringer for at måtte udføre deres hverv i Danmark. Desuden at danske virksomheder der udfører opgaver i andre lande er tilstrækkeligt forsikret.

Desuden ville det set fra et byggeperspektiv være ønskeligt om udenlandske virksomheder som udfører et dårligt eller ikke aftalt arbejde, kunne indklages for et ankenævn, ligesom

det kendes fra de danske bygge- og anlægsvirksomheder, der er medlem af en arbejdsgiverorganisation.

Byggeriets kunder kan hurtigt finde sig selv i en situation, hvor et udenlandsk firma har udført en opgave med fejl og mangler, men hvor et erstatningskrav bliver særdeles vanskeligt at gøre gældende. Andre brancher må have det samme problem.

Det skal naturligvis medgives, at ikke alle danske virksomheder er omfattet af et gratis klagesystem som for eksempel Byggeriets Ankenævn. De virksomheder der står udenfor en arbejdsgiverorganisation er typisk ikke omfattet af et klagesystem.

Her er der kun civilretten at gå til for forbrugeren, med alt hvad det indebærer af omkostninger og lang sagsbehandling. Og det er ikke civilretten i en dansk købstad, det er for eksempel civilretten i Galway eller Gdansk, som man skal henvende sig til!

Hvad vil EU og den danske regering gøre for at sikre forbrugeren bedst muligt i sådanne tilfælde?

Hermed skal vi slutte for denne gang. Hvis der er spørgsmål eller kommentarer til høringssvaret er I særdeles velkomne til at kontakte undertegnede på telefon 88 92 11 00 eller gunde.odgaard@batkartelles.dk

Venlig hilsen

Gunde Odgaard, sekretariatschef i BAT.

Josephine Ramsing Parnas

Fra: Lotte Engbæk Larsen [LEL@bryggeriforeningen.dk]

Sendt: 19. april 2006 12:22

Til: Josephine Ramsing Parnas

Emne: SV: Høring vedr. Kommissionens revideret direktivforslag om tjenesteydelser

Kære Josephine Parnas,

Bryggeriforeningen takker for muligheden for at komme med bemærkninger til "servicedirektivet" (Kommissionens revideret direktivforslag om tjenesteydelser).

Bryggeriforeningen er meget tilfreds med, at der oprettes såkaldte kvikskrænker, således at det bliver lettere at etablere virksomhed i et andet EU-land. Bryggeriforeningen må dog udtrykke skuffelse over, at man ikke får etableret et reelt og effektivt indre marked.

Med venlig hilsen

Lotte Engbæk Larsen
Chefkonsulent, Bryggeriforeningen

Tlf. +45 72 16 24 27
E-mail: lel@bryggeriforeningen.dk

Danish Brewers' Association
Faxehus, Gl. Carlsberg Vej 16
DK - 2500 Valby

Fra: Louise Brünning Conradsen (DEP) [mailto:LBC@OEM.DK]

Sendt: 5. april 2006 10:09

Til: Arbejdsgiverforeningen for Handel, Transport og Service (AHTS) ; Bibliotekarforbundet; info_bf; Byggeriets Arbejdsgivere (BYG); Børsmæglerforeningen; CO-industri; DAKOFA; Danmarks Lærerforening; Dansk Forening for Industriens Patent- og Varemærkespecialister; Dansk Kiropraktor Forening; Dansk Magisterforening; Dansk Navigatørforening; Dansk Optikerforening; Dansk Patent- og Varemærkekonsulentforening af 1953; Dansk Psykologforening; Dansk Sygeplejeråd; Dansk Sø- Restaurationsforening; Dansk Textil Union; Dansk Transport og Logistik; Dansk Vand og Spildvands Forening; Danske Andelsselskaber; Danske badagister; Danske Bioanalytikere; Danske Busvognmænd; Danske Ejendomsrådgiverforening; Danske Entreprenører; Danske Fysioterapeuter; Danske Kloakmestre; De danske Patentagenter Forening; De Samvirkende Købmand; Den Alm Danske Jordemoderforening; Den almindelige Danske Lægeforening; Den Danske Dyr lægeforening; Den Danske Landinspektørforening; Det Kommunale Beredskabspersonales Landsforbund; Det Kommunale Kartel; Det Økologiske Råd; DS Håndværk & Industri; DSB; Ergoterapeutforeningen; Farmakonforeningen; FDB; Finansforbundet; "Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte, "; Foreningen af Kliniske Diætister; Foreningen af Radiografer i Danmark; Foreningen af Registrerede Revisorer; Foreningen af Statsautoriserede Revisorer; Forsikring og Pension; FTF; Gymnasieskolernes Lærerforening; HK Handel; Ingeniørforeningen i Danmark; IT-Brancheorganisationen; KODA; Kommunernes Landsforening; Københavns Fondsbørs; Landsforeningen af Kliniske Tandteknikere; Landsforeningen af statsautoriserede fodterapeuter; Maskinmestrenes Forening; Psykolognævnet; Realkreditrådet; Sammenslutning af Landbrugets Arbejdsgiverforening; Sammenslutningen af Danske Andelskasser; SID; Tandlægeforeningen; Teknisk Landsforbund; "TEQNIK, Installatørernes Forening"; Tipstjenesten (Lene Hartvig); Værdipapircentralen

Emne: Høring vedr. Kommissionens revideret direktivforslag om tjenesteydelser

Kære alle,

Hermed fremsendes høring vedr. Kommissionens revideret direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked, KOM (2006) 160. Direktivforslaget er vedlagt i engelsk udgave sammen med en høringsskrivelse og

Josephine Ramsing Parnas

Fra: Peter Jørgensen [pj@apotekerforeningen.dk]
Sendt: 7. april 2006 09:10
Til: Josephine Ramsing Parnas
Cc: Scanjour; Merete Kaas; Dan Rosenberg Asmussen
Emne: servicedirektivet

ååDanmarks Apotekerforening har ingen bemærkninger til Kommissionens reviderede forslag til servicedirektiv, og noterer med tilfredshed, at apotekerne herefter ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde. med venlig hilsen Peter Jørgensen International chef

Josephine Ramsing Parnas

Fra: Karin Møller Christensen [KC@shipowners.dk] på vegne af Jan Fritz Hansen [jfh@shipowners.dk]

Sendt: 19. april 2006 13:39

Til: Josephine Ramsing Parnas

Emne: Høring vedr. Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser

Ref.: 22610-20060001

Josephine Parnas, Erhvervs- og Byggestyrelsen

Høring vedr. Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser

Der henvises til styrelsens høringskrivelse af 4. april 2006 om ovenstående.

Danmarks Rederiforening skal i den anledning alene bemærke, at transportområdet som bekendt ikke er omfattet af direktivforslaget, og med direktivets nuværende relativt snævre liberaliseringssigte er det afgørende at fastholde denne situation.

Det må særligt i den forbindelse sikres, at direktivets ansvarsområde ikke ukritisk udvides til søfartsområdet med dets relaterede aktiviteter, som allerede er underlagt et langt højere liberaliseringsniveau end nærværende direktivforslag, herunder at "lex specialis-princippet" under alle omstændigheder respekteres for så vidt angår søfart.

Med venlig hilsen

Jan Fritz Hansen

Underdirektør/Director
Danmarks Rederiforening/Danish Shipowners' Association
Amaliegade 33, DK-1256 Copenhagen K
Tel. + 45 33 11 40 88/ Fax. + 45 33 11 62 10
Direct no.: 33 48 92 11
web: www.shipowners.dk

Økonomi- og Erhvervsministeriet
Josephine Parnas
Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Dansk Arbejdsgiverforening
Vester Voldgade 113
1790 København V

Telefon 33 38 90 00
Telefax 33 12 29 76
Kontortid 8.30-16.30
E-mail: da@da.dk
Giro 5 40 08 99

21. april 2006

FLD/LLA/0646

06-04-21 - Høring om revideret
forslag til et servicedirektiv_FLD.0646.doc

Revideret forslag til et servicedirektiv

Økonomi- og Erhvervsministeriet har den 4. april 2006 anmodet Dansk Arbejdsgiverforening (DA) om bemærkninger til Europa-Kommissionens reviderede forslag til servicedirektivet.

Generelt

DA skal indledningsvis gøre opmærksom på, at der endnu ikke er foretaget nye analyser om de økonomiske virkninger af det reviderede forslag ("Impact Assessment") fra Kommissionens side, og at der fra dansk side endnu ikke foreligger analyser om det reviderede forslags betydning for dansk lovgivning.

Arbejdsmarkedsområdet er et særligt område, hvis særlige forhold bl.a. bliver afspejlet i Traktatens art. 136-137 og udstationeringsdirektivet. Efter DA's vurdering er det reviderede forslag vedrørende arbejdsmarkedsområdet sammen med præciseringerne vedrørende international privatret og definitionerne langt mere præcis og har i sine hovedlinjer fjernet en lang række usikkerhedsmonumenter.

DA finder det bl.a. tilfredsstillende, at Kommissionen i det reviderede forslag sammen med den samtidig offentliggjorte pakke om udstationeringsdirektivet har afklaret væsentlige spørgsmål af retlig og politisk karakter om udstationeringssituationen. Sammen med præciseringerne om social- og arbejdsmarkedsområdet i det reviderede forslag i direktivet håber DA, at dette kan afdramatisere "udstationeringssituationen", som har været en af de store hindringer for direktivforslaget.

Undtagne områder (art. 2)

DA kan ikke støtte, at vikarbureauer ikke længere omfattes af forslaget henset til den vitale rolle, som vikarbureauer spiller på mange områder. Det er ubegrundet, at vikarområdet ikke vil kunne nyde godt af serviceforslagets muligheder. Udstationeringsdirektivet håndterer allerede vikarbureauvirksomhedernes forhold.

Arbejdsmarkedsområdet

DA finder, at det reviderede forslags art. 1, stk. 7, er for vidtgående. DA kan støtte hensigten og retningen i bestemmelsen, men finder bl.a., at der ikke i et direktiv kan være en henvisning til Charteret og ej heller i præamblen. DA skal her bl.a. henvise til den danske holdning til Charterets retlige status i drøftelserne om den nye Traktat. DA finder generelt, at det reviderede forslags præambel 6e)-6h) er tilstrækkelige således, at der heller ikke heri refereres til "strejkeretten".

DA skal generelt henlede opmærksomheden på, at man fra dansk side meget nøje iagttager oversættelserne vedrørende dette område, idet DA tidligere har bemærket, at de engelske begreber "industrial action" fejlagtigt er blevet oversat til dansk som "strejkeret". Den korrekte danske oversættelse vil være "kollektive kampskridt".

Efter DA's vurdering kan der fra dansk side tillige være grund til nøje at analysere indholdet og rigtigheden af præambelens 41a om udstationering i forhold til dansk ret.

Med venlig hilsen
DANSK ARBEJDSGIVERFORENING

Sign. Flemming Dreesen

Økonomi- og Erhvervsministeriet
Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Att. Josephine Parnas

Boulevard du Roi Albert II, 5 9ème
étage - B-1210 Bruxelles

Tél +32 2 224 06 70
Fax +32 2 224 06 71

dli@dlint.org
www.dlint.org

Bruxelles, 10. april 2006

Vedr. Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser

Danmarks Lærerforening, Dansk Magisterforening og Gymnasieskolernes Lærerforening har fra Økonomi- og Erhvervsministeriet modtaget høringsmateriale vedr. EU-Kommissionens reviderede forslag til direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (KOM (2006) 160). Høringsmaterialet er blevet overgivet til DLI, som således svarer på de danske lærerorganisationers vegne.

DLI finder, at Kommissionens reviderede direktivforslag i udstrakt grad bygger på den tekst Europa-Parlamentet vedtog i februar, og som sådan udgør et væsentligt fremskridt i forhold til den oprindelige tekst. Bl.a. er det omdiskuterede oprindelseslandsprincip blevet fjernet, hvorfor udenlandske serviceudbydere, som ønsker at operere i Danmark, nu skal overholde danske regler. Ligeledes vil direktivforslaget i sin nuværende form ingen indvirkning få på arbejdsmarkedsforhold, hvorved den danske aftalemodel og danske arbejdsvilkår skulle være sikret.

DLI og de europæiske lærerorganisationer har arbejdet for en eksplicit undtagelse af uddannelse fra Direktivet, hvilket dog ikke blev opnået med Europa-Parlamentets tekst. Parlamentets forslag indeholdt dog en række tiltag, som var medvirkende til at indsnævre Direktivets anvendelsesområde i forhold til offentlige tjenesteydelser. De væsentligste af disse forslag indeholdt forskellige bestemmelser vedr. tjenesteydelser af almen interesse (SGI) og tjenesteydelser af almen økonomisk interesse (SGEI). Først og fremmest var fortolkningsretten i forhold til SGI, som vel at mærke ikke er omfattet af Direktivet, entydigt overladt til medlemsstaterne. Dermed havde de nationale regeringer retten til at afgrænse visse områder fra Direktivets bestemmelser og anvendelsesområde. Dette gav medlemsstaterne en mulighed for på nationalt niveau at sikre, at bestemte målsætninger af almen interesse kunne opfyldes, eksempelvis inden for uddannelsesområdet. Denne fortolkningsret er nu udgået af teksten og erstattet med en bestemmelse om, at vurderingen af, hvad der udgør en "service" i retslig forstand, skal foretages fra sag til sag. Idet SGI ikke er et traktatfæstet

DLI repræsenterer:

- BUPL
- Danmarks Lærerforening
- Dansk Magisterforening
- Dansk Teknisk Lærerforbund
- Danske Produktionshøjskoler Lærerforening
- Efterskolernes Lærerforening
- Formidlerne
- Frie Grundskolers Lærerforening
- Gymnasieskolernes Lærerforening
- Handelsskolernes Lærerforening
- Københavns Lærerforening
- Landsforbundet af Voksen og Ungdomsundervisere
- Socialpædagogernes Landsforbund
- Speciallærerforeningen af 1981

begreb og ej heller er defineret i fællesskabets sekundære lovgivning, eksisterer der pt. et definitionsmæssigt vakuum, som det reelt vil blive op til EF-Domstolen at udfylde.

Kommissionens reviderede forslag skaber således forøget uklarhed om Direktivets anvendelsesområde og om kompetencefordelingen mellem EU og den enkelte medlemsstat.

DLI bemærker sig tillige med undren, at der i forhold til Europa-Parlamentets tekst er sket en række ændringer i både mere og mindre centrale passager, som tilsammen er medvirkende til at gøre uddannelsesrådets position som nationalt anliggende mere usikkert – på trods af EF-traktatens eksplicite anerkendelse heraf.

Kommissionens tekst fastholder den bestemmelse som siger, at aktiviteter under det nationale uddannelsessystem ikke er omfattet af Direktivet, hvormed i hvert fald folkeskolen synes sikret. Flere andre henvisninger til uddannelse, bl.a. et forslag om at undtage uddannelsesmæssige tjenester, der sigter mod at opfylde velfærdsmæssige mål, har Kommissionen derimod fjernet.

Med intet andet end lidet eksakte begreber som ”det nationale uddannelsessystem” at støtte sig til, er situationen for uddannelsesområdet ganske usikker. Denne usikkerhed forstærkes blot af de ovennævnte uklarheder vedr. definitionen af tjenesteydelser af almen interesse.

DLI vil derfor opfordre til, at man i de videre forhandlinger fra dansk side arbejder for en eksplicit undtagelse af uddannelsesområdet fra Servicedirektivet, for dermed at sikre, at indholdsstyring og kvalitetskontrol i det danske uddannelsessystem fortsat suverænt ligger hos Folketinget.

Med venlig hilsen

Birgitte Birkvad

NOTAT

Erhvervs- og Byggestyrelsen

DANSKE
REGIONER

21-04-2006

Sag nr. 04/2317

Dokumentnr. 24747/06

Sagsbehandler

Jens Peter Bjerg

Tel. 3529 8268

E-mail: jpb@arf.dk

Danske Regioners bemærkninger til EU-kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser

Erhvervs- og Byggestyrelsen har i skrivelse af den 04-04-2006 anmodet Danske Regioner om bemærkninger til EU-kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser.

EU-kommissionens reviderede forslag er generelt i overensstemmelse med Danske Regioners synspunkter på området.

Danske Regioner støtter generelt direktivets overordnede intention om at skabe et bedre og mere udviklet indre marked for tjenesteydelser i EU. Et marked for tjenesteydelser kendetegnet ved høj kvalitet og konkurrence er også en fordel for regionerne. Den hidtidige udformning af direktivet har dog desværre været præget af en række uklarheder og uhensigtsmæssigheder. EU-kommissionens reviderede forslag retter op på dette på en række områder.

I relation til anvendelsesområdet finder Danske Regioner ikke, at tjenesteydelser af almen interesse bør være omfattet af direktivet. Danske Regioner har derfor i processen bl.a. arbejdet for, at direktivet om tjenesteydelser ikke kommer til at omfatte velfærdsydelser så som social- og sundhedsydelser. Dels er der stor forskel på, hvordan de enkelte lande er struktureret i forhold til levering af velfærdsydelser og dels finder Danske Regioner det problematisk at sidestille sundheds- og socialydelser med serviceydelser generelt, idet sundheds- og socialydelser skal opfylde særlige krav til sikring af patientrettigheder, kvalitet, etiske regler m.v. Danske Regioner konstaterer med tilfredshed at den tidligere artikel 23 er udgået og at social- og sundhedsområdet nu er undtaget for direktivets anvendelsesområde.

I forbindelse med præciseringen af formålet med direktivet understreges det ligeledes, at servicedirektivet skal være neutralt i forhold arbejdsmarkedet, herunder overenskomst- og konfliktret. Det betyder i praksis, at det også er værtslandets regler om bl.a. minimumsløn, betalt ferie og arbejdsmiljø der skal overholdes. Danske Regioner er tilfredse med denne præcisering.

Danske Regioner har bl.a. fundet den oprindelige udformning af det såkaldte "oprindelseslandsprincip" problematisk. Det nye princip om "frihed til at levere tjenesteydelser" ser i væsentlig grad ud til at reducere de største problemer forbundet med oprindelseslandsprincippet, samtidig med at det er et skridt i den rigtige retning i forsøget på at skabe et velfungerende marked for tjenesteydelser i EU.

Det reviderede forslag vil samtidig styrke samarbejdet mellem medlemsstaterne for at sikre en effektiv kontrol. Det betyder, at der lægges op til effektiv kommunikation mellem medlemsstaternes myndigheder omkring lovgivning, kontrolforanstaltninger og eventuelle sanktioner. Et sådant samarbejde vil være til gavn for myndigheder, virksomheder og borgere.

Med venlig hilsen

Jens Peter Bjerg

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø.

København, den
21. april 2006
J.nr. H.23-96
BWH
Dir.tlf. 3264 4577
e-mail: bwh@de.dk

Vedr.: Deres j.nr. 2006-224/14035-9 – Høringssvar om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om tjenesteydelser i det indre marked KOM (2006) 160

Dansk Ejendomsmæglerforening er ved Økonomi- og Erhvervsministeriets e-mail af 5. april 2006 blevet anmodet om at fremkomme med eventuelle bemærkninger til Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked.

Foreningen skal i første omgang henvise til vores første høringssvar vedrørende direktiv om tjenesteydelser i det indre marked (KOM2004/0001) af 10. marts 2004.

Foreningen er som udgangspunkt positiv overfor muligheden for at gøre det lettere at etablere virksomheder på tværs af grænserne i Europa. For så vidt angår ejendomsmæglerbranchen skal foreningen dog understrege vigtigheden af, at der fortsat fastsættes visse minimumskrav til tjenesteydernes faglige kvalifikationer.

Efter vedtagelsen af L156 (2005) vil reglerne i Danmark om udøvelse af ejendomsformidlingsvirksomhed i medfør af lov om omsætning af fast ejendom være således, at det vil være muligt for enhver at eje en ejendomsformidlingsvirksomhed. Der er dog fortsat krav om, at der i hvert enkelt forretningssted skal være ansat i en daglig leder, som er registreret ejendomsmægler efter de danske regler. Herudover er der krav om, at ejendomsformidlingsvirksomheden skal stille behørig sikkerhed for ethvert pengekrav, som forbrugeren måtte få mod virksomheden. På denne måde sikres et vist niveau af kvalitet overfor forbrugerne. Foreningen anser disse regler for nødvendige for at sikre forbrugerne bedst muligt og for at sikre branchens kvalitet, omdømme og troværdighed.

Med venlig hilsen

Henrik Dahl Sørensen
Direktør

Dansk Ejendomsmæglerforening

Islands Brygge 43

DK-2300 København S

Tlf.: +45 7025 0999

Fax: +45 3264 4599

E-mail: de@de.dk

Internet: www.de.dk

Dansk Farmaceutforening

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Att.: Josephine Ramsing Parnas

Rygårds Alle 1, 2900 Hellerup
Telefon 39 46 36 00
Fax 39 46 36 39
df@pharmaceut.dk
www.farmaceutforeningen.dk

Direkte telefon 39 46 36 24
jbi@pharmaceut.dk

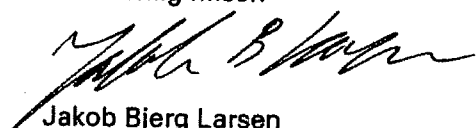
Vedr. høring af revideret forslag til et servicedirektiv

11. april 2006

Dansk Farmaceutforening har modtaget EU Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked og ønsker i den forbindelse at komme med følgende bemærkninger.

Dansk Farmaceutforening ser positivt på det reviderede direktivforslag. Farmaceutforeningen hæfter sig særligt ved, at apotekerne nu ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde.

Med venlig hilsen

Jakob Bjerg Larsen
Faglig konsulent, cand.pharm. ph.d.

DANSK HANDEL & SERVICE

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Att.: Fuldmægtig Josephine Ramsing Parnas
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

19. april 2006

SFL/BJ
sfl@dhs.dk

Vedr. høring af revideret forslag til et servicedirektiv

Dansk Handel & Service afgiver hermed sin udtalelse til Erhvervs- og Byggestyrelsen vedr. EU-Kommissionens reviderede forslag til servicedirektiv.

Bemærkninger

Det er positivt, at Kommissionen fremsætter sit reviderede forslag på baggrund af Europa-Parlamentets kompromis, og at der dermed er udsigt til at EU's virksomheder, arbejdstagere og forbrugere kan høste de potentielle gevinster som vedtagelsen og implementeringen af servicedirektivet vil medføre.

Gennemførelsen af servicedirektivet vil øge EU's servicevirksomheders muligheder og markedsadgang, skabe vækst og beskæftigelse til glæde for Europas arbejdstagere og gennem øget konkurrence medføre billigere service til EU's forbruger, der også vil kunne få glæde af et større udbud af tjenesteydelser. Det er helt afgørende, hvis EU skal gøre sig forhåbninger om at realisere de målsætninger for EU's økonomi, som blev fastsat på topmødet i Lissabon.

Dansk Handel & Service noterer sig med tilfredshed, at Kommissionen med sit reviderede forslag, som eksplicit ekskluderer arbejdsmarkedsregler fra direktivets rækkevidde, endegyldigt maner frygten for, at direktivet kan medføre social dumping, i jorden.

På tre punkter havde Dansk Handel & Service dog gerne set et servicedirektiv, der gik videre:

- For det første er det utilfredsstillende, at Kommissionen ikke har videreført det "oprindelseslandsprincip", som var et centralt element i det oprindelige direktivforslag. Oprindelseslandsprincippet havde potentialet til at skabe et egentligt indre marked også for serviceydelser, og det nuværende kompromis, der kun i mindre grad afviger fra allerede etablerede EU-retlige principper, vil næppe få helt samme effekt. Dertil kommer, at det nye princip "frihed til at levere tjenesteydelser" også åbner større rum for fortolkning og dermed efterlader europæiske virksomheder med en større usikkerhed, som ligeledes tjener til at reducere effekterne af direktivet.
- For det andet er det unødvendigt, at Kommissionen har valgt at indskrænke direktivets

anvendelsesområde og helt undtage en række brancher i direktivet. Dette vil igen medføre, at de forventede økonomiske og beskæftigelsesmæssige gevinster bliver mindre end ellers.

- Endelig for det tredje havde Dansk Handel & Service gerne set et servicedirektiv, der lægger op til en hurtigere implementering af de foranstaltninger, der pålægges medlemsstaterne. Fx er det en unødvendig lang frist, at medlemslandene får op til tre år til at oprette de såkaldte "points of single contact".

Med venlig hilsen
Dansk Handel & Service

Søren B. Henriksen
Adm. Direktør

DANSK INDUSTRI
H.C. Andersens Boulevard 18
1787 København V
Tlf. 3377 3377 · Fax 3377 3300
di@di.dk · www.di.dk

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Att.: Josephine Ramsing Parnas
Dahlerup Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

21. april 2006
SCU

Vedr. høring af revideret forslag til tjenesteydelsesdirektiv

Hermed fremsendes DI's høringssvar som reaktion på Erhvervs- og Byggestyrelsens anmodning af 4. april d.å. om høringssvar til Kommissionens reviderede forslag til tjenesteydelsesdirektiv.

DI vil i nærværende høringssvar undlade at kommentere på de arbejdsmarkedspolitiske dele af forslaget. Her henvises i stedet til DA's høringssvar, som repræsenterer DI's holdninger på dette område. DI ønsker at gøre opmærksom på, at det er et samlet europæisk erhvervsliv i UNICE, der står bag holdningerne i dette høringssvar.

Overordnet har DI den opfattelse, at Kommissionens reviderede forslag til tjenesteydelsesdirektivet på væsentlige felter er uambitiøst, mens der på etableringsdelen er tale om prisværdige skridt i den rigtige retning.

DI ønsker at pege på to væsentlige problemer ved det reviderede forslag.

DI mener for det første, at der ikke er nogen saglig begrundelse for, at en række sektorer nu helt undtages fra at være omfattet af direktivets bestemmelser. Det gælder blandt andet vikarbureausektoren og private sundhedsydelse, som DI gerne ser inkluderet i direktivets anvendelsesområde.

For det andet vil direktivet i sin nye form betyde manglende retssikkerhed for serviceudbydere, der midlertidigt sælger og leverer en serviceydelse i et andet EU-land, end der hvor serviceudbyderen er etableret (artikel 16 i det reviderede forslag). Den nye udgave af artikel 16, som erstatter det tidligere oprindelseslandsprincip, ændrer efter DI's opfattelse ikke nævneværdigt ved den eksisterende retstilstand, idet der i betydeligt omfang er tale om en gentagelse af traktatens ordlyd.

Med den nuværende formulering af artikel 16 er bevisbyrden, for hvornår en myndighedsregel eller praksis udgør en ulovlig barriere mod en udenlandsk serviceudbyder, lagt på den udenlandske serviceudbyder.

Effekten af direktivets formuleringer vedrørende grænseoverskridende handel er derfor højst usikker og vil i høj grad afhænge af hvert enkelt medlemslands vilje til kritisk at gennemgå egen lovgivning for urimelige barrierer.

Med de nuværende formuleringer er der derfor også betydelig risiko for en meget forskelligartet implementering i EU's 25 medlemslande. Konsekvensen risikerer at blive, at den enkelte serviceudbyder ikke kommer til at nyde godt af eksistensen af ét samlet indre marked, som det kendes fra vareområdet.

Den enkelte serviceudbyder vil samtidig skulle bruge meget tid på at sætte sig ind i nye regelsæt, hver gang serviceudbyderen sælger og leverer en ydelse i et andet EU-land.

Hvis grundelementerne i den nuværende artikel 16 ikke står til at ændre i de kommende forhandlinger, foreslår DI, at der i stedet indføres en notifikationsprocedure, som forpligter medlemslandene til at notificere ethvert krav, der stilles til udenlandske serviceudbydere. En sådan notifikationsprocedure foreslås samtidig benyttet til at oprette et centralt register over, hvilke krav udenlandske serviceudbydere mødes med i hvert enkelt medlemsland. Et sådant register vil forøge gennemsigtigheden med de krav et medlemsland stiller til udenlandske serviceudbydere, og det vil samtidig gøre det nemmere for den enkelte serviceudbyder på forhånd at orientere sig om, hvilke krav man vil blive mødt med, hvis man agerer i et andet medlemsland. DI ser en sådan ordning som en forudsætning for, at der på længere sigt kan skabes et reelt indre marked på serviceområdet.

Der henvises i øvrigt til DI's tidligere afgivne høringssvar samt de holdninger, DI løbende har givet udtryk for. DI står naturligvis til rådighed, hvis der ønskes en uddybning af DI's holdninger på bestemte punkter i direktivet.

Med venlig hilsen

Henriette Søltøft
Europapolitisk chef

Steen Ulrich
Konsulent

Josephine Ramsing Parnas

Dansk Magisterforening

Fra: Jens Vraa-Jensen [JVJ@dm.dk]

Sendt: 20. april 2006 11:41

Til: Josephine Ramsing Parnas

Emne: Høringssvar Servicedirektivet

Josephine Parnas
Erhvervs- og Byggestyrelsen

Sendt pr. e-mail: jp@ebst.dk

Høringssvar, Servicedirektivet

DM er bekendt med det svar (vedhæftet), som er afgivet af Danske Lærerorganisationers International – DLI, og DM kan tilslutte sig indholdet i dette svar.

På et enkelt punkt finder DM dog anledning til en yderligere præcisering, idet vi mener, at det er af afgørende betydning, at det i forhandlingerne sikres, at hele det danske offentlige uddannelsessystem også i fremtiden vil være undtaget fra direktivets bestemmelser. I flere andre medlemsstater er det en generel opfattelse, at videregående uddannelser mere fortolkes som en serviceydelse af almen økonomisk interesse (som dermed vil være omfattet af direktivets bestemmelser) end en serviceydelse af almen interesse (som vil være undtaget). Derfor er det så meget desto mere vigtigt, at det fra dansk side fastholdes, at også de videregående uddannelser er undtaget fra direktivets bestemmelser.

Bedst ville det være, hvis der kom en generel undtagelse af undervisningsområdet fra direktivet, men hvis der ikke kan skaffes flertal for dette, må det på anden vis sikres, at bestemmelsen om, at aktiviteter under det nationale uddannelsessystem ikke omfattes af direktivet – uden mulighed for fortolkning – kommer til at omfatte alle niveauer i det offentlige danske uddannelsessystem og dermed at den endelige fortolkning ikke overlades til afgørelse ved EF-domstolen.

DM anser ethvert spørgsmål om uddannelse som et nationalt anliggende, hvilket også fremgår af gældende EU-traktat. Dette forhold bør ikke kunne ændres med henvisning til aftaler eller direktiver, som omhandler handel med serviceydelser – hverken i relation internt i EU eller i de globale forhandlinger i regi af WTO og GATS.

Vi har med glæde konstateret, at Statsministeren i et tidligere svar til DLI (vedhæftet) har givet udtryk for den samme holdning, at der ikke med servicedirektivet vil ske ændringer i den kompetence medlemsstaterne i EU har til at fastsætte egne regler på uddannelsesområdet.

Med venlig hilsen

Jens Vraa-Jensen

København, den 30 JUNI 2005

Anders Bondo Christensen og Birgitte Birkvad
Danske Lærerorganisationer International
Boulevard du Roi Albert II
5, 9ème étage
B-1210 Bruxelles

Kære Anders Bondo Christensen og Birgitte Birkvad,

Lad mig indlede med at takke for brevet fra Danske Lærerorganisationer International (DLI) af 17. maj 2005 om forslaget til et direktiv om tjenesteydelser i det indre marked.

Regeringen støtter grundlæggende formålet om at etablere et reelt og velfungerende indre marked for tjenesteydelser. Det vil bidrage til at skabe vækst og beskæftigelse i Europa. Regeringen kan imidlertid ikke støtte Kommissionens foreslåede metode til at etablere et sådant indre marked. Det gælder i særlig grad oprindelseslandsprincippet som grundprincip for levering af tjenesteydelser på tværs af grænserne.

Før regeringen er det afgørende, at forslaget kan bidrage til den frie konkurrence, men at tjenesteydere, der udfører tjenesteydelser i Danmark, som udgangspunkt skal følge danske regler.

I Jeres brev anfører I, at direktivforslaget blandt de europæiske lærerorganisationer har skabt tvivl om uddannelsernes status i relation til forslagets bestemmelser. Jeg kan i den forbindelse forsikre om, at regeringen også har fokus på, hvilke konsekvenser direktivforslaget vil kunne få på uddannelsesområdet. Det gælder også i forhold til kompetencen mellem EU og medlemsstaterne.

Det er væsentligt for regeringen, at direktivforslaget ikke kommer til at indeholde formuleringer, som vil kunne opfattes således, at Traktatens tjenesteydelsesbegreb kommer til at omfatte dele af uddannelsessystemet, der hidtil ikke har været omfattet.

Udgangspunktet er, at direktivforslaget i sin definition af en tjenesteydelse henviser til EF-Traktaten (artikel 50). Dertil kommer, at det luxemburgske formandskab har udarbejdet en konsolideret tekst (doe. 5161/05 af 10. januar 2005), som Kommissionen har tilsluttet sig. Formandskabsteksten præciserer (betragtning 16), at vurderingen af, om en bestemt aktivitet udgør en tjenesteydelse, afgøres i henhold til EF-Domstolens retspraksis.

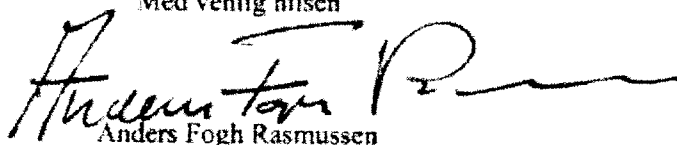
Formandskabsteksten præciserer også, at direktivforslaget ikke berører medlemsstaternes frihed til – i overensstemmelse med fællesskabslovgivningen at fastsætte, hvordan uddannelsesaktiviteter af almen økonomisk interesse bør tilrettelægges og finansieres, og hvilke specifikke forpligtelser de bør være underlagt (betragtning 7a).

Jeg er på den baggrund af den opfattelse, at forslaget bevæger sig i den rigtige retning i forhold til at præcisere definitionen på en tjenesteydelse og i forhold til den frygt for kompetenceforskydning mellem EU og medlemsstaterne, som udtrykkes af DLI.

Regeringen vil gøre sit til, at direktivforslaget udformes på en sådan måde, at det ikke får uønskede konsekvenser for det danske uddannelsessystem. Jeres ændringsforslag vil indgå i de videre overvejelser.

Jeg har sendt en kopi af brevet til undervisningsminister Bertel Haarder og videnskabsminister Helge Sander.

Med venlig hilsen

Anders Fogh Rasmussen

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø

Att. Josephine Parnas
jp@ebst.dk

Hellerup, den 21. april 2006

**Vedr.: Høring vedrørende Kommissionens reviderede direktivforslag
om tjenesteydelser i det indre marked, KOM (2006) 160
(Servicedirektivet)**

Dansk Textil Union fremsender hermed vores høringssvar angående Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked.

Indledningsvis bemærkes, at Dansk Textil Union kan tilslutte sig det af HTSI udarbejdede høringssvar.

Derudover bemærkes det dog, at artikel 15 uden ændringer fortsat er opretholdt i Service-direktivet. Artikel 15 kunne stille spørgsmålstejn ved opretholdelsen af de danske restriktioner i planlovens detailbestemmelser og næringslovens § 10 for så vidt angår etablering og udførelsen af erhverv.

Dansk Textil Union er af den opfattelse, at planloven og næringsloven er et nationalt anliggende, som direktivet ikke bør have indflydelse på.

Under alle omstændigheder anses hensynene bag næringsloven samt planloven at opfylde de anførte betingelser i artikel 15, stk. 3, idet hensynene bag de foran nævnte love ikke direkte eller indirekte diskriminerer på baggrund af nationalitet.

Derudover anses de opstillede krav i forhold til næringsloven samt planloven at være objektivt begrundet i tvingende almene hensyn, såsom

forbrugerbeskyttelsen i henhold til næringslovens § 10 om fast forretningssted samt hensynet til opfyldelsen af gældende skatte- og afgiftsregler, som vanskeliggøres ved et manglende krav om fast forretningssted.

I forhold til planloven er der et overordnet hensyn til et fintmasket butiksnæts i Danmark samt lokaliseringen af butikker i bymidten, således at opretholdelsen af en fornuftig butikstruktur i form af et varieret og levende butiksliv også i de mindre byer sikres. Det er Dansk Textil Unions opfattelse, at varetagelsen af disse hensyn er proportional i forhold til mål og midler.

Dansk Textil Union vil deltage aktivt i det fortsatte arbejde med direktivet.

Hvis der er spørgsmål til ovenstående, er De velkommen til at kontakte undertegnede.

Med venlig hilsen

Katrine Vitfell Pedersen
Juridisk konsulent

21. april 2006
PSO/PNB

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerup Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Att.: Fuldmægtig Josephine Ramsing Parnas

Høringsvar vedrørende EU-Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked ("servicedirektivet")

Idet vi henviser til Erhvervs- og Byggestyrelsens mail af den 5. april 2006 og Dansk Tipstjenestes tidligere høringssvar af den 10. marts 2004, fremsendes hermed Dansk Tipstjenestes høringssvar vedrørende EU-Kommissionens reviderede direktivforslag om tjenesteydelser i det indre marked ("servicedirektivet").

Generelt

Det fremgår nu direkte af direktivet, at spil om penge, herunder lotterier og væddemål, er undtaget fra direktivets anvendelsesområde. Det fremgår således af præambelens punkt 10f, at "*Gambling activities, including lottery and betting transactions, should be excluded from the scope of this Directive, in view of the specific nature of these activities, which entail implementation by Member States of policies relating to public policy and consumer protection*".

Dette specificeres nærmere i direktivets Art. 2(ce), hvoraf det fremgår, at direktivet ikke finder anvendelse på "*gambling activities which involve wagering a stake with pecuniary value in games of chance, including lotteries gambling in casinos and betting transactions*".

Herudover er Art. 18 i det reviderede direktivforslag, som i det tidligere direktivforslag vedrørte en overgangsperiode for spil om penge, blevet slettet.

Den fri etableringsret

Da spil om penge er undtaget fra direktivets anvendelsesområde, jf. det ovenfor anførte, er det en konsekvens heraf, at det eksisterende danske spilsystem ikke er omfattet af evalueringsproceduren nævnt i Art. 15, jf. Art. 41 samt præambelens punkt 34. Herudover finder direktivets bestemmelser om den fri etableringsret, jf. Art. 9-15, ikke anvendelse på spil om penge, hvorfor den danske spillemodel alene vil være underlagt de almindelige EU-retlige grundsætninger, som kan udledes af EF-domstolens praksis på området.

Den fri udveksling af tjenesteydelser

Oprindelseslandsprincippet i det tidligere direktivforslag er blevet erstattet af princippet om frihed til at levere tjenesteydelser, jf. Art. 16. Dette princip er i det store og hele en kodificering af almindelige EU-retlige grundsætninger.

Endvidere fremgår det udtrykkeligt af direktivet, at spil om penge er undtaget fra direktivets anvendelsesområde, hvorved det er muligt for medlemsstaterne at opretholde en restriktiv og kontrolleret spillepolitik, der søger at udbyde spil under kontrollerede og etiske rammer til gavn for samfundet.

Sammenfatning

På baggrund af ovenstående må det samlet konkluderes, at det er særdeles positivt, at spil om penge er undtaget fra direktivets anvendelsesområde.

De ovennævnte bestemmelser er endvidere formuleret på en sådan måde, at enhver form for fortolkningstvivl er undgået. Herudover er selve direktivets opbygning gjort mere konsistent, da spille-tjenester nu er undtaget fra både direktivets regler om den fri etableringsret samt den fri udveksling af tjenesteydelser.

EU-Kommissionen udpegede dog i januar 2005 Swiss Institute of Comparative Law (SICL) til at foretage en undersøgelse af medlemslandenes spillelovgivninger. Resultatet af denne undersøgelse er endnu ikke kendt, men forventes fremlagt ultimo april 2006 i udkastform. Undersøgelsen blev oprindeligt bestilt med henblik på at vurdere, om spilleområdet skulle harmoniseres og eventuelt medtages i direktivet om tjenesteydelser i det indre marked. Det er herefter uklart til hvilket formål undersøgelsen skal bruges nu, hvor EU-Kommissionen har stillet forslag om at undtage spil om penge fra direktivets anvendelsesområde. Det er dog vigtigt at understrege vigtigheden af, at der ikke sker en opblødning af bestemmelserne i det reviderede direktivforslag uanset resultatet af SICL's undersøgelse, da det uvægerligt vil åbne op for en lang række fortolkningsproblemer.

Det er herefter vores anbefaling, at det nye udkast til direktiv bibeholdes med henblik på at sikre, at spil om penge er undtaget fra hele direktivets anvendelsesområde.

Med venlig hilsen

Pernille Sonne
Koncernadvokat

Erhvervs- og Byggestyrelsen
Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 Kbh. Ø
att. Josephine Ramsing

Skanderborg, den 21. april 2006

EU-specialudvalg: Revideret forslag til Servicedirektivet

Dansk Vand- og Spildevandsforening, DANVA, takker for modtagelsen af høringsmateriale. jeres j.nr. 2006-224/14035-9. Vi takker ligeledes for en meget informativ telefonsamtale 21.04.2006.

Direktivforslaget, der har været udsat for en stormfuld modtagelse overalt i EU, fungerer som et rammedirektiv. Vi anser det fortsat som værende et meget komplekst direktiv – hvis rækkevidden er uklar.

DANVA har valgt at fokusere på udvalgte emner i de 82 siders engelsksproget høringsmateriale.

Generelt

Vi kan med tilfredshed notere os, at der i perioden fra marts 2004 (sidste høring) og frem til nu i forbindelse med arbejdet med dette direktivudkast ikke er søgt at indføre bestemmelser, som direkte omhandler vand- og kloakforsyningers udførelse af sine ydelser eller åbner sektoren for liberalisering.

Foreningen mener ligeledes, at det er essentielt, at medlemslandene hver især har friheden til at definere "services of general economic interest".

Foreningen kan støtte bestræbelserne på at sikre, at der er en gennemgående balance mellem princippet om "freedom to provide service" og almen hensyn til den offentlige sikkerhed, hygiejne og miljø.

Specifikt

Artikel 16

Som vi forstår direktivet, angår det mulighederne for at yde tjenesteydelser generelt på tværs af grænserne i EU. "Services of general interest" er dog generelt undtaget. Medens "services of general economic interest" er undtaget fra princippet om "freedom to provide service", jf. artikel 16 smh. med art. 17.

Princippet om "freedom to provide service" kan dog modificeres, når vilkårene for modifikationen ikke er diskriminerende, nødvendige ud fra betragtninger om bl.a. den offentlige sikkerhed, hygiejne og miljø, og vilkårene endvidere er proportionale.

Dette er vigtige hensyn for vandsektoren. Det er således centralt for vandsektoren og dens forbrugere, at de danske autorisationsordninger og DS-normer fortsat skal bruges i forbindelse med etablering af de tekniske anlæg.

Artikel 16 indhold kan foreningen således støtte.

Artikel 17

Høringsmaterialet er på engelsk – og vi tillader os her at bemærke, at "article 16 shall not apply to ..." godt kunne forlede en dansker til at læse ordene således, at der ikke er et forbud mod, at medlemslandene kan beslutte at lade art. 16 gælde for "services of general economic interest".

Såfremt den danske oversættelse er; "Artikel 16 gælder ikke ..." – kan vi støtte dette.

Når vi sammenligner med tidligere høringsmateriale kan vi se, at eksemplificeringen med relation til vandsektoren har været udsat for "knopskydning". I marts 2004 påpegede vi også definitionsproblemet. Vor aktuelle bemærkninger til teksten går på, at medens hele "kæden" (indsamling, transport og rensning) må formodes at være inkluderet i begrebet "waste water services", så synes hele "vandforsyningskæden" ikke er være fuldt inkluderet i begreberne "water distribution and supply services". "Vandforsyningskæden" består af vandproduktion incl. indvinding og behandling, transport/distribution

og forsyning. Et alternativ kunne være at vende tilbage til begrebet "water services" og dernæst i definitionsartiklen uddybe dette mhp. at sikre at hele forløbet fra indvinding af vandressource til rensning af spildevand er inkluderet.

Vi mener, at det er vigtigt at fastholde begrebet "inter alia" i direktivteksten – dvs. en tydeliggørelse af, at den følgende opremsning blot er en eksemplificering. Det skal samtidig understreges, at DANVA kan bifalder, at vandsektoren (vand- og kloakforsyning) er eksplicit nævnt i teksten. Der skal efter vor opfattelse ikke være tvivl om, at vandsektoren omfattes af artikel 17. Dette vil nemlig sikre, at alle vand- og kloakforsyningsaktiviteter sker med afsæt i danske regler, normer etc.

Vi er opmærksomme på, at bestemmelsen ikke hindrer, at udenlandske vandselskaber etablerer sig i Danmark – eller at de udøver grænseoverskridende service under overholdelse af danske regler mv.

Venlig hilsen

Susanne Vangsgård
Funktionschef